

XA.64
.534

Property of
The Boston Public Library
as a gift from

Whitney Fd.

No. XA. 64. 534

AESOP I

PHRYGIS ET

ALIORVM FA

BVLAE,

Quorum nomina sequenti pagella uidere licet.

ACCESSIT HVIC

EDITIONI

Alterum Laurentij Abstemiij Hecatomy-
thium, hoc est, centum fabularum libellus
alter, nuncq̃ haftenus in Gallia excusus.

VIRTVB DVCE,

COMITE FORTVNA.

APVD SEB. GRYPHIVM
LVGDVNI,

1534.

FABULARVM QVAE HOC
in libro continentur interpretes atq; autores.

	Pagina	
Laurentius Valla.		49
Guilielmus Gudanus.		93
Hadrianus Barlandus.		117
Guilielmus Hermannus.		133
Rimicius.		147
Erasmus.		189
Angelus Politianus.		193
Petrus Crinitus.		194
Ioannes Antonius Campanus.		195
Plinius Secundus Nouocomensis.		196
Aulus Gellius.		196
Nicolaus Gerbelius Phorcensis.		200
Laurentius Abstemius.		203
Huius nunc alterum accessit hecatomythium: hoc est, cen- tum fabularum libellus, nunquam haecenus in Gallia excusus.		249

Clar. Whitney Fund
Aug 5, 1964

AESOPICA

BVLATORIS VIVA,

Maximo Planude composita, è Græ
co Latina facta.

ERVM humanarum naturam
persecuti sunt & alij, & poste-
ris tradiderunt. Aesopus uero ui-
detur non absque diuino afflatu
cum moralem disciplinam attigis-
set, magno interuallo multos eo-
rum superasse. etenim neque defi-
niendo, neq; ratiocinando, neque ex historia, quam ante
ipsius ætatem tulit tempus, admonendo, sed fabulis peni-
tus erudiendo, sic audientium uenatur animos, ut pudeat
ratione præditos facere, aut sentire, quæ neque aues,
neque uulpes: & rursus non uacare illis, quibus pleraque
bruta tempore prudenter uacasse finguntur: ex quibus
aliqua pericula imminencia effugerunt, aliqua maximam
utilitatem in opportunitatibus consecuta sunt. Hic igitur,
qui uitam suam philosophicæ reip. imaginem proposue-
rat, & operibus magis quàm uerbis philosophatus, ge-
nus quidem traxit ex Ammorio oppido Phrygiæ, co-
gnomento Magnæ, sed fortuna fuit seruus. Quare &
magnopere mihi uidetur Platonis illud in Gorgia pul-
chrè simul & uere dictum, Plerunque enim hæc, inquit,
contraria inter se sunt, natura simul, ac lex. Nam Aeso-
pi animum natura liberum reddidit: sed hominum lex,
d 2 corpus

corpus in seruitutem tradidit. Potuit tamen ne sic quidem
 animi libertatem corrumpere. Sed quamuis ad res ua=
 rias, & in diuersa loca transferret corpus, à propria ta=
 men sede illum traducere non potuit. Fuit autem non so=
 lum seruus, sed & deformissimus omnium suæ ætatis ho=
 minum. nam acuto capite fuit, pressis naribus, depresso
 collo, prominentibus labris, niger, unde & nomen ade=
 ptus est, (idem enim Aesopus, quod Aethiops) uentro=
 sus, ualgus, & incuruus, fortasse & Homericum Ther=
 siten turpitudine formæ superans. Hoc uerò omnium in
 eo pessimum erat, tardiloquentia, & uox obscura simul,
 & inarticulata. Quæ omnia etiam uidentur seruitutem
 Aesopo parasse. Etenim mirum fuisset, si sic indecenti
 corpore potuisset seruientium retia effugere. Sed corpo=
 re sanè tali, animo uerò solertissimo natura extitit, &
 ad omne commentum felicissimus. Possessor igitur
 ipsius tanquam ad nullum domesticum opus commodum,
 ad fodiendum agrum emisit. Ille uerò digressus alacri=
 ter operi incumbebat. Profecto uerò aliquando & hero
 ad agros, ut inspectionem operarum faceret, agricola
 quidam ficos egregias decerptas dono tulit. ille uerò fru=
 ctus delectatus pulchritudine, Agathopodi ministro (hoc
 enim erat nomen puero) seruare iussit, ut sibi post bal=
 neum apponeret. Cum uerò ita euenisset, atque Aeso=
 pus ob quandam necessitatem ingressus esset in domum,
 occasione capta Agathopus consilium huiusmodi con=
 seruo cuidam offert, Impleamur, si placet, ficibus heus=
 tu: & si herus noster has requisierit, nos contra Aeso=
 pum testificabimur ambo, quòd in domum ingressus sit,
 ficisque

ficusque clam comederit : & super uero fundamento, uidelicet quod domum ingressus sit, multa mendacia struemus. neque enim quicquam poterit unus contra duos, praesertim cum sine probationibus ne mutire quidem audeat. Viso uero hoc, ad opus accesserunt, & ficus deuorantes, dicebant in singulis cum risu, Vae tibi infelix Aesope. Cum igitur herus rediisset a lauacro, & ficus petiisset, audiuiisset autem quod Aesopus eas comediisset, Aesopum cum ira iubet uocari, & uocato, ait, Dic mihi o execrande, ita me contempsisti, ut in penarium ingredereris, & paratas mihi ficus comederis? Ille audiebat quidem, & intelligebat, loqui autem nullo modo poterat ob linguae tarditatem. Cum iam uerberandus esset, & delatores uehementiores instarent, procumbens ad heri pedes, ut sustineret se parum, orabat. Cum autem cucurrisset, & tepidam aquam attulisset, eam bibit : & digitis in os demissis, humorem solum reiecit. nondum enim cibum attigerat. Orabat igitur ut idem & accusantes facerent, quo manifestum fieret, quis nam ficus dissipasset. Herus autem ingenium hominis admiratus, sic facere & alios iussit. Illi autem deliberauerant bibere quidem aquam, non tamen demittere in guttur digitos, sed per obliqua maxillarum eos circumferre. Vix dum autem biberant, cum tepida illa aqua, nausea potis inducta, effecit ut sponte fructus redderetur. Tunc igitur ante oculos posito maleficio ministrorum & calumnia, herus iussit eos nudos flagris caedi. illi uero cognouerunt manifeste dictum illud, Qui in alterum dolos struit, sibi inscius malum fabricat.

Sequenti uero die hero in urbem reuecto, Aesopo uero fodiente,

fodiente, quemadmodum iussus fuerat, sacerdotes Dianæ,
 siue alij quipiam homines cum à uia aberrassent, Aeso=
 pum nacti, per Iouem hospitalem obsecrabant hominem,
 ut quæ in urbem duceret, uiam ostenderet. Ille cum sub
 umbram arboris uiros adduxisset prius, & frugalẽ appo=
 suisset coenã, inde & dux factus ipsis, in quam quærebant
 uiam induxit. Illi autem tum ob hospitalitatem, tum quòd
 dux eorum fuisset, mirum in modum uiro deuincti, manus
 in coelum eleuarunt, & precibus benefactorẽ remunerati
 sunt. Aesopus uero reuersus, in que somnũ lapsus ob assi=
 duum laborem & æstum, uisus est uidere Fortunã astan=
 tem sibi, & solutionem linguæ sermonis que cursum, &
 eam, quæ fabularum est, doctrinam, largiri. Statim igitur
 excitatus ait, Papæ ut suauiter dormiui: sed & pulchrum
 somnium uidere uisus sum. ecce, expedite loquor, bos, asi=
 nus, rastrum. Per deos intelligo unde mihi bonum acces=
 serit hoc, quoniam enim pius fui in hospites, propitium
 numen consecutus sum. Ergo benefacere, bona plenum
 est spe. Sic igitur Aesopus letatus facto, rursus cœpit fo=
 dere. Præfecto agri (Zenas erat ipsi nomen) ad ope=
 rarios profecto, & horum unum, quoniam leuiter erra=
 uerat in opere, uirga uerberante, Aesopus statim excla=
 mauit, Homo cuius gratia eum, qui nullam iniuriam fecit,
 sic uerberas? & omnibus temere plagas ingeris quoti=
 die? omnino renuntiabo hæc hero. Zenas autem hæc ab
 Aesopo audiens, obstupuit non mediocriter, secumq; ait,
 Quòd Aesopus loqui cœperit, nulla mihi utilitas erit:
 præuertam igitur ipse, & accusabo eum coram domino,
 antequam hoc ipsum faciat, & me herus procuratione
 priuet.

priuet. His dictis, in urbem uectus est ad dominum. Cæterum turbatus cum accessisset, Salue, inquit, here. Ille uerò, Quid perturbatus ades, inquit? Et Zenas, Res quædam monstrosa in agro contigit. At herus, Nunquid arbor præter tempus fructum tulit? aut iumentum aliquod præter naturam genuit? Et ille, Non ita, sed Aesopus, qui antea erat mutus, nunc loqui cœpit. Ad hæc herus, Sic tibi nihil boni fiat hoc existimanti monstrum esse. Ille autem, Sanè, inquit: nam quæ in me contumeliose dixit, spon te prætereo here: in te autem & deos intolerabiliter conuitiatur. His ira percitus herus, Zena ait, Ecce tibi traditus est Aesopus, uende, dona, quod uis de eo fac. Cum Zenas autem in potestate sua accepisset Aesopum, quòdque in eum haberet imperitum ei renuntiasset: ille, Quodcunque uisum tibi fuerit, inquit, effice.

Accidit autem, cum uir quidam iumenta uellet emere, & propterea per agrum illum iter faceret, Zenam rogauit. Ille, Iumentum, inquit, mihi uendere non licet: sed mancipium masculum, quod si uis emere, adest. Cum uerò mercator iussisset ostendi sibi seruulum, & Zenas Aesopum accersisset, mercator uidens ipsum, & cachinnatus, Vnde tibi, inquit ad Zenam, hæc olla? utrum truncus est arboris, an homo? hic nisi uocem haberet, fermè uideretur uter inflatus. Quare mihi iter interrupisti huiusce piaculi gratia? His dictis, iter suum prosequebatur. Aesopus uerò insecutus ipsum, Mane inquit. Ille autem conuersus, Abi, inquit, à me sordidissime canis. Aesopus autem, Dic mihi, cuius rei causa huc uenisti? Et mercator, Scelestè, ut aliquid boni emerem: te quod inutilis &

marcidus sis, non egeo. Aesopus contra, Eme me, & si
 qua est fides, multum te iuuare potis sum. Ille, Qua in
 re à te iuuari possem, cum sis odium penitus? Et Aeso-
 pus, Nonne adsunt tibi pueruli domi turbulenti, & flen-
 tes? his praefice me paedagogum: omnino eis pro larua
 ero. Ridens igitur de hoc mercator, inquit Zenæ, Quan-
 ti malum hoc uendis uas? Ille uero, Tribus, inquit,
 obolis. Mercator autem statim tres obolos soluit, dicens,
 Nihil expendi, & nihil emi. Cum igitur iter fecissent,
 ac peruenissent in suam domum, pueruli duo, qui adhuc
 sub matre erant, Aesopo uiso perturbati exclamauerunt.
 Aesopus autem statim mercatori inquit, Habes meæ pol-
 litationis probationem. Ille uero ridens ingressus, in-
 quit, Saluta conseruos tuos. Introgressum autem, ac sa-
 lutantem uidentes illi, Quod nam malum nostro hero,
 inquiunt, contigit, ut seruulum adeò deformem emerit?
 Sed ut uidetur, pro fascino domus hunc emit. Non
 multo uerò post, mercator ingressus apparari res ad iter
 seruis iussit, quòd postridie in Asiam profecturus esset.
 Illi igitur statim uasa distribuebant. At Aesopus roga-
 bat leuissimum onus sibi concedi tanquam nuper empto,
 & nondum ad hæc ministeria exercitato. His autem &
 si nihil tollere uelit ueniam praebentibus, ille non opor-
 tere dixit omnibus laborantibus, se solum inutilem esse.
 His quod attollere uellet permittētibus, huc & illuc cum
 circumspexisset & uasa congregasset diuersa, saccos, &
 stramenta, & canistros, unum canistrum panis plenum,
 quem duo baiulare debebant, sibi imponi iubet. Illi autem
 ridentes, & nihil esse stultius uili hoc scelesto inquentes,
 qui cum

qui cum paulo ante leuissimum postularat tollere onus, nunc omnium grauissimum elegisset: oportere tamen desiderium eius explere: sublatum canistrum imposuerunt Aesopo. Ille uerò humeris onere grauatis huc & illic dimouebatur. Hunc uidens mercator, admiratus est, & inquit, Aesopus cum ad laborandum promptus sit, iam suum precium persoluit, iumentum enim onus sustulit. Cum uero hora prandij diuertissent, Aesopus iussus panes dispensare, semiuacuum canistrum multis comedentibus fecit. Vnde etiam post prandium leuiore onere facto alacrius incedebat. Verum uespere quoque illic, quò diuerterant pane distributo, postera die uacuo omnino in humeros sublato canistro, primus omnium ibat, ut & conseruis, qui hunc animaduertent praecurrentem dubium faceret, utrum putridus esset Aesopus, an quis alius: & illi cum cognouissent eum esse admirarentur, quòd denigratus homuncio solertius omnibus fecisset, quoniam qui facile absumerentur panes, sustulisset, cum illi stramenta, & reliquam suppellectilem baiularent, quæ ea non sit natura, ut sic absumatur. Mercator itaque cum esset Ephesi, alia quidem mancipia cum lucro uendidit: remanserunt autem ei tria, Grammaticus, Cantor, & Aesopus. Cum uerò quidam ex familiaribus ei suassisset, in Samum ut nauigaret, tanquam ibi cum maiore lucro diuendituro seruulos, persuadet. Cum autem mercator peruenisset in Samum, Grammaticum quidem & Cantorem, utrunque noua ueste indutum statuit in foro: sed Aesopum quoniã nulla ex parte poterat ornare (totus enim erat mendosus) ueste ex sacco ei cir-

cumposita, medium inter utrunque constituit, ut & uidentes stuperent, dicentes, Vnde hæc abominatio, quæ & alios obscurat? Aesopus autem quamuis à multis morderetur, stabat tamen audacter in ipsos intuens. Xanthus uerò philosophus habitans tunc Sami, profectus in forum, & uidens duos quidem pueros cum ornatu astantes, medium uerò horum Aesopum, admiratus est mercatoris commentum, nanque turpem in medio collocauerat, ut appositione deformis, pulchriores seipsis adolescentuli apparerent. Propius autem astant, percontatus est Cantorem cuius esset. Et is, Cappadox. Tum Xanthus, Quid igitur scis facere? Hic, Omnia. Atque ad hæc Aesopus risit. Discipuli uerò, qui cum Xantho unà erant, ut uiderunt ipsum risisse, & ostendisse dentes, statim aliquod monstrum uidere arbitrati sunt. Vno autem dicente, Certe hernia est, dentes habens: Alio uerò, Quid nam uidens, risit? Alio, non risisse, sed riguisse: omnibus autem uolentibus cognoscere cur risisset, unus ipsorum accedens, Aesopo inquit, Cuius rei gratia risisti? Et is, Abscede marina ouis. Illo uerò confuso funditus eo sermone, repenteq; secedente, Xanthus inquit mercatori, Quanto precio Cantor? Illo autem mille obolis respondente, ad alterum iuit, immenso audito pretio. Atqui & hunc rogitante philosopho, cuius nam foret, & audito Lydum esse, rursusq; rogante, Quid ergo scis facere? & illo dicente, Omnia, iterum risit Aesopus. Ex scholasticis autem quodam dubitante, Quidnam hic ad omnes ridet? Alius ei dixit, Si uis & tu marinus hircus uocari, roga. Xanthus autem rursus rogauit mercatorem,

rem, Quanto pretio Grammaticus? Et ille, Tribus millibus obolorum, respondit. Aegre tulit philosophus immensum pretium, & auersus discedebat. Scholasticis autem petentibus, an non placuerint ei seruuli, Næ inquit, sed decretum est, non emere mancipium pretiosum. Vnus autem ipsorum dixit, Si hæc ita se habent, igitur turpem hunc quin emas, nulla lex uetat: idem enim & hic ministerium afferet, & nos pretium huius impendemus. Ad hæc Xanthus ait, Ridiculum esset, uos soluisse pretium, me autem seruum emisse: alioqui, & uxorcula mea munditiæ studiosa, non ferret à de formi seruulo seruirsi sibi. At scholastici rursus dixerunt, In promptu est sententia, ne pareatur fœminæ. Tunc philosophus, Faciamus prius periculum, an sciat aliquid, ne & pretium incassum pereat. Adiens igitur Aesopum, Gaude, inquit. Et ille, Num nam tristabar? Et Xanthus, Saluto te. Ille autem, Et ego te. Xanthus unà cum alijs inexpectato, & prompto responso stupefactus rogauit, Cuias es? Ille, Niger. Et Xanthus, Non hoc inquam, sed unde natus sis. Et is, Ex uentre matris meæ. Non hoc dico, sed in quo loco natus sis. Et ille, Non renuntiavit mihi mater mea, utrum in sublimi loco, an in humili. Et philosophus, Quid uerò facere nosti? Ille, Nihil. Et Xanthus, Quomodo? Quoniam hi omnia nosse professi sunt, mihi autem reliquerunt nihil. Atque his scholastici uehementer delectati, Per diuinam prouidentiam, dixerunt, ualde bene respondit: nullus enim est homo, qui omnia norit: & propterea scilicet risit. Rursus igitur Xanthus inquit, Vis emam te? Et Aesopus,
Me hac

Me hac in re consultore eges? Vtrum tibi uidetur melius, aut emere, aut non, fac: nullus enim quidquam ui facit, hoc in tua positum est uoluntate: & si uolueris, crumena ianuam aperiens, argentum numerata: sin uero minime, ne cauillare. Rursus igitur scholastici inter se dixerunt, Per deos, superauit praeceptorem. Xanthus uero cum dixisset, Si emero te, fugere uoles? ridens Aesopus ait, Hoc si uolueris facere, nullo modo utar te consultore, ut & tu paulo ante, me. Et Xanthus, Bene dicis, sed deformis es. Et ille, Mentem inspicere oportet o philosophe, & non faciem. Tunc mercatorem adiens Xanthus, inquit, Quanti hunc uendis? Et ille, Vt uituperes meas merces ades, quoniam te dignis omisis pueris, deformem hunc eligis: alterum horum eme, hunc autem auctarium accipe. Et Xanthus, Non certe, sed hunc. Et mercator, Sexaginta obolis eme. At scholastici confestim collatos exposuerunt: Xanthus autem possedit. Itaque publicani uenditione cognita, aderant indignantes, quis uendiderit, quis emerit: at cum puderet utrunque se pronuntiare propter uilitatem pretij, Aesopus stans in medio exclamauit, Qui uenditus est, ego sum: qui emit, hic: qui uendidit, ille. si uero ipsi tacuerint, ego igitur liber sum. Publicani uero diffusi gaudio, donato Xantho uectigali, abierunt. Aesopus igitur sequebatur in domum euntem Xanthum. Cum meridianus autem aestus esset, Xanthus inter deambulandum pallium trahendo mungebat. Quod uidens Aesopus, uestibus illius apprehensis retro, ad seipsum traexit, atque inquit, Quam celerrime me uende, quoniam fugiam. Et Xanthus, Quamobrem? Quoniam, inquit,

non possem tali seruire hero. si enim tu, qui herus es, & neminem times, tamen relaxationem non præbes naturæ, sed eundo mungis: si obtigerit seruum me ad aliquod mitti ministerium, & inter eundum tale quid exigat natura, necesse omnino fuerit uolando cacare. Et Xanthus, Hoc te turbat? tria mala uolens euitare, eundo mungo. Et ille, Quæ? Et hic, Stanti mihi, caput perussisset sol: pedes uero, terræ solum torridum: lotij autem acrimonia, olfactum offendisset. Tunc Aesopus, Vade, persuasisti mihi. Postquam autem domi fuerunt, Xanthus iubens Aesopo manere ante uestibulum, quoniam elegantiusculam esse sibi mulierculam sciebat, neque oportere ilico talem turpitudinem ei ostendi, antequam aliquis ipsi urbana diceret: ipse ingressus dicit, Domina non etiam posthac obijcies ministerium quod mihi tuæ pedissequæ præstant: iam enim & ego puerum tibi emi, in quo uidebis pulchritudinem, qualem nunquam uidisti, qui & iam ante uestibulum stat: & ille quidem hæc. Pedissequæ autem uera existimantes, quæ dicta fuerant, inter se non mediocriter contendebant, cui nam ipsarum sponsus nuper emptus futurus sit. Xanthi uerò uxore intrò uocari nouitium iubente mancipium, una ex alijs magis accelerans, & ut arrabonem uocationem arripiens, nouitium seruum egressa accersebat. Et illo dicente, Ecce ego adsum, stupefacta, Tu, inquit, es? Et hic, Næ. Et illa, Sine inuidia, ne ingrediaris intrò, omnes alioqui fugient. Alia tamen egressa, eumq; intuita, Cædatur tua, inquit facies, & huc ingrediere, sed ne appropinques mihi. Ingressus stetit coram domina. quæ cum eum uidisset,

disset,

disse, oculos auertit ad uirum, inquit, Vnde mihi hoc
 monstrum attulisti? abijce ipsum à facie mea. Et ille, Sa-
 tis tibi domina: ne meum submorde nouitium seruum.
 Hæc autem, Videris Xanthe me perosus, aliam inducere
 uelle: & forte dum pudet dicere mihi ut tua domo ab-
 scedam, canicipitem mihi hunc apportasti, ut eius ægre
 latura ministerium, fugiam. Da igitur mihi dotem meam,
 atque ibo. Ad hæc Xantho increpante Aesopum tanquam
 in itinere urbana quædam locutum de mictu inter eun-
 dum, nunc uerò mulieri nihil dicentem, Aesopus ait,
 Projice ipsam in barathrum. Et Xanthus, Tace scelus,
 an nescis me hanc, ut me ipsum, amare? Et Aesopus, Amas
 mulierculam? Et ille, Admodum quidem, fugitiue. Ad
 hæc Aesopus, pulsato medio pede, ualde exclamauit,
 Xanthus philosophus uxorius est. Et uersus ad suam do-
 minam ait, Tu ò domina uelles philosophum emisse ti-
 bi seruum iuuenem, bono habitu, uigentem, qui te nu-
 dam in balneo spectaret, & tecum luderet in dedecus
 philosophi? O Euripides, aureum ego tuum inquam os,
 talia dicens, Multi impetus fluctuum marinorum, mul-
 ti fluminum, & ignis calidi flatus: dura res paupertas,
 dura & alia infinita: tamen nihil æque durum ut mulier
 mala. Tu uero ò domina philosophi uxor à pulchris adu-
 lescentulis tibi ut ministretur noli, ne quo pacto contu-
 meliam uiro tuo inflixeris. Illa hæc audiens, cum nihil
 contradicere posset, Vnde uir, inquit, pulchritudinem
 hanc uenatus es? sed & loquax putridus hic uidetur, &
 facetus, reconciliabor igitur ei. Tum Xanthus, Aesope,
 recõciliata est tibi tua hera. Et Aesopus ironice loquens,
 Magna

Magna res, inquit, placare mulierem. Et Xanthus, Tace posthac, emi enim te ad seruiendum, non ad contradicendum. Postera die Xanthus Aesopo sequi iusso, ad hortum quendam iuit empturus olera. Cum uerò olitor fasciculum olerum messuisset, accepit Aesopus. Xantho autem soluturo iam hortulano pecuniam, hortulanus, Sine, inquit, here, unum problema à te desidero. Et Xanthus, Quidnam? Tum ille, Quid ita, ut quæ à me plantantur olera, quamuis diligenter & fodiantur, & irrigentur, tardum tamen suscipiunt incrementum: quibus uerò spontanea è terra pullulatio, & si nulla cura adhibetur, ijs tamen celerior germinatio? Xanthus igitur (licet philosophi quæstio foret) cum nihil aliud sciret dicere, A diuina prouidentia & hoc inter cætera gubernari inquit. Aesopus uerò (aderat enim) risit. Ad quem philosophus, Rides ne, an derides? Et Aesopus, Derideo, inquit, sed non te, uerum qui te docuit. Quæ enim à diuina prouidentia fiunt, hæc à sapientibus uiris solutionem sortiuntur: oppone itaque me, & ego soluam problema: interim itaque Xanthus conuersus inquit olitori, Minime omnium decens est ò amice, me, qui in tantis auditorijs disceptauerim, nunc in horto soluere sophismata: puero autem huic meo, qui consequentia multorum callet, si proposueris, solutionem consequeris quæsitum. Et olitor, Hic turpis literas nouit? ò infelicitatem. Sed narra ò optime, si quæsitum declarationem nosti. Et Aesopus, Mulier, inquit, cum ad secundas nuptias iuerit, liberis ex priore uiro susceptis, si uirum quoque inuenerit filios ex priore uxore genuisse, quos ipsa filios adduxit,

horum

horum mater est : quos inuenit penes uirum , horum est
 nouerca : multam igitur in utrisque ostendit differentiam :
 nam quos ex se genuit , amanter & accuratè nutrire per=
 seuerat , alienos uero partus odit , & inuidia utens , illo=
 rum cibos diminuens , suis addit filijs . illos enim natura
 quasi proprios amat : odio autem habet , qui uiri sunt ,
 quasi alienos . Eodem modo & terra , eorum quæ ipsa ex
 se genuit , mater est : quæ autem tu plantas , horum est no=
 uerca . huius rei gratia , quæ sua sunt , ut legitima magis nu=
 trit , ac fouet : à te autem plantatis ut spurijs non tantum
 alimenti tribuit . His delectatus olitor , Credideris mihi ,
 inquit , quod me graui sollicitudine ac garrulitate leuaris .
 Abi gratis ferens olera , & quoties tibi his opus est , tan=
 quam in proprium hortum uadens accipe . Post dies
 aliquot rursus in balneum proficiscitur Xanthus . Qui=
 busdam autem amicis ibi inuentis , ad Aesopum loquitur ,
 ut in domum currat , & lentem in ollam iniectam coquat .
 Ille abiens , granum unum lentis in ollam iactum coquit .
 Xanthus ergo unà cum amicis lotus uocauit hos com=
 pransuros , præfatus tamen & quod tenuis esset futura
 cœna , utpote ex lente , quodq; non oporteret uarietate
 ferculorum amicos iudicare , sed probare uoluntatem .
 His uero profectis , & in domum ingressis , Xanthus
 inquit , Da nobis à balneo bibere Aesope . Illo ue=
 rò ex defluxu balnei accipiente & tradente , Xanthus
 fœtore repletus , Hem quid hoc , inquit , Aesope ? Et il=
 le , à balneo , ut iussisti . Xantho autem præsentia ami=
 corum iram compefcente , & pelum sibi apponi iu=
 bente , Aesopus pelui apposita stabat . Tunc & Xanthus ,
 Non

Non lauas? Tum ille, Iussum est mihi ea facere quæ iusse-
 ris: tu nunc non dixisti, Inijce aquam in peluim, & laua
 pedes meos, & pone soleas, & quæcunque deinceps. Ad
 hæc igitur amicis Xanthus ait, Num enim seruum emi?
 nullo modo, sed magistrum. Discumbentibus itaque ipsis,
 & Xantho Aesopum rogante, an cocta sit lens, cocleari
 acceptum ille lentis granum tradidit. Xanthus accipi-
 ens, ac ratus gratia faciendi periculum coctionis lentem
 accepisse, digitis conterens ait, Bene cocta est, affer. Illo
 solum aquam uacuante in scutellas, & apponente, Xan-
 thus, Vbi est lens, inquit? Et is, Accepisti ipsam. Et Xan-
 thus, Vnum granū coxisti? Tum Aesopus, Maxime: len-
 tem enim singulariter dixisti, non lentes, quod pluratiue
 dicitur. Xanthus ergo prorsus consilij inops, Viri so-
 cij, ait, hic ad insaniam me rediget. Deinde conuersus
 Ad Aesopum ait, Sed ne uidear improbe serue amicis in-
 iurius, abiens eme pedes porcinos quatuor, & perce-
 leriter coctos appone. Festinus hoc peragit: ac dum pe-
 des coquerentur, Xanthus iure uolens uerberare Aeso-
 pum, cum esset in re aliqua ad usum occupatus, unum
 ex pedibus ex olla clanculum auferens, occulit. Paulo
 post autem & Aesopus ueniens, & ollam perscruta-
 tus, ut tres solos pedes uidit, cognouit insidias sibi ali-
 quas factas: & accurrens in stabulum, saginati porci u-
 num ex quatuor cultro amputans, & pilis nudans in ol-
 lam iecit, ac coxit cum cæteris. Xanthus uerò ueritus ne
 Aesopus subreptum pedem non inueniens, fugeret: rur-
 sus in ollam ipsum iniecit. Aesopo autem in patinam pe-
 des euacuante, ac quinque his apparentibus, Xanthus,

Quid hoc, inquit, Aesope? quomodo quinque? Et ille,
 Duo porci quot habent pedes? Et Xanthus, Octo. Tum
 Aesopus, Sunt ergo hic quinque, & saginatus porcus
 inferius tripes pascitur. Xanthus admodum moleste fe-
 rens, amicis inquit, Non ne paulo ante dixi, quod celerri-
 me hic me ad insaniam rediget? Et Aesopus, Here nosti
 id, quod ex additione & subductione in quantitatem se-
 cundum rationalem summam colligitur, non esse errorem?
 Xanthus igitur nullam causam honestam inueniens uerbe-
 randi Aesopum, quieuit. Postridie autem ex scholasticis
 quidam sumptuosam apparans coenam, cum alijs discipu-
 lis & Xanthum inuitauit. Coenantibus igitur, Xanthus
 partes ex appositis accepit electas, & Aesopo pone stati-
 dedit. Abi, inquit ei, beneuolamq; meam hanc trade. Ille uero
 decedens secum cogitabat, Nunc occasio est ulcisci meam
 dominam, propterea quod me cum nouitius ueni, cauillata
 est: uidebit igitur an hero meo bene uelit. Profectus ita-
 que in domum, sedit in uestibulo: & hera accita spor-
 tulam partium coram ipsa posuit, ac inquit, Hera, hanc
 omnia herus misit, non tibi, sed beneuolae. Cumq; canem
 uocasset, atque dixisset, Veni Lycena, comede, tibi enim
 herus hanc iussit dari: particulatim cani omnia proiecit.
 At post hoc ad herum regressus, & rogatus an bene-
 uolae dederit omnia, Omnia, inquit, & coram me omnia
 comedit. Illo uero iterum rogante, Et quid nam edens
 ait? Et is, mihi quidem nihil quidquam dixit, sed secum
 tibi gratias habebat. Uxor tamen Xanthi eam rem ca-
 lamitosam esse arbitrata, nempe accusata, quod uel cani-
 culae beneuolentia in uirum cederet, ac subdens sese non
amplius

amplius in posterum cohabitaturam cum eo, ingressa cubiculum plorabat. Potu autem procedente, & quæstionibus alternis propositis, ac uno ex ipsis ambigente, quando futura esset ingens inter homines turbatio, Aesopus ponè stans, ait, Cum resurrexerint mortui, repetentes quæ possederint. Et scholastici ridentes dixerunt, Ingeniosus est nouitius hic. Alio uerò rursus proponente, quamobrem ouis ad cædem tracta, non exclamet, sus autem quammaximè uociferetur, Aesopus rursus ait, Quoniam ouis assueta mulgeri, aut etiam uelleris onus deponere, tacitè sequitur, ideo etiam pedibus arrepta, & ferrum uidens, nihil graue suspicatur, sed illa usitata & solita uidetur passura: sed sus, ut quæ neque mulgetur, neque tondetur, neque nouit ad horum aliquid trahi, sed carnes suas tantum usui esse, merito uociferatur. His sic dictis, discipuli rursus laudauerunt ipsum uersi in risum. Finito conuiuio, & Xantho in domum reuerso, & uxorem pro more aggresso alloqui, illa ipsum auersata, inquit, Ne mihi propinquus fias, da mihi dotem meam, & abiibo: non enim manserim tecum posthac: tu autem abiens cani adulare, cui misisti partes. Et Xanthus stupefactus ait, Omnino mali mihi aliquid rursus attulit Aesopus. Et uxori inquit, Domina, num me poto, tu ebria es? cui partes misisti? non ne tibi? Non per Iouem, mihi quidem minime, inquit illa, sed cani. Xanthus Aesopo accito inquit, Cui dedisti partes? Et ille, Beneuolæ tuæ. Et uxori Xanthus, Nihil accepisti? Et illa, Nihil. Et Aesopus, Cui enim iussisti, here, partes dari? Et ille, Beneuolæ meæ. Et Aeso

pus cane uocata, Hæc tibi, inquit, bene uult: nam mulier
 & si bene uelle dicatur, tamen minima quaque recula of-
 fensa contradicit, conuiciatur, abit: canem tamen uerbe-
 rato, expellito, non tamen discedet, sed oblita omnium,
 statim benignè blanditur & cum gratia herò. Oporte-
 bat igitur dicere herè, Vxori has partes ferto, & non,
 beneuolæ. Et Xanthus, Vides domina non meam esse cul-
 pam, sed eius qui tulit? tolera itaque, nec deerit mihi oc-
 casio, qua eum uerberem. Illa uerò non credente, uerùm
 clam ad suos parentes regressa, Aesopus inquit, Non re-
 ète dixi o herè, canem tibi magis bene uelle, quàm meam
 heram? Diebus autem aliquot præteritis, & uxore ir-
 reconciliata manente, & Xantho affines quosdam ad
 ipsam, ut reuerteretur domum, mittente: illa, cum cede-
 re nollet, ac proinde Xanthus in mœrore esset, Aesopus
 adiens eum, inquit, Ne te afflictes herè, ego enim eam
 cras uenire sponte & citissime faciam ad te. Accepta pe-
 cunia, Aesopus in forum proficiscitur: ac emptis anseri-
 bus, & gallinis, & alijs quibusdam ad conuiuium ido-
 neis, ambulans, domos circuibat: transibat igitur & ante
 domum parentum heræ suæ, ignorare simulans illorum
 esse, & in ea heram manere. Cumq; in quendam ex do-
 mo illa incidisset, rogabat, an aliquid ad nuptias utile do-
 mestici possent sibi uendere. Ille autem rogat, Cui est o-
 pus his? Xantho, inquit, philosopho: cras enim uxori co-
 pulandus est. Eo uerò ascendente, & uxori Xanthi hæc,
 ut audiuit, renuntiante, illa cursim, & propere ad Xan-
 thum ilico pergit, contra ipsum clamat, dicens inter alia
 & hæc, Non me uiuente, o Xanthe, alteri uxori cõiungi
 poteris.

poteris. Sicq; mansit in domo per Aesopum, quemadmodum propter illum discesserat. Rursus post dies aliquot, inuitans Xanthus discipulos ad prandium, Aesopo inquit: I, eme optimum quodque & præstantissimum. Ille inter eundem secum dicebat, Ego docebo herum non stulta mandare. Cum linguas igitur solum suillas emisset, & apparasset discumbentibus, linguam assatam singulis cum salsamento apposuit. Discipulis laudantibus ut philosophicum primum ferculum, propter linguæ ad locutionem ministerium: rursus elixas Aesopus linguas apposuit: atque iterum etiam ferculo alio, atque alio petito, ille nihil aliud quam linguas proponebat. Discipuli autem eodem subinde cibo repetito indignati, Quousque linguas, inquiunt? quippe nos per diem linguas edendo, nostras dolumus. Xanthus inquit iratus, Nihil aliud tibi est Aesope? Et is, Non certe. Tum ille, Nonne mandavi tibi sordidissime homule, optimum quodque, & præstantissimum obsonari? Et Aesopus, Multas habeo tibi gratias, quòd me philosophis præsentibus increpaueris. Quid igitur fuerit lingua melius & præstantius in uita? omnis enim doctrina, & philosophia per ipsam monstratur ac traditur, per ipsam dationes, acceptiones, fora, salutationes, benedictiæ, musa omnis: per ipsam celebrantur nuptiæ, ciuitates eriguntur, homines seruantur. Et, ut breuiter dicam, per ipsam tota uita nostra consistit: nihil ergo lingua melius. Ob hæc discipuli Aesopum recte loqui dicentes, aberrasse uerò magistrum, abiire singuli in domum. Postridie rursus accusantibus ipsis Xanthum, ille respondebat, non secundum uoluntatem suam

Lingua nihil
melius.

hæc fuisse, sed inutilis serui nequitia, hodie autem permutabit
 cœnã, & ipse presentibus uobis cum eo colloquar. Ac uocato eo,
 uilissimum quodq; & pessimum obsonari iubet, quod discipuli
 secum forent cœnaturi. Ille autem nihil mutatus, rursus
 linguas emit, & apparatus discumbentibus apposuit. Hi inter
 se submurmurabant, Porcinæ rursus linguæ. Et mox iterum
 linguas apposuit. Et ualde iterum, atque iterum. Xanthus
 autem iniquo animo ferens, Quid hoc, inquit, Aesope? num
 rursus mandauit tibi optimum quodq; & præstantissimum
 obsonari, ac non potius uilissimum quodque, & pessimum?
 Ille autem, Et quid unquam peius lingua ò here? non ne
 urbes per ipsam corruunt? non homines per ipsam interficiuntur?
 non mendacia omnia, & maledicta, & periuria per ipsam
 perficiuntur? non nuptiæ, & principatus, & regna per ipsam
 euertuntur? non, ut summam dicam, uita omnis per ipsam
 infinitorum errorum referta est? Hæc Aesopo dicente, quidam
 ex unâ discumbentibus, Xantho inquit, Hic, nisi ualde te ipsum
 munieris, non dubia erit insaniam causa tibi: qualis enim
 forma, talis & anima. Et Aesopus ad eum, Tu mihi uide-
 ris, ò homo prauus quidam, & curiosus esse, herum irritans
 contra seruum. Xanthus autem ad hæc, causam cupiens uerberandi
 hominem, Fugitiue, inquit, quoniam curiosum dixisti amicum,
 ostende mihi incuriosum hominem adductum. Egressus igitur
 postridie in plateam Aesopus, & eos, qui præteribant,
 circumspiciens, uidet quendam in loco quodam diu sedentem,
 quem iudicans secum otiosum & simplicem esse, accedens
 inquit, herus te inuitat secum pransurum. Rusticus ille
 nihil sciscitatus, neque quis

quis esset à quo inuitaretur, ingressus est in domum: & cum ipsis calceis ut erant uiles, discubuit. Rogante autem Xantho, Quis hic? Aesopus ait, Incuriosus homo. Et Xanthus uxori in aurem dicit ut sibi obsequeretur, & quod ipse iusserit faceret, ut plagas Aesopo honesta ratione inferret. Deinde coram omnibus inquit, Domina aquam in peluim iniice, & pedes hospitis laua. Cogitabat enim secum omnino hospitem recusaturum: Aesopum uerò, quod ille curiosus esset, uerberibus caesum iri. Illa igitur iacta aqua in peluim, ibat pedes hospitis lotura. At ille cognoscens hanc esse domus dominam, secum loquebatur, Honorare me omnino uult, atque huius rei gratia suis manibus pedes meos uult lauare, cum ancillis queat hoc mandare. Extensis igitur pedibus, Laua, inquit, hera: ac lotus discubuit. Xantho autem iubente uinum hospiti dari quod biberet, rursus ille considerabat secum, ipsos antè oportere bibere: sed quia sic ipsis uisum est, non opus mihi hæc inquirere. Accipiens igitur bibit. Prudentibus uerò, & ferculo quodam hospiti appposito, atq; illo suauiter comedente, Xanthus cocum, quòd male hoc condiuisset, criminabatur, atque etiam nudum uerberibus afficiebat. Rusticus autem secum dicebat, Ferculum quidem optime coctum est, & nihil ei deest, quominus recte paratum sit, si autem absque causa uult suum seruum flagellare pater familiàs, quid ad me? Xantho autem ægrefeferente, neque iucunde affecto, quoniam nihil hospes curiose inquirebat, tandem placentæ allatæ sunt. Hospes uerò tanquã nunquã placentam gustasset conuoluens, & accipiens, ipsas ut panes comedebat. Xanthus

autem pistorē accusauit, dixitq; ei, Cur nam ò execrāde, absque melle, ac pipere placentas præparasti? Ille inquit, Si cruda est, ò here, placenta, me uerbera: si uerò non ut oportebat, præparata est, nō me, sed herā accusa. Et Xanthus, si à mea hoc factū est uxore, uiuā ipsam nūc comburā. Atq; iterū uxori innuit, ut sibi obsequeretur propter Aesopū. Cū igitur iussisset sarmenta in mediū afferri, pyram succendit, & arreptā uxorem prope pyrā egit, ita ut crederetur ipsam in ignem esse immisurus: differebat autē aliquo modo, & circūspiciebat rusticū si quo modo assurgens, à tali audacia prohibere ipsum aggredieretur. Sed is secū rursus cōsiderabat, Cū nulla adsit causa quid nam sic irascitur? Deinde inquit, O paterfamiliās, si hoc iudicas oportere fieri, expecta me parūper dum digressus adducā & ipse meā ex agro uxore, ut ambas simul comburas. Hæc à uiro Xanthus audiēs, & huius synceritatē, ac generositatem admiratus, Aesopo inquit, Ecce uerè homo incuriosus, habes accepta præmia uictoriæ ò Aesope: satis est tibi de cætero, dein uerò libertatem tuam assequeris. Postridie autem Xanthus iussit Aesopo in balneas ire, & scrutari, an multa adesset turba, uelle enim lauari. Abeunti autem Prætor occurrēs, & Xanthi ipsum esse cognoscens, interrogauit quo nam iret. Quod cum se is negasset scire: existimans Prætor interrogationem suam floccipendi, in carcerem ipsum abduci iubet. Cum igitur abduceretur Aesopus, clamauit, Vides ò Prætor quemadmodū recte responderim? quæ enim non expectaui, & occurri tibi, & in carcerem iam trahor. Tum Prætor stupefactus respōsi promptitudine, sinit abire. Aesopus

pus autem profectus in balneas, multam turbam in ipsis
 intuitus est, sed & lapidem uidet in medio ingressu posi-
 tum, in quem singuli ingredienti, & egredientes offen-
 debant, hunc autem unus quispiam ingrediens ut lauare-
 tur, sublatum transposuit. Reuersus igitur ad herum, Si
 uis, inquit, here lauari, unū hominē in balneis uidi. Xan-
 thus profectus, ac multitudinem lauantium uidens, dixit,
 Quid hoc, ò Aesope? non ne unum hominem dixisti te ui-
 disse? Aesopus, Certe, inquit: nam lapidem illum (manu
 ostendens) ante ingressum positum reperi, in quē ingre-
 dientes omnes & exeuntes offendebant: unus uerò qui-
 dam antequam illideret, eleuatum transposuit. Illum igi-
 tur unum hominē dixi uidisse: pluris faciens quàm alios.
 Tum Xanthus, Nihil apud Aesopum tardum est ad re-
 sponsonem. Cum aliquando Xanthus ex latrina redi-
 ret, interrogauit Aesopum, Quid ita homines post caca-
 tionem, uentris excrementa aspiciunt? Ille ait, Antiquis
 temporibus uir quidam delicatius uiuens multo tempore
 præ delicijs in latrina sedebat, ut & sua illic immorans
 cacauerit præcordia. Ex illo tempore igitur timentes cæ-
 teri homines, uentris inspiciunt sordes, ne quo modo &
 ipsi hoc patiantur. Sed tu here, ne time: nō enim sunt tibi
 præcordia. Die autem quodam celebrato conuiuio, Xan-
 thus cū alijs philosophis discumbebat: & potu iam inua-
 lescente, crebræ quæstiones inter hos uersabantur: atque
 Xantho incipiēte turbari, Aesopus adstans ait, Here, Bac-
 chus tria possidet temperamenta, primum uoluptatis, se-
 cundum ebrietatis, tertium contumeliæ. Vos igitur poti-
 iam, & lætati, quæ reliqua sunt, obmittite. Tum Xan-

thus iam ebrius, ait, Tace, inferis consule. Et Aesopus, Igitur & in infernum distrahere. Ex discipulis autem quidam subebrium iam Xanthum uidens, & ut in uniuersum dicam, temulentum, O preceptor, inquit, potest ne homo aliquis ebibere mare? Et ille, Admodum quidem: ego enim ipse hoc ebibam, Discipulus, At si non poteris, quam nam tibi multam irrogabo? Tum Xanthus, Domum meam depono totam. Atque interim depositis anulis pacta firmauerunt, tum discesserunt. Postridie diluculo, excitato Xantho, ac faciem lauante, anulum inter lauandum non uidit. Aesopum de eo interrogat. Ille, Nescio, inquit, quid nam factum fuerit: sed unum scio tantum, quod a domo decideris tua. Tum Xanthus, Quamobrem? Aesopus, Quoniam heri ebrius pepigisti mare ebibere, atque in pactis deposuisti & anulum. Et is, Tum quomodo maius fide opus poteris? uerum te nunc rogo, si qua cognitio, si qua prudentia, si qua experientia, praesto sis, ac opem porrige, ut uincam, aut pacta dissoluam. Aesopus, autem, Vincere quidem haud licet, sed ut soluas pacta, efficiam. Cum hodie rursus in unum conueneritis, nullo modo uidearis timere, uerum quae pactus es ebrius, eadem sobrius quoque dic. Iube itaque stramenta, & mensam in littore poni, & pueros paratos cum poculis porrigere tibi marinam aquam. Cum autem omnem uideris turbam concurrisse ad spectaculum, ipse discumbens iube ex mari impleri poculum: atque hoc accepto omnibus audientibus, dic pactis praefecto, Quenam apud nos foedera iniuimus? Atque is respondebit tibi, quod pepigeris mare ebibere. Conuersus igitur tu ad omnes, sic dicito,

Viri Samij, scitis & uos penitus quamplurimos fluuios prorumpere in mare, ego autem pepigi mare solum ebibere, non etiam exeuntia in ipsum flumina, hic itaq; scholasticus prius coerceat flumina omnia, deinde statim mare solum ebibam, Xanthus autem futurā ex hoc pacti solutionem cognoscens, uehementer letatus est. Populus igitur ad littus confluit ad spectaculum eius, quod faciendum erat: cumq; Xanthus quæ edoctus fuerat ab Aesopo fecisset, ac dixisset, Samij admirati, acclamauerunt, ac ipsum laudarunt. Scholasticus autem, Xanthi pedibus obuolutus, & uictum se confitebatur, & pacta rogabat dissolui, quod & fecit Xanthus exorante populo. Profectis autem ipsis in domum, Aesopus adiens Xanthum, inquit, Per omnem uitam tibi gratificatus sum, non ne dignus sum o here consequi libertatem? At Xanthus obiurgando ipsum, repulit, dicens, An nolo ipse hoc facere? sed exi ante uestibulū, & specularē: & si uideris duas cornices, renuntia mihi: bonum enim augurium hoc, quod si unā uideas, hoc malum. Accedens, igitur Aesopus, cum duas fortē ita cornices super quadam uidisset arbore sidentes, accedens Xantho renūtiavit. Exeunte autem Xantho, altera harum euolauit: & Xanthus alteram solam uidens ait, Non ne dixisti mihi execrāde duas uidisse te? Et is, Ita, sed altera euolauit. Tū Xanthus, Deerat tibi fugitiue me ut deluderēs? Iubet igitur eū denudatū uerberari. At dum Aesopus uerberabatur, profectus quidā inuitauit ad coenam Xanthum, Aesopo inter uerbera exclamante, Hei mihi misero: ego enim qui duas uidi cornices, uerberor: tu uerò, qui unam tantum, in conuiuium abis:

uanum

uanum itaque fuit augurium. Tum Xanthus solertiani eius admiratus, cessare iubet uerbera. Non multis autem post diebus philosophos & rhetores cum inuississet Xanthus, iussit Aesopo ante uestibulum stare, & nullum indoctum ingredi sinere, sed doctos solos. Hora autem praedij clauso uestibulo, Aesopus intus sedebat. Ex inuitatis autem quodam profecto, & ianuam pulsante, Aesopus intus ait, Quid mouet canis? Ille putans canis uocari, iratus discessit, sic ergo unus quisque ueniens reuertebatur iratus, putans iniuria affici, Aesopo eodem omnes interrogante. Cum autem unus ex ipsis ostium pulsasset interrogatus quid moueret canis, respondit, Caudam & aures. Aesopus ipsum recte iudicans respondisse, aperta ianua ad herum duxit, ac inquit, Nullus philosophus ad conuiuium tuum uenit o here, praeter hunc solum. Xanthus igitur ualde tristatus est, deceptum se existimans ab inuitatis. Postridie cum uenissent inuitati ad literarium ludum, accusabant Xanthum, dicentes, Ut uideris, o praceptor, cupiebas quidem ipse contemnere nos: sed ueritus, putridum in uestibulo constituisti Aesopum, ut nos iniuria afficeret, & canes uocaret. Et Xanthus, In somnium ne id est, an uera res? Tum illi, nisi stertimus, uera res. Confestim accersitus Aesopus, & rogatus cum ira, cuius rei gratia amicos ignominiose amolitus esset, ait, Non tu mihi haec mandasti, ne quem uulgarem ac indoctum hominem permittere in tuum conuenire conuiuium, sed solos doctos? Tum Xanthus, Et quales hi, non ne docti? Et Aesopus, nullo pacto: ipsis etenim pulsantibus ianuam, & me intus rogitante quid nam moueret canis, nullus eorum intellexit sermonem. Ego igitur

cum indocti omnes uiderentur, nullum ipsorum introduxi, nisi hunc, qui docte respondit mihi. Sic igitur cum Aesopus respondisset, recte omnes dicere ipsum confirmarunt. Ac post dies rursus aliquot Xanthus sequente Aesopo, ad monimenta accessit, & quæ in arcis erant epigrammata legens, se ipsum delectabat. At Aesopo in quadam ex ipsis insculptas literas has uidente, α. β. δ. ο. ε. θ. χ. ostendenteq; Xantho, atque rogante, an hasce nouisset, diligenter ille scrutatus, non potis fuit harum inuenire declarationem, ac fassus est dubitare omnino. Tum Aesopus, Si per hanc columnulam, o here, thesaurum ostendā tibi, qua re me remunerabis? Et is: Cōfide, accipies enim libertatem tuam, atque dimidium auri. Tunc Aesopus distans à cippo passus quatuor, & fodiens, accepit thesaurum, & tulit hero, dicens, Da mihi promissum, cuius gratia inuenisti thesaurum. Et Xanthus, Non, si et ego sapiam, nisi & sensum literarum mihi dixeris: nam scire hoc multo re inuenta mihi preciosius. Et Aesopus, Qui thesaurum infodit hic, ut uir eruditus literas insculpsit has, quæ & inquit, α, ἀπόβας. β, βήματα. δ, τέσσαρα. ο, ὄρυξας. ε, εὐρησας. θ, θυγαυρόν. χ, χρυσίον. Xanthus autem, Quia ita solers es, & astutus, non accipies tuam libertatem. Et Aesopus, Renuntiabo dandum aurum o domine regi By-
santinorum: illi enim reconditum est. Et Xanthus, Vnde hoc nosti? Et ille, Ex literis, hoc enim inquit, α, ἀπόβας. β, βασιλέα. δ, διονυσίω. ο, ὄν εὐρες. θ, θυγαυρόν. χ, χρυσίον. Xanthus audiens regis esse aurum, Aesopo ait, Accepto dimidio lucri, taceto. Et ille, non tu mihi nunc hoc præbes, sed qui aurum hic infodit, ac quemadmodum, audi:

Id est, Rece-
passus quatuor
fodiēs inuenit
thesaurū au-

Id est, Reddidi
gi Dionysio
inuenisti the-
saurum aureum

Id est, Acceptū audi: hoc enim dicunt literæ, α, ἀνελόμφοι. β, βασίσσαντες. δ, ευντες diuidite quem inuenistis thesaurū aureū. διέλεθε. ο, ὄρ. ε, εὔρετε. θ, θηθηρόν. χ, χρυσίον. At Xanthus, Venias inquit, in domum, ut & thesaurum diuidamus, & tu libertatem accipias.

Profectis ergo, Xanthus timens Aesopi loquacitatem, in carcerem ipsum iussit iniici. Cū abduceretur Aesopus, sic inquit, Huiusmodi inquit sunt promissa philosophorum? non solum enim non accipio meam libertatem, sed & in carcerem iubes iniici me. Xanthus igitur iussit ipsum solui, & ait ei, Nimirum recte inquis, ut parta libertate, uehementior sis contra me accusator. Tum Aesopus dixit, Quodcunq; mihi potes facere, fac malū: omnino uel inuitus liberabis me. Ea uerò tempestate huiusmodi res Sami obtigit. Cū publice festū celebraretur, repente aquila deuolās, & publicū rapiēs anulum, in serui sinum demisit. Itaque Samij perterriti, cum ob hoc prodigiū incidissent in multum mœrorem, in unū coacti, cœperūt rogare Xanthum, quòd primus ciuiū esset, & philosophus, ut sibi iudiciū prodigij manifestaret. At ille omnino ambigens, tempus petijt. Profectus igitur domum, tristis erat admodum, & solitudinibus immersus, ut qui nihil iudicare posset. Aesopus uerò, mœrore Xanthi cognito, adiens ait, Qua causa, ò here, sic perseueras tristari? Mihi committe, uale dicto mœrori. Cras in forum profectus dic Samijs, Ego neque prodigia soluere didici, neque augurari: sed puer mihi est multarum rerum peritus, ipse uobis quæsitum soluet. Et si ipse consecutus fuero solutionem here, tu gloriam reportabis, tali utens seruo: sin minus fuero consecutus, mihi soli erit dedecus. Persuasus igitur Xanthus, postero die in theatrum profectus,

fectus, & astant in medio, iuxta monita Aesopi concionatus est ijs, qui conuenerant. Illi uerò statim rogabāt Aesopum acciri. Qui cum uenisset, staretq; in medio, Samij facie ipsius consyderata, deridentes clamabant, Hæc facies prodigium soluet? ex deformi hoc quid unquam boni audiemus? Ita ridere cœperunt. At Aesopus extenta manu silentio petito, inquit, Viri Samij, quid faciem meam cauillamini? non faciem, sed animum respicere oportet, sæpe enim in turpi forma bonum animum natura imposuit. An uos exteriorem testarum formam consyderatis, ac non potius interiorem uini gustum? Hæc ab Aesopo cum audissent omnes, dixerunt, Aesope si quid potes, dic ciuitati. Ille igitur audacter ait, Viri Samij, quoniam fortuna, quæ contentionis studiosa est, gloriæ certamen proposuit domino & seruo, si seruus inferior uideatur domino, uerberibus cæsus abibit, sin autem præstantior, nihilominus & sic uerberibus lacerabitur. Si uos per meam libertatem, loquendi mihi fiduciam indulseritis, ego nunc uobis intrepide quæsitum narrabo. Tūc populus uno ore clamabat ad Xanthum, Libertate dona Aesopum, obtempera Samijs, largire libertatem eius ciuitati. At Xantho non annuente, Prætor ait, Xanthe si tibi nō placet auscultare populo, ego hac hora Aesopum libertate donabo, & tunc tibi æqualis fuerit. Tunc igitur Xanthus necessario libertatem reddidit, & præco clamauit, Xanthus philosophus liberum Samijs largitur Aesopum, atque interim finem sermo Aesopi accepit, dicentis Xantho, Vel inuitus me libertate donabis. Aesopus itaque libertatem consecutus, stans in medio, ait, Viri Samij, aquila ut scitis, regina

diuum est. Quoniam autem imperatorium anulum hæc
 raptum demisit in serui sinum, hoc significare uult, quen-
 dam ex ijs, qui nunc sunt, regem, uelle uestram libertatem
 in seruitutem redigere, atque sancitas leges irritas facere.
 His auditis Samij mœrore repleti sunt. Sed non multo
 post tempore & literæ à Crœso Lydorum rege uene-
 runt ad Samios, iubentes eis ut in posterum tributa sibi
 penderent: sin minus obtemperassent, ut ad pugnam se pa-
 rarent. Consultabant igitur uniuersi. Timuerunt enim
 subditi fieri Crœso, conducibile tamen esse & Aesopum
 consulere. Et ille Consultus, ait, Cum principes uestri sen-
 tentiam dixerint de tributo dando obtemperandum esse
 regi: consilium iam minime, sed narrationem uobis affe-
 ram, & scietis quid conducat. Fortuna duas uias osten-
 dit in uita, alteram libertatis, cuius principium accessu dif-
 ficile, sed finis planus: alteram seruitutis, cuius principium
 facile, & accessibile, finis autem laboriosus. His auditis,
 Samij exclamauerunt, Nos cum simus liberi, serui esse
 gratis nolumus, & oratorem infecta pace remisserunt.
 His ergo cognitis, Crœsus decreuit bellum in Samios mo-
 uere. Sed legatus retulit, Non poteris Samios debellare
 quandiu est apud eos Aesopus, & consilia suggerit. Po-
 tes autem magis, ait, ò rex, legatis missis, petere ab ipsis
 Aesopum, pollicitus eis & gratias alias relaturum, &
 remissionem iussorum tributurum. tunc fortè poteris eos
 superare. Crœsus his persuasus, legato missio dedi sibi pe-
 tebat Aesopum. Samij autem hunc tradere decreuerunt.
 Quo cognito, Aesopus in media cõcione stetit, ac inquit,
 Viri Samij, & ego permulti facio ad regis pedes profi-
 cisci

cisci:uolo autem uobis fabulam dicere. Quo tēpore animalia inter se loquebantur, lupi bellum ouibus intulerunt. Vnā uerò cū ouibus canibus præliātibus ac lupos arcentibus, lupi legato misso dixerūt ouibus, si uoluerint uiuere in pace, & nullū suspicari bellū, ut canes sibi traderent. Ouibus ob stultitiā persuasis, & canibus traditis, lupi & canes dilacerarunt, & oues facillime occiderūt. Samij igitur fabulæ sensu cognito, decreuerunt apud se detinere Aesopum. Ille uerò non tulit, sed cū legato unā soluit, & ad Croesum se cōtulit. Profectis autē ipsis in Lydiā, Rex ante se stantem Aesopum uidens, indignatus est, dicens, Vide qualis homuncio impedimento mihi ad tantam insulam subigendam fuit. Tum Aesopus, Maxime rex, nō ui, neque necessitate coactus ad te ueni, sed sponte adsum, sustine autem me parumper audire. Vir quidam cum locustas caperet, occideretq; cepit & cicadam, cum & illam uellet occidere, inquit cicada: O homo ne me frustra occidas: ego enim neque spicam lædo, neque alia in re quampiam iniuria te afficio: motu uero, quæ in me sunt, membranularū, suauiter canto, delectans uiatores: præter igitur uocem in me amplius nihil inuenies. Ille his auditis, permisit abire. Et ego itaque, ò rex, tuos pedes attingo, ne me sine causa occidas, non enim possum iniuria quenquam afficere, sed in uili corpore generosum loquor sermonem. Rex autē miratus simul & miseratus ipsum, ait, Aesope, non ego tibi largior uitam, sed fatum, ergo quod uis, pete, & accipies. Et ille, Rogo te, ò rex, reconciliare Samijs. Cumq; rex dixisset, reconciliatus sum, prōcidens ille in terram, gratias ei agebat. Et post hæc suas conscripsit

De lupis & ouibus.

De homine & Cicada.

Quando cōscripserit Aesopus tabulas.

psit fabulas, quas in hunc usque diem extantes apud regem reliquit. Acceptis autem ab ipso literis ad Samios, quòd Aesopi gratia eis reconciliatus fuerit, atque muneribus multis, nauigauit in Samum. Samij igitur hunc uidentes, & coronas ei intulerunt, & choreas eius gratia constituerunt. Ille autem & regis literas legit, & ostendit quod sibi donatam à populo libertatem, libertate rursus remuneratus fuerit. Post hæc uero ab insula decedens, circuibat orbem ubique cum philosophis disputando. Profectus & in Babylonem, & suam ipsius doctrinam demonstrando, magnus apud regem Lycerum euasit. Illis enim temporibus reges inuicem pacem habentes, atque delectationis gratia quæstiones uicissim sophisticas scribendo mittebant: quas qui soluerent, tributa pacta à mittentibus accipiebant, qui uerò non, æqualia præbebant. Aesopus igitur quæ mittebantur problemata Lycero intelligens, dissoluebat, & clarum reddebat regem, & ipse Lyceri nomine altera itidem regibus remittebat: quæ cū remanerent insoluta, tributa rex quàm plurima exigebat. Aesopus autem cum nō genuisset filios, nobilem quendam Ennum nomine adoptauit, atque ut legitimum filium regi allatum, commendauit. Non multo autem post tempore Ennus cum adoptantis concubina rem habuit: hoc sciens Aesopus expulsurus erat domo Ennum, qui in illum ira correptus, epistolamq; fictam ab Aesopo scilicet ad eos, qui sophismatis cum Lycero certabant, quòd ipsis paratus esset adherere magis, quàm Lycero, regi dedit Aesopi signatam anulo. Rex & sigillo credens, atq; inexorabili ira percitus, statim Her-
mippo

mippo iubet, nulla examinatione facta, tanquam prodi-
 torem occideret Aesopum. At Hermippus & amicus
 fuerat Aesopo, & tunc se amicum ostendit: in sepulchro
 enim quodam nemine sciente occultauit hominem, & se-
 creto nutriuit. Ennus autem regis iussu omnem Aesopi
 administrationem suscepit. Quodam post tempore
 Neftenabo rex Aegyptiorum audiens Aesopum mor-
 tuum esse, mittit Lycero statim epistolam, architectos
 sibi mittere iubentem, qui turrim ædificent, quæ neque
 cœlum, neque terram attingat, & aliquem qui semper
 respondeat ad omnia quæcunque rogauerint: quod si fe-
 cisset, tributa exigeret: sin minus, solueret. His lectis Ly-
 cerus mœrore affectus est, cum nullus ex amicis posset
 quæstionem de turri intelligere, Rex uerò & colum-
 nam sui regni dicebat interiisse Aesopum. Hermippus
 autem dolore regis ob Aesopum cognito, adiit regem,
 & uiuere illum renuntiauit, addiditq; ipsius causa
 Aesopum non peremisse, sciens quòd pœniteret ali-
 quando regem sententiæ. Rege autem uehementer his
 lætato, Aesopus sordens, ac squalens totus, adductus
 est. Cumq; rex ut eum uidit, illachrymasset, atque ut
 lauaretur, aliaq; cura afficeretur, iussisset, Aesopus post
 hoc & de quibus accusatus fuerat, causas confuta-
 uit: ob quæ cum rex Ennum esset occisurus, Aeso-
 pus ei ueniam petijt. Post hæc autem rex Aegyptij epi-
 stolam Aesopo dedit legendam. At ille statim solu-
 tione cognita quæstionis, risit, ac rescribere iussit: cum
 hyems præteriisset, missum iri & qui turrim essent ædi-
 ficaturi, & aliquẽ qui responderet ad rogata. Rex igitur

Aegyptios legatos remisit, Aesopo autē pristinam administrationem tradidit omnem, debitum ei tradens & Ennum. At Aesopus acceptum Ennum nulla in re tristitia affecit, sed ut filium, rursus receptū inter cætera his admonuit uerbis, Fili ante omnia cole deum. Regē honora. Inimicis tuis terribilem te ipsum præbe, ne te cõtemnant: amicis facilem, & communicabilem, quò longe beneuolentiores tibi sint. Item inimicos male habere precare & esse pauperes, ne te possint offendere: at amicos in omnibus bene ualere uelis. Semper uxori tuæ bene adhære, ne alterius uiri periculum facere uelit: leue enim mulierum est genus, ac delinitum adulatione minus male cogitat. Velocem ad sermonem ne posside auditum. Linguae continens esto. Bene agentibus ne inuide, sed congratulare: inuidens enim te ipsum magis offendes. Domesticorum tuorum satage, ut te non solum ut dominum timeant, sed etiam ut benefactorem uenerentur. Ne pudeat discere semper meliora. Mulieri non unquam credas secreta: nam semper armatur, quo modo tibi dominetur. Quotidie in diem crastinum reconde, melius enim mortuum inimicis relinquere, quàm uiuentem amicorum indigere. Salutato facile, qui tibi occurrunt, sciens & catulo caudam panem comparare. Bonum esse ne pœniteat. Susurronem uirum eijce domo tua, nam quæ à te dicuntur, ac fiunt, alijs communicabit. Fac, quæ te non mœstificent. Contingentibus ne tristare. Neque praua in eas unquam consilia, neque mores malorū imiteris. His ab Aesopo Ennius admonitus, tum sermone, tum sua conscientia, ut sagitta quadam percussus animum, paucis post diebus è uita discessit.

Aesopus

Præcepta quæ
dedit Aesopus
Enno.

Aesopus autem aucupes omneis accersiuit, atque aquilarum pullos quatuor ut caperent, iubet: sic itaque captos nutriuit, ut dicitur, ac instruxit (cui rei non magnam fidem adhibemus) ut pueros in sportis ipsis appensis gestando in altum uolarent, atque ita obedientes pueris essent, ut quocunque illi uellent, uolarent, siue in altum, siue in terram deorsum: praeterito uero hyemali tempore, ac Vere aridente, cum ad iter omnia parasset Aesopus, & pueros accepisset, & aquilas, decessit in Aegyptum, multa imaginatione, & opinione ad stupefactionem illorum hominum usus. Sed Nectenabo audito adesse Aesopum, Insidijs circumuentus sum, inquit amicis, quia intellexeram Aesopum mortuum esse. Postridie autem iussit rex ut omnes magistratus candidis circumdarentur uestibus, ipse δ'ῖαπ induit, & coronam, ac gemmatam κίτωνα. Cumq; sedens in alto solio, Aesopum introduci iussisset, Cui me assimilas (ingredienti inquit) Aesope, & eos qui mecum sunt? Et ille, Te quidem, Soli uerno: qui uerò te circumstant, maturis aristis. Et rex admiratus ipsum, & donis eum profecutus est. Postero autem die rursus rex candidissimam togam indutus, amicis purpureas iussis accipere, ingredientem Aesopum iterum rogauit. Et Aesopus, Te, inquit, comparo Soli: hos autem qui stant circum, radijs solaribus. Et Nectenabo, Puto nihil esse Lycerum praemeo regno. Et Aesopus subridens, Ne facile de illo sic loquere, ò rex: nam genti uestrae uestrum regnum collatum, instar solis lucet: at si Lycero comparetur, nihil aberit quin splendor hic, tenebrae appareant. Et Nectenabo apposita uerborum responsione

stupefactus, Attulisti nobis, ait, qui turrim ædificent?
 Et ille, Parati sunt, si modo ostendas locum. Postea
 egressus extra urbem rex in planiciem, ostendit di=
 mensum locum. Adductis igitur Aesopus ad ostensos lo=
 ci angulos quatuor, quatuor aquilis unà cum pueris per
 sacculos appensis, ac puerorum manibus datis fabrorum
 instrumentis, iussit euolare: illi uero sublimes, Date no=
 bis, clamabant, lapides, date calcem, date ligna, & alia,
 quæ ad ædificationem apta sunt. Sed Nectenabo uisis
 pueris ab aquilis in altum sublatis, ait, Unde mihi uolu=
 cres homines? Et Aesopus, Sed Lycerus habet: tu autem
 homo cum sis, uis cum æquo dijs rege cõtendere? Et Ne=
 ctenabo, Aesope uictus sum: percontabor autem te, tu re=
 sponde. Et ait, Sunt mihi fœminæ hic equæ, quæ cum au=
 diuerint eos, qui in Babylone sunt, equos hinnientes, sta=
 tim cõcipiunt. Si tibi ad hoc est doctrina, ostende. Et Ae=
 sopus, Respõdebo tibi cras, ô rex. Profectus uerò, ubi ho=
 spitabatur, felem iubet pueris comprehendere, & captũ pu=
 blice circumduci uerberando. Aegyptij autem illud animal
 colentes, cum sic ipsum male tractari uiderent, concurre=
 runt, & felem è manu uerberantium eripuerunt, ac rem
 celeriter renuntiarunt regi. Qui uocato Aesopo, Ne=
 sciebas, inquit, Aesope, tanquam deum à nobis coli felem?
 quare igitur hoc fecisti? At ille, Lycerum regem iniuria
 affecit, ô rex, præterita nocte hic felis. Gallum enim eius
 occidit pugnacem, & generosum, præterea & horas ei
 noctis nuntiantem. Cui rex, non pudet te mentiri Aesope?
 Quonam modo una nocte felis ab Aegypto iuit in Baby=
 lonem? Tum ille subridendo inquit, Et quo modo, ô rex,
 Baby

Babylone equis hinnientibus, hic equæ fœminæ concipiunt? Rex autem his auditis, prudentiam Aesopi felicem esse dixit. Post hæc autem cum adciuisset ex Heliopoli uiros quæstionum sophisticarum peritos, atque de Aesopo cum eis disputasset, inuitauit unà cum Aesopo ad conuiuium. Discumbentibus igitur ipsis, quidam Heliopolita inquit Aesopo, Missus sum à deo meo quæstionem quandam rogaturus te, ut ipsam solueres. Cui Aesopus, Mentiris: deo enim ab homine nihil opus est discere: tu autem non solum te ipsum accusas, sed & Deum tuum. Alius rursus ait, Est templum ingens, & in eo columna, duodecim urbes continens, quarum singule triginta trabibus fulciuntur, quas circuncurrunt duæ mulieres. Tum Aesopus ait, Hanc quæstionem apud nos soluent & pueri. Templum enim est hic mundus. Columna, annus. Vrbes, menses. Et trabes, horum dies. Dies autem & nox, duæ mulieres, quæ uicissim sibi succedunt. Postridie conuocatis amicis omnibus, Neftenabo inquit, Propter Aesopum hunc debemus tributa regi Lycero. At ex his unus ait, Iubebimus ei quæstiones dicere nobis ex ijs, quæ neque scimus, neque audiuius. Et ille, Cras hac de re uobis respondebo. Decedens igitur, & composito scripto in quo continebatur, Neftenabo confitens mille talenta Lycero debere, mane reuersus Regi scriptum reddidit. Regis autem amici priusquàm aperiretur scriptũ, omnes dixerunt, Et scimus hoc, & audiuius, & uerè scimus. Et Aesopus, Habeo uobis gratiam restitutionis causa. At Neftenabo confessione debiti lecta ait, Me nihil Lycero debete, omnes uos testificami-

ni? Illi mutati dixerunt, Neque scimus, neque audiui-
 mus. Et Aesopus, Si hæc ita se habent, solutum est quæ-
 situm. Ad hæc Neftenabo, Felix est Lycerus, talem in re-
 gno suo doctrinam habens. Ergo pacta tributa tradidit
 Aesopo, atque in pace remisit. At Aesopus in Baby-
 lonem profectus, narrauit Lycero acta in Aegypto o-
 mnia, & tributa reddidit. Lycerus autem iussit statuam
 auream Aesopo erigi. Non multo autem post tempo-
 re, Aesopus in Græciam decreuit nauigare: compositio-
 neq; cum rege facta, discessit, iuratus ei prius, proculdu-
 bio rediturum se in Babylonem, atque illic reliquum ui-
 tæ uicturum. Peragratis autem Græcis urbibus, & sua
 doctrina patefacta, peruenit & Delphos, uerum Delphi
 differentem quidem audiuerunt libenter, sed honore, &
 obseruantia eum affecerunt nulla. Is autem ad eos susci-
 piens ait, Viri Delphi, succurrit mihi ligno uos compa-
 rare, quod in mari fertur: illud etenim procul uidentes
 dum fluctibus agitatur, magni precij esse existimamus,
 postquam autem proxime aduenit, uilissimum apparet.
 Et ego itaq; cum procul essem ab urbe uestra, ut eos, qui
 existimatione digni sunt, uos admirabar, nunc autem ad
 uos profectus, omnibus, ut ita dixerim, inueni inutiliores,
 sic deceptus sum. Hæc cū audiuisent Delphi, & timerent
 ne aliquo modo Aesopus ad alias urbes accedens male de
 se diceret, decreuerunt dolo hominem occidere. Auream
 igitur phialā ex eo, quod apud se erat, sacello Apollinis
 accipientes, clam in Aesopi absconderunt stratis. Cū Aes-
 opus uerò ignoraret quæ ab ipsis dolo facta fuerant, e-
 gressus ibat in Phocidem. At Delphi aggressi, & detinen-
 tes ipsum

tes ipsum, percontabantur ut sacrilegum. Illo autem negante aliquid fecisse eiusmodi, illi ui stratis euolutis aureã inuenerunt phialam, quam etiam acceptam omnibus ciuibus ostenderunt non cum paruo tumultu. Igitur Aesopus cognitis illorum insidijs, rogauit eos, ut solueretur. Hi autem non solum non soluerunt, sed ut sacrilegum in carcerem quoque iniecerunt, morte eius suffragijs decreta. Aesopus autem cum nulla astutia à mala hac fortuna liberari posset, seipsum in carcere lugebat sedens. Ex familiaribus autem ipsius quidam, Damas nomine, ad ipsum ingressus, & uidens eum sic lamentari, causam rei rogauit. Ille ait, Mulier quaedam cum recenter suum uirum sepeliuisset, quotidie profecta ad tumulum, plorabat. Arans autem quidam non procul à sepulchro, amore captus est mulieris, & derelictis bobus, iuit & ipse ad tumulum, ac sedens unà cum muliere plorabat. Cum illa rogaret cur nam & ipse sic lugeret: Quoniam & ego, inquit, decentem mulierem sepeliui, & posteaquam plorauero, mœsticia leuor. Illa autem, Mihi id ipsum similiter accidit. Et ille, Si igitur in eadem incidimus mala, cur nam inuicem non coniungimur? ego etenim amabo te, ut illam: & tu me rursus ut tuum uirum. His persuasit mulieri, & conuenerunt. Interim autẽ fur profectus, & boues soluens, abegit. Ille autem reuersus, non inuentis bobus, & plangere & lugere uehementer instituit. Profecta est & mulier: & lamentantem inueniens inquit, Iterum ploras? Cui ille, Nunc, ait, uerè ploro: & ego itaque multis euitatis periculis, nunc uere fleo, solutionem mali necunde inueniens. Post hæc affuerunt

& Delphi, & extractum ipsum è carcere trahebant
Mus & rana. in præcipitium. Ille autem eis dicebat, Quando collo-
 quebantur animalia bruta, mus ranae amicus factus, ad
 coenam eam inuitavit, & abducta in penarium diuitis,
 ubi multa edulia erant, Comede, inquit, amica rana. Post
 epulationem & rana murem in suam inuitavit coena-
 tionem. Sed ne defatigere, inquit, natando, filo tenui
 tuum pedem meo alligabo. Atque hoc facto saltavit in pa-
 ludem. Ea autem urinata in profundum, mus suffocaba-
 tur, & moriens ait, Ego quidem per te morior, sed me
 uindicabit maior. Supernatante igitur mortuo mure in
 palude, deuolans aquila hunc arripuit, unà cum eo etiam
 appensam ranam: sicq; ambos deuorauit. Et ego igitur,
 qui ui per uos morior, habebo ultorem. Babylon enim
 & Græcia omnis meam à uobis exigent mortem. Del-
 phi tamen ne sic quidem pepercerunt Aesopo. Ille autem
 in Apollinis confugit sacellum, sed ij & illinc extra-
 xerunt irati, & in præcipitium rursus traxerunt. Ae-
Lepus & aquila. sopus cum abduceretur, dicebat, Audite me Delphi. Le-
 pus aquila insectante in lustrum scarabei confugit, ro-
 gans ut ab eo seruaretur. Scarabeus autem rogabat aqui-
 lam ne occideret supplicem, obtestans ipsam per maxi-
 mum Iouem, saltem ne despiceret paruitatem suam. Illa
 uerò irata, ala percutiens scarabeum, leporem raptum
 depasta est. Scarabeus autem cum aquila uolauit, ut ni-
 dum eius disceret, ac iam profectus oua eius deuoluta di-
 rupit. Illa cū graue existimaret si quis hoc ausus fuisset,
 & in altiore loco secundo nidificasset, & illic rursus
 scarabeus iisdem hanc affecit: Aquila autem inops consi-
 lijpn ei

lij penitus, ascendit ad Iouem, (in eius enim tutela esse dicitur) & in ipsius genibus tertiam foeturam ouorum posuit, deo ipsa commendans, & supplicans ut custodiret. At scarabeus è stercore pilula facta, ascendit, & in sinum Iouis eam demisit. Iupiter assurgens ut firmum excuteret, & oua abiicit oblitus, quæ & contriuit deiecta. Sed cum didicisset à scarabeo, quod hæc fecisset ut aquilam ulcisceretur (non enim scarabeum tantum illa affecit iniuria, sed & in Iouem ipsum impia fuit) aquilæ reuersæ, ait, scarabeum esse qui affecit mœrore, & certè iure affecisse. Nolens igitur aquilarum genus deficere, consulit scarabeo, ut aquilæ reconciliaretur. Cum hic non paruisset, ille in aliud tempus transposuit aquilarum partum, cum non appareant scarabei. Et uos igitur ô uiri Delphi, ne despiciate hunc deum, ad quem profugi: & si paruum sortitus est delubrum, neque enim impios negliget. Delphi uerò hæc parum curantes, rectà ad mortem itidem ducebant. Aesopus nulla re à se dicta uidens eos flecti, rursus ait, Viri crudeles, & interfectores audite. Agricola quidam in agro conuenit: cum nunquam ingressus esset in urbem, precabatur domesticos ut eam uideret. At illi iunctis asellis, atque in currum eo imposito, solum iusserunt agere. Eunti autem procella & turbine aërem occupantibus, & tenebris factis, aselli à uia aberrantes, in quoddam præcipitium deduxerunt senē. At ille iam præcipitandus, O Iupiter, ait, qua in re te iniuria affeci, quòd sic inique occidior, præsertim cū neq; ab equis generosis, neque à mulis bonis, sed ab asellis uilissimis? Et ego itaque eodem modo nunc

do nunc tristor, quoniam non ab honoratis uiris, & elegantibus, uerum ab inutilibus, & pessimis interficior.

De uiro & filia.

Iamq; precipitandus, eiusmodi dixit rursus fabulam, Vir quidam suam deamans filiam, rus misit uxorem, solam autem filiam receptam uiolauit. Illa autem, Pater, ait, scelera facis, optarem tamē à multis potius uiris dedecore hoc affici, quàm à te, qui genuisti. Hoc nunc & in uos, ô iniqui Delphi dico, quòd eligerem in Scyllam, & Charybdim potius incidere, ac in Africæ Syrteis, quàm per uos iniuste, atq; indigne mori: execror igitur uestrā patriam, & deos testor, me præter omnem iustitiam interire, qui me ulciscuntur exauditum. Præcipitē igitur ipsum dedecurrunt de rupe, & mortuus est. Non multo post autem pestilentia laborantes, oraculum acceperunt expiādam

esse Aesopi mortem. Cui quòd & conscij sibi essent, iniuste eum interfecisse, etiā cippū erexerunt. Sed primates Græciæ, ac do-

ctissimi quique, cū & ipsi, quæ in Aesopū facta fuissent, intellexissent, Delphos

profecti sunt, &

cū illis habi-

ta in-

quisitione,

ultores & ipsi Aesopi

mortis fue-

runt.

AESOPI VITAE FINIS.

EX APHTHONII

SOPHISTAE EXERCITAMENTIS.

Fabula profecta quidem est à poëtis, sed & rhetoribus communis facta est admonendi gratia. *Est autem Fabula quid fabula sermo fictus, imagine quadam representans ueritatem. Atq; alia Sybaritica, alia Cilix, alia Cypria dicitur, accepto ab inuentoribus nomine. Verum quoniam Aesopus egregie præter cæteros conscripsit fabulas, euicit ut potius Aesopia diceretur. Ea uerò est triplex, Rationalis, Moralis, Mista. Rationalis, in qua aliquid ab homine geri confingitur. Moralis, quæ eorū imitatur mores, quæ sunt rationis expertia. Mista uerò, quæ rationale irrationaleq; complectitur. Eam autem admonitionē, cuius causa fabulam constitueris, Antefabulationem præpositam, postpositam uerò, Affabulationem dices.*

FABVLA QVA FORMICARUM & Cicadarum exemplo hortantur iuuenes ad laborem.

Cicadæ olim æstate assiduis cantibus indulgebant, Formicæ uerò hyemis memores, laboribus fructibusq; colligendis operam dabant. Verum cū hyems aduenisset, formicæ ijs, quæ collegerant, pascebantur. Cicadas autem delectatio illa, & canendi uoluptas, eò indigentia, miseriaq; perduxit, ut esurirent omnes, & fame conficerentur. Sic iuuentus laborum fugitans, male habet in senectute.

Ex Philo

EX PHILOSTRATI
Imaginibus.

FABULAE.

Fabulae se ad Aesopum, sua in eum beneuolentia con= ferunt, quòd satagat sui. Fabula quippe & Homero, & Hesiodo, necnon & Archilocho in Lycamben curæ fuit. Sed ab Aesopo humana omnia ad fabellas redacta sunt, sermone brutis non temere impertito: nam & cupi= ditatem tollit, & libidinem insectatur, & fraudem. Atq; hæc ei leo quispiam agit, & uulpes, & per Iouem equus: nec testudo muta. Ex quibus pueri discunt, quæ in uita ge= rantur. Habentur igitur in pretio fabulae propter Aeso= pum. Accedunt ad ianuam docti huius, uittis eum deuin= cturæ, coronaq; oleagina coronaturæ: hic, ut puto, fabu= lam aliquam texit: risus enim faciei, & oculi in terram de= fixi id præ se ferunt. Pictorem, fabularum curas remissio= re animo indigere, non latuit. Philosophatur au= tem & fabularum corpora. Bruta enim cum hominibus conferens, coetum circa Aeso= pum statuit ex illius scena conflictu.

Chori, dux uulpes depicta est.

~~Utitur enim ea Aesopus~~

ministra argumen= torum plurium,

ceu Dauo

Comœ

dia.

EX HERMOGENIS EX-
ercitamentis.

PRISCIANO INTERPRETE.

Fabula est oratio ficta, uerisimili dispositione, ima-
ginem exhibens ueritatis. Ideo autem hanc primam
tradere pueris solent oratores, quia animos eorum ad-
huc molles ad meliores facilè uias ritè instituunt. Vsi sunt
ea tamen uetustissimi quoque autores, ut Hesiodus, Archi-
lochus, Horatius. Hesiodus quidem lusciniæ, Archilochus
autem *uulpis*, Horatius *muris*. Nominantur autem ab
inuentoribus fabularum, aliæ Aesopiæ, aliæ Cypriæ, aliæ
Libyæ, aliæ Sybariticæ, omnes autem communiter Ae-
sopiæ dicuntur, quoniam in conuentibus frequenter so-
lebat Aesopus fabulis uti. Mendacem quidem esse no-
lunt fabulam, sed ad uitam utilem, necnon & uerisi-
mitem. Est autem uerisimilis, si res, quæ subiectis accidunt
personis, apte reddantur, utputa de pulchritudine ali-
quis certat, pauo supponatur hic. Oportet alicui astu-
tiam tribuere, uulpecula est subijcienda. Imitatores ali-
quos hominum uolumus ostendere, hic Simijs est locus.
Oportet igitur modo breuiter, modo latius eas disse-
rere. Quomodo autem hoc fiet? Si nunc narratione sim-
plici proferantur, nunc etiam sermo inductis fingatur
personis. Exempli causa, Simiæ conuenerunt & con-
siliium habuerunt de urbe condenda: & quia placuit
illis, paratæ erant incipere ædificationem, sed uetus Si-
mia prohibuit ab incepto, eas docens, quòd facilè capi-
antur, si intra muros concludantur: sic breuiter dices.

Si uelis

Si uelis producere, sic: Samiae conuenerunt, & consilia-
 bantur de urbe condenda, quarum una in medium ueniens
 concionata est, quia oportet ipsas quoque ciuitatem habe-
 re. Videtis enim, aiebat, quod ciuitatem habendo felices ho-
 mines sint, domos etiam habent singuli, & in concionem
 uniuersi, & in theatrum ascendentes delectant animos
 spectationibus, & auditionibus uarijs. Et sic proferes o-
 rationem in orando, dicens, quod & plebiscitum scriptum
 est, & finges etiam orationem ueteris simiae. Expositio
 autem fabularum uult circuitionibus carere, & iu-
 cundior esse. Sed oratio, qua utilitas fabulae re-
 tegitur, quam ἐπιμύθιον uocant, quod
 nos affabulationem possumus dicere,
 à quibusdam prima, à plerisque
 rationabilius postrema po-
 nitur. Sciendum uerò,
 quod etiam ora-
 tores inter
 exem-
 pla
 solent fabulis
 uti.

LAVRENTIVS VALLENSIS INSIGNI

uero Arnaldo Fouelledæ
Salutem.

PROMISERAM nuper, me tibi coturnices, quas ipse uenatus essem, misurum. Eas capere (ut homo uenandi insuetus) cum non possem: ad uenationem meam, id est, ad literas me conuertii. Ut forte ad manus uenit libellus Græcus ex præda nauali, tres et triginta Aesopi fabulas continens, has omnes bidui labore uenatus sum. Mitto igitur ad te, siue fabellas, siue maui coturnices, quibus oblectare te possis ac ludere. Et enim si Octavianum, Marcumque Antonium, orbis terrarum principes, ludo coturnicum delectatos accepimus: profecto tu uir literarum amantissimus, literato hoc genere ludendi delectaberis. Et si quis Octauiano aut Antonio pugnacem aliquam harum auium dono dedisset, iucundam illis rem, gratamque fecisset: ego quoque tibi iucundus, gratusque ero, qui plures triginta eius generis aues dono mitto, pugnaces, uictrices, et (si forte hoc te magis iuuat) etiam pingues. Oblectant enim hæ fabellæ, et alunt: nec minus fructus habent quam floris. Sed ne donum suum laudare insolentis sit, finem faciam. Tu si coturnices ueras, quam has fabellas, malis, rescribe. Mittam namque non modo coturnices, sed etiam perdices. Ex urbe Caieta, Calendis Maij, M. CCCC. XXXVIII.

Vulpes & caper sitibundi in puteum quendam descendunt: in quo cum perbibissent, circumspicienti capro reditum, uulpes ait: Bono animo esto caper: excogitavi nanque quo pacto uterque reduces simus. Siquidem tu eriges te rectum, primoribus pedibus ad parietem admotis, cornuaq; adducto ad pectus mento, reclinabis: & ego per terga cornuaq; tua transiliens, & extra puteum euadens, te istinc postea educam. Cuius consilio fidem habente capro, atque, ut illa dicebat, obtemperanti, ipsa à puteo resiliit: ac deinde præ gaudio in margine putei gestiebat exultabatq; nihil de hirco cura habens. Cæterum cum ab hirco ut foedisfraga incusaretur, respondit: Enimuero hirce, si tantum tibi esset sensus in mente, quantum est setarum in mento, non prius in puteum descendisses, quàm de reditu exploratum habuisses.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, uirum prudẽtem debere finem explorare, antequam ad rem agendam ueniat.

Vulpes & pardus de pulchritudine altercabantur: & pardo suam pellem uersicolore extollente: uulpes suam cum non posset præponere, inquit, At quãto ego speciosior, quæ non corpus, sed animum uersicolore sortita sum.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, pulchritudinẽ animi antecellere pulchritudinem corporis.

DE CATA ET VENERE.

3

CATA quædam delitium erat cuiusdam formosi adulescentis. Hanc ille, ut in foeminam mutaret, Venerem comprecatus est. Dea miserta cupiditatis adulescentuli, conuertit bestiam in speciosam puellam. Cuius forma inardescens adulescentulus, adducit illam secum domum. Quibus confidentibus in cubiculo, Venus uolens periculum facere nunquid illa cum corpore mutasset & mores, murem in medium dimisit. At illa, eorum qui aderant, & cubuli nuptialis immemor, è cubili consurgens, murem insequabatur, illum comedere cupiens: tum dea indignata, eam iterum in suam restituit naturam.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, scelestos homines, etiam si conditionem statumq; mutant, tamen mores nequaquam mutare.

DE AGRICOLA ET FILIIS EIVS. 4

AGRICOLA filios suos uidens quotidie gladiantes, neque in gratiam reducere potis esset: iussit fasciculum uirgarum sibi afferri (aderant autem filij illic sedentes) quæ cum allatæ essent, colligauit omnes in unum fasciculum: iussitque singulos eorum fasciculum capere atque confringere. Illis uerò confringere non ualentibus, soluens postea fasciculum, tradidit singulas uirgas eis frangendas: atque illis statim frangentibus, intulit, Ita quidem & uos o filioli mei, si unanimes inuicem perstiteritis, inexpugnabiles uos hostibus inuictosq; præbebitis: sin minus, uestra ipsa æmulatio atque seditio, opportunam uos prædam inimicis faciet.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, æque res humanas capere, uel à concordia incrementum, uel à discordia iacturam.

DE MULIERE ET GALLINA. 5

Mulier quædam uidua habebat gallinam quotidie singula oua ponentem. Sperans autem mulier, pro singulis bina oua posituram, si plus escarum tribuisset, opipare educabat. Gallina uero pinguior effecta, ne unum quidem ouum amplius facere poterat.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd ~~homines per luxum rerũ~~ & copiam marcescentes, ab instituta industria retardantur.

DE DVOBVS ADULESCENTIBVS. 6

Dvo adulescentes obsonium à coquo communiter mercati sunt. Cæterum cum coquus quibusdam negotijs domesticis intenderet, uacaret que: alter adulescentum partem obsonij in alterius manus immisit. Conuertente autem se coquo, & partem carnis, quæ aberat, requirẽte: qui carnem sustulerat, iurat se non habere: qui uerò habebat, se non sustulisse. Quibus coquus (intellecta adulescentum argutia) inquit, Etsi me latet fur: tamen eum quem iurastis, non latebit.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd si quid homines celamus, Deũ tamen nequaquam celare poterimus, qui solus omnia prospicit & omnia uidet.

DE DVOBVS AMICIS ET VRSO. 7

Dvobus amicis unà iter facientibus fit ursus obuiam, quorum unus perterritus, in arborem scandens, latuit.

uit: alter uero, cum se imparē urso fore, & si pugnaret, superatum iri, intelligeret: procidens simulabat se mortuum esse. Ursus uero adueniens, & aures & occiput eius olfaciebat, illo qui stratus iacebat, usquequaque continente respirationem. Ita mortuum esse credens ursus, abiit: aiunt enim non seuire in cadauera. Mox alter, qui inter frondes arboris latuerat: descendens, interrogat amicum quidnam ad aurem ursus esset secum loquutus. Cui amicus inquit, Admonuit me ne posthac cum huiusmodi amicis iter faciam.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, deuitandos esse amicos, qui periculo in tempore auxilio præstando reuocant pedem.

DE ARVNDINE ET OLEA.

8

Disceptabant aliquando arundo & olea, de constantia & fortitudine, & de firmitate. Et olea quidem arundini probra ingerebat, ut fragili & ad omnem uentum uacillanti. Arundo autem obticebat, non longū tempus spectans. Nam cum uentus uehemens ingruisset, arundo reflectebatur agitabaturq; . Olea uero cum uolentia uentorum reluctari uellet, confracta est.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, eos qui fortioribus ad tempus cedunt, potiores esse ijs qui non cedunt.

DE TVBICINE.

9

ERat tubicen quidam, qui in militia signum caneret: Eis interceptus ab hostibus, ad eos qui circumstabant, proclamabat, Nolite me uiri innocentem, innocuum, infontemq; perimere: nullum enim unquam occidi:

quippe nihil aliud quàm hanc buccinam habeo. Ad quem illi uicissim cum clamore responderunt, Tu uero hoc ipso magis trucidaberis, quòd cum ipse dimicare nequeas, cæteros potes ad certamen impellere.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, quòd præter cæteros peccant, qui malos & importunos principes persuadent ad inique agendum.

DE CANE ET LANIO.

IO

CAnis quidam insiliit in macellum, lanio in aliqua re occupato, & arrepto pecoris corde fugiebat. Ad quem lanius conuersus, fugientemq; aspiciens, inquit, O canis, abi: ubicunque fueris te obseruabo: non enim mihi cor sustulisti, sed cor dedisti.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, iacturam frequenter esse hominibus doctrinam.

DE AEGROTO ET MEDICO.

IE

AEgrotus quidam à medico interrogatus, quoniam modo se habuisset: præter modum respondit, in sudorem se fuisse resolutum. Cui medicus, Istud (inquit) bonum est. Altero autem die interrogatus quo modo se haberet: respondit, Algoribus correptus, diu uexatus sum. Et istud (inquit medicus) bonum est. Tertio cum eodem interrogaretur, respondit, Profluuio corporis debilitatus sum, Istud (inquit) etiam bonum est. Postea autem à familiari interrogatus, Quo modo habes ò amice? Respondit, Ego etiam atque etiam bene habeo, sed morior.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, coarguendos assentatores.

De Asino

DE ASINO ET LVPO.

12

Asinus calcato ligni aculeo claudicabat: conspectoq; lupo, ait, O lupe, en præ cruciatu morior, futurus esca, aut tua, aut uulturū, aut coruorū. Vnū modo munus abs te flagito: educ prius ex pede aculeū, ut moriar saltē sine cruciatu. Tūc lupus summis dētibus aculeū mordicus deprehendens, eduxit. Asinus uerò doloris oblitus, ferratos calces in faciem lupi impegit: fractisq; illius fronte naribus & dentibus, aufugit: lupo seipsum accusante, ac merito sibi id euenisse dicente: quòd qui didicerat esse lanus iumentorum, nunc eorum uolebat esse chirurgus.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd qui sua artificia deserūt trāsferentes se ad aliena, ipsis nō apta, & in derisum ueniūt, & in discrimen.

DE PASTORE ET MARI.

13

Pastor in loco maritimo gregem pascebat: qui cum uideret mare tranquillum, incessit cupido nauigationem faciendi. Itaque uenundatis ouibus, emptisq; palmarum sarcinis, nauigabat. Orta autem uehementi tempestate, & nauī mergi periclitante, omne pondus nauis in mare eiecit, uixq; euasit exonerata nauī: Paucis post diebus, ueniente quodam & tranquillitatem maris admirante (erat enim sanè tranquillum) respondens inquit, Palmas iterum uult quantum intelligo: ideoq; immotum sese ostendit.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, eruditiores fieri homines damno atq; periculo.

Vulpes nullum antea leonem conspiciata, cum illi aliquando obuiaisset, ita conspectū eius expauit, ut parum ab fuerit quin extingueretur. Quod cū postea iterum accidisset: ad cōspectum quidē leonis exterrita est, sed nō ita ut prius. Tertio cum leonem eundē uidisset in ciuitate: non modo non exterrita, sed confidenter adiens, secū colloquuta est & confabulata. Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd consuetudo & conuersatio facit, ut quæ maxime horribilia & formidolosa sunt, neq; horrida, neq; formidolosa uideantur.

Gallos quidam domi suæ cum haberet, mercatus est perdicem, eamq; in societatem gallorum dedit unā cum illis saginandam. Eam uerò statim galli, pro se quisq; mordebant, abigebantq; Perdix autem apud se afflictabatur: existimans, ideo talia sibi à gallis inferri, quòd suum ab illorum genere alienum esset. Vbi uerò nō multo post aspexit & illos inter se pugnantes mutuoq; percutientes: recreata à mœrore & tristitia, inquit, Equidem uerò posthac ego non afflictabor amplius, uidens eos etiam inter se dinucantes.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, uirum prudentem debere æquo animo ferre contumelias ab alienigenis illatas, quos uidet ne à domesticorum quidem iniurijs abstinere.

Vulpes aliquando in domum citharœdi ingressa: dum omnia instrumenta musica, omnem supelle-

ctilem

Etilem scrutaretur : reperit è marmore caput lupinum, scienter fabreq; factum. Quod cum in manus sumpſisset, inquit, O caput cum magno sensu factum, nullum sensum obtinens.

Adfabulatio.

Hæc fabula ad eos spectat, qui corporis dignitatẽ habent, animi industriam non habent.

DE CARBONARIO ET FVLLONE. 17

Carbonarius cõducta in domo habitans, inuitavit Fulonem, qui eò loci proxime uenisset, ut eisdẽ in ædibus unà habitaret. Ad quem Fullo, O homo, non est mihi istud factu cõducibile: Vereor enim ne quicquid ipse candefacerem, id omne tu carbonaria aspergine fuscas.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, nullum cum flagitiosis habendum esse commercium.

DE HOMINE GLORIOSO. 18

Vir quidam aliquandiu peregrinatus, cum iterũ domum redisset: cum multa ardua in diuersis regionibus à se uiriliter gesta iactabundus prædicabat, tum uerò illud maxime quòd Rhodi, omnes certamine salendi superasset: eiusq; rei Rhodios, qui affuerunt, testes esse. Ad quem unus assistentium respõdens, inquit, O homo, si uerum est quod loqueris, quid tibi opus est testibus? Ecce Rhodus, ecce hic certamen salendi.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd ubi rerũ testimonia adsunt, nihil opus est uerbis.

DE HOMINE ET APOLLINE. 19

d s Qui

Quidam facinorosus Delphos se cōtulit, Apollinem tentaurus, habensq; passerulum sub pallio, quem pugno tenebat. Accedensq; ad tripodas, interrogabat deum, dicens: Quod habeo in dextera, uiuit ne, an mortuum est? Prolaturus passerulum uiuum, si mortuum respondisset: rursus prolaturus mortuum, si uiuum respondisset: Occidisset enim statim sub pallio priusquam proferret. At deus subdolam calliditatem hominis intelligens, dixit, O consultor, utrum mauis facere (penes te nanque arbitrium est) facito: & siue uiuum, siue mortuum quod in manu habes, proferto.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, mentem diuinam nihil neq; latere, neque fallere.

DE PISCATORE ET CINARIDE. 20

Piscator quidam demissis in mare retibus, detulit cinaridem pusilli corporis: quæ piscatorem sic obsecrabat, Noli me in presentiarum capere pusillam & minutam, sine abire & crescere: ut postea iam adulta, commodo cum maiore potiaris. Cui piscator, Ego uero amens sum, si lucrum quod inter manus habeo (licet exiguum) prætermittam spe futuri boni quantumlibet magni.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, stolidum esse, qui propter spem maioris, rem & presentem & certam (licet paruam) non amplectitur.

DE ASINO ET EQVO. 21

Vir quidam habebat equum & asinum. In itinere faciundo, inquit asinus equo, Si me saluum uis, leua me par

me parte oneris mei . Equo illius uerbis non obsequente, asinus sub onere cadens, moritur . Tunc dominus iumentorum, omnes quas portabat asinus sarcinas, simulq; corium, quod à mortuo exuerat, equo imponit. Quo onere depressus equus, cum clamore inquit, Væ mihi iumentorum infelicissimo, quid mihi misero euenit? Nam recusans partem, nunc totum onus porto, & illius corium.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, maiores debere in laboribus participes esse minoribus, ut utrique incolumes sint.

DE HOMINE ET SATYRO.

22

Vir quidam cum satyro amicitiam inierat . Qui cum edendi gratia sederent, exorta cœli tempestate, uir manus ad os admouens, anhelitu refocillabat . Quod in-
nic
halitum
lab tuens satyrus, interrogat quam ob rem id faceret. Ille inquit, calore oris argentes manus refocillo . Pauloq; post, calidiore edulio allato, cum uir iterum manus ad os admo- uens, calorem cibi tenui inspiratione refrigerauit, interro- gat satyrus quam ob rem & illud faciat. Respondente au- tem uiro, ut refrigeraret edulium: Atque ego, inquit saty- rus, tecum posthac amicitiam non exercebo, qui ex uno ore, & calidum promis & frigidum. Vale.

Adfabulatio.

Fabula innuit, deuitandum eius amicitiam esse, cuius anceps uita est, & non simplex sermo.

DE AGRICOLA ET CANIBVS.

23

Agricola quidam hyberno sydere in agro depre- hensus, deficientibus cibarijs primùm interfectis singulis ouibus, illarum carnibus uescebatur, mox & caprarum

caprarum, postremo operarijs bobus interemptis alebatur. Quod canes dū animaduertissent, inter se colloquuti sunt, dicentes, At nos hinc faciamus fugam. Si enim operarijs bobus dominus non pepercit, nec nobis quidē parceret.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, fugiendos cauendosq; qui à familiaribus manus non abstinent.

DE QVODAM ADMORSO A CANE. 24

ADmorsus quidam à cane, circuibat singulos, corrogans curationem: nactusq; quendam est, qui cognita mali qualitate, inquit, Si tu quidem o homo conualescere uis, crustam panis made factam in sanguine uulneris, porrige cani qui te momordit comedendam. Cui ille deridenter inquit, Ego, me hercle, si illud fecero, dignus sum qui ab omnibus huius urbis canibus præmordear.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, improbos homines cum maxime beneficia acceperint, tum maxime ad maleficia animari.

DE THYNNO ET DELPHINO. 25

THynnus, cum Delphinū insequentem præcipiti cursu fugeret, et iam capiendus esset, in anfractū quendam se intorsit. Delphinus quoque ad alterum similem impetu ipso allisus est. Ad quē Thynnus respiciens, eumq; expirantem uidens, inquit, Iam mihi mors non erit molesta, uidenti eum qui mihi causa mortis est, mecū morientē.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, æquo animo ferre homines calamitates, cum eos per quos in calamitate sunt, calamitosos aspiciunt.

De Aucupe

Auceps quidam sumptis aucupatorijs retibus, ad uenandum processit, uisoq; palūbo in cacumine arboris sedente, compositas artificiose arundines cum retibus ad auem clanculum admouebat, sperans illam se uenari posse. Quod cum agit, in altum intuens, iacentem uiperam pedibus pressit: quæ exasperata dolore, hominem momordit. At ille iam deficiens, Me miserum, inquit, qui cum alterum uenari uolo, ipse ab altero captus pereo.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd æmuli alios arte sua nitentes decipere, sæpe in laqueos quos tendunt, incidunt.

Castor præter cæteros quadrupedes, in aqua durare fertur, suaq; genitalia ad artem medicam sanè utilia esse. Hic ubi uidet se ab indagantibus hominibus captum iri (nouit enim quamobrem indagetur) ipse sibi genitalia præcidit, atque in sequentes proijciens, hoc modo incolumis euadit.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, huius exēplo prudentes debere pro adipiscenda salute, nullam rationem habere fortunarum.

Vaticinator quidam in foro sedens sermocinabatur, cum sibi quidam denuntiat fures domus eius effraetas esse, omniaq; direpta quæ in domo fuissent. Ad quem nuntium uaticinator gemens, properansq; : cursu se domum recipiebat. Quem currentem intuens quidam, O tu, inquit, qui aliena negotia te diuinaturum promittis, certè

tua ipse non diuinasti.

Adfabulatio.

Fabula hæc ad eos spectat, qui res suas non recte administrantes, alienis, quæ nihil ad eos pertinent, providere ac consulere conantur.

DE AUCUPE ET MERULA. 29

AVceps tetenderat uolucris retia, quod eminus intuens merula, percontabatur hominem quid negotij ageret. Ille respondit, se condere urbem. Abijtq; longius, & sese abdidit. Merula uerò uerbis illius fidem habens, accedens ad escam iuxta retia positam, capta est. Accurrenteq; aucupe, inquit, O homo, si tu quidem talem cõdis urbem, haud multos inuenies incolas.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, eo maxime modo rem priuatam & publicam destrui, cum præsides sæuitiam exercent.

DE VIATORE ET IOVE. 30

Viator longum ingressurus iter: si quid inuenisset, eius dimidium Ioui se oblaturum promisit. Inuento autem in ipso itinere uase palmarum & amygdalorum pleno, comedit omnes palmulas amygdalasq;: sed harum nucleos, illorum putamina ad aram quandam obtulit, inquit, Iuppiter, habes quod tibi uoueram: quod enim inueni, eius & interiora & exteriora tibi offero.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, auarum hominem cupiditate pecunie, etiam dijs moliri fallacias.

DE FILIO ET MATRE. 31

PVer quidam in schola, condiscipuli furatus tabellam alphabetariam, attulit matri suæ. A qua non castigatus,

tus, quotidie magis furabatur. Procedente autem tempore, maiora cœpit furari. Tandem à magistratu deprehensus, ducebatur ad supplicium: Matre uerò sequente ac uociferante, rogauit satellites, ut paulisper cum ea ad aurem loqui permitterent. Quibus annuentibus, & matre festinabunda, aurem ad os filij admouente: ille auriculam maternam dentibus amorfam euulsit. Et cum mater cæteriq; increparent, non modo ut furem, sed etiã ut in parentem suam impium, inquit, Hæc mihi ut perderer, extitit causa: si enim me ob tabellam alphabetariam castigasset, nequaquam ad ulteriora progressus, ad supplicium nunc ducerer.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, quòd qui inter initia peccandi non coercentur, ad grauiora flagitia euadunt.

DE FILIO ET PATRE.

32

Filium quidam senior habebat generosi animi, & uenaticorum canum amatorem. Hunc per quietem uiderat à leone trucidari. Territus igitur ne forte somnium hoc aliquando sequeretur euentus, extruxit domum quandam politissimam, laquearibus ac fenestris amoenissimam: illucq; inducens filium, illi custos inhærebat. Depinxerat enim in ea domo, ad oblectationem filij, omne genus animalium, in quibus & leonem. Adolescens hæc inspiciens, eo amplius molestiæ contrahebat. Quadam autem uice leoni propius stans, inquit, O' truculentissima fera, te propter, & propter inane somnium patris, in hac domo asseruor uelut in carcere. Quid igitur faciam? Et hæc dicens, manũ parieti incussit, oculum leoni

ni eruere uolēs, & in clauo, qui illic latebat, offendit: quæ ex percussione manus emarcuit: succreuitq; sanies, ac febris subsecuta est: breui adulescens est mortuus. Ita leo adulescentem occidit, nihil adiuuante patris sophismate.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quæ uentura sunt, deuitare posse neminem.

DE CALVO QVODAM.

33

Caluus quidam mentitos crines gerens, dum equo uehebatur, ecce turbinis uentus illos de capite susiulit: risus statim magni præsentibus excitantur. Et ille mutuo risu ad eos, inquit, Quid mirum si crines, qui non erant mei, à me recesserint? Illi quoque recesserunt qui mecum fuerant nati.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, non debere nos mœrere ob amissas opes. Quod enim nascentes à natura non accepimus, nō potest nobiscum perpetuo permanere.

TRIVM ET TRIGINTA
AESOPI FABVLARVM
A LAVR. VALLA
TRADVCTA
RVM,

F I N I S.

ALIAE ITEM ALI

QVOTAESOPIFABV

La è Græco in Latinum uersæ, incerto
interprete

IMPOSSIBILIA PROMITTENS. 1

VIR pauper ægrotans, & male affectus, cū à medicis desperatus esset, deos rogabat, pollicens si sanitatem sibi rursus restituis-
sent, centum boues ipsis oblaturum esse in sacrificium. Vxore autem eius audiente, Et ubi tibi hæc, si conualueris? Ille ait, Putas enim surgere me hinc, ut dei hæc à me repetant?

Adfabulatio.

Fabula significat, multos facile polliceri, quæ re comprobare non sperent.

RANAE. 2

RANÆ duæ in palude pascebantur, æstate autē siccata palude, illa derelicta, quærebant aliam: cæterū profundum inuenerunt puteū: quo uiso, altera alteri inquit, Descendamus heus tu in hunc puteum. Illa respondens ait, Si igitur & hic aqua aruerit, quomodo ascendemus?

Adfabulatio.

Fabula declarat non oportere incōsiderate res aggredi.

CANIS ET GALLVS. 3

CANIS & gallus inita societate iter faciebant. Vespere autem superueniente, gallus cōscensa arbore, dormiebat: at canis ad radicem arboris excauata.

e lus

lus, ut assolet, noctu cantasset, uulpes ut audiuit accurrit: & stans inferius, ut ad se descenderet, rogabat, quòd cuperet commendabile adeò cantu animal complecti. Cum autem is dixisset, ut ianitorem prius excitaret ad radicem dormientem, ut cum ille aperuisset, descenderet, & illa quærente ut ipsum uocaret, canis statim profiliens eam dilacerauit. Adfabulatio.

Fabula significat, prudentes homines inimicos insultantes ad fortiores astu mittere.

LEO ET VRSVS.

4

LEo & ursus simul magnum nacti hinnulum, de eo pugnabant: grauius igitur à seipsis affecti, ut ex multa pugna etiam uertigine corripenterentur, defatigati iacebant. Vulpes autem circumcirca eundo, ubi prostratos eos uidit, & hinnulum in medio iacētē, hunc per utroque percurrendo, rapuit, fugiensq; abiuit: at illi uidebant quidem ipsam, sed quia non poterant surgere, nos miseros, dicebant, quia uulpi laborauimus.

Adfabulatio.

Fabula significat, alijs laborantibus, alios lucrari.

VESPERTILIO, ET RUBVS,

& Mergus.

5

Vespertilio, et rubus, & mergus inita societate mercatoriam decreuerunt uitam agere. Itaque uespertilio argētum mutuata proiecit in medium: rubus uestem secum accepit: mergus tertius, æs, & nauigauerunt. Tempestate autem uehementi oborta, & nauis euersa, omnibus perditis, ipsi in terram euaserunt. Ex illo igitur mergus litoribus semper assidet, num quopiam æs eiciat mare.

Vesper

Vespertilio uerò creditores timens, interdium non apparet, noctu ad pabulum exit. Rubus prætereuntium uesti inhaeret, sicubi suam cognoscat quærendo.

Adfabulatio.

Fabula significat, in ea quibus incumbimus, in posterum recidere.

PAVO ET MONEDVLA. 6

Avibus creaturis regem, pavo orabat ut se ob pulchritudinem eligeret. Eligentibus autem cum omnibus, monedula suscepto sermone ait, Sed si te regnate aquila nos persequi aggressa fuerit, quomodo nobis opem feres?

Adfabulatio.

Fabula significat, principes non modo propter pulchritudinem, sed et fortitudinem et prudentiam eligi oportere.

CINGVLARIS ANIMAL ET VVLPES. 7

Cingularis agrestis super quadam sidens arbore dentes acuebat. Vulpe rogante causam, quare nulla præposita necessitate dentes acueret, ait, Non abs re hoc facio: nam si me periculum inuaserit, nequaquam me tunc acuendis dentibus occupatum esse oportebit, sed potius paratis uti.

Adfabulatio.

Fabula significat, aduersus periculum præparatum esse oportere.

CASSITA. 8

Cassita laqueo capta plorans dicebat, Hei mihi misere, et infelici uolucris: non aurum surripui cuiusquam, non argentum, non aliud quicquam pretiosum. Granum autem tritici paruum, mortis mihi causa fuit.

Adfabulatio.

Fabula in eos, qui ob uile lucrum magnum subeunt periculum.

HINNVLVS.

9

Hinnulus aliquando ceruo ait, Pater, tu & maior, & celerior canibus, & cornua præterea ingentia gestas ad uindictam, cur nam igitur sic eos times? Et ille ridens ait, Vera quidem hæc inquis, fili: unum uerò scio, quòd cum canis latratum audiuerò, statim ad fugam nescio quomodo efferor.

Adfabulatio.

Fabula significat natura timidos nulla admonitione fortificari.

A V A R V S.

10

Avarus quidam cum omnia sua bona uendidisset, & auream glebam fecisset, in loco quodam infodit, unà defosso illic & animo suo, & mente: atque quotidie eundo, ipsam uidebat. Id autem ex operis quædã obseruando cognouit, & refossam glebã abstulit. Post hæc & ille profectus, & uacuum locum uidēs, lugere cœpit, & capillos euellere. Hunc cum quidam uidisset sic plorantē, & causam audiuiisset, Ne sic, ait, ò tu, tristare: neque enim habens aurum, habebas: lapidem igitur pro auro acceptum reconde, & puta tibi aurum esse, eundem enim tibi usum præstabit: nam ut uideo, neque cum aurum erat, utebare.

Adfabulatio.

Fabula significat, nihil esse possessionem, nisi usus adfuerit.

A N S E R E S E T G R V E S.

11

Anseres

Anseres, & grues in eodem prato pascebantur. Venatoribus autē uisis, grues, quòd essent leues, statim euolauerunt, anseres uero ob onus corporum cū mansissent capti fuerunt. Adfabulatio.

Fabula significat, & in expugnatione urbis, inopes facile fugere, diuites autem seruire captos.

TESTUDO ET AQUILA.

12

Testudo orabat aquilam, ut se uolare doceret. Ea autem admonente procul hoc à natura ipsius esse, illa magis precibus instabat. Accepit igitur ipsam unguibus, & in altum sustulit: inde demisit: hæc autem in petras cecidit, & contrita est. Adfabulatio.

Fabula significat, multos, quia in contentionibus prudentiores non audiuerint, seipsos lesisse.

CERVA.

13

Cerua altero obcæcata oculo, in litore pascebatur, sanum oculum ad terram propter uenatores habens, alterū uerò ad mare, unde nihil suspicabatur. Præternauigantes autem quidam, & hoc coniectantes, ipsam sagittarunt: hæc autem seipsam lugebat, quòd unde timuerat, nihil passa foret, quod non putabat malum allaturum, ab eo proditam. Adfabulatio.

Fabula significat, sæpe quæ nobis noxia uidentur, utilia fieri: quæ uerò utilia noxia.

CERVA ET LEO.

14

Cerua uenatores fugiens, in speluncam ingressa est. In leonem autem ibi cum incidisset, ab eo comprehensa est. Moriens autē dicebat, Hei mihi, homines fugiens, in ferarum immitissimum incidi. Adfabulatio.

Fabula significat, multos homines dum parua fugiūt pericula, in magna incurrere.

CERVA ET VITIS.

15

Cerua uenatores fugiens, sub uite delituit. Cum præterijissent autem parumper illi, cerua prorsus iam latere arbitrata, uitis folia pasci incepit. Illis uerò agitatiss, uenatores conuersi, & quod erat uerum arbitrati, animal aliquod sub folijs occultari, sagittis confecerunt ceruam. Hæc autem moriens talia dicebat, Iusta passa sum, non enim offendere oportebat, quæ me seruarat.

Adfabulatio.

Fabula significat, qui iniuria benefactores afficiunt, à deo puniri.

ASINVS ET LEO.

16

Cum asino gallus aliquando pascebatur. Leone autem aggresso asinū, gallus exclamauit, & leo (aiunt enim hunc galli uocem timere) fugit. At asinus ratus propter se fugere, aggressus est statim leonem. Ut uerò procul hunc persecutus est, quo non amplius galli perueniebat uox, conuersus leo deuorauit. Hic uerò moriens clamabat, Me miserum, & dementem: ex pugnacibus enim non natus parentibus, cuius gratia in aciem irruis?

Adfabulatio.

Fabula significat, plerosq; homines, inimicos, qui se de industria humiliarunt, aggredi, atque ita ab illis occidi.

OLITOR ET CANIS.

17

Olitoris canis in puteum decidit, olitor autem ipsum illinc extracturus, descendit & ipse in puteū: ratus autem

autem canis accessisse ut se inferius magis obrueret, conuersus olitorem momordit. Hic autem cum dolore reuersus, Iusta inquit, patior, nam cur unquam sui interfectorem seruare studui?

Adfabulatio.

Fabula in iniustos, & ingratos.

S V S E T C A N I S.

18

S V S & canis mutuo conuiciabantur. Et sus iurabat per Venerem, proculdubio dentibus discissurū canē. Canis uerò ad hæc dissimulāter dixit, Bene per Venerem nobis iuras : significas enim ab ipsa uehementer amari, quæ impuras tuas carnes degustantem, nullo pacto in sacellum admittit. Et sus, Propter hoc igitur magis præ se fert dea amare me: nam occidētem, aut alio quouis modo ledentem omnino auersatur: tu tamen male oles & uiua, & mortua.

Adfabulatio.

Fabula significat, prudentes oratores, quæ ab inimicis obijciuntur, artificiose in laudem conuertere.

S V S E T C A N I S.

19

S V S & canis de foecunditate certabant. Dixit autē canis, foecundam esse maxime pedestrium omnium. Et sus occurrens, ad hæc inquit, Sed cum hæc dicis, scito & cæcos tuos te catulos parere.

Adfabulatio.

Fabula significat, non in celeritate res, sed in perfectione iudicari.

S E R P E N S E T C A N C E R.

20

S Erpens unā cum cancro uiuebat, inita cum eo societate. Itaq; cancer simplex moribus, ut & ille astutiam mutaret, admonebat : hic autem minime obediebat. Cum

e 4 obseruasset

obseruasset igitur cancer ipsum dormientem, & pro uicibus compressisset, occidit. At serpente post mortem extenso, ille ait, Sic oportebat antehac rectum & simplicem esse: neque enim hanc poenam dedisses.

Adfabulatio.

Fabula significat, qui cum dolo amicos adeunt, ipsos offendi potius.

PASTOR ET LUPVS.

21

PAstor nuper natum lupi catulum reperit, ac sustulit unaq; cum canibus nutriuit. At cum adoleuisset, si quando lupus ouem rapuisset, cum canibus & ipse persequebatur. Cum canes uero aliquando non possent assequi lupum, atq; ideo reuerterentur, ille sequebatur, ut cum ipsum assecutus esset, particeps foret uenationis ut lupus: inde redibat. Sin autem lupus extra non rapuisset ouem, ipse clam occidens, una cum canibus comedebat: donec pastor cum coniectasset, & intellexisset rem, ~~de arbore ipsum~~ suspendit, & occidit.

Adfabulatio.

Fabula significat, ~~naturam prauam~~ bonos mores non nutrire.

LEO ET LUPVS.

22

LEo cum consenuisset, agrotabat iacens in antro. Accesserant autem uisitatura regem, praeter uulpem, caetera animalia. Lupus igitur capta occasione accubabat apud leonem uulpem, quasi nihili facientem suum omnium dominum, & propterea neque ad uisitationem profectam. Interim affuit & uulpes, & ultima audiuit lupi uerba. Leo igitur contra eam infremuit. Sed defensionis tempore petito, Et quis, inquit, eorum, qui conuenerunt, tan-

lum

tum profuit quantum ego, quæ in omnem partem circui-
ui, & medicamentum pro te a medico quasiui, & didici?
Cum autem leo statim, ut medicamentum diceret, impera-
set, illa inquit, Si lupo uiuente excoriato, ipsius calidam
pellem indueris. Et lupo iacente, uulpes ridens ait, Sic nõ
oportet dominum ad maleuolentiam mouere, sed ad bene-
uolentiam. Adfabulatio.

Fabula significat, eum qui quotidie machinatur, in se-
ipsum laqueum uertere.

M V L I E R.

23

Mulier quædam uirum ebrium habebat: ipsum autẽ
à morbo liberatura, tale quid commenta est. Age-
grauatum enim ipsum ab ebrietate cum obseruasset, &
mortui instar insensatum, in humeros eleuatum, in sepul-
chretum allatum deposuit, & abiuit. Cũ uerò ipsum iam
sobrium esse coniectata est, profecta ianuam pulsauit sepul-
chreti. Ille autẽ cũ diceret, Quis est qui pulsat ianuam?
uxor respõdit, Mortuis cibaria ferēs ego adsum. Et ille,
Nõ mihi comesse, sed bibere ò optime potius affer: tristem
enim me reddis, cũ cibi, nõ potus meministi. Hæc autẽ pe-
ctus plangẽdo, Hei mihi miseræ, inquit: nã neq; astu pro-
fui: tu enim uir non solũ nõ emendatus es, sed peior quo-
que te ipso euasisti, in habitum tibi deductus est morbus.
Adfabulatio.

Fabula significat, non oportere in malis actibus im-
morari: nam & nolentem quandoque hominem consue-
tudo inuadit.

C Y C N V S.

24

Vir diues anserem simul & cycnum nutriebat, non

e s ad eadem

ad eadem tamen, sed alterum cantus, alterum mensae gratia. Cum autem oporteret anserem pati ea, quorum causa nutriebatur, nox erat, ac discernere tempus non permisit utrunq;: cycnus autem pro ansere abductus, cantat cantum quendam mortis exordium: & cantu significat naturam, mortem uerò effugit suauitate canendi.

Adfabulatio.

Fabula significat, saepe musicen differre mortem.

AETHIOPS.

25

AEthiopem quidam emit, talem ei colorẽ inesse ratus negligentia eius, qui prius habuit: ac assumpto in domũ, omnes ei adhibuit abstersiones: omnibus lauacris tentauit mundare: & colorem quidem transmutare non potuit, sed morbum dolor parauit. Adfabulatio.

Fabula significat, manere naturas, ut à principio pro-uenerunt.

HIRUNDO ET CORNIX.

26

Hirundo & cornix de pulchritudine contendebant. Respondens autem cornix ei dixit, Sed tua pulchritudo uerno tempore floret, meũ uerò corpus etiam hyeme durat. Adfabulatio.

Fabula significat, durationem corporis, decore meliorem esse.

BVTALIS.

27

Bvtalis à fenestra quadam pendeat, Vespertilio autem profecta rogauit causam, quare die sileret, nocte caneret. Cum autem id ea non incassum hoc facere dixisset (nam die canendo olim capta fuerat, & propterea ex illo prudens euasit) uespertilio ait, Sed non nunc te ca-

uere

uere oportet, cum nulla utilitas, sed ante quam capereris.

Adfabulatio.

Fabula significat, in infortunijs inutilem esse pœnitentiam.

COCHLEAE.

28

Rustici filius assabat cochleas. Cum autē audiret eas stridentes, ait, O pessimæ animætes, domibus uestris incensis uos canitis?

Adfabulatio.

Fabula significat, omne intempestiue factum, uituperabile.

MVLIER ET ANCILLAE.

29

Mulier uidua operosa ancillas habens, has solebat noctu excitare ad opera ad gallorum cantus. His uerò assidue defatigatis labore, uisum est oportere domesticum occidere gallum, tanquam illum qui noctu excitaret heram. Euenit autem ipsis, hoc facto, ut in grauiora inciderent mala: nam hera ignorans gallorū horam, temporius eas excitabat.

Adfabulatio.

Fabula significat, plerisque hominibus consilia esse maiorum causas.

MVLIER VENEFICA.

30

Mulier uenefica diuinarum irarū propulsiones promittens multa facere perseuerabat, et lucrū inde facere. Quidam igitur accusauerunt eam impietatis, et conuicerunt, et damnatam ducebant ad mortem. Videns autem quidam eam duci, ait, Tu, quæ deorum iras auertere promittebas, quomodo neque hominum consilium mutare potuisti?

Adfabulatio.

Fabula significat, multos magna promittentes, ne

parua

parua quidem facere posse.

AGRICOLA.

31

Agricola quidam fodiendo aurum reperit: quotidie igitur terram, ut ab ea beneficio affectus, coronabat. Huic autem fortuna adstans inquit, Heus tu, cur terræ mea munera attribuis quæ ego tibi dedi ditatura te? nam si tempus immutetur, & in alias manus hoc tuum aurum eat, scio te nunc me Fortunam accusaturum.

Adfabulatio.

Fabula significat, oportere benefactorem cognoscere, atq; huic gratiam referre.

VIATORES.

32

Duo quidam unâ iter faciebât: & cum alter securim reperisset, alter, qui non inuenit, admonebat ipsum, ne diceret inueni, sed inuenimus. Paulo post autem cum aggredierentur ipsos, qui securim perdiderant, qui eam habebat, persequentibus illis, ei qui unâ iter faciebat, dixit, Perijmus. Hic autem ait, Perij, dic: non, perijmus: etenim & tunc, cum securim inuenisti, inueni dixisti, non, inuenimus.

Adfabulatio.

Fabula significat, qui non fuerunt participes felicitatum, neque in calamitatibus firmos esse amicos.

RANÆ DVÆ.

33

Dvæ ranæ vicinæ sibi erant: pascebâtur autem altera in profundo stagno, & procul à uia: altera in uia parum aquæ habens. Verùm, cum quæ in stagno, alterâ admoneret, ut ad se migraret, ut tutiore cibo frueretur, illa nō paruit, dicēs firmissima teneri huiusce loci cōsuetudine: quousq; obtigit currū prætereuntem ipsam confringere.

Adfa

Adfabulatio.

Fabula significat, homines quoque parua aggredientes citius mori, quàm mutantur in melius.

A P I A R I V S .

34

IN mellarium ingressus quidam domino absente, fauuum abstulit. Hic autem reuersus, ut alueolos uidit inanes, stans quod in his erat perscrutabatur. Apes autem è pastu redeuntes, ut deprehenderunt ipsum, aculeis percutiebant, pessimeq; tractabant. Hic autem ad eas, O pessimæ animæ, furatum uestros fauos illæsum dimisistis, me uero satagentem uestri, percutitis?

Adfabulatio.

Fabula significat, sic homines quosdam ob ignorantiam inimicos non cauere, amicos autem ut insidiatores repellere.

A L C E D O .

35

ALcedo auis est solitaria, semper in mari uitam degens: hanc dicitur, hominum uenationes cauentem, in scopulis maritimis nidificare. Cæterum aliquando paritura, pullos fecit. Egressa autem ea ad pabulum, accidit mare à uehementi concitatum uento, eleuari supra nidum: atque hoc submerso, pullos perdere: hæc uero reuersa, re cognita, ait, Me miseram, quæ terram ut insidiatricem cauens, ad hoc confugi, quod mihi longe est infidius.

Adfabulatio.

Fabula significat, homines etiam quosdam ab inimicis cauendo, ignaros in multo grauiores inimicis amicos incidere.

Piscator

Piscator in fluuio quodam piscabatur. Extensis autem retibus, & fluxu comprehenso utrinque, funi aligato lapide, aquam uerberabat, ut pisces fugientes incaute in retia inciderent. Cum quidam uero ex ijs, qui circa locū habitabant, id facere uideret, increpabat, quòd fluuium turbaret, & claram aquam non sineret bibere: & is respondit, Sed nisi sic fluuius perturbetur, me oportebit esurientem mori.

Adfabulatio.

Fabula significat, ciuitatum etiam rectores tunc maxime operari, cum patrias in seditionem induxerint.

Moris cum esset nauigantibus Melitenses catulos & simios adducere in solamen nauigationis, quidam habebat secum & simium. Cum autem peruenissent ad Sunium Atticæ promontorium, tempestatem uehementem fieri contigit: nauis autem euersa, & omnibus natantibus, natabat & simius. Delphis quisspiam ipsum conspiciatus, & hominem esse ratus, digressus leuabat, ad terrā perferens. Ut uerò in Piræo fuit Atheniensium nauali, rogauit simium, an genere esset Atheniensis. Cum autem hic diceret & claris hic esse parentibus, rogauit, an & Piræum sciret. Ratus autem simius de homine eum dicere, ait, & ualde amicum esse ei, & familiarem. At Delphis tanto mendacio indignatus, submergens ipsum occidit.

Adfabulatio.

Fabula in uiros, qui ueritatem ignorantes, existimant se decipere.

M V S C A E.

38

IN cella quadam melle effuso, muscæ aduolantes comedebant: implicitis autem earum pedibus euolare non poterant: cum uero suffocarentur, dicebant, Miserae nos, quia ob modicum cibum perimus.

Adfabulatio.

Fabula significat, multis gulam multorum malorum esse causam.

MERCURIUS ET STATVARIUS. 39

Mercurius scire uolens, quāti apud homines esset, uiuit in statuarij domum transformatus in hominē: & uisa statua Iouis, rogabat, quāti quis ipsam emere posset. Hic autem cum dixisset, dragma, risit. Et quanti Iunonis, ait? Cum dixisset, pluris: uisa & sua ipsius statua, ac opinatus cum nuntius sit deorum, & lucrosus, maximam de se apud homines haberi rationē, rogauit de se. Statuarius uerò ait, Si hasce emeris, & hanc additamentum do.

Adfabulatio.

Fabula in uirum gloriosum, qui nullius apud alios est pretij.

MERCURIUS ET TIRESIAS. 40

Mercurius uolens Tiresiæ uaticinium an uerum esset cognoscere, furatus ipsius boues ex rure uenit ad ipsum in urbem, similis factus homini, & ad ipsum diuertit. Bouum autē amissione renuntiata Tiresiæ, ille assumpto Mercurio exiuit, auguriū aliquod de fure cōsyderaturus. Et huic iubet dicere sibi, quamnam auem uiderit. Mercurius autem primum uidisse aquilam à sinistris ad dextram uolantem, dixit. Hic non ad se id esse cū dixisset,
secundo

secundò cornicem super arbore quadam sedentem uidit, & modo superius adspicientem, modo ad terram declinatam, uati refert. Et is re cognita ait, Sed hæc cornix iurat & coelum, & terram, si tu uelis, meas me recepturum boues.

Adfabulatio.

Hoc sermone uti quispiam poterit aduersus uirum furacem.

C A N E S.

41

HAbens quidam duos canes, alterum uenari docuit, alterum domum seruare. Caterum si quando uenaticus caperet aliquid, qui domum custodiebat, particeps unà cum eo erat cœnæ. Aegre frentente autem uenatico, & illi obijciente, quòd ipse quotidie laboraret, ille nihil faciens suis nutriretur laboribus, respondens ipse ait, Non me, sed herũ reprehende, qui non laborare me docuit, sed labores alienos comesse.

Adfabulatio.

Fabula significat, adolescentes qui nihil sciunt, haud esse reprehendendos, cum eos parentes sic educauerint.

M A R I T V S E T V X O R.

42

HAbens quidam uxorem, quæ domesticis omnibus inimica erat, uoluit scire an etiã erga paternos domesticos ita afficeretur. Quapropter cū rationabili prætextu ad suum patrem ipsam misit. Faucis uerò post diebus ea reuersa, rogauit quomodo aduersus illos habuisset. Hæc uerò cum dixisset, Bubulci & pastores me suspectabant: ad eam ait, Sed ò uxor, si eos odisti, qui mane greges agunt, sero autem redeunt, quid sperare oportet in ijs, quibus cum tota conuersaris die?

Adfabulatio.

Fabula

Fabula significat, sic saepe ex paruis magna, & ex manifestis incerta cognosci.

HOEDVS ET LVPVS.

43

Hoedus derelictus à grege, persequente lupo, cōuersus ad eum dixit, O lupo, quoniam credo me tuum cibum futurum, ne iniucunde moriar, cane tibia primum, ut saltem. Lupo autem canente tibia, atque hœdo saltante, canes cum audiissent, lupum persecuti sunt. Hic cōuersus hœdo inquit, Merito hæc mihi fiunt, oportebat enim me cocus cum sim, tibicinem non agere.

Adfabulatio.

Fabula significat, qui ea, quibus natura apti sunt negligunt, quæ uerò aliorum sunt, exercere conantur, in infertunia incidere.

CANCER ET VVLPES.

44

Cancer è mari cum ascendisset, in loco quodam pascebatur. Vlpes esuriens ut uidit, accessit, ac eum rapuit. Ille deuorandus ait, Sed ego condigna patior, qui marinus cum sim, terrestris esse uolui.

Adfabulatio.

Fabula significat, homines, etiam qui proprijs derelictis exercitijs, ea quæ nihil conueniunt aggrediuntur, merito infortunatos esse.

CITHAROEDVS.

45

Citharœdus rudis in domo calce incrustata familiariter, ut solebat, canens, & contra resonante in se uoce, existimabat ualde canorus esse: uerum elatus super hoc, cogitauit & in theatro sese committere oportere. Profectus uerò ad se ostendendum, cum male admodum

f caneret,

caneret, lapidibus ipsum explosum abegerunt.

Adfabulatio.

Fabula significat, sic ex rhetoribus quosdam, qui in scholis putant esse aliquid, cum ad res pub. se conferunt, nullius precij esse.

FVRES.

46

FVres in domum quandam ingressi, nihil inuenerunt nisi gallum, atque hoc capto, abierunt. Hic ab eis occidendus rogabat, ut se dimitteret, dicens utilem esse hominibus noctu eos ad opera excitando. Hi uero dixerunt, Sed propter hoc te tanto magis occidimus: illos enim excitando, furari nos non sinis.

Adfabulatio.

Fabula significat, ea maxime prauis esse aduersa, quæ bonis sunt beneficio.

CORNIX ET CORVVS.

47

Cornix coruo inuidens, quod is per auguria hominibus uaticinaretur, ob idq; crederetur uti futura prædicens, conspicata uiatores quosdam prætereuntes, iuit super arborem quandam, stansq; ualde crocitauit. Illis uero ad uocem conuersis, & admiratis, re cognita, quidam inquit, Abcamus heus uos, cornix enim est, quæ crocitauit, & augurium non habet.

Adfabulatio.

Fabula significat, eodem modo & homines præstantioribus certantes, præterquam, quod non ad æqua perueniunt, risum quoque debere.

CORNIX ET CANIS.

48

Cornix Mineruæ sacrificans, canem inuitauit ad epulas. Ille uero ad eam dixit, Quid frustra sacrificia absumis? Dea enim adeo te odit, ut ex peculiaribus quoq;
tibi

tibi augurijs fidem subtulerit. Cui cornix, Ob id magis ei sacrifico, ut reconcilietur mihi. Adfabulatio.

Fabula significat, plerosque ob lucrum non uereri inimicos beneficijs prosequi.

C O R V V S E T S E R P E N S. 49

COruus cibi indigens, ut serpentem in aprico quodā loco dormientem uidit, hunc deuolando rapuit. Hic cū se uertisset, atq; momordisset ipsum, coruus moriturus dixit, Me miserū, qui tale reperi lucrū, quo etiam pereo. Adfabulatio.

Fabula in uirum, qui ob thesaurorum inuentionem de salute periclitatur.

M O N E D V L A E T C O L V M B A E. 50

Monedula in columbario quodam columbis uisis bene nutritis, dealbavit sese, iuitq; ut & ipsa eodem cibo impertiretur. Hæ uerò, donec tacebat, ratæ eam esse columbam, admiserunt: sed cum aliquando oblita uocem emisisset, tunc eius cognita natura, expulerunt percussiendo, eaq; priuata eo cibo, redijt ad monedulas rursus: & illæ ob colorem, cum ipsam nō nossent, à suo cibo abegerunt, ut duorum appetens, neutro potiretur.

Adfabulatio

Fabula significat, oportere & nos nostris contentos esse, consyderantes auaritiam, præterquam quòd nihil iuuat, auferre sæpe & quæ adsunt bona.

M O N E D V L A. 51

Monedulam cum quis cepisset, & pedem alligasset filo, suo tradidit filio. Hæc nō ferendo uictū inter homines, ubi parūper libertatē nacta est, fugit, in suumq;

nidum se contulit. Circumuoluto uerò ramis uinculo, euolare haud ualens, cum moritura esset, secum loquebatur, Me miseram, quæ apud homines non ferendo seruitutem, incaute mea me uita priuauit.

Adfabulatio.

Fabula significat, nonnunquam quosdam, dum se à mediocribus student periculis liberare, in maiora incidere.

MERCURIUS.

52

IVpiter Mercurio iussit, ut artificibus omnibus mendacij medicamentum misceret: hic eo trito, & ad mensuram facto, ex æquo singulis miscet. Cum uerò solo relicto sutore, multum superesset medicamento, totum acceptum mortarium ei miscuit: atque hinc contigit artifices omneis mentiri, maxime uerò omnium sutores.

Adfabulatio.

Fabula in mendaces artifices.

I V P I T E R.

53

IVpiter formatis hominibus, omneis illis affectus indidit, solum indere pudorẽ oblitus est. Quapropter non habes unde nam ipsum introduceret, per turbam ingredi eum iussit. Hic uerò primũ indigne ferens contradicebat: uehementius uero eo instante, ait, Sed ego sanè his ingredior pactis, si amor non ingrediatur, sin ingrediatur, ipse exhibo quamprimum. Ex hoc sanè euenit, omnia scorta in uerecunda esse.

Adfabulatio.

Fabula significat, captos amore inuerecundos esse.

I V P I T E R.

54

IVpiter nuptias celebrans, omnia animalia accipiebat: sola uerò testudine tarde profecta, admirans cau-

sans

nam tarditatis, rogauit eam, quamobrē ipsa ad cœnam nō accesserat. Cum hæc dixisset, Domus chara, domus optima: iratus ipsi, damnauit ut domum baiulans circūferret:

Adfabulatio.

Fabula significat, plerosq; homines eligere parce potius apud se uiuere, quàm apud alios laute.

L V P V S E T O V I S.

55

LVpus à canibus morsus, & male affectus, abiectus iacebat. Cibi uero indigens, uisa oue, rogabat ut potū ex præterfluente flumine sibi afferret. Si enim tu mihi, inquit, dederis potum, ego cibum mihi ipsi inueniã. Illa re cognita ait, Sed si ego potū do tibi, tu & cibo me utêris.

Adfabulatio.

Fabula in uirum maleficum, per simulationem insidiantem.

L E P O R E S.

56

Lepores olim belligerantes cum aquilis, inuocarunt in auxilium uulpes. Hæ autem dixerunt, Vobis auxiliaremur, nisi sciremus qui uos estis, & cum quibus præliamini.

Adfabulatio.

Fabula significat, eos, qui cum præstantioribus certant, suam salutem contemnere.

F O R M I C A.

57

Quæ nunc formica, homo olim fuit: hic agriculturæ assidue incūbens, non erat proprijs laboribus contentus, sed & uicinorum fructus surripiebat. Iupiter autem indignatus huius auaritia, transmouit eum in hoc animal, quæ formica appellatur. Verum cum mutasset formam, non & affectum mutauit: nam usque nunc arua cir-

cumeundo, aliorum labores surripit, & sibi recondit.

Adfabulatio.

Fabula significat, natura prauos, & si maxime speciē transmutauerint, mores non mutare.

V E S P E R T I L I O E T M U S T E L L A. 58

Vespertilio in terram cū cecidisset, à mustela capta est: & cum occidēda foret, pro salute rogabat. Hac uerò dicente, non posse ipsam dimittere, quòd natura uolucris omnibus inimica foret, ait, non auem, sed murem esse: & sic dimissa est. Postremo autem cum iterum cecidisset, & ab alia capta mustela, ne uoraretur orabat. Hac autem dicente, cunctis inimicā esse muribus, hæc nō mus, sed uespertilio esse dicebat: & rursus dimissa est: atque ita euenit bis mutato nomine, salutem consecutam fuisse.

Adfabulatio.

Fabula significat, neque nos in eisdem semper esse oportere, consyderantes eos, qui ad tempus mutantur, plerunque pericula effugere.

V I A T O R E S. 59

Viatores secundū littus quoddā iter faciētes, iuerunt in speculā quandā, & illic conspicati sarmēta procul natātia, nauim esse magnā existimarunt: quā obrem expectarunt, tanquā appulsura ea esset. Cum uerò à uento lata sarmenta propius forent, non nauim amplius, sed scapham uidere uidebantur. Aduētis autem illis, cū sarmenta esse uidissent, inter se dixerūt, Vt nos igitur frustra, quod nihil est, expectabamus?

Adfabulatio.

Fabula significat, nonnullos homines, qui ex improviso terribiles esse uidentur, cum periculum feceris, nullius

lius esse pretij inueniri.

ASINVS SYLVESTRIS.

60

Asinus syluestris asino uiso domestico in loco quodã aprico profectus ad ipsum, beatum dicebat & corporis habitudine, & cibi perceptione. Deinde uerò cum uidisset eum ferentem onera, & agasonem retro sequentem, & baculis ipsum percutientem, ait, Ast ego non amplius beatum te existimabo: uideo enim non sine magnis malis habere te felicitatem. Adfabulatio.

Fabula significat, non esse emulanda lucra, in quibus insunt pericula, & miseriae.

ASINI.

61

Asini olim propterea quòd assiduè onera ferrent, & fatigarentur, legatos miserunt ad Iouem, solutionē laborum petentes. Hic autem ostendere ipsis uolens, id non fieri, ait, tunc eos liberatum iri laboribus, cum mingendo fluuium fecerint. Ac illi eum uerum dicere existimantes, ex illo & nunc usque, ubi aliorum urinam uiderint asinorum, illic & ipsi circumstando mingunt.

Adfabulatio.

Fabula significat, unicuique quod fatale est, incurabile esse.

ASINVS ET VVLPES.

62

Asinus indutus pelle leonis, uagabatur reliqua bruta perterrendo. Cæterum uisa uulpe, tentauit & hanc perterrefacere. Hæc autem (casu enim ipsius uocem audiverat) ad ipsum ait, Cōpertum habeto, quòd & ego timuisssem, nisi rudentem audiuissem. Adfabulatio.

Fabula significat, nōnullos indoctos, qui ijs, qui extra

f 4 sunt,

sunt, aliqui esse uidentur, ex sua linguacitate redargui.

ASINVS ET RANAE.

63

A Sinus ligna ferens, pertrāsibat paludem quandam. Lapsus autem, ut decidit, nec surgere posset, lamentabatur, ac suspirabat. Ranae autem quae erant in palude auditis suspirijs, Heus tu, dixerūt: & quid faceres, si tāto hic tempore, quanto nos, fuisses, cum quia paululum cecidisti, sic lamenteris? Adfabulatio.

Hoc sermone uti quispiam poterit in uirum segnem, qui ob minimos quosque labores tristatur, cum ipse maioribus facile resistat.

ASINVS ET CORVVS.

64

A Sinus ulcerato dorso in prato quodam pascebatur. Coruo autem insidendo sibi, & ulcus percutiendo, asinus rudebat, ac saltabat: sed agasone procul stante, ac ridēte, lupus praeteriēs, ipsum uidit, & dixit, Miseri nos quos si tantum uiderit, persequitur, huic autē & arridet. Adfabulatio.

Fabula significat, maleficos homines, si tantum appareant, dignosci.

ASINVS ET VVLPES.

65

A Sinus & uulpes inita inter se societate, exiuerunt ad Auenationem, Leo uerò cum occurrisset ipsis, uulpes imminens periculum uidēs, profecta ad leonem, traditurā ei asinum pollicita est, si sibi impunitatē promiserit. Qui cum dimissurum eam dixisset, illa adducto asino, in casses quosdam ut incideret, fecit. Sed leo uidens illum fugere minime posse, primam uulpem comprehendit: deinde, sic ad asinum uersus est. Adfabulatio.

Fabula

Fabula significat, eos, qui socijs insidiantur, sæpe & seipsos nescios perdere.

GALLINA ET HIRUNDO.

66

GAllina serpentis ouis inuētis diligenter calefacta excudit. Hirundo autem cum eam uidisset, ait, O' demēs, qui hæc nutris? quæ cum excreuerint, à te prima iniuriam auspicabuntur. Adfabulatio.

Fabula significat, implacabilem esse prauitatem, licet afficiatur maximis beneficijs.

CAMELVS.

67

Cum primum uisa est camelus, homines perterriti, et magnitudinem admirati fugiebant. Vbi uerò procedente tempore cognouerunt ipsius mansuetudinem, cōfisi sunt eo usque, ut ad eam accederent. At intellecto paulo post beluæ non inesse bilem, eò contemptius iere, ut & frena ei imponerent, & pueris agendam traderent.

Adfabulatio.

Fabula significat, terribiles res consuetudine contemptibiles fieri.

SERPENS.

68

Serpens à multis hominibus pessundatus, Iouē postulat. Iupiter autem ad eum dixit, Si qui prior conculcauit, pupugisses: nequaquã id facere secundus aggressus fuisset. Adfabulatio.

Fabula significat, eos, qui prius inuadentibus resistūt, alijs formidosos fieri.

COLVMB A.

69

Columba siti corrupta, ut uidit quodam in loco poculum aq uæ depictum, uerum rata, atq; multo elata
f s impe

impetu, in scia in tabulam offendit, usq; adeo ut & pennis ipsius perfractis in terram decideret, atque à quodam occurrentium caperetur. Adfabulatio.

Fabula significat, nonnullos homines ob uehementes alacritates inconsulto res aggredientes, iniicere sese in perniciem.

COLUMBA ET CORNIX.

70

Columba in columbario quodam nutrita, foecunditate superbiebat. Cornix uerò ea audita, ait, Heus tu, desine hac re gloriari: nam, quo plures paris, eo plus mororis accumulās. Adfabulatio.

Fabula significat, ex famulis quoque, eos esse infelicissimos, qui in seruitute multos filios faciunt.

DIVES.

71

Dives duas habens filias, altera mortua, praeficas conduxit. Cū uerò altera filia dixisset, Vt nos miserae, ipsae, ad quas pertinet luctus, lamentari nescimus: haec uerò non necessariae sic uehementer plangunt: mater ait, Ne mirare filia si haec ita lamentantur, nam nummorum gratia id agunt. Adfabulatio.

Fabula significat, nonnullos homines ob auaritiam nõ uereri alienis calamitatibus quæstum facere.

PASTOR.

72

Pastor actis in quercetū quoddam ouibus, strata sub quercu ueste, ascendit, & fructum decutiebat. Oues uerò inter edendum glādes, nesciae & uestes unò deuorauerunt. At cum pastor descendisset, ut quod erat actū, uidit O pessima, ait, animalia, uos ceteris uellera ac uestes praebetis, à me uerò, qui uos nutrio, & uestem surripitis.

Adfa

Adfabulatio. Fabula significat, plerosque homines ob dementiam eos, qui nihil attinent, beneficio afficere, in domesticos mala operari.

B V B V L C V S.

73

B Vbulcus armentum taurorum pascens, amisit uitulum, lustrando omnem solitudinem, indagando moram traxit. Vbi inuenire nihil potuit, precatus est Iouē, si furem, qui uitulum cepit, ostenderit, hœdum in sacrificium oblaturum. Ceterum proficiscens in quercetum quoddam, inuenit à leone deuorari uitulum. Trepidus igitur, & perterrefactus, eleuatis manibus suis in cœlū, ait, O domine Iupiter promiseram tibi hœdum me daturum esse, si furem inuenirem: nunc taurum tibi recipio sacrificaturum, si huius manus effugero.

Adfabulatio.

Fabula in homines infortunatos, qui dum quidpiam amiserint, precantur ut inueniant, cum inuenerint, quaerunt effugere.

A Q V I L A.

74

S Vper petra aquila sedebat, leporem captura: hanc autem quidam percussit sagitta, quæ intra ipsam ingressa est, sed crena cum pennis ante oculos stabat: quam cū uidisset, Et hoc mihi altera mœstitia, quòd proprijs pennis inteream.

Adfabulatio.

Fabula significat, durum esse, cum quis à suis periculum patiatur.

V E R M I S E T V V L P E S.

75

Q Vi sub cœno celabatur uermis super terrā egressus dicebat omnibus animalibus, Medicus sum medicaminum

caminum doctus, qualis est Pæon deorū medicus. Et quo modo, ait uulpes, alios curans, teipsum claudū non curas?

Adfabulatio.

Fabula significat, nisi præsto experientia fuerit, omne uerbum inane esse.

GALLINA AVRIPARA.

76

G Allinam quis habens oua aurea pariētem, ratus intra ipsam auri massam inesse, occisam alijs gallinis similem reperit. Hic multum sperās inuenire diuitiarum, & exiguis illis priuatus est.

Adfabulatio.

Fabula significat, oportere contentum esse præsentibus, & fugere inexplebilitatem.

LUPVS ET VETVLA.

77

L Vpus esuriens circuibat quærendo cibum. Profectus autem ad locum quendam, audiuit lugentem puerulum, eiq; dicentem anum, Desine plorare: sin minus, hac hora tradam te lupo. Ratus igitur lupo serio loqui aniculum, expectabat ad multam horam. Sed cum aduenisset uespera, audit rursus anum blandientem puerulo, ac dicentem, Si uenerit lupo huc, interficiemus cum fili. His auditis, lupo eundo dicebat, In hoc tugurio aliud dicunt, aliud faciunt.

Adfabulatio.

Fabula in homines, quorū facta uerbis nō respondēt.

DE CVLICE ET LEONE.

78

C Vlex ad leonem accedens, ait, Neque timeo te, neq; fortior me es: minus mihi adesse uirium ideo existimas quòd laceres unguibus, & dentibus mordeas? hoc et foemina cum uiro pugnans facit. Ego uerò longe sum te fortior,

fortior. Si uerò uis, ueniamus ad pugnam. Et cum tuba ce-
ciniſſet, culex inhaſit mordēs circa nares ipſius leueis ge-
nas, leo autem proprijs unguibus dilaniauit ſe ipſum, do-
nec indignatus eſt. Culex autem uicto leone cum ſonuiſſet
tuba, & epiniciũ ceciniſſet, euolauit. Aranea uerò uincu-
lo implicitus cum deuoraretur, lamentabatur quòd cum
maximis pugnans, à uili animali aranea occideretur.

Adfabulatio.

Fabula in eos, qui proſternunt magnos, & à paruis
proſternuntur.

G V I L E L M V S C A

N O N I C V S D I V I A V R E

lij Auguſtini Florentio ſuo illuſtri

Baroni Iſelſteino,

S. D.

Abulas Aefopi cum ex oratione ligata
in ſolutam uertiffem, tibi florentiffime
Florenti dicare placuit: quàm enim ſis
amans literarum, ex meo Antonio uiro
literatiſſimo facile intelligo. Nam eum
tu quidem quòd eruditum ſcires, acciuiſti, & is tui aman-
tiſſimus eſt, cũ ob alia quædam, tum ob amorẽ tuum erga
literatos. Neq; illud præterire debeo, me quoq; à te uehe-
menter amari, & te commendante magiſtro Antonio ſuc-
cenſum deſiderio noſtri. Apprime ſanè decere ſolet, qui
genere ſit illuſtris, eũ eſſe amicum et familiarem literarũ,
quæ ut cætera cõmoda earum ſileã, uel ſolæ adeò faciunt
immortalẽ

immortalem. Erit autem harum fabularum lectio tibi, ut opinor, utilis, quippe ubi multa ad bene uiuendum appo-
sita inuenies, grata certe earum lectio, & iucunda nō esse non potest. Haftenus autem eas illis, qui alias complures scripserint, fuisse neglectui, satis miror, nec equidem tamē scripturus fuissē, ni ~~et Titus Liuius~~ harum in historia meminisset, & Flaccum nostrum in epistola usum uide-
rem, & Quintilianum institutionum libris utendum sua-
dere cernerem. Sed satis iam exordij. Illud te admonitum uelim, ne sis inscius, animantes, quæ iam mutæ sunt, olim fuisse loquaces. Vale, & me, ut facis, ama.

DE GALLO GALLINACEO. I

GAllus gallinaceus dum uerit stercorarium, offen-
dit gemmam, Quid, inquit rem sic nitidam repe-
rio? Si gemmarius reperisset, nihil esset eo lætius, ut qui pretium sciret. Mihi quidem nulli est usui, nec magni æsti-
mo, imō equidem omnibus gemmis granum ordeï malim.

Morale.

Per gemmam artem, sapientiamq; intellige, per gallū hominem stolidum & uoluptarium. Nec stolidi artes liberales amant, cū usum earum nesciant, nec uoluptarius, quippe cui una placeat uoluptas.

DE LVPO ET AGNO. 2

LVpus ad caput fontis bibēs, uidet agnū procul infra bibentem. Accurrit, agnum increpitat, quòd turbarit fontem. Trepidare agnus, supplicare, ut parcat innocēti. Se quādo longe infra biberit, potum lupi ne potuisse quidem turbare, nedum uoluisse. Lupus contrā intonat, Ni-
hil agis sacrilege, semper obes. Pater, mater, omne tuum
inuisum

inuisum genus, sedulo mihi aduersatur. Tu mihi dabis hodie poenas.

Morale.

Vetus dictum est, ut canem cadas facile inueniri baculum. Potens si libet nocere, facile capit nocendi causam: satis peccauit, qui resistere non potuit.

DE MVRE ET RANA.

3

Bellum gerebat mus cum rana, De paludis certabatur imperio. Pugna erat uehemens, & anceps: mus callidus sub herbis latitans, ex insidijs ranam adoritur: rana uiribus melior, pectore, & insultu ualēs, aperto Marte hostem laceffit. Hasta utriq; erat iuncea. Quo certamine procul uiso, miluus adproperat: dumq; præ studio pugnae, neuter sibi cauet, utrunque bellatorem miluus rapit, ac laniat.

Morale.

Itidem euenire solet factiosis ciuibus, qui accensi libidine dominandi, dum inter se certant fieri magistratus, opes suas, plerunque etiam uitam in periculo ponunt.

DE CANE ET VMBRA.

4

Canis tranans fluuium, rictu uehebat carnem. Splendente sole, ita ut fit, umbra carnis lucebat in aquis. Quā ille uisam auide captans, quod in faucibus erat perdidit. Itaq; tum rei, tum spei iactura perculsus, primum stupuit, deinde animum recipiens, sic elatrauit, Miser de erat cupiditati tuæ modus: satis superq; erat ni desipuisses. Iam per tuam stultitiam minus nihilo tibi est.

Morale.

Monemur hac fabella modestiæ, monemur prudentiæ: ut & cupiditati sit modus, ne certa pro incertis amittamus. Astute certe Terētianus ille Sannio, Ego, inquit,

inquit, spem precio non eman.

DE LEONE ET QVIBVSDAM ALIIS. 5

CVM oue quibusdāq; alijs pepigerat leo, uenationē fore communem: itur uenatum: capitur ceruus. Partitūtur. Singulas singulis partes tollere ut conuenerat incipiētibus, Leo rugijt, Vna, inquiēs, pars mea est, quia sum dignissimus. Altera itidem mea est, quia uiribus præstantissimus. Porro quia in capiundo ceruo plus sudauerim, uendico tertiam. Quartam denique partem ni concesseritis, actum est de amicitia. Socij hoc audito, discedunt uacui, & taciti, non ausi mutire contra leonem. Morale.

~~Rara semper fuit fides, apud hoc seculum rarior est: apud potentes, & est, & fuit semper rarissima. Quocirca satius est ut uiuas cum pari. Qui enim cum potentiore uiuit, necesse habet saepe de suo iure cōcedere, cum æquali æquale tibi ius erit.~~

DE LVPO ET GRVE. 6

LVPO uorāti ouem, forte ossa hæere in gula. Ambit, orat opem, opitulatur nemo. Omnes distitant tulisse eum precium uoracitatis. Tandem blanditijs multis pluribusq; promissis gruem inducit, ut collo longissimo in gulam inserto, os infixum eximeret. Petenti autē præmium illusit, Inepta, inquit, abi: non sat habes quod uiuis, uitam debes mihi. Si libuisset, licuit præmordere collum tuum.

Morale.

~~Tritum est, Perire quod facis ingrato.~~

DE RVSTICO ET COLVBRO. 7

RVSTICUS repertum in niue colubrum frigore propè reiectum, domum tulit, abiecit ad focum. Coluber ab igni

ab igni uim, uirusq; recipiens, deinde flammã non ferens, omne tugurium sibilando infecit. Accurrit, rusticus correpta sude, uerbis, uerberibusq; cum eo iniuriã expostulat, Num hanc referat gratiam? num uitam erepturus sit illi, qui uitam ipsi dederit?

Morale.

Fit interdum ut obsint tibi quibus tu profueris, & male de te mereantur ij, de quibus tu bene sis meritus.

DE APRO ET ASINO. 8

DUm iners asinus irrideret aprũ, ille indignans frenabat. Malum quidem ignauissime fueras meritus, sed etiã si tu pœna fueras dignus, tamen ego indignus, qui à te pœnas sumam. Irride tutus, impunè tibi licet, tutus enim es ob inertiam.

Morale.

Demus operam, ut cum indigna nobis audimus, aut patimur, ne indigna nobis dicamus, aut faciamus. Mali enim & perditì plerunque gaudent, si quispiam bonorum eis resistat, magni pendunt haberi se dignos ultione. Imitemur equos, & magnas bestias, qui oblatrantes caniculos, cum contemptu prætereunt.

DE MVRE VRBANO ET MVRE
rustico. 9

Libitum est urbano muri deambulare rus. Vidit hunc mus rusticus, inuitat, apparatus, itur cœnatum. Depromit rusticus, quidquid posuerat in hycem, & exhaurit omne penu, ut tanti hospitis expleat lautitiam. Urbanus tamen frontem corrugans, ruris damnat inopiam, urbis subinde laudat copiam. Remeans ducit secum in urbem rusticum, ut quæ uerbis iactitaret, re comprobaret.

Ineunt conuiuium, quod urbanus splendide compararat. Inter epulandum *auditur in sera murmur clavis*, trepidare illi, & *fugitare fugitudo*. Rusticus & insuetus, & loci ignarus ægre se tueri. Discedente famulo redit urbanus ad mensam, uocat rusticum, ille uix tandem metu deposito prorepat. Inuitantem ad pocula urbanum percunctatur, num hoc periculum crebrum sit? Respondit ille quotidianum esse, oportere contemni. Tum rusticus, *Quotidianum*, inquit? Me hercule istæ dapes plus fellis quam mellis sapiunt. Equidem malo cum securitate meam inopiam, quam cum tali anxietate istam copiam.

Morale.

Diuitiæ præ se ferunt quidem uoluptatem, sed si inspicias, habent pericula & amaritudinem. *Eutraperes* quidem fuit, qui cum inimicis suis quam maxime nocere uellet, diuites eos faciebat, dictitans ita se eos ulcisci, quippe accepturos cum diuitijs ingentem sarcinam curarum.

DE AQUILA ET CORNICULA. IO

Aquila nacta cochleam, non ui aut arte quiuit eruere *piscem*. Accedens cornicula dat consilium. Suadet subuolare, & è sublimi cochleam in saxa præcipitare, sic enim fore, ut concha frangatur. Humi manet cornicula, ut præstoletur casum, præcipitat aquila, frangitur testa, subripitur piscis à cornicula, dolet elusa aquila.

Morale.

Noli quibusuis habere fidem: & consilium, quod ab alijs acceperis, fac inspicias. Multi enim consulti, non suis consultoribus, sed sibi consulunt.

DE CORVO ET VULPECULA. II

Prædam

PRædam nactus strepitat in ramis Coruus. Videt uulpecula gestientem, accurrit, Coruum, inquit, plurima salute impertit uulpes. Sæpenumero audieram famam esse mendacem, iam re ipsa experior. Nam ut hæc forte iam prætereo, suspiciens te in arbore, aduolo culpans famam. Fama enim est, te nigriorem pice esse, & uideo candidiorem niue. Meo sanè iudicio cygnos uincis, & hædera formosior alba es. Quod si ut plumis, ita & uoce excel-
lis, omnium auium equidem te dixerim reginã. Hac assentatiuncula illectus coruus, ad canendum apparat, apparanti uero è rostro excidit caseus, quo correpto, Vulpecula cachinnum tollit. Tum demum miserum Coruum pudet, pigetq; sui. Et iactura rei mixta pudore dolet.

Morale.

Nonnulli sic auidi laudis sunt, ut cum suo probro & damno ament assentatorem. Eiusmodi homunciones præde sunt parasitis. Quòd si uitaueris iactantiã, facile assentatorum pestiferum genus uitaueris. Si tu uoles esse Thraso, nusquam deerit Gnatho.

DE LEONE SENECTUTE CONFECTO. 12

LEo qui in iuuentute complures sua ferocitate fecerat inimicos, in senectute exoluit poenas. Reddunt talionem bestia. Dente aper, cornu petit taurus. In primis asellus, uctus ignauia nomen cupiens abolere, uerbis & calcibus strenue insultat. Tum gemebundus leo, Hi quibus olim nocui, iam uicissim nocent, & merito. Sed hi quibus aliquando profui, iam uicissim non prosunt, imò etiam inmerito obsunt. Stultus fui, qui multos fecerim inimicos, stultior qui falsis amicis confisus fuerim.

Morale.

In secundis rebus non efferaris, non sis ferox. Nam si uultum mutarit fortuna, ulciscantur quos læsisti. Et inter amicos fac habeas discrimē. Sunt enim quidam amici non tui, sed mensæ tuæ, sed fortunæ tuæ. Quæ quidem fortuna simul ac mutata erit, & illi mutabuntur. Et bene tecum actū erit, si nō inimici fuerint. Merito queritur Ouidius:

*En ego non paucis quondam munitus amicis,
Dum flauit uelis aura secunda meis,
Ut fera nimboſo tumuerunt æquora uento,
In medijs lacera puppe relinquor aquis.*

DE CANE ET ASINO.

13

Dum blandiretur canis hero, & familiæ herus & familia canem demulcet: asellus id uidens, altius gemit, cœpit eum pigere suæ sortis, inique putat comparatum; canem gratum esse cunctis, pasci q; de mensa herili, idq; ocio ludoq; consequi. Sese cōtrā portare clitellas, cædi flagello, nunquam ociosum esse, & cunctis tamē odiosum. Si hæc fiant blanditijs, eam artem, quæ tam utilis sit, statuit sectari. Igitur quodam tempore redeunti domum hero, rem tētaturus, procurrit obuiam, subsilit, pulsat ungulis: exclamāte hero, accurrere serui, & ineptus asellus, qui se urbanum credidit, fuste uapulat.

Morale.

Non omnia possumus omnes (ut ait Virgil. in Bucolicis) nec omnes omnia decent, id quisque uelit, id tentet quod possit. Non simus id quod Græce significantius dicitur ὄνδ' λύρας, id est, asinus lyrarum, uel lyrae. Sic autem Boetius, Asinus ad lyram positus. Repugnante natura

*ra irritus est labor. Tu nihil inuita facies dices ue Mineræ
ua, teste Horatio.*

DE LEONE ET MVRE.

14

LEo æstu cursuq; defessus, sub umbra fronde super vi
ridi quiescebat. Murium autem grege tergum eius
percurrente, experrectus, unū è multis cōprehendit. Sup
plicat captiuus, indignū se esse cui leo irascatur clamat:
reputans ille in nece tantillæ bestiolæ nihil esse laudis, ca
ptiuum dimittit. Nec uero ita multo post, leo forte dum
per saltum currit, incidit in plagas. Rugire licet, exire nō
licet. Rugientem miserabiliter leonem mus audit, uocem
agnoscit, repit in cuniculos, laqueorū quærit nodos, quæ
sitos inuenit, inuentos corrodit, leo è plagis euadit.

Morale.

Hæc fabella suadet potentibus clementiam. Etenim ut
sunt res humanæ instabiles, egent interdum ipsi poten
tes ope humiliorum. Quare uir prudens, & si potest,
timebit uel ulli hominum nocere. Qui autem non timet
nocere alteri, ualde desipit. Quid ita? Quia & si iam
potentia fretus neminem metuis, forsitan olim erit ut me
tuas. Constat enim euenisse claris, magnisq; regibus, ut
uiliū homuntionum, uel gratia indiguerint, uel iram
metuerint.

DE MILVO AEGROTO.

15

LEcto decumbebat miluus. Iam fermè moriens ma
trem orat precatum ire deos. Mater respondet, nil
opus illi sperandum à dijs, quorum sacra, & aras suis
rapinis toties uiolasset.

Morale.

Decet uenerari superos. Illi enim pios iuuant, impios

auerfantur. Infelicitate neglecti, in miseria nõ exaudient. Quare in secundis rebus sis eorum memor, ut in aduersis rebus presentes sint uocati.

DE HIRVNDINE ET ALIIS

auiculis.

16

CUm primum coeptum est seri linum, hirundo suadet auiculis impedire sementem, dictitans, sibi fieri insidias. Irrident illæ, stultam uatem hirundinem uocant. Surgente iam lino & uirescente, rursus monet euellere fata. Iterum irrident. Maturescit linum, hortatur populari segetem. Cum ne tunc quidem consulentem audirent, hirundo auium coetu relicto, hominis sibi conciliat amicitiam. Init cum eo foedus, cohabitatur, cantu demulcet. Cæteris auibus è lino fiunt retia & laquei. Morale.

Multi nec ipsi consulere sibi norunt, nec recte consulentem audiunt. Sed cum in periculis sunt & damnis, tum demum sapere incipiunt, & suam damnare secordiam. Tum sat superq; consilij est, Hoc inquiunt, & illud factum oportuit. Sed præstat esse Prometheus, quàm Epimetheus. Fuere hi fratres, nomina sunt Græca. Alteri consilium ante rem fuit, alteri post rem, quod declarat interpretatio nominum.

DE RANIS ET EARVM REGE. 17

Gens ranarum, cum esset libera, Ioui supplicabat dari regem. Ridere Iupiter uota ranarum: illæ tamen iterum atque iterum instare, donec ipsum perpellerent. Deicit ille trabem, ea moles ingenti fragore quassat fluiuium, territæ silent ranæ, regem uenerantur. Accedunt pedetentim propius: tandem abiecto metu, insultant & desul

desultant:iners rex lusui est, & contemptui. Lacesunt rursum Iouem, orant regem dari qui strenuus sit. Dat Iupiter ciconiam. Is præstrenue perambulans paludem, quidquid ranarum obuiam fit, uorat. De huius igitur sæuitia ranæ frustra questæ sunt. Iupiter non audit, nam & hodie adhuc queruntur. Vesper enim ciconia cubitū eunte: ex antris egressæ, rauco ululatu murmurant, sed surdo canunt. Vult enim Iupiter, ut quæ regem clementem sint deprecata, iam ferant inclementem.

Morale.

Perinde atq; ranis, euenire solet plebi, quæ si regē paulo mansuetiorē habet, ignauū, inertem esse causatur, optat aliquando contingere sibi uirum. Contrā si quando nacta est regem strenuum, huius sæuitiam damnat, prioris laudat clementiam: siue quod semper præsentium nos pœnitet, siue quod uerū est uerbum: Noua ueteribus non esse potiora. *Et sembt fr
be se frenat*

DE COLUMBIS ET EARVM

rege accipitre.

18

Columbæ olim bellū gessere cum miluo, quem ut expugnarent, delegerunt regem accipitrem. Ille rex factus, hostem agit, non regem. Non segnius ac miluus, rapit ac laniat. Pœnitet columbas incepti, satius fuisse putantes, pati bella milui, quàm tyrannidem accipitris.

Morale.

Neminem suæ sortis nimium pigeat. Nihil est (teste Flacco) ab omni parte beatum. Equidem meam sortem, modo tolerabilis sit, mutari non optem. Multi noua sorte quæsita, ueterem rursus optarunt. Ita plerique ingenio sumus omnes, nosmet nostri pœnitet.

FVri aliquando panem (ut sileat) porrigenti, respondit canis, Insidias tuas novi, panem das quod desinam latrare: sed ego tuum munus odi, quippe si ego tulero panem, tu ex his tectis cuncta asportabis. **Morale.**

Caue parvi commodi causa, amittas magnum: caue cuius homini fidem habeas. Sunt enim qui dolo non tantum benigne dicunt, sed & benigne faciunt.

Parturiebat Sucula, pollicetur lupo se custodem fore foetus. Respondit puerpera, lupi obsequio se non egerere: si velit pius haberi, si cupiat gratum facere, longius abeat. Lupi enim officium constare, non praesentia, sed absentia. **Morale.**

Non sunt cuncta credenda cunctis. Multi suam operam pollicentur, non tui amore, sed sui, suum quarentes commodum, non tuum.

Olim rumor erat parturire montes, homines accurrunt, circumstant, monstri quippiam non sine pavore expectantes. Pariunt tandem montes, exit mus, tum omnes risu emori. **Morale.**

Hanc fabellam tangit Horatius, Parturiunt montes, inquit, nascetur ridiculus mus: notat autem iactantiam. Iactabundi enim cum magna profitentur, & ostentant, vix parva faciunt. Quapropter Thrasones illi iure sunt materia ioci, & scommatum. Vetat item haec fabella inanes timores. Plerunque enim grauior periculo est periculi metus, imò ridiculum est, quod metuimus.

DE CANE VETULO, QUI AB

hero contemnitur.

22

C Anem uenaticum, qui iam senuerat, instigat herus, frustra hortatur, tardi sunt pedes, non properat. Prehenderat feram, ~~fera edentulo elabitur~~. Increpitat herus uerbere ~~et~~ uerbo. Canis respondet debere sibi iure ignosci, iam senuisse, at iuuenem fuisse strenuum. Sed ut uideo, inquit, Nil placet sine fructu. Iuuenem amasti, senem odisti. Amasti ~~prædabundum~~, odisti tardum edentulum. Sed si gratus esses, quem olim iuuenem frugis causa dilexisti, senem fructuosæ iuuentutis gratia diligeres. **Morale.**

Recte canis, Nam teste Nasone,

Nil nisi quod prodest charum est, en detrahe menti

Spem fructus auidæ, nemo petendus erit.

Præteriti commodi nulla est memoria: futuri autem gratia non magna, præsentis commodi summa.

Turpe quidem dictu, sed si modo uera fatemur,

Vulgus amicitias utilitate probat.

DE LEPORIBVS INANITER

timentibus.

23

Sylua insolito mugiente turbine, trepidi lepores rapide occipiunt fugere. Fugientes, cum obsisteret palus, stetero anxij, utrinque comprehensi periculis. Quoq; maioris esset incitamentum timoris, uident in palude mergi ranas. Tum ex leporibus unus prudentior cæteris, ac disertior, Quid, inquit, inaniter timemus? Animo opus est. Corporum quidem agilitas nobis est, sed animus deest. Hoc periculum turbinis non fugiendum, sed est contemnendum.

Morale.

g s

Omni

Omni in re opus est animo. Iacet uirtus sine confidentia. Confidentia enim dux, & regina uirtutis est.

DE HOEDO ET LVPO.

24

CApra cum esset pastum itura, hœdum domi concludit, monens aperire nemini, dum redeat ipsa. Lupus, qui id procul audierat, post matris discessum pulsat fores, uoce caprisat, iubens recludi. Hœdus dolos præsentiens, Non aperio, inquit, nam & si uox caprisat, tamen equidem per rimulas lupum uideo.

Morale.

Obaudire parenti filios, ipsis est utile, & iuuenem seni decet auscultare.

DE CERVO ET OUE.

25

Ceruus coram lupo ouem ream facit, modium tritici debere clamitans. Ouis debiti quidem erat inscia, tamen ob lupi præsentiam spondet se daturam: dicitur solutioni dies. Dies adest, monet ceruus ouem. Illa it inficias. Quod enim promiserit excusat factum in metu, & præsentia lupi, Votum extortum non esse seruandum.

Morale.

Sententia iuris est, Vim ui repellere licet. Ex hac fabela noua quædam nascitur, Fraudem fraude refellere licet.

DE RVSTICO ET ANGUI.

26

Rusticus quidam nutrierat anguem. Iratus aliquando, bestiam petit securi. Euadit illa non sine uulnere. Postea rusticus deueniens ad paupertatem, ratus est id infortunij, propter anguis iniuriam sibi accidere, igitur supplicat angui, ut redeat. Ille ait ignoscere se, sed redire nolle. Neque enim fore securum cum rustico, cui tanta sit

domi

domi securis. Liuorem uulneris desijisse, superesse tamen memoriam.

Morale.

Ei qui semel fidem soluit, iterum habere fidem uix est tutum. Iniuriam quidē donare, id sanè misericordiæ est: cauere autem sibi, & decet, & prudentiæ est.

DE VULPECULA ET CICONIA. 27

Vulpecula uocat ciconiam ad cœnam. Obsonium in mensam effundit: quod quum liquidum esset, ciconia frustra rostro tentante, uulpecula lingit. Abit elusa auis, pigetq; pudetq; iniuriæ. Post plusculum dierum redit, inuitat uulpeculam. Vitreum uas situm erat plenum belli obsonij. Quod quidem uas quum esset arcti gutturis, uulpeculæ obsonium licuit uidere, & esurire, gustare non licuit. Ciconia rostro facile exhausit.

Morale.

Risus risum, iocus iocum, dolus dolum, fraus meretur fraudem.

DE LVPO ET CAPITE PICTO. 28

Lvpus in officina sculptoris caput humanum repper-
tum uersat, miratur, sentiens, id quod erat, nihil habere sensus. O pulchrum, inquit, caput: Est in te artis multum, sed sensus nihil.

Morale.

Externa pulchritudo si astit, grata est: sin alterutra carendū est, præstat externa quàm interna careas. Illa enim sine hac interdum incurrit odium, ut stolidus eo sit odiosior, quo formosior.

DE GRACVLO.

Graculus ornauit se plumis pauonis. Deinde pulchellus sibi uisus, fastidito genere suo, cōtulit se ad pauonum

genus

29 *Lucian. ἢ λόγος
τυγχάνει, κατὰ τὴν
ἐπιπέλοισιν,
ἢ ἡλικίαν ὡς ἐκ ποικίλων
ἀλλοτριῶν πτεγῶν*

genus. Illa tandem intellecta fraude, stolidam auem coloribus nudarunt, & plagis affecerunt. Horatius hanc fabellam primo epistolarum libro narrat de cornicula. Ait eam olim adornatam collectis quæ auibus exciderant plumis: post ubi unaquæq; auium suam plumã decerpfit, ridiculum fuisse.

Ne si forte suas repetitum uenerit olim
 Grex auium plumas, moueat cornicula risum,
 Furtiuus nudata coloribus. Morale.

Notat hæc figura eos qui se gerunt æquo sublimius, qui cum his uiuunt qui & ditiores sunt, & magis nobiles. Quare sæpe inopes fiunt, & sunt ludibrio. Probe Iuuenalis monet: Ε' cœlo descendit, γυνῶσι σεαυτῆρ, hoc est, Nosce te ipsum.

DE MUSCA ET FORMICA. 30

Musca altercabatur cum formica se nobilem, illam ignobilem: se uolitare, illam reperere: se uersari in tectis regum, illam cauernis latere: se getem rodere, aquam bibere, se splendide epulari iactitabat, & hæc tamen ocio nancisci. Ε' regione formica se nō ignobilem esse, sed suis natalibus contentam, muscam uagam esse, se stabilem, sapere formicæ grana & fluenta, quod muscæ pastilli & uina. Atque hæc se non segni ocio, at strenua opera nancisci. Porro formicam letam esse & tutam, charam omnibus, exemplar deniq; laboris: Muscam anxiam cum periculo esse cunctis infestam, cunctis inuisam, exemplar deniq; segniciei. Formicam hyemis memorem, alimēta reponere: muscam in diem uiuere, hyeme aut esurituram, aut certe morituram.

Morale.

Qui

Qui pergit quæ uult dicere, quæ non uult audiet. *Musca* si bene dixisset, bene audisset. *Assentior autē formicæ: Videtur enim optabilior uita obscura cū securitate, quàm cum periculo splendida.*

DE RANA ET BOUE.

31

RAna cupida æquandi bouē, se distentabat. Filius hortabatur matrem cœpto desistere. Nihil enim esse ranam ad bouem. Illa secundū intumuit, clamitat natus: *Crepes licet mater, bouem nunquam uinces. Tertium autem quum intumuisset, crepuit.* Morale.

Cuiq; sua dos est. Hic forma, ille uiribus, hic opibus, ille pollet amicis. Vnumquenq; suo decet esse contentum. Valet ille corpore, tu ingenio. Quocirca quisq; semet cōsulat, ne inuideat superiori, quod miserum est: nec, quod stultitiæ est, certare optet.

DE EQVO ET LEONE.

32

Venit ad equum comedendum leo. Carēs autem præsenecta uiribus, meditari cœpit artem, medicum se profitetur, uerborum ambage equum moratur. Hic dolo dolum, artem opponit arti. Fingit se nuper in loco spinoso pupugisse pedem, orat ut inspiciens sentē medicus ducat. Paret leo. At equus *quanta potuit ui, calcem leoni impingit, & se continuo conijcit in pedes.* Leo uix tandem ad se rediens, ictu enim propè exanimatus fuerat, Pretiū, inquit, fero ob stultitiam, & is iure effugit. Dolum enim dolo ultus est. Morale.

Odio digna est simulatio, & simulatione capienda: *Non est timendus hostis, qui hostem præ se fert, sed qui quum hostis sit, beneuolentiam simulat, is demum timendus*

dus

duſ, & odio digniſſimus.

DE EQVO ET ASINO.

33

Equus phaleris ſellaq; exornatus, cum ingenti hin= nitu per uia currebat. Currenti autē onuſtus aſellus forte obſtabat. Equus ira fremebūduſ, & frena ferox ſpu= mantia mādens: Quid inquit, tarde, ignaue obſiſtis equo? Cede inquam, aut proculco te pedibus. Aſellus contra ru= dere non auſus, cedit tacitus. Equo autem prouolanti, & curſum intendenti crepat inguen. Tum curſui & oſten= tui inutilis, ornamentis ſpoliatur, dein carrario uenditur. Videt poſtea cum carro uenientem aſellus, & affatur: Heus bone uir, quid iſthuc ornati eſt? Vbi aurata ſella, bullata cingula? Vbi nitidum frenum? Sic amice neceſſe fuit euenire ſuperbienti. Morale.

Pleriq; in ſecundis rebus elati ſunt, nec ſui memores, nec modēſtiæ. Sed quia proſperitate inſoleſcunt, aduerſi= tatem incurrunt. Eos qui felices uidentur, monuerim eſſe cautos. Etenim ſi rota fortunæ circumacta fuerit, ſentient miſerrimum genus infortunij eſſe, fuiſſe felicem. Accedet ad cumulū infelicitatis id quoq; mali, Cōtemnentur ab ijs, quos ipſi cōtempſere, & illudent eis ijs, quos ipſi riſere.

DE AVIBVS ET QVADRV=

PEDIBVS.

34

Avibus pugna erat cum quadrupedibus. Utrinque ſpes, utrinque metus, utrinque erat periculum. Veſpertilio autem relictis ſocijs defecit ad hoſtes. Vincunt aues duce & auſpice aquila. Trans fugam uero ueſperti= lionem damnant, uti ne ad aues unquam illi ſit reditio, uti ne luce unquam ſit uolatus. Hæc cauſa Veſpertilioni eſt,

ut non

ut non nisi noctu uolet.

Morale.

Qui cum socijs aduersitatis & periculi particeps esse renuit, prosperitatis & salutis expers erit.

DE LVPO ET VVLPE.

35

LVpus quum prædæ satis esset, in ocio degebat. Accedit uulpecula, sciscitatur ocij causam. Sensit lupus insidias fieri suis epulis, simulat morbum esse causam, orat uulpeculam deprecatum iri deos. Illa dolens dolum non succedere, adit pastorem, monet petere latebras lupi: hostem enim securum posse inopinato opprimi. Adoritur pastor lupum, mactat. Illa potitur antro & præda. Sed fuit illi breue sceleris sui gaudium. Nam non ita multo post, idem pastor & ipsam capit.

Morale.

Fœda res inuidia est, & ipsi interdum autori quoque perniciosa. Flaccus epistolarum primo:

Inuidus alterius rebus marcessit opimis.

Inuidia Siculi non inuenere tyranni

Maius tormentum.

DE CERVO.

36

Ceruus in perspicuo fonte se conspiciatus, probat pro cera frontis & ramosa cornua: sed tibiarum exilitatem damnat. Forte dum contemplatur, dum iudicat, interuenit uenator. Fugit ceruus ocyor pilis, & agente nimbus ocyor Euro. Insectantur fugientem canes. Sed quum intrasset condensam syluam, implicita sunt ramis cornuatum demum tibias laudabat, & cornua damnabat, quæ fecere ut præda esset canibus.

Morale.

Fugienda petimus, petenda fugimus. Placent quæ officiant, quæ conferunt displicent. Beatitudinem cupimus,

pinus, priusquam ubi sit intelligamus. Opum excellentiam & honorum celsitudinem quærimus: in his beatitudinem sitam opinamur, in quibus tamen multum laboris est & doloris. Pulchre id significat Lyricus ille noster,

Sæpius uentis agitatur ingens
Pinus, & celsæ grauiore casu
Decidunt turrets, feriuntq; summos
Fulgura montes.

DE VIPERA ET LIMA. 37

IN fabrica offendens limam uipera, cœpit rodere. Subrisit lima, Quid, inquiens, inepta? Quid agis? Tu tibi antè contriueris dentes, quàm me atteras: quæ duritiam æris præmordere soleo. Morale.

Etiam atq; etiam uide, qui cum tibi res sit. Si in fortiorē dentes acuis, non illi, sed tibi nocueris.

DE LVPIS ET OVIBVS. 38

LVpis & agnis, quibus discordia est, fœdus aliquando fuit, datis utrinque obsidibus. Lupi suos catulos, oues canum cohortem dedere. Quietis ouibus ac pascen- tibus, lupuli matrum desiderio ululatus edunt. Tum lupi irruentes, fidem fœdusq; solutum clamitant, ouesq; canū præsidio destitutas laniant.

Morale.

Inscitia est, si in fœdere tua præsidia hosti tradas. Nam qui hostis fuit, hostis forsitan nondum esse desijt. Fortassis & causam ceperit, quæ te nudatum præsidij adoriatur.

DE SYLVA ET RVSTICO. 39

Quo tempore etiam arboribus suus sermo erat, uenit rusticus in syluam, rogans ut ad securim suam tollere

tollere liceat capulum. Annuit sylua. Rusticus aptata securi cœpit arbores succidere. Tum, & quidem sero, pœnituit syluam suæ facilitatis. Doluit se ipsam esse causam sui exitij.

Morale.

De quo bene merearis uide. Multi fuere, qui accepto beneficio in autoris abusi sunt perniciem.

Et uis signi

DE MEMBRIS ET VENTRE. 40

PES & manus uentrē olim incusarunt, quòd ab ocioso eo lucra ipsorum uocarentur. Iubent aut laboret, aut ali ne petat. Supplicat ille semel atque iterum: negant tamen manus alimentum. Exhausto inedia uentre, ubi cœpere omnes artus deficere, tum manus uoluit tandem officiosa esse, uerū id sero. Nam uenter desuetudine debilis, cibum repulit. Ita cuncti artus dum uentri inuident, cum uentre pereunte pereunt.

Morale.

Perinde atque in membrorum societate est, ita habet se societas humana. Membrum eget membro, amicus eget amico. Quare mutuis operis & mutuis officijs utendum est. Neque diuitiæ, neque dignitatum apices hominem satis tuentur. Vnicum & summum præsidium, compluriū amicitia est.

DE SIMIA ET VULPECULA. 4E

Simia uulpeculam orat, ut partem caudæ sibi donet, ad tegendas nates. Illi enim esse oneri, quod sibi foret usui & honori. Respondet illa, nihil nimis esse, & se malle humum cauda sua uerri, quàm simiæ nates tegi.

Morale.

Sunt qui egeant, sunt quibus superet. Nulli tamen diuitum id moris est, ut re superflua beet egenos.

h

De Ceruo

Cervus uenatorem fugiens, coniecit se in stabulū. Bo-
ues orat ut in præsepe latitare liceat. Boues tutum
esse negant: mox enim & dominum & famulum affutu-
ros. Ille securum se esse ait, modo ne ipsi prodant. Intrat
famulus occultum fœno non uidet: exit. Gestire cervus,
& nihil iam timere. Tum unus è bobus & æuo & con-
silio grauis, Facile, inquit, erat hunc, qui talpa est, fallere,
sed ut herum qui Argus est lateas, hoc opus, hic labor est.
Mox deinde intro greditur herus. Qui ut serui negligenti-
am corrigat, cuncta lustrans oculis, & præsepe manu
tentans, cerui deprehendit sub fœno cornua. Inclamat fa-
mulos, accurrunt, feram concludunt, capiunt.

Morale.

In aduersis rebus & periculis, latebræ difficiles sunt
inuentu, aut quia miseros, ut cœpit, fortuna exagitat: aut
quia ipsi metu impediti, & inopes consilij semet impru-
dentia produnt.

Leo ægrotabat, uisebant animalia, una officium disse-
rente uulpecula. Ad hanc legatum mittit leo cum
epistola, quæ uenire admoneat: gratissimam rem ægroto
fore, eius unius præsentiam. Nec quicquam periculi fore
cur uulpecula metuat: leonem enim primum quidem ami-
cissimum esse uulpecula, ideoq; percipere eius colloquiū.
Deinde ægrotum esse & decumbere, & etiã si, id quod
non erat, uelit, nocere tamen non queat. Rescribit uulpe-
cula, optare se ut leo conualescat, idq; oraturam superos.
Ceterum minime uisuram, terreri enim se uestigijs. Quæ
quidem

quidem uestigia cum omnia sint antro leonis aduersa, & nulla auersa, eam rem indicium esse, multum quidem animalium introisse, sed exisse nullum.

Horatius in primo epistolarum,
 Olim quod uulpes egroto cauta leoni
 Respondit, referam, quia me uestigia terrent,
 Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.

Morale.

Caue si dem habeas uerbis: ni caueris, saepe tibi dabuntur uerba. Capienda est coniectura cum ex uerbis, tum ex factis, & ex his illa sunt iudicanda.

DE VVLPECVLA ET MUSTELA. 44

Vulpecula longa inedia tenuis, forte per angustiorum rimam in cumeram frumenti repsit. In qua cum probe pasta fuit, dein rursus tentantem egredi, distentus impedit uenter. Mustela luctantem procul contemplata, tandem monet si exire cupiat, ad cauum macra redeat, quo macra intrarat.

Morale.

Videas complures in mediocritate letos esse, atque alacres, uacuos curis, expertes animi molestijs. Sin hi diuites facti fuerint, uidebis eos moestos incedere, nunquam frontem porrigere: plenos curis, animi molestijs obrutos.

Hanc fabellam sic Horatius canit lib. 1. epist.

Forte per angustam tenuis uulpecula rimam,
 Repserat in cumeram frumenti, pastaq; rursus
 Ire foras pleno tendebat corpore frustra.

Cui mustela procul, Si uis, ait, effugere istinc,
 Macra cauum repetas arctum, quem macra subisti.

DE EQVO ET CERVO.

Equus gerebat bellum cum ceruo. Pulsus tandem è
 pascuis implorabat opem humanam. Redit cum ho-
 mine, descēdit in campum, uictus antea, iam fit uictor. Sed
 tamen hoste uicto, & sub iugum misso, ipse uictor necesse
 est seruiat homini. Equitem fert dorso, & frenum ore.

Morale.

Dimicant multi contra paupertatem. Qua per fortuna-
 nam & industriam uicta, saepe uictoris interit libertas.
 Domini quidem & uictores paupertatis, seruire incipiūt
 diuitijs, anguntur auaritiæ flagris, parsimonia cohiben-
 tur frenis, nec quærendi tenent modum, nec iusto quidem
 auaritiæ supplicio, partis rebus audent uti. Horatius de
 hac fabella lib. 1. epist.

Ceruus equum pugna melior, communibus herbis
 Pellebat, donec minor in certamine longo
 Implorauit opes hominis, frenumq; recepit.
 Sed postquam uiolens uictor discessit ubi hoste,
 Non equitem dorso, non frenum reppulit ore.
 Sic qui pauperiem ueritus, potiore metallis
 Libertate caret, dominum uehet improbus, atq;
 Seruiet æternum, qui paruo nesciat uti.

Aesopi

AESOPI FABV

LAE TRIGINTA

Sex, Hadriano Barlando
interprete.

DE DVOBVS ADOLESCENTIBVS. E

ADOLESCENTES duo obsoniū apud cocum sese empturos simulant. Cocus alias res agente, carnem alter è canistro surripit, dat socio ut sub ueste occultat. Cocus surreptam sibi carnis partē ut uidit, furti utrunq; coepit insimulare. Qui abstulerat, per Iouē nihil habere: is uero qui habuit, nihil abstulisse identidē deierat. Ad quos, Me quidem, inquit cocus, fur nunc latet, sed is inspexit, is scit quem iurastis.

Morale.

Si quid peccauimus, id non statim sciunt hoīes, at deus oīa uidet, qui sedet sup̄ coelos, et intuetur abyssos. Quòd si cogitent homines, suppressius, prudentiusq; peccabitur.

DE CANE ET LANIO. 2

Canis in macello cum lanio carnem abstulisset, in pedes sese continuo quantum potuit coniecit. Lanus iactura rei percussus, primum tacuit, deinde animum recipiens, sic procul acclamitauit: O furacissime curre tutus, impune tibi licet, tutus enim es nunc ob celeritatem. Post hac autem cautius mihi obseruaberis. Morale.

Hæc fabula significat plerosque omnes tum demum fieri cautiore, ubi damnum acceperint.

DE CANE ET OVE. 3

CAnis ouem in ius uocat, panem ex mutuo debere clamatans: illa it inficias. Miluus, lupus, uultur accersuntur, rem affirmant, damnatur ouis, damnatam canis rapit, ac deglubit.

Morale.

Falsis testimonijs opprimi quàm plurimos, cum nemo nescit, tum hæc quàm optime docet fabellula.

DE AGNO ET LVPO. 4

Agno comitanti caprum, lupus fit obuiam, rogitat cur relicta matre olidum potius sequatur hircum, suadetq; ut ad distenta lacte matris ubera redeat, sperans ita fore abductum ut laniet. Ille uero, Mater me, ô lupe, inquit, huic commisit, huic summa cura seruandi data est, parenti potius quàm tibi obsequendum, qui me seducere istis dictis postulas, seductum mox percerpere.

Morale.

Noli omnibus fidem habere, multi enim dum alijs uidentur uelle prodesse, sibi interim consulunt.

DE ADOLESCENTE ET CATO. 5

Cum adolescens quidam, in delitijs amoribusq; usurpasset catum, Venerem precibus fatigauit, ut catum in foeminam transfiguraret. Commiserescit, & audit orantem Venus, fit metamorphosis, quæ adolescenti misere amanti perplacuit, nempe tota succi plenula, tota candidula, tota elegatula. Itur deinde in cubiculum, ridetur, luditur. Nec uero ita multo post percupiens experiri dea, nunquid catus cum corpore mutasset & mores, per impluuium immittit musculum, ibi risu prorsus, atque ludores digna accidit. Conspectam ilico bestiulam insequitur

muli

*muliercula. Venus indignās, foeminae uultus iterū in Catū,
Cum pedibusq; manus, cum paruis brachia mutat
Cruribus, & cauda est mutatis addita membris.*

Morale.

*Cœlum non animum mutant, qui trans mare currunt,
Nimisq; difficile est aſueta relinquere. Naturā expellas
furca licet, ipſa recurret, inquit Horatius.*

DE AGRICOLA ET FILIIS. 6

Complures habebat agricola filios adoleſcentulos,
Cijq; inter ſe diſcordes fuere: quos pater elaborans
trahere ad mutuū amorem, appoſito faſciculo iubet ſin-
gulos breui circundatum funiculo effringere: imbecilla
nequāquam conatur etatula. Soluit parens, redditq; ſin-
gulis uirgulam, quam cum pro ſuis quiſque uiriculis faci-
le frāgeret: O, inquit, filioli, ſic cōcordes uos uincere po-
terit nemo: ſed ſi mutuis uolueritis ſeuire uulneribus, at-
que inteſtinum agitare bellū, eritis tandē præda hoſtibus.

Morale.

*Docet hic apologus, concordia paruas res crefcere, di-
ſcordia magnas dilabi.*

DE ASINO ET EQVO. 7

Ruſticus equum uacuum, aſinumq; ſarcinulis egre-
gie onuſtum producit ad uiam: deſeſſus aſellus, equū
ſibi onera ut adiutet, orat, ſi ſaluū uelit. Negat factu-
rum equus. Aſellus tandem ſarcinæ pōdere grauatus pro-
cumbit, moritur. Herus omne onus, mortui quoque aſelli
corium, in equi dorſum reclinat, quibus cum ille deprime-
retur, Me miſerum inquit, merito meo ſic nūc exerceor,
qui dudum laboranti aſino opitulari nolui.

h 4

Morale.

Morale.

Monemur hac fabula, ut oppressis subueniamus amicis, ortus nostri (inquit Plato) partem sibi patria uendicat, partem amici.

DE CARBONARIO ET FULLONE. 8

Fullonem inuitabat Carbonarius, ut secū in unis aedibus habitaret. Fullo, Non est, inquit, mi homo istuc mihi uel cordi, uel utile, uereor enim magnopere, ne quæ ego eluam, tu reddas tam atra quàm carbo est.

Morale.

Monemur hoc apologo cum inculpatis ambulare, monemur sceleratorum hominum consortia ueluti pestem quandam deuitare. Trahunt, inquit Campanus, hominem sodalitia, commercia etiam in mores penetrant, & perinde quisque euadit, ut quibus cum uersatur.

DE AUCUPE.

9

It uenatum auceps, uidet nidulantem procul in altissima arbore palumbum, adpropiat, denique insidias molitur, premit forte calcibus anguem. Hic mordere, ille improviso exanimatus malo, Me miserum, inquit, dum alteri insidior, ipse dispereo.

Morale.

Significat hæc fabula nonnūquam eos suis artibus circumueniri, qui res nouas moliuntur.

DE BUCCINATORE, SEU TVCICINE. 10

Buccinator quidam ab hostibus capitur, abducitur, trepidare ille, supplicare, ut parcāt innoxio, se quando nihil unquam armorum præter unam buccinam gesta-uerit, hominem ne potuisse quidem occidere, nedum uoluisse. Illi contrà murmure tum sauo tum uerberibus intonant,

nant, Nihil agis scelus, maxime noces, atque nunc hic trucidabere, quòd cum ipse ut fateris, sis rei militaris imperitus, cornu istoc tuo, aliorum excitas, euibrasq; animos.

Morale.

Grauiſſime peccant nonnulli, qui ad mala alioqui ſætis pronis principibus, ut inique agant, conſulunt, atque huiusmodi quædam ad illorum aures occinunt, Quid etiam dubitas? an te principem eſſe oblitus es? an non tibi quod lubeat licet? tu legibus maior, in te legirupæ nomen cadere haud poteſt, qui ipsis etiam dominaris legibus, tui nihil poſſident quod tuum non ſit, tu potes & ſeruare, & perdere: tibi fas eſt opibus dignitateq; augere quem uiſum ſit, fas eſt ubi libuerit adimere. Alios alia uel damnant, uel commendant, tibi nihil non honeſtiſſimum futurum.

DE LVPO ET CANE.

II

LVpus cani ante lucem in ſylua forte fortuna fit obuiam, ſalutat, aduentũ gratulatur, deniq; rogat quo pacto tam fit nitidus. Cui ille, Herilis cura hoc efficit, herus me blandientem ſibi demulcet, de menſa paſcor herili nitidiſſima, nunquam ſub dio dormito, tum uniuerſæ familie nō dici poteſt quàm ſim gratus. Næ tu (inquit lupus) multo es feliciffimus ô canis, cui tam benignus & comis contigit herus, quo cum ô utinam commorari & mihi liceat, nullum me animantium eſſet uſpiam fortunatius. Canis noui ſtatus cupidiſſimum uidens lupum, effecturum ſe pollicetur, ut hæreat in parte aliqua apud herum, modo de priſtina ferocia aliquid remittere, & ſeruitutem ſeruire uelit. Stat ſententia: lupo libitum eſt deambulare ad

h s

uillam

uillam. Sermones edunt in itinere prorsus iucundissimos. Postea uero quàm illuxit, contritum canis collum uidens lupus, Quid sibi uult, inquit, ô canis tua isthæc prorsus depilata ceruix? Solebam, inquit ille, feroculus notis pariter & ignotis allatrare, obmordercq; nonnunquam: id egre ferēs herus, crebris me tundeat uerberibus, prohibens etiam, ne quem præter furem lupumq; adorirer: ego sic uapulando uictus sum, & mitior factus hocq; genialis seruitiæ seruauit signū. Lupus hoc audito, Ego, inquit, heri tui amicitiam tanti nō emo. Vale igitur ô canis, cum tua isthac seruitute: mihi mea potior est libertas.

Morale.

Optabilius est in humili casa dominum esse, & panem atrum uorare, quàm in amplissima regia opiparis mensis frui, & obnoxium trepidumq; agere. Nam libertas sublimi exulat aula, ubi accipienda uenit, & musitanda iniuria est.

DE AGRICOLA ET CANIBVS. 12

Agricola quum ruri plusculos hyemasset dies, cœpit tandem necessariarum rerū penuria laborare: interficit oues, mox & capellas, postremo boues quoque matat, ut habeat quo inedia penè exhaustum corpusculum sustentet. Id uidentes canes, salutem fuga querere constituunt: sese enim non uicturos diutius, quādo ne bobus quidem, quorum in opere rustico faciundo utebatur opera, pepercerit herus.

Morale.

In quam domum mercedis gratia te tradas, uide. Nonnulli humanissimi sunt heri. Multi etenim hodie cōdementiæ prolabantur, ut uel seruos infortunio malo & damno

damno libenter maſtent.

DE VVLPE ET LEONE.

13

Vlpecula, quæ leonis immanitatem inſuetam habebat, ſemel atq; iterum id forte animalis cõtemplata, trepidare & fugitare. Quũ iam tertio obtuliſſet ſeſe obviam leo, tantum abſuit ut metueret quicquam uulpes, ut confidenter illum adierit ſalutaueritq;. **Morale.**

Omnes nos conſuetudo audaciores facit, uel apud eos quos antea aſpicere uix auſi fuimus.

DE VVLPE ET AQUILA.

14

Vlpeculæ proles ſores excurrerat, ab aquila cõprehenſa, matris fidem implorat, accurrit illa, ut captiuam prolem dimittat, aquilam rogat: aquila naſta prædã ad pullos ſubuolat: uulpes correpta facc, quaſi illius munitiones incendio abſumptura eſſet, inſequitur. Quum iam arborem conſcendiſſet, & ipſa, Nunc te, inquit, tuosq; ſi potes tuere. Trepidans aquila, incendium dum metuit, Parce, inquit, mihi paruiſq; liberis, tuum quicquid habeo reddidero. **Morale.**

Per aquilam potentis atque audacis animi homines intellige: per uulpem pauperculos, quos calumnijs premeſſe, contumelijsq; afficere, diuitibus æque ſtudium eſt. Verum, quando eſt ſua & formicis ira, impotentes ij acceptam interdum probe ulciſcuntur iniuriam.

DE AGRICOLA ET CICONIA.

15

Gruibus anſeribusq; ſata depaſcentibus laqueum prætendit ruſticus: capiuntur grues, capiuntur anſeres, capitur & ciconia. Supplicat illa, innocẽtem ſeſe clamatans, & nec gruem nec anſerem eſſe, ſed auium omniũ optimam,

optimam, quippe quæ paræti sedulo semper inservire, eundemq; senio confectum alere consueverit. Agricola, Horum, inquit, nihil me fugit: uerum cum nocentibus postquam te cepimus, cum his quoq; morieris.

Morale.

Qui flagitium committit, & is qui impuris se adiungit socium, pari poena plectuntur.

DE GALLO ET CATO.

16

VENIT ad gallum comedendum catus, non satis autem habens ad nocendum causæ, gallum criminari occipit, obstreperam esse auem dictitans, utpote quæ uoce tam acuta noctu dormienteis homines expergeficiat. Ille se innocetem ait, quum sic excitet in opera mortales. Catus contra intonat: Nihil agis scelestè: cum matre rem habes, nec sorore abstines. Id gallus quoque expurgare quum niteretur, Nec hoc, inquit perseuerantius sæuiens catus, quicquam facis, tu mihi hodie discerperis.

Morale.

Vetus dictum esse ait Guilelmus Goudanus, ut canem cædas, facile inueniri baculum. Malus, si libitum fuerit, quo iure, quaq; iniuria te præcipitem dabit.

DE OPILIONE ET AGRICOLIS.

17

PVER editiore pratulo oues pascebat, atq; per iocum terq; quaterq; lupum adesse clamitans, agricolas undique exciebat: illi sæpius elusi, serio auxilium imploranti, dum non subueniunt, fiunt oues præda lupo.

Morale.

Si mentiri insueuerit quispiam, huic si quando uerum narrare occeperit, haud facile habebitur fides. Superiori apologo

apologo finitimus est ille apud Horatium de Plano scuræ
ra iocus,

Nec semel irrisus triuijs atollere curat
Fractio crure Planum, licet illi plurima manet
Lachryma, per sanctum iuratus dicat Osirim,
Credite, non ludo, crudeles tollite claudum.
Quare peregrinum, uicinia rauca reclamat.

DE AQUILA ET CORVO.

18

RVpe æditissima in agni tergum deuolat aquila. Vi-
dens id coruus, imitari, uelut simius, gestit aquilam,
in arietis uellus se demittit, demissus impeditur, impeditus
comprehenditur, comprehensus proijcitur pueris.

Morale.

Non aliorum, sed sua se quisq; uirtute æstimet. Tuo te
pede metire, iquit Horatius. Id uelis, id tētes, quod possis.

DE CANE INVIDO ET BOVE.

19

PRæsepio fœni pleno decumbebat canis. Venit bos
ut comedat. Ille sese surrigens prohibere. Bos, dij
te cum tua istac inuidencia perdant, inquit, qui nec fœno
uesceris, nec eo me uesci sinis.

Morale.

Eo sunt ingenio plerique, ut alijs inuideant, quod ipsi
mentis inopia assequi nequeunt.

DE CORNICE ET OUE.

20

STrepitat in ouiculæ dorso cornicula. Ouis, Cani, in-
quit, si sic obstreperes, ferres infortuniū. At cornix:
Scio, inquit, quibus insultē, placidis molesta, sæuis amica.

Morale.

Impotenti & sincero perpetua est cum malis parata
certatio.

certatio. Illiditur solo innocentissimus quisque: nocentis uero præferocis hominis aures adstrepit nemo.

DE PAVONE ET LVSCINIA. 21

PAuo apud summi Iouis sororem & coniugem Iuno nem, queritur lusciniã suauē cantillare, se ob raucã rauim ab omnibus irrideri. Cui Iuno: Dos sua à dijs cuiq; Luscinia cantu, tu plumis longe superas, unūquenque sua sorte decet esse contentum. Morale.

Quæ diui largiuntur, grato sumamus animo, neq; maiora quæsierimus. Superi temere agunt nihil.

DE MVSTELA ET MVRIBVS. 22

MVstela præ senio uiribus carens, mures iam ita ut solet, insequi non ualebat, meditari cœpit dolū, in farinulæ se colliculã illatebrat, sic sperãs fore, ut citra laborem uenetur. Accurrūt mures, & farinam esitare dum cupiunt, ad unum omnes à mustela uorantur. Morale.

Vbi uiribus quispiam destitutus fuerit, ingenio opus est. Lysander Lacedæmonius subinde dicere solebat, quò non perueniret leonina pellis, uulpinam assuendam esse: quod sic lucidius dixeris, Vbi uirtus non satis potest, adhibenda est astutia.

APOLOGVS EX MANTVA=

no traductus. 23

RVsticus quidam ex malo, quam in proximo habebat Ragello, sapidissima quotannis legebat poma, hero leta donabat urbano, qui illectus incredibili pomorū dulcedine, malum tandem ad se transtulit: ea ueterrima repente exaruit, atque ibi poma pariter, & malus periere. Quod quum patrifamiliãs nunciaretur, Heu difficile est, inquit,

inquit, annosam transplantare arborem. Satis superq; fuerat, si frenos meæ nouissem imponere cupiditati, fructus ramo decerpere. Hanc fabulam sic Mantuanus:

Rusticus ex malo dulcissima poma legebat,

Vnde dare urbano dona solebat hero.

Ast herus illectus frugum dulcedine, malum

Transtulit in laribus proxima rura suis.

At quia malus erat senior, translata repente

Aruit, & proles cum genitrice obiit.

Heu male transfertur senio quum induruit arbor

Inquit herus, fuerat carpere poma satis.

Morale eiusdem.

Qui nimium sapiunt, atque inconcessa sequuntur,

Desipiunt, cohibet qui sua uota, sapit.

FABVLAE M. PETRO

Scoto uiro ornatissimo eidemq; humanissimo, scriptæ à Barlando.

DE LEONE ET RANA.

24

*A*vdire uocem risus leo, profiliit: subsistit nõ sine trepidatione, magni quippiam expectans: egreditur tandem aquis ranula. Leo deposito metu appropians, bestiolam proculcat pedibus.

Morale.

Vetat hic apologus inanes timores, ut illa à Guilhelmo Goudano uersa fabula de partu montium.

DE FORMICA.

25

*S*tiens uenit ad fontem ut biberet formica, incidit forte in puteum: opitulatur eminus, ex arbore deiecto ramo, columba. Ramum conscendens formica seruatur:

Adest,

Adest, columbam ut capiat, auceps: non sinit formica, aucupis pedem arripit mordicus, auolat columba.

Morale.

Docet fabula, præclare meritis referendã esse gratiã.

DE PAVONE ET PICA.

26

GENS auium quũ libere uagaretur, optabat sibi dari regem. Pavo se in primis dignum qui eligeretur putabat, quia esset formosissimus. Hoc in regem accepto, pica, O' rex, inquit, si te temperante aquila nos præstrenue, ut solet, insequi cœperit, quo illam modo abiges? quo nos pacto seruabis?

Morale.

In principe non tam forma, quàm corporis fortitudo spectanda est, & prudentia.

DE AEGROTO ET MEDICO.

27

MEDICUS curabat ægrotum, ille tandem moritur. Tum ad cognatos medicus: Hic, inquit, intemperantia perijt.

Morale.

Bibacitatem & libidinem nisi quis mature reliquerit, aut nunquam perueniet ad senectutem, aut perbreuem est habiturus senectutem.

DE LEONE ET ALIIS.

28

LEO, asinus, uulpes eunt uenatũ: capitur ampla uenatio: capta partiri iussa. Asino singulas singulis partibus ponente, irrugijt leo, asinum rapit, ac laniat. Postea uulpecula id dat negocij: quæ astutior, quum leoni longe optima posita parte, sibi uix minimam particulam reseruasset, rogat leo è quo sic docta sit: cui illa, Huius me, inquit, calamitas docuit, mortuum asinum ostendens.

Morale.

Morale.

Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

DE HOEDO ET LVPO. 29

Fenestra prospectans hœdus, prætereuntẽ lupum cõ-
uicijs incessere audebat, cui lupus, *Non tu, ait, scele-*
ste mihi conuiciaris, sed locus. Morale.

Et tempus, & locus sæpe audaciam addunt homini.

DE ASINO. 30

Asinus de hortulani sæuitia querens, Ioui supplicat
alium dari herum. Exaudire Iupiter uota asini, dat
tegularium. Apud quem cum tegulas, grauioraq; tergo
uectaret onera, accessit rursus Iouẽ, orat dari, qui mitior
sit. Ridere Iupiter, ille tamẽ nõ destitit instare, orare usq;
adeò, donec perpelleret. Dat ille coriarium, quẽ ubi per-
nouit asellus, *Me miserum, inquit, qui dum nullo sum con-*
tëtus domino, in eum inciderim, qui nec corio quidẽ meo,
quantum auguror, parceret. Morale.

Semper damnamus quæ præsentia sunt, & noua appe-
timus, quæ (ut dici solet) ueteribus non sunt potiora.

DE ANV ET ANCILLIS. 31

ANus quædam domi habebat ancillas cõplureis quas
quotidie ante quàm lucefceret, ad galli gallinacei,
quem domi alebat, cantum excitabat ad opus. Ancillæ quo-
tidiani tandem negocij commotæ tædio, *gallum obtrun-*
cant, sperantes iam necato illo in medios sese dies dormi-
turas: sed hæc spes miseras frustrata est: hera enim ut in-
teremptum gallũ resciiuit, intempesta deinceps nocte sur-
gere iubet. Morale.

Non pauci grauius malum dum student euitare, in al-
i *terum*

terum diuersum incidunt. Peruulgatū est, Incidit in Scyl-
lam, qui uult uitare Charybdim.

DE ASINO ET EQVO.

32

Asinus beatum putabat equum, quòd pinguis esset, et
in ocio degeret, se uerò infelicē dicebat, quòd maci-
lentus esset, ac strigosus, quotidie ferēdis oneribus ab im-
miti hero exerceretur. Haud multo post ad arma concla-
matum est. Tum equus non equitem dorso, non frenū re-
pulit ore, nec telum corpore: hoc uiso, asinus magnas dijs
gratias agebat, quòd non equum se, sed asinum fecissent.

Morale.

Miseri sunt, quos uulgus beatos iudicat, & nō pauci
beati, qui se miserrimos putant. Sutor crepidarius regem
dicit felicem, quem omnium rerum compotem uidet, non
considerās in quantas rex sollicitudines distrahatur, dum
interim ipse optima cum paupertate cantillet.

DE LEONE ET CAPRA.

33

Edita rupe ambulanti caprā forte conspiciatus leo,
monet ut potius in uiride pratum descendat. Capra,
Facerem fortassis, inquit, si tu abesses, qui mihi non istud
suades, ut ego inde ullam capiam uoluptatem, sed ut tu ha-
beas quod uores famelicus.

Morale.

Omnibus ne habeas fidem, quidam enim non tibi, sed
sibi consulunt.

DE VULTURE ALIISQUE AVIBVS.

34

Annum se natalem celebrare adsimulat uultur, cui-
culas ad coenam inuitat, ueniunt pleræq; omnes, ue-
niētes magno plausu, fauoribusq; accipit, acceptas laniat
uultur.

Morale.

Non

Non sunt amici omnes, qui blande dicunt, aut benigne se facere uelle simulant, latent sub hoc melle uenena.

DE ANSERIBVS.

35

ANseres unà cum gruibus agrum uastabant, quibus auditis, rustici protinus in illos feruntur. Rusticos conspiciatæ auolant grues, capiuntur anseres, qui impediti corporis onere, subuolare non poterant. *Morale.*

Expugnata ab hostibus urbe, facile se subducit inops, at diues seruit captus. In bello diuitiæ magis oneri sunt quàm usui.

DE IOVE ET SIMIA.

36

IVpiter scire percupiens, quis nam mortalium scitissimos æderet liberos, conuocari iubet quicquid uspiam est animantium. Concurritur ad Iouem undiq;: aderat iam alituum, pecudumq; genus: inter quos & simia, deformes catulos brachio gestans, cum aduenisset, à risu nemo temperare potuit, qui etiam Iupiter ipse profuse admodum risit. Ibi continuo simia ipsa, Imò, inquit, nouit & Iupiter iudex noster, catulos meos magnopere omnes quotquot adsunt præcellere. *Morale.*

Suum cuique pulchrum, ut est adagium. Et alibi apud Theocritum in Edyl. Quæ minime sunt pulchra, ea pulchra uidentur amanti.

A N I A N I F A B V L A E Q V A =

tuor Hadriano Barlando interprete.

DE QVERCV ET ARVNDINE.

I

FAstus olim atque adeò insolentiæ plena quercus, arundinem aggressa est. Si nunc inquiens pectus animosum tibi, procede agedum ad pugnam, ut noster duarum

eventus ostendat, utra uiribus præstet: arundo, quercus
cantum exultationem, fortitudinisq; iactationem uanam
nihil mirata, sic respondit: certamen nunc abnuo, nec meæ
sortis me piget: Nam etsi in omnem partem mobilis, tem=
pestates tamē peruinco sonoras: tu, si semel uasto rex Ae=
olus antro, luctantes emisserit uentos, concides, & mihi
tum rideberis. Morale.

Declarat hæc fabella, non eos semper fortissimos esse,
qui nulla etiam laceßiti iniuria, alijs insultant.

DE PISCATORE ET PISCICULO. 2

Piscator iacto in aquam hamo, cibus illito, pisciculum
eduxit, orat obsecratq; captiuus, se minutulum uti
abire sinat, & adulescere, ut postea maiore potiatur. Pi=
scator, Ego, inquit, spem pretio non emo, quippe qui eo
fuerim ingenio semper, ut quicquid possem, malletm aufer=
re potius in præsentia. Morale.

Hæc nos monet fabella, ne certa unquam incertorum
spe unguibus amittamus. Quid enim stultius (ut est apud
Ciceronem) quàm incerta pro certis habere?

DE FORMICA ET CICADA. 3

Appetente hyeme frumentum in areolam ad Solem
atrahebat formica: uidet id cicada, accurrit, rogitat
granū: formica, Cur, non, inquit, & tu meo exemplo æsta=
te trahis quodcunque potes, atque addis aceruo? Respon=
det illa, sibi id temporis cantando transigi. Ridens formi=
ca, Si, ait, æstate cantitare soles, merito nunc esuris.

Morale.

Monemur hac fabula, dum adhuc robur corporis a=
dest quærere ea, quibus imbecilla sustentetur senectus. Per
hyemem

hyemem senectutem intellige. Per astatem adolescentiam,
& florem illum aetatis.

DE LEONE ET TAVRO. 4

Leonem fugitabat Taurus, in hircum incidit: is cornu & caperata minatabatur fronte: ad quem plenus iræ taurus, Non tua, inquit, in rugas contracta frons me territat, sed immanem metuo leonem, qui nisi tergo hæret meo, iam scires non ita parvam rem esse pugnare cum Tauro, & nostro sequi de uulnere sanguinem. Morale.

Calamitosus non est addenda calamitas. Sat miser est, qui semel est miser.

ANIANI FABVLAE

TRIGINTA OCTO GVI

Helmo Hermanno diui Augustini ordinis canonico interprete.

DE NVTRICE ET LVPO. I

Nutrix minatur puerum plorantem, ni taceat, dari lupo. Lupus id forte audit, spe cibi manet ad fores. Puer tandem silefcit, obrepente somno. Regreditur lupo in syluam ieiunus & inanis, lupa ubi sit præda sciscitatur. Gemebundus ille, Verba, inquit, mihi data sunt, puerum plorantem se abijcere minabatur nutrix, at sefellit. Morale.

Fœminæ non est habenda fides.

DE TESTVDINE ET AQVILA. 2

Cœperat testudinem tædium reptandi. Si quis eam in

coelum tolleret, pollicetur baccas maris rubri. Sustollit eam aquila, poscit præmium. Non habentem, fodit unguibus. Ita testudo, quæ concupijt uidere astra, in astris uitam reliquit.

Morale.

Tua sorte sis contentus. Fuere nonnulli qui si mansissent humiles, poterant esse tuti: facti sublimes, inciderunt pericula.

DE CANCRIS MATRE ET FILIO. 3

CAncrum retrogradum monet mater antrorsum ut eat: filius respondet, Mater, inquit, I præ, sequar.

Morale.

Nullum reprehenderis uitij, cuius ipse queas reprehendi.

DE SOLE ET AQUILONE. 4

SOL & uentus Aquilo certant, uter sit fortior. Conuentum est experiri uires in uiatorẽ, ut palmam ferat, qui excusserit manticam. Boreas horrisono nimbo uiatorem aggreditur, ac ille non desistit amictum gradiendo duplicans. Assunt uices Solis. Qui nimbo paulatim euicto, emolitur radios. Incipit uiator æstuarẽ, sudare, anhelare. Tandem progredi nequens captat frigus opacum, atque sub frondoso nemore abiecta mantica, resedit, ita Soli contigit uictoria.

Morale.

Qui cum certes etiam atque etiam uide. Nam & si tu fortis es, est forsitan alius te fortior. Aut si non fortior, certe callidior, ut consilio suo tuum uincat robur.

DE ASINO. 5

ASinus uenit in syluam, offendit exuuias leonis: quibus indutus redit in pascua, greges armentaq; territ, & fugat. Venit qui perdiderat, queritat suum asinum.

Asinus

Asinus uiso hero occurrit, imò cum rugitu suo incurrit. At herus prehensis quæ extabant auriculis, Alios licet, inquit, fallas, ego te aselle mi probe noui.

Morale.

Quod non es, nec te esse simules. Non doctum cum sis indoctus, non diuitem, nō nobilem, cum sis pauper & ignobilis, te iactes. Vero enim comperto rideberis.

DE RANA ET VULPE. 6

RAna egressa paludem, in syluis apud feras medicinā profitetur. Ait se nec Hippocrati, nec Galeno cedere. Cæteris habētibus fidem illusit uulpes. An hæc, inquit, medicinæ habebitur perita, cui sic pallet os? Quin curet seipsam? Sic illusit uulpes. Est enim ranae os cæruleo colore.

Morale.

Stultitiæ est, profiteri quod nescias, & ridiculum.

DE CANE MORDACI. 7

CAni subinde homines mordenti, ut sibi quisq; caueret, alligauit dominus nolam. Canis ratus uirtuti suæ tributum decus, suos populares despicit. Accedit ad hunc canum aliquis iam ætate, atq; autoritate grauis, monens eum ne erret: Nam ista, inquit, nola data est tibi in dedecus, non in decus.

Morale.

Gloriosus interdum sibi ducit laudi, quod ipsi est uitu perio.

DE CAMELO. 8

Camelus sui pœnitens, querebatur tauros insignes cire geminis cornibus, se inermem obiectum cæteris animalibus. Orat Iouem donari sibi cornua. Ridet Iupiter stultitiam cameli, nec modo uotum negat, uerum &

auriculas bestiae decurtat.

Morale.

Sit quisq; fortuna cōtentus sua. Etenim multi fortunā sequuti meliorem, incurrere peiorem.

DE DVOBVS AMICIS ET VRSO. 9

DVO amici faciūt iter. Occurrit in itinere ursus. Vnus arbore conscensa, pericula euitat: alter quū spes fuge non esset, collidit se humi. Accedit belua, contrectat iacentem, os explorat & aures. Homine spiritum continēte ac motum, ursus qui mortuis parcat, ratus cadauer esse, innocuus discedit. Percunctanti postea socio, quid nam bestia dixisset iacenti in aurem, hoc monuisse ait, ne unquam cum illiusmodi amicis iter faceret.

Morale.

Rara avis in terris, nigroq; simillima cygno, fides est.
Verum amicum res aduersae & pericula monstrant.

DE EQVITE CALVO. 10

Eques caluus illigarat pileo comam fictitiam. Venit in campum, acri spirante borea: ac dum male obseruat capillatum galerum, subito apparet caluicies. Tollit cachinnum corona, necnon & ipse ridet, Quid noui est, inquit, auolare capillos alienos, quū olim defluxerint qui fuerant mei?

Morale.

Belle fecit eques qui non est indignatus, sed cum ridētibus risit. Socrates uerò cum accepisset in foro alapam, hoc modo respondit, Molestū esse nescire homines, quādo debeant prodire cum galea.

DE DVABVS OLLIS. 11

DVæ ollæ steterē in ripa: altera erat lutea, altera ærea: utranq; tulit uis fluuij. Luteæ collisionem metuenti

tuenti, respondet ærea, nequid timeat, sese enim ne collidantur satis curaturam. Tum altera: Seu me, inquit, tecū, seu te mecum flumen colliserit, cum meo utrunq; fiet periculo. Quare certum est à te separari.

Morale.

Satius est uiuere cum socio pari, quàm cū potentiori. A potentiori enim potest esse periculum tibi, nō illi à te.

DE RVSTICO ET FORTVNA. 12

RVsticus quum araret, offendebat in sulcis thesaurum. Gratias agit Telluri, quæ hunc dedisset. Fortuna uidens nihil honoris haberi sibi, ita est secum loquuta, Thesauro reperto stolidus mihi non est gratus: at eo ipso thesauro postea amisso, me primā omnium uotis & clamore sollicitabit.

Morale.

Beneficio accepto, grati simus bene de nobis merenti. Ingratitudo enim digna est, etiam beneficio quod iam acceperit, priuari.

DE TAVRO ET CAPRO. 13

FVgit leonem taurus: uenit ad spelūcam, quærens latibulum, intranti occurSAT cornibus, qui intus erat caper. Tum his uerbis bos emugit: Tu quidē cornibus tuis meam excipis fugam. Verum si abierit quem fugio, quantum à uiribus tauri distet caper, tum senties.

Morale.

Qui nescit miseris esse succurrendum, aut certe nō nocendum, caper est. Quisquis enim à miserorum iniuria non temperauerit, si (ut est fortuna mutabilis) miseris redierit felicitas, nimirum nocuisse miseris eum poenitebit.

DE SIMIA ET EIVS PROLE. 14

OMneis animantes suo conspectui Iupiter adesse iusserat, cuius nam soboles esset pulcherrima iudicaturus. Properant feræ, aduolant aues, nec non ad id certamē adnatant pisces. Omnium postrema festinat simia, trahēs secum suam prolem. Cuius quidem prolis foedas nates cūctis ridentibus, sic inquit: Maneat cui fauerit Iupiter, uictoria. Meo tamē iudicio, hic meus natus est bellus, & omniū natis iure præferendus. Hoc dicto subrisit & Iupiter.

Morale.

Et nos & nostra nobis placēt. Sed de nobis & de nostris factis, aliorum sit iudicium: ne si ipsi iudicemus, cum simia rideamur.

DE PAVONE ET GRUE. 15

PAuo & grus unā cœnant. Pauo se iactat, caudam ostentat, gruem contemnit. Grus fatetur pauonē formosis esse pennis: se tamen dum uix tectis superuolat pauo, animoso uolatu penetrare nubes.

Morale.

Nemo alterū cōtempserit. Sua cuiq; dos, sua cuiq; est uirtus. Qui tua uirtute caret, forsā habet qua careas tu.

DE QUERCU ET ARVNDINE. 16

Validiore noto effracta quercus, in flumen præcipitat. Dumq; fluitat, hæret forte ramis suis in arundine: miratur arundinem in tanto turbine stare incolumem. Hæc respondet, cedendo & declinando se esse tutam, inclinare ad Notum, ad Boream, ad omnem flatū. Nec mirum esse quòd quercus exciderit, quæ non cedere, sed resistere concupiuit.

Morale.

Poten

Potentiori ne resistas, sed hunc cedendo & ferendo
uincas. Quod pulchre docet facundissimus poëtarum
Vergilius,

Nate dea quò fata trahunt retrahuntq; sequamur.

Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est.

DE TIGRIDE ET VVLPE. 17

Venator iaculis agitabat feras. Tigris iubet omnes fe-
ras absistere, sese unam ait bellum confecturam. Per-
git uenator iaculari. Tigris oppido sauciatur. Fugientem
è prælio, telumq; extrahentem, percunctatur uulpes, quis-
nam ualentem beluam tam ualde uulnerasset. Respondit,
se autorem uulneris haud nosse: uerum ex uulneris magni-
tudine capere se coniecturam, aliquem fuisse uirum.

Morale.

Fortes plerunque sunt temerarij, & ars uim, ingenium
fortitudinem superat.

DE TAVRIS ET LEONE. 18

Quatuor fuere tauri, quibus placuit comunem ipso-
rum esse salutem, & commune periculum. Videt
leo simul pascentes, etsi esurit, tamen coniunctos aggredi
metuit. Primum dat operam uerbis fallacibus segregare,
tum segregatos laniat. Morale.

Concordia nihil est firmitus, discordia etiam fortes red-
dit imbecilles.

DE ABIETE ET DUMO. 19

Fertur olim abies despiciere dumos, iactitat se proce-
rem esse, locari in ædibus, cum uelo stare in nauibus,
dumos autem humiles, uiles, nulli usui idoneos. Quorum
quidem tale fuit responsum, Tu sanè abies tuis gloriare
bonis,

bonis, ut nostris insultes malis. Verum nec tua refers mala, & nostra prateris bona. Cum tu sonanti detruncare securi, quàm uelles tum nobis, qui securi sumus esse te similem?

Morale.

Et summæ fortunæ sua insunt mala, & humili fortunæ sua bona. Ut nil aliud nunc dicam, hæc segura est, ac tuta: illa nec extrametum est, nec caret periculo. Horatius canit in lyricis, Celsæ grauiore casu decidunt turrets, feriūtq; summos fulgura montes.

DE PISCATORE ET PISCICULO. 20

Subductus hamo pisciculus, orat piscatorē se dimitti. Sait modo se à matre fusum, atque mensam, cum adhuc minutus sit, non multum iuuare. Si dimittat, postea grandem ultro ad hamum eius rediturum. Piscator negat se dimittere prædam certam, licet exiguam. Quid habeam, inquit, scio: quid sim habiturus, nescio: Ego spem pretio non emo.

Morale.

Certum præstat incerto, præsens futuro, & si nonnunquam exile commodum omissum attulit magnum.

DE ALITE ET PULLIS EIVS. 21

Ales positos in segete pullos monet, ut, dum ipsa abest, diligenter attendant, si fiat sermo de occatione. Redeunti è pastu matri pulli anxij, narrant dominum agri operam illam mandasse uicinis. Respondet nihil esse periculi. Item alio die trepidi, aiunt rogatos ad metendū esse amicos: iterum iubet illa ut sint securi. Tertio ut audiuit ipsum dominum cum filio statuisse postero mane cum falce messem intrare, iam, inquit, tempus est ut fugiamus. Vicinos & amicos non timui, quia non uenturos sciui.

sciui. Timeo dominum, illi enim res est cordi.

Morale.

Secordes alienis in rebus plerique sumus: Quod si quid recte curatum uelis, alteri ne mandes, sed cures ipse.

DE AVARO ET INVIDO. 22

DVO homines orabant Iouem, cupidus & inuidus. Mittitur à Ioue Apollo, per hunc ut eorum uotis satisfiat. Dat hic utrique optandi liberam facultatem ac conditionem: ut quodcunque petisset alter, id ipsum alter acciperet duplicatum. Hæret diu cupidus, cum nihil putat fore satis. Petit tandem non pauca. Et duplum accipit socius. Porrò inuidus hoc petit, ut ipse uno priuetur oculorum, letus socium mulctandum esse utroque.

Morale.

Auaritiam quid possit satiare? Inuidia uero dementius est nihil. Quæ dummodo noceat alteri, sibimet imprecat malum.

DE LEONE ET CAPELLA. 23

VIdit leo pendere dumosa de rupe capellam. Suadet descendere ut in campo thymum, salicesq; carpat. Recusat capella descendere, uerba quidem eius haud sanè mala, sed mentem esse plenam doli reclamans.

Morale.

Cogita quis quid suadeat. Multi suadent utilia, non tibi, sed sibi.

DE CORNICE ET VRNA. 24

SItibunda cornix reperit urnam aquæ. Sed erat urna profundior, quàm ut posset à cornice aqua contingi. Conatur effundere urnam, nec ualet. Tum lectos ex ha=

rena

manducabat. Cum multa animalia iam occidisset, uulpes leonis cognita arte, aditum speluncæ accedens, leonē quo ualeat pacto, exterius stans rogat, ei leo blande respondens ait: Vulpes filia, quur non introgrederis ad me? Et uulpes non illepide ait, Quoniam here mi animalium ingredientium perplura equidem uestigia cerno, sed egredientium uestigia nulla.

Fabula significat, quòd homo prudens, quia pericula imminentia prouidet, illa facile deuitat.

DE LEONE ET TAURO.

60

LEO ingentem taurum per insidias sequens, cū prope accessit, eum uocauit ad cœnam, inquiens, Amice ouem occidi: hodie mecum, si placet, cœnabis. Taurus leoni morem gerens, ut discubuerunt, quum multos lebetes, nec non magnos & plureis obeliscos paratos conspiceret, & ouem ibi nullam adesse, è uestigio abiit. Quem leo abeuntem perspiciens, quur abiret rogauit: Ei taurus haud inurbane respondit, Non de nihilo equidem abeo, quum instrumenta non ad ouem, sed ad taurum coquendum uideam esse parata.

Fabula significat, quòd homines prudenteis minime latent improborum artes.

DE LEONE, ASINO, ET VULPE.

61

LEO, asinus, & uulpes ~~conflata inter se societate uentum~~ exeunt. Quumq; multam prædam cepissent, leo asino mandat ut prædam diuidat. Asinus quum eam in treis parteis æquales esset partitus, optionem capiendi socijs dedit. Quam partitionem leo indigne ferens, ac dentibus frendens, à diuisione deposuit eum, mādauitq; uulpi, ut præ

ut prædam ipsa partiretur. At uulpes illas treis parteis in unum colligens, ac prædæ nihil sibi seorsum relinquens, leoni omnia tradidit. Tunc leo uulpi ait, Quis te partiri edocuit? Inquit ex tempore uulpes: Asini periculum id me facere instruxit. Fabula significat, quòd aliorum pericula homines faciunt cautiores.

DE LEONE CVIVSDAM RVSTICI

filiam amante.

62

Leo cuiusdam rustici filiam amabat. Illam quã habere cuperet, patrẽ uirginis rogauit, ut sibi nubere ipsam assentiret. Et rusticus ait, Nullo pacto modo se assensurum, quòd filia bestię nubat. Quum illum leo torue aspiceret, ac dentibus frenderet, rusticus mutato consilio ait, se cupere ei filiam nubere, modo dentes & ungulas prius cedat euellatq; quoniam uirgo illis rebus longe terretur. Leo id postquam præ nimio amore fecit, rusticum adiens, filiam sibi dari postulat. At rusticus leonem quum unguis & dentibus perspicit inertem, arrepto fuste illum freuens pulsando persequitur. Fabula significat, quòd qui inimicis se committit, de facili perit.

DE LEAENA ET VVLPE.

63

Læna quã à uulpe sæpius exprobraretur, quòd quo libet partu unum duntaxat pareret catulum, ait, Vnum sanè, at pol leonem.

Fabula significat, quòd pulchritudo haud inopia rerum, sed in uirtute consistit.

DE LVPO ET GRVE.

64

Lvpus in gutture osse retento quum longe cruciaretur, grui pretium obtulit, si illud è gutture extraheret.

ret. Grus *†*ostro quum os è gutture extraxit, pretium sibi promissum expostulat. Ei lupus surridens, simulq; dentes acuens, ait, Satis pretij tibi esse debet, quòd ex lupi ore caput sine lesione eduxeris.

Fabula significat, quòd apud improbos gratitudo non parua habetur, si pro obsequio quis detrimentum non recipit.

DE LVPO ET AGNO.

65

Lvpus quum agnum inuenisset errantem, eum non cepit fortissima manu, sed causam quæsiuit, quo iure uel iniuria eum comederet. Igitur agno uerba huiusmodi fecit, Tu mihi abunde iam diu intulisti iniurias. Agnus gemendo ait, Quomodo id fieri potuit, quum nuperri- me uenerim ad lucem? Lupus denuo ait, Agrum mihi pa- scendo deuastasti. Agnus inquit ei, Quum dentibus etiam caream, id facere *†*equiui. Lupus rursum ait, Ex meo quoque fonte bibisti. Ei inquit agnus, Quo pacto id fie- ri potuit, quum aquam ex ætate nondum biberim, sed lac matris cibus & potus adhuc mihi sit? Lupus demum ira concitus ait, Licet tua soluere nequeam argumenta, coe- nare tamen opipare intendo, agnum'que cepit, ac illum manducauit.

Fabula significat, quòd apud improbos ratio & ueri- tas locum haud habent.

DE DVOBVS GALLIS, INTER

se certantibus.

66

Dvo galli inter se ruri certabant, qui gallinarum prior dux erat, quum ab altero superatus esset, præ uerecundia se abscondit. Alter uerò uictoria elatus, domus tectum

sectum statim superuolans, uehementi alfarum plausu cantuq; significat se riualem suum pugnando superasse, & de aduersario ferre trophaeum. Dum hæc & huiusmodi iactabundus uoce croizat, ecce aquila cibi indiga ex alto deuolans, gallum unguibus rapit, ac pullis suis in alimoniam contulit. Quã rem, qui uictus fuerat gallus, prospiciens, ceu ex hoste triumphans, in publicum uenit, ac solus gallinis libere potitur.

Fabula significat, quòd qui prosperis nimium fedit, in aduersa sæpius præceps incidit.

DE VATE QVODAM.

67

FOro urbis medio, quidam uates cuiuis sortem aperiebat futuram. Quamobrem magna hominum frequentia stipatus, dum uni & alteri suam aperit sortem, ei nunciatur, res suas furtim domo esse ablatas. Quo audito, domum curriculo dum abit, quidam ei obuiam factus, ridicule ait, Quur alios quid esset futurum monebas, qui tuæ sortis nescius fuisti?

Fabula significat, quòd homines nequã corrigunt alios, & sua crimina scire se negligunt.

DE FORMICA ET COLUMBA.

68

Formica sitiens in fontem descendit: ubi dum bibere uult, in aquam cecidit. Columba quædam arborẽ fonti imminentem supersedens, quum formicã aquis obrui conspiceret, ramulum ex arbore rostro continuo frangit, ac sine mora deijcit in fontem. Ad quem formica se applicans, ex aquis in tutum se recepit. Obiter auceps quidam aduenit, & ut columbam uenetur calamos erigit. Formica id percipiens, pedem alterum momordit aucupi.

Eo dolore auceps concitus, calamos demittit. Quorum strepitu columba territa, ex arbore aufugiens, uitæ periculum euasit.

Fabula significat, quòd quum bruta in beneficos grata sint, eo magis esse debent, qui participes sunt rationis.

DE VITULO ET CERVA.

69

Vitulus ceruæ aliquando ait, Quum magnitudine sis maior canibus, & pedum celeritate cursu uelocior, & ad pugnam longe cornibus munitior, cuius rei gratia mater tantopere canes reformidas? Ei cerua inquit surridens, Quoniam fili licet quæ dicis, omnia possideam, canum latratum ferre non possum, sed præ timore fugam statim arripio.

Fabula significat, quòd qui natura timidi sunt, apud eos ut audeant, nulla ualet hortatio.

DE APE ET IOVE.

70

Apes, quæ ceruæ mater existit, quondam accedens ut Adijs sacra faceret, Ioui donum obtulit mellis. Qua oblatione Iuppiter letus, iussit sibi cõcedi, quicquid ipsa precaretur. Apes igitur rogãs, ait, Illustrissime deus deorum, ancillæ tuæ concedere uelis, ut quicumque ad alueare pro rapiendo melle accesserit, is simul ac pupugero eum, continuo moriatur. Qua rogatione Iupiter diu ambiguus, quoniam genus mortalium longe amabat, demum api ait, Satis sit tibi, quòd quicumq; alueare pro rapiendo melle accesserit, si eum pupugero, & in punctura stimulum dimiseris, continuo ipsa moriaris, tibiq; uita sit ipse stimulus. Fabula significat, quòd inimicis quandoq; mala precamur, quæ in nos sepius uertuntur.

De Mu

illis aures præstare quis non debet.

DE LIGNATORE QVODAM.

74

Lignator quidam dum iuxta flumen deo Mercurio
dicatum ligna cæderet, securis casu decidit in flu-
men. Multo igitur mœrore comprehensus, iuxta fluminis
ripam gemens consedebat. Mercurius misericordia mo-
tus lignario apparuit, suiq; fletus causam rogauit: quam si
mul ac didicit, securim auream deferens, utrum quam per-
diderat illa esset, rogauit. At eam pauper suam esse nega-
uit. Secundo Mercurius alteram detulit argenteam. Quam
quum pauper ille suam quoque esse denegaret, postremo
Mercurius ligneam sustulit. Illam suam esse quum pau-
per assentiret, Mercurius cognoscens illum esse hominem
uerum iustumq; , omnes sibi dono dedit. Accedens igitur
ad socios lignarius, quod sibi acciderat aperit. Vnus ex
socijs id experiri uolens, quum ad flumen accessisset, se-
curim in aquam deiecit: deinde flens in ripa consedit. Cu-
ius Mercurius fletus causam doctus, securim auream affe-
rens, si quam perdiderat illa esset, rogauit. Quam quum
suam esse assereret, Mercurius cognita eius impudentia ac
mendacio, nec auream nec suam quoque tradidit.

*Fabula significat, quòd quanto deus propitior est pro
bis, eo improbis existit infestior.*

DE ASINO ET IOVE.

75

Asinus olitori cuidam seruiens, quum parum comede-
ret & multum laboraret, Iouem exorauit, ut alium
dominum sibi mutaret. Itaque Iupiter mandat ut figulo
ueneat. Apud quem asinus quum laboraret, in deportan-
do lutum, lateres, tegulas, & huiusmodi, secundo Iouem
precatur

precatur, ut alio deseruiat domino. Iupiter iterū mandat, ut Coriario uenundetur. Cui asinus multo cum labore & pauco cibo seruiens, Heu me miserum, cū gemitu ait, quid dominos omittens meliores, ad deteriores perueni, apud quem, ut uideo, coriū meum etiā post mortē cruciabitur?

Fabula significat, quòd priores dominos tunc serui desiderant, cum deteriores experiuntur.

DE LEPORIBVS ET RANIS. 76

Lepores in unum simul conuenerunt, ubi cum de miseria ipsorum innata dolerēt gemerent ue, quod uita eis, quàm cæteris animalibus data esset miserior, quoniam homines, aquilæ, & canes, ad mortem eos usque persequerentur, decernunt melius sibi fore semel mori, quàm in uita tam misera diutius permanere. Hoc certo cōsilio, ut se in stagnum præcipitent, dum ocyus tendunt, ranæ quæ super stagni ripa astabant, ut strepitum audiunt, in stagnum desiliunt, seq; aquis submergunt: quam rem qui lepus præibat cum conspiciatur, reliquis ait, State, nam nobis sententia mutanda est. Quippe ut liquido uidetis, animalia, quàm nos, magis timida reperiuntur.

Fabula significat, quòd ~~cum miser miseriorem aspicit,~~ suam æquius miseriam fert.

DE ASINO ET EQVO. 77

Asinus cum equum alimonia & ocio diligenti cura abundare perspiceret, eū longe beatum esse cōmendabat, seq; nimium infelicem dicebat. Qui cum multum laboraret, & ad saturitatem de paleis haud haberet, cum tempus belli aduenit, mules armatus equum ascendit, ac cum medios decurrit in hostes, equus mucrone per-

cusus, cadit humi prostratus. Quem asinus prospiciens, ingemuit, eiusq; misertus, sui animi sententiam mutauit.

Fabula significat, quòd cum paupertate, quæ mater est quietis, quis conuenire debet, potius quàm locupletioribus inuidere.

DE ASINO ET LVPO.

78

Asinus quidam pede altero sentem calcavit, claudusq; factus, cum lupum ad se uenientem conspiceret, nec fugere posset, miserabili uoce inquit, Heus lupe demorior equidem è dolore, sed ex quo opus est ut tibi & coruis futurus sim cibus, obsecro quatenus tua benignitate sentem è pede uelis extrahere, ut munere tuo extremum sine dolore obeam diem. Dum sentem dentibus lupus euellit, asinus eum calce percussit. Lupus deinde naso, fronte, ac dentibus perfractis, Heu me miserum, exclamat, iure hoc patior, deplorando reiterat. Qui cum essem coquus, medicus esse uolui. Fabula significat, quòd quam quisq; nouit, ea se exerceat arte.

DE MULIERE ET GALLINA. 79

Mulier quædam gallinam habebat, quæ aurea continua oua pariebat, putans igitur totam intus auream esse illam, occidit. Sed cum alijs gallinis esse similem reperit, ubi diuitem se fore putauit, quem primo quæstum habebat, eum plus habendi cupiditate amisit.

Fabula significat, quòd plus habendi cupiditate id sæpe perdimus, quod habemus in manibus, lucrum.

DE RANA ET VVLPE.

80

Rana in palude existens, cæteris animalibus clamando cum profiteretur se medicam esse, pharmaco-
rumq;

rumq; peritam, ei uulpes uenustissime ait, Quî alios cura ueris, cum claudicantem curare te nescias?

Fabula significat, quòd alios docere quis non potest id quod haud didicerit.

DE SERPENTE ET AGRICOLA. 81

Serpens ante agricolæ cuiusdam domum latebras habens, cum ab agricolæ filio esset percussus, tam acriter ipsum momordit, quòd morsu ex illo puer repente obiit. Hac re cognita, magnus inter parentes gemitus oritur. Tum pater mœrore concitus accepta securi, serpentem ut occideret, persequitur, uibransq; securim, ut serpentem percuteret, extremũ caudæ eius cecidit, deinde uolens pacem cum serpente cõficere, acceptis farina, aqua, sale, & melle, ad reconciliandum inter se amicitiam uocat serpentem. Ei serpens sub petra latens, sibilãdo ait, Frustra laboras bone uir, nam inter nos amicitia fore non potest: quippe dum me sine cauda aspexero, & tu tui filij sepulchrum, quieti animo esse nequibimus.

Fabula significat, quòd dum iniuriarum recens uel maxime extat memoria, odia tolli minime queunt.

DE GALLINA ET VULPE. 82

Vulpes gallinarum tugurium ingressa, cum gallinã nido ægrotantem aspexit, eã rogauit quomodo ualeret. Cui gallina prompte respondit, Meliuscule me habebrem, si hinc abires soror. Fabula significat, quòd inimicorum præsentia, nimium est molesta.

DE VIATORE. 83

Viator quidam cum multam uiam uiasset, uotũ Mercurio uouit, quòd si quid reperiret, eius rei mediũ

sibi offerret. Forte igitur adinuenit peram amygdalis da-
ctulisq; refertam, & cum putaret id esse argentum, peram
capiens amygdalarū nucleos & carnes dactulorum ipse
comedit. Deinde templum Mercurij ingressus, atq; aram
manibus tenens, uerbis ridiculis inquit ad eum, *Votum*
Mercuri nunc persoluo tibi. Nam quas equidem res adin-
ueni, earum tibi offero medium, ossa scilicet dactulorum,
ac testas amygdalarum.

Fabula significat, quòd homines auaritia, deorum effi-
cit contemptores.

DE LEONE ET HOMINE. 84

LEO & homo cum semel simul uiam uiarent, ac inter-
uiandum se quisque uerbis commendaret, ecce lapi-
deæ occurrunt columnæ, in qua erat incisum, quòd homo
suffocabat leonem, quam sculpturā homo leoni ostendēs
ait, *Hic uidere licet, quanto homines leonibus, ac feris*
omnibus præstantiores sunt, ac robustiores. Et leo prom-
pte respondens, inquit, Si apud leones essent ceu apud ho-
mines, qui sculperet scirēt, plures à leonibus homines, quā
ab hominibus leones suffocari sculptos uideres.

Fabula significat, quòd homines iactabundi fingunt se
fecisse, quæ facere nunquam tentarunt.

DE VULPE QVADAM. 85

VVLPEs cum racemos uuarū plenos iam ac mature-
scentes prospiceret, cupida de illis manducare, om-
nem uiam machinata est, qua illos comprehendere pos-
set. Sed cum omnem uiam frustra tentasset, nec desiderio
suo satis facere quiuisset, mœstitiam uertens in gaudium
ait, *Racemi illi adhuc nimium sunt acerbi.*

Fabula

Fabula significat, quòd prudentis est fingere se ea nolle, quæ consequi non posse cognoscit.

DE PVERO ET SCORPIONE. 86

PVer quidam ruri uenabatur locustas, & cum scorpionem capere uellet, scorpio simplicitate eius cognita, ait ei, Heus puer, dege in pace, ac manum abstine, si non uis tutus perire.

Fabula significat, quòd qui ad utranque partem cogitat, is quæ sequi & quæ uitare debeat probe tenet.

DE VENATORE ET PERDICE. 87

VEnator quidam cum quam ceperat perdicem occidere uellet, perdix gemens huiusmodi uerba fecit ad eum, Heus perdicū auceps, si me missam feceris, ac uitam donaueris, alias per plures conducam tibi perdices. Ei auceps apposite respondit, Nunc eo magis occidi dignam iudico, quòd amicos per insidias perdere polliceris.

Fabula significat, quòd qui sibi charos perdere dolo querit, is præceps in pericula incidit.

DE LEPORE ET TESTVDINE. 88

TEstudo, cum eius pedes lepus derideret, surridens inquit ad eum, Si periculū in cursu feceris, quòd quàm tu uelocior sim, liquido cognosces. Cui lepus ait, Te profecto fugit, quid mei ualeant pedes, sed iudicem eligamus, qui cursum & terminum nobis diffiniat. Igitur eligunt uulpem brutorum omnium sagacissimam, quæ ut locum & cursum terminum constituit, testudo omni segnitie ac negligentia semota, iter arripiens haud quieuit, donec ad terminum peruenit. Lepus uerò pedibus fidens, ubi paululum quieuit, somno excitatus, quantum

pedes ualuerunt, ad terminum cucurrit, ibiq; cum testudinem quiescentem reperit, se cum rubore fatetur à testudine superatum. Fabula significat, quod studio & diligētia, non corporis uiribus, res uel maximæ conficiuntur.

DE SALICE ET SECURI. 89

SEcuris cum salicem cæderet, ex ea ipsa cuneos fecit, quibus salicem facilius scinderet. Quam rem præsentens salix gemens eiulansq; ait, Non tantū de securi queror, quæ hominum manibus me scindit, quantū de cuneis, qui fiunt ex corpore meo.

Fabula significat, quòd in aduersis, non ueri amici infestiores amicis, quàm inimici sæpius redduntur.

DE PVERO QVODAM FVRE. 90

PVer quidam è ludo literario librum socio clàm auferens, suæ matri tradidit illum, quem mater cum libenter accepisset, nec filium castigasset, rursus puer alij uestem clàm abstulit, atque matri quoque detulit, quam cum mater etiam libenter accepisset, puer castigatione carens, cum plura in diem ac maiora crescentibus annis furaretur, demum publice captus, ceu furti reus, per quaestores publice damnatus est mortis. Sed cum ad locum iustitiæ duceretur, eumq; mater gemebunda sequeretur, impetrata uenia ut matri ad aurem unum loqui uerbum ualere, ad eam conuersus atque os auri matris adherens, uti quippiam secreto dicturus, aurem dentibus sibi abscidit.

Mater uerò præ dolore exclamans, mala sibi imprecatur. Tunc qui eum ducebant, cum supra modum criminarentur, non solum furti, sed quòd tam impius fuerit in matrem, ille absque rubore inquit ad eos, Nemini uestrum sit mirum,

sit mirum, quòd aurem matris dentibus abscidi. Ipsa enim huius meæ perditionis autor & causa est. Quippe si me castigasset, cum ei librum detuli, quem socio è scholis primum clam abstuli, omiſſis præ timore uerberum furtis, ad hoc in præſentia genus turpiſſimæ mortis non perueniſſem. Fabula ſignificat, quòd qui in delinquendo ab initio non caſtigatur, facinoroſior in diem efficitur.

DE PASTORE ET MARI. 91

PAstor quidam iuxta littus maris pecudes paſcens, cum mare ipſum ſemel placidum aſpiceret, nauigan- di ſtudio captus, oues pro daſtulis commutauit, quibus na- ui impositis, cum altum iam nauigaret, & tempeſtate ſi- ne ſpe ſalutis fluctuaret, quæ in naui ſunt, ea omnia pro- iecit, atque in portum ſe recepit. Denuo cum oues paſce- ret, ac ruruſus mare tamen tranquillum uideret, ſuo con- ſocio ipſam maris tranquillitatem commendanti ridicule ait, Mare iterum daſtulos cupit.

Fabula ſignificat, quod uſus & peritia nos reddunt in periculis cautiores.

DE PVNICA ET MALO AR-
boribus. 92

PVnica & malus arbores, de pulchritudine conten- debant, cum diu inter ſe uarijs, & acerbis conten- tionibus certaffent, rubus ex proxima ſepe huiuſmodi con- tentiones accipiens, acceſſit ad eas, atque inquit, Satis iam ſatis certatum inter uos eſt, quieſcite admodum, & con- tentionibus finem imponite.

Fabula ſignificat, quòd minores maiorum lites ſæpe numero componunt.

TAlpa cæcum natura animal est. Hæc aliquando matri ait, Ingentem sentio odorem, parum post rursum ait, Excelsam aspicio fornacẽ. Tertio item ait, Malleorum sonitus audio fabriles. Ei mater comiter ait, Heus filia, tu uti percipio, non solum oculis, sed naso & auribus orba existis.

Fabula significat, quòd homines iactabundi cū magna profitentur, tunc uel maxime in minimis redarguuntur.

Vespæ semel, & perdices siti concitæ, cum simul conuenissent, ad rusticum quendam tendunt, potum ab eo petentes, atq; pollicentes, quòd sibi pro aqua largas referrent gratias. Quippe perdices uineam se ei fodere promittunt, quòd plenos uites producunt racemos. Vespæ uerò, se uineam circuendo custodire, ac fures inde amouere large offerunt. Quibus agricola inquit, Duos habeo boves, qui cum nihil promittant, eandem hanc operam nihil minus præstant. Itaque satius est mihi, illis quàm uobis aquàm exhibere. Fabula significat, non esse illis subueniendum, qui nauci & inutiles sunt.

Cum Iupiter nuptias celebraret, cuncta animalia sibi munera obtulerunt, quæque pro uiribus suis. Verum enim serpens rosam legit, illamq; ore tenens Ioui obtulit. At Iupiter ut eum aspexit, palam inquit, Ab omnibus dona libenter equidem accipio, uerum à serpente id haud quaquam facio.

Fabula significat, improborum munera non esse sine dolis, quamuis prudens sibi persuadere debet.

DE SIMIA.

96

Simiam duos catulos parere fertur, quorum ad unum duntaxat afficitur, & ex affectu illum diligentissime nutrit. Alterum uero odit negligitq;. Contigit autē quod qui in delitijs habebatur, à simia in somnis fuit suffocatus. Quamobrem qui neglectus erat, ad perfectam usq; etatē ceu matris delitijs, fuit educatus.

Fabula significat, quod hominum prudentiam fortuna proculdubio superat.

DE PVLICE.

97

Pvlex cum quendam morsu aliquando stimulasset, captusq; rogaretur, quisnam esset qui membra sibi depasceret, ait se ex eo animalium genere esse, quibus à natura datum esset, ut eo pacto uitam uiuant, nec eum occidere uelit, cum multum mali facere ipse sibi nequeat. At homo ille surridens, inquit ad eum, Eo magis meis necaberis manibus, quoniam nec multum, nec parum abs re quempiam ledere licet.

Fabula significat, quòd malorum, licet parum, uel multum delinquant, misereri haud oportet.

DE PVLICE ET HOMINE.

98

Pvlex suo solito more saltans, super hominis pede resedit, illumq; morsu acriter pupugit. Qua pūctione homo ille grauiter concitus, pulicē cepit, ac unguibus obtundere uoluit. Sed pulex manibus exiliens mortē uitauit. Tum homo exclamans ait, *O hercules malorū extinctor,* ecquid mihi in hunc opprimendum præsens non fuisti?

Fabu

Fabula significat, quòd non in minimis, sed in magnis arduisq; rebus, à dijs auxilium quis implorare debet.

DE FORMICIS ET CICADA. 99

HYemis erat medium, cum formicæ sparsim triticum apricabant. Quod cicada aspiciens, cum inedia conficeretur, accessit ad eas, ac triticum pro alimonia, ut sibi concederent, orauit. Et cum formicæ eam rogarent quidnam æstate fecerit, num segnis, & ociosa eo tempore steterit, illis cicada ait, Neq; segnis aut ociosa steti, sed cantu cecini, quo laborem uia uiuantibus leuabam. Qua re audita, formicæ surridētes inquit, Si æstate cecinisti, ut uiantes delectares, nunc salta ne frigore conficiaris.

Fabula significat, quòd qui, quæ facienda sunt suo tempore non fecit, is in angustias quando non putat, incidit.

DE VIRO ET VXORIBVS. 100

TEmpus erat ueris, quo quidam in delitijs educatus cum nec iuuenis, nec senex esset, semicanus enim erat capillos, duas simul duxit uxores, unam quidem natu grandem, alteram uerò iuniorem. Cum omnes eandem habitarent domum, uxor anus ut uirum in amorem suum totum pelliceret, quotidie uiro caput pertractans, nigros sibi euellebat capillos. Postremo ita illum depilarunt, quòd caluum atq; ridiculum, non sine summo opprobrio, uirū reddiderunt.

Fabula significat, quòd nulla melior salus senibus existit, quàm foeminis carere, & maxime iunioribus, nisi penitus obrui se uelint.

Apolo

APOLOGI EX CHI LI ADIBVS ADAGIORVM

*Erasmi desumpti ad communem pue-
rorum fructum.*

DE VVLPECVLA ET PARDALE.

CVM aliquando pardalis uulpem præ se cõtemneret, quòd ipsa pellem haberet omnigenis colorum maculis uariegatam, respondit uulpes sibi id decoris in animo esse, quod illi esset in cute. Morale.

Neq; uerò paulo satius est ingenio præditum esse uafro, quàm cute uersicolore.

DE VVLPE ET FELE.

CVM aliquando uulpes in colloquio, quod illi erat cū fele iactaret sibi uarias esse technas, adeo ut uel peram haberet dolis refertam: Feles autem responderet sibi unicam duntaxat artem esse, cui fideret, si quid esset discriminis: Inter confabulandum repente canum accurrētium tumultus auditur. Ibi feles in arborem altissimam subsiliit, cum uulpes interim à canum agmine cincta, capitur.

Morale.

Innuuit fabula præstabilius esse nonnunquam unicum consilium, modo id sit uerū & efficax, quàm plureis dolos, consiliaq; friuola.

DE REGE ET SIMIIS.

REX quidam Aegyptius aliquot simias instituit, ut saltandi rationem perdiscerent, ut enim nullum animal ad figuram hominis propius accedit, ita nec aliud actus humanos aut melius, aut libētius imitatur. Artē itaq; saltan

saltandi, protinus edoctæ, saltare cœperunt, insignibus induta purpuris, ac personatæ. Multoq; iam tempore maiorem in modũ placebat spectaculum, donec è spectatoribus facetus quispiã, nuces, quas clanculum in sinu gestabat, in mediũ abiecit, ibi statim sinuæ, simulatq; nuces uidissent, oblitæ choreæ, id esse cœperunt, quod antea fuerât, ac repente è saltatricibus in sinuias redierũt. Cõtritisq; personis, dilaceratis uestibus, pro nucibus inter se depugnabãt, nõ sine maximo spectatorum risu. Morale.

Admonet hæc fabula, fortunæ ornamenta non mutare hominis ingenium.

DE ASINO ET VIATORIBVS.

DVO quidam, cum in desertis locis asinum quempiã forte fortuna nacti essent, contendere inter se cœperunt, uter eorum, uti suum, domum abduceret. Nã utriq; pariter à fortuna uidebatur obiectus. Hac interim de re illis inuicem altercantibus, asinus sese subduxit, ac neuter eo potitus est. Morale.

Quidam à præsentibus commodis, quibus ob inscitiã uti nesciunt, excidunt.

DE PISCATORIBVS.

PISCATORES aliquot, iactõ reti, testudines eduxerũt, eas cum essent inter sese partiti, neq; sufficerent omnibus comedendis, Mercurium forte accedentem inuitarunt ad cõuiuium. At is intelligēs se neutiquã humanitatis gratia uocari, sed ut eos fastidito cibo subleuaret, recusauit, iussitq; ut ipsi suas testudines ederent quas cepissent.

Morale.

Nõnulli posteaquã inconsulte quippiam adorti sunt,
alio

aliorum implorant auxiliū, quos suo negotio admisceant.

DE ASINO.

A Pud Cumanos asinus quispian pertæsus seruitutem, abrupto loro in syluam aufugerat, illic forte reperi- tum leonis exuuium corpori applicabat suo, atque ita pro leone sese gerebat, homines pariter, ac feras uoce, caudaq; territans. Nam Cumani leonem ignorant. Ad hunc igitur modum regnabat aliquandiu personatus hic asinus, pro leone immani habitus ac formidatus, donec hospes quispian Cumas profectus, qui sæpenumero uiderat et leonem & asinum, atque ob id non erat difficile dignoscere, aurium prominentiū indicio, neq; nō alijs quibusdam coniecturis asinum esse deprehendit, ac probe fustigatum re- duxit, dominoq; agnoscenti reddidit. Interim autem risum non mediocrem concitabat omnibus Cumanis asinus iam agnitus, quos dudum creditus leo, metu propemodū exanimauerat.

Morale.

Haud facile tegimus uitia, quæ à puero nobiscum adoleuerunt.

DE SCARABEO ET AQUILA

S Carabeus aliquando spretus ab aquila, cœpit de uin- dicta quoquo pacto sumenda cogitare. Peruestigauit ubinam aquila nidum collocasset, adrepsit scarabeus, & oua simili dolo deiecit. Aquila cum sæpius domicilium commutasset, neque quicquam proficeret, Iouem patrum adiit, exponit calamitatem suam. Is iubet ut suo in gremio ponat oua, uel istic in tuto futura. Et huc per ue- stis lacinias, sinusq; prorepsit pertinax scarabeus, haud- quaquam sentiente Ioue. Deinde ubi uidet oua cōmoueri

Iupiter

Iupiter, neque satis animaduertit, territus rei nouitate, excusso gremio in terram deiecit. Morale.

Monet hæc fabula, neminem quantumuis pusillum contemnendum esse.

DE SIMIIS ET PARDALE.

IN Maurisia simiarum ingens copia. Pardalis autem animal est natura simijs infestissimum, quas tamen uiribus assequi non potest, nimirum illis in summas arbores subuolantibus. His itaque dolis in eas utitur. Sternit se supinam sub ramis, ac porrectis cruribus emori fingit sese. Gaudent eo spectaculo simiæ confidētes in arbore, deinde ubi iam mortuam arbitrantur, unam aliquam emittūt exploraturam, num uerè mortuus sit hostis. Illa cautim ac pedetentim accedens ubi nullum uitæ uidet argumentum, Pardale nimirum modis omnibus cadauer imitante, demū audet etiam conscendere. Quod simul ac reliquæ simiæ conspexerunt, iam deposito omni metu descendūt, & Pardalim omnia ferentem circumsultant. Postremo conculcant insultantes, ludibrii causa, donec sentiens illas iam saltando defatigatas, derepente reuiuiscens, aliam dentibus, aliam unguibus corripit, dilaniat ac deuorat.

Morale.

Hostem simulantem uires deficere, summopere fugiendum esse.

DE SATYRO ET RVSTICO ANIANI

fabula, Erasmo quoque interprete.

SAtyrus quidam cum uehementer algeret, hyberno gelu supra modum seuiente, à rustico quodam indutus est in hospitium. Admiratus autē cur homo inflaret in
manus

manus ori admotas, rogauit cur ita faceret, is respondit, ut frigidus manus halitus tepore calefaceret. Deinde ubi extructo foco, apposita mensa in pulterem feruidam rursum inflaret, magis etiam admiratus sciscitatus est, quid hoc sibi uellet. Vti pulterem, inquit ille, nimium feruentem, halitu refrigerem. Tum Satyrus surgens à mensa, Quid ego audio inquit? Tun' eodem ex ore pariter & calidum & frigidum efflas? Valebis, neque enim mihi ratio est cū eiusmodi homine commune habere hospitium.

Morale.

Notantur bilingues, qui eundem modo laudant, modo uituperant.

Is qui emendandis his fabulis præfectus fuit, sequentes apologos ex uarijs & his optimis autoribus collegit, ut à pueris quoque legerentur, quibus nunquam est bene instructa, atque copiosa bibliotheca.

FABELLA EX LAMIA POLI
TIANI DESUMPTA.

AVes olim prope uniuersæ, noctuam adierunt: rogaueruntq; eam, ne posthac in ædium cauis nidificaret, sed in arborum potius ramis, atque inter frondes: ibi enim uernari suauius. Quin eidem quercum modo enatam pusillam, tenellamq; adhuc ostendebant, in qua scilicet molliter (ut aiebant) & sidere ipsa aliquando noctua, & suum sibi construere nidum posset. At illa facturam se negauit. Quin inuicem consilium dedit his, ne arbusculæ illi se crederent: laturam enim quandoq; esse uiscum, pestem uidelicet auium. Contempserunt illæ (ut sunt leue ge-

nus, & uolaticum sapientis unius noctuæ consilium. Iam quercus adoleuerat, iā patula, iam frōdosa erat. Ecce ibi aues illæ omnes gregatim ramis inuolitant, lasciuiunt, subsultant, colludunt, cantillāt. Interea quercus ea uiscū protulerat, atq; id homines animaduenterant, implicitæ ergo repente ibi omnes pariter misellæ, ac frustra eas scra pœnitentia subiit, quòd salubre illud consilium spreuissent. ~~Atque hoc esse aiunt, cur nunc aues omnes, ubi ubi noctuam uiderint, frequentes eam quasi salutant, deducūt, sectantur, circumsidunt, circumuolitant.~~ Etenim cōsiliij illius memores, admirātur eam nunc ut sapientē, stipantq; dēscaterua, ut uidelicet ab ea sapere aliquando discant. Sed opinor frustra, imò uerò etiā interdum cum magno ipsarum malo. ~~Nā ueteres illæ noctuæ reuera sapientes erāt:~~ nunc multæ noctuæ sunt, quæ noctuarum quidem plumas habent, & oculos, & rostrum, sapientiam uerò non habent.

Morale.

Bene monentis consilia ne spernas, hæc fabula docet.

A P O L O G V S E X S E C V N D O

libro Petri Criniti de honesta disciplina desumptus.

SATA est olim cucurbita iuxta arborem pinū, quæ grandis admodum & ramis patulis extabat, cucurbita uerò cum multis pluuijs, atque cœli temperamento creuisset, lasciuire incipit, & ramulos audacius porrigere. Iam serpebat in pinum, iam surgere, iam ramos, & frondes inuoluere audebat, ampliora folia, candenteis flores, prægrandia

gaudia poma, & uirescentia ostentans. Itaque tanto fastu, atque insolentia intumuit, ut pinum arborem ausa sit aggredi. Et uides, inquit, ut te supero, ut amplis folijs, ut uirore præsto, & iamiam ad cacumen profurgo? Tum pinus quæ senili prudentia, & robore pollebat, nihil mirata est cucurbitæ insolentis audaciam, sed ita ad eam respondit, Ego hic multas hyemes, calores, æstus, uariasq; calamitates peruici, & adhuc integra consisto. Tu ad primos rigores minus audaciæ habebis, cum & folia concident, & uiror omnis aberit. Morale.

Secundis rebus non esse superbiendum.

FABELLA DE CORVO ET

Lupis, ex Ioanne Antonio Campano
desumpta.

COruus lupos per ardua montium iuga comitatur, partem sibi prædæ fieri postulat, qui eos secutus nullo tempore destituisset, sociusq; fuisset. Repulsus deinde à lupis, tanquam non eos, sed prædam cibumq; secutus, nec minus luporum si occideretur, quàm cæterorum animalium exta fuisset uoraturus.

Morale.

Non quid agamus semper inspiciendum est, sed quo sumus animo, cum agimus.

ALTERA DE PARTV TERRAE.

Ex eodem.

TVrgida olim facta tellus, & mirum in modum tumida, magnum aliquod paritura uidebatur. Accurrunt finitimi, stupent agricolæ, terræ partum inter spem, metumq;

metumq; expectant, alij Typhoëa illum centimanum, alij montes erupturos putabāt. Aperitur terra, prodiit mus, & quod miraculo fore omnibus arbitrabantur, in risum, atq; iocum conuerterunt.

Morale.

Non semper credendum promissis magnificis.

A P O L O G V S D E M E M
bris & uentre, ex Plinio de=
sumptus.

HUmani artus cum uentrem ociosum uiderent, ab eo discordarunt, & suum illi ministerium negauerunt. Cum eo pacto, & ipsi quoque deficerent, intellexerunt uentrem cibos acceptos, per omnia membra diuidere, & cum eo in gratiam redierunt.

Morale.

Magnæ res discordia pereunt, concordia ualent.

E X S E C V N D O N O C T I V M
Atticarum Gellij, Apologus Aesopi Phrygis
memoratu non inutilis.

AEsopus ille è Phrygia fabulator, haud immerito sapiens existimatus est, cum quæ utilia monitu, suauisq; erant, non seuerè, nõ imperiose præcepit, & cæsuit, ut philosophis mos est, sed festiuos, delectabilesq; apologos commentus, res salubriter, ac prospicienter animaduersas, in mentes, animosq; hominum, cum audiendi quadam illecebra induit, uelut hæc eius fabula de auicula nidulo, lepide atque incunde præmonet, spem fiduciamq;
rerum,

rerum, quas efficere quis possit, haud unquam in alio, sed in semetipso habendam. Auicula, inquit, est parua, nomen est cassita, habitat nidulaturq; in segetibus, id fermè temporis, ut appetat messis, pullis iamiam plumantibus. Ea cassita, in sementes forte concesserat tempestiuiores, propterea frumentis flavescentibus, pulli etiam tunc inuolucres erant. Cum igitur ipsa iret cibū pullis quæsitum, monet eos, ut si quid ibi nouæ rei fieret diceretur ue animaduertent, idq; uti sibi, ut redisset, nūciarent. Dominus postea segetum illarum, filium adolescentem uocat, & uides ne inquit, hæc ematuruisse, & manus iam postulare? Idcirco die crastino, ubi primū diluculabit, fac amicos adeas, & roges ueniāt, operamq; mutuā dent, & messem hanc nobis adiuuent. Hæc ille ubi dixit, discessit, atq; ubi redit cassita, pulli trepiduli circūstrepere, orareq; matrē, ut statim iam properet, atque alium in locum sese asportet, nam dominus, inquiunt, misit qui amicos rogaret, uti luce oriente ueniant, & metant. Mater iubet eos à metu ociosos esse. Si enim dominus, inquit, messem ad amicos reiecit, crastino seges non metetur, neque necesse est hodie uti uos auferam. Die igitur postero, mater in pabulum uolat, dominus quos rogauerat operitur. Sol feruit, & fit nihil, & amici nulli erant. Tum ille rursum ad filiū, amici isti, inquit, magnā in partem cessatores sunt, quin potius inus, et cognatos, affines, uicinosq; nostros oramus, ut adsint cras temporis ad metendū. Itidem hoc pulli pauefacti matri nunciant. Mater hortatur, ut tum quoq; sine metu, ac sine cura sint, cognatos affinesq; nullos fermè tam esse obsequibiles ait, ut ad laborem capessendum nihil

euocentur, & statim dicto obediāt. Vos modo, inquit, aduertite, si modo quid denuo dicetur. Alia luce orta auis in pastum profecta est, cognati, & affines operam, quā dare rogati sunt, supersedēt. Ad postremum igitur dominus filio, Valcant, inquit, amici cum propinquis. Afferes prima luce falces duas, unam egomet mihi, & tu tibi capies alteram, & frumentum nosmetipsi nostris manibus cras metemus. Id ubi ex pullis dixisse dominum mater audiuit, Tempus, inquit, est cedendi, & abeundi, fiet nunc dubio procul, quod futurū dixit. In ipso enim iam uertitur cuius est res, non in alio unde petitur. Atq; ita cassita nidū migravit, & seges à domino demessa est. Hæc quidē est Aesopi fabula, de amicorū & propinquorum leui & inani fiducia. Sed quid aliud sanctiores libri philosophorū monent, quàm ut in nobis tantū ipsis nitamur? Alia aut omnia, quæ extra nos, extraq; nostrū animū sunt, neq; pro nostris, neq; pro nobis ducamus. Hūc Aesopi Apologum Qu. Ennius in satyris scite admodū & uenuste uersibus quadratis cōposuit, quorū duo postremi isti sunt, quos haberi cordi, & memoriæ operæpretium esse hercle puto. Hoc erit tibi argumentum semper in promptu situm, Nequid expectes amicos, quod tu agere possis.

DE ARIONE ET DEL-

phino, fabula elegantissima, ex Lib.

XVI. Gellij.

Vetus & nobilis Arion cātator fidibus fuit. Is loco & oppido Methymnæus, terra atque insula omni Lesbicus fuit. Eum Arionem rex Corinthi Periander amicum,

cū, amatumq; habuit, artis gratia. Is inde à rege profici-
 scitur, terras inclytas, Siciliam, atque Italiam uisere. Vbi
 eò uenit, auresq; omnium, mentesq; in utriusque terræ ur-
 bibus demulsit: In quæstibus istic, & uoluptatibus, amo-
 ribusq; hominum fuit. Is tum postea grandi pecunia &
 re bona multa copiosus, Corinthum inijtuit redire. Na-
 uem igitur & nautas, ut notiores, amicioresq; sibi Co-
 rinthios delegit. Sed eo Corinthios homine accepto, na-
 uiq; in altum prouecta, prædæ, pecuniæq; cupidos, cepis-
 se consilium de necando Arione. Tum illum ibi pernicie
 intellecta, pecuniam cæteraq; sua ut haberent dedisse, ui-
 tam modo sibi ut parcerent, orauisse. Nautas precum eius
 harum commiseritum esse illatenus, ut ei necem adferre
 per uim suis manibus temperarēt. Sed imperauisse, ut iam
 statim coràm ~~desiliret præceptis in mare~~. Homo, inquit, ibi
 territus ~~spe omni uita perdita~~, id unum postea orauit, ut
 priusquam mortem oppeteret, inducere permitterent sua
 sibi indumenta, & fides capere, & canere carmen casus
 illius sui consolabile. Feros & immanes nauitas prolu-
 bium tamen audiendi subit. Quod orauerat impetrat. At-
 que ibi mox de more cinctus, amictus, ornatus, stansq;
 in summæ puppis foro, carmen, quod Orthium dicitur,
 uoce sublatissima cantauit. Ad postrema cantus, cum fidi-
 bus ornatuq; omni, sicut stabat, canebatq;, eiecit sese pro-
 cul in profundum. Nautæ haudquaquam dubitantes quin
 perisset, cursum, quem facere cœperant, tenuerūt. Sed no-
 uum & mirū, & pium facinus contigit. Delphinū repen-
 te inter undas adnauisse, & dorso super fluctus edito ue-
 stauisse, incolumiq; eum corpore, & ornatu, Tænarū in

terram Laconicam deuexisse. Tum Arionem prorsus ex eo loco Corinthum petiuisse, talemque Periandro regi, qualis Delphino uectus fuerat, sese obtulisse, ei que rem, sicut acciderat, narrauisse. Regem isthæc parum credidisse, Arionem quasi falleret, custodiri iussisse. Nauitas requisitos, ablegato Arione dissimulanter interrogasse, eequid audissent in ijs locis unde uenissent, super Arionem eos dixisse, hominem cum inde irent, in terra Italia fuisse, eumque illic bene agitare, & studijs delectationibusque urbium florere, atque in gratia pecunia que magna fortunatum esse. Tum inter hæc eorum uerba, Arionem cum fidibus & indumentis, cum quibus se in salum eiaculauerat extitisse. Nautas stupefactos, conuictosque ire inficias non quisse.

Morale.

Documento est hæc fabula, plus aliquando inueniri in brutis animalibus clementiæ, quam in his hominibus, qui præter opes nihil habent pensi, præter figuram nihil humanitatis.

NICOLAI GERBELII

Phorcensis Apologus lepidissimus.

DE ARANEA ET PODAGRA.

ARanea paululum à texendo opere quietior, animi relaxandi gratia commodum deambulabat. Huic se obuiam præbuit Podagra, tametsi passibus ambiguis admodum egre illam assequeretur. Eius diei itinere utcumque emenso, non longe aberant ab oppidulo, cui regionis eius incolæ Tyche nomen indiderat. Vtrique consilium fuit,

fuit, conditionis suæ hospitem præuestigare. Aranea non maximopere data opera, in opulenti cuiusdã ciuis ædes diuertit, inibi quaqua uersum telas suas præpandebat, prætendebatq; retia, aderant ilico, nescio qui trygodæmones qui textrinam illius demoliebantur. Momentaneum itaq; erat ipsius quo etiamnumcunque se uerteret ædificium. Nusquam etenim scopariorũ oculatas scopas poterat effugere. Misera planè quæ in tanta rerum omnium affluentia, sola egebat proturbaturq;. Podagra uerò mēdicabuli instar uix tandem egestosi cuiuspiam tuguriolum impetrarat. In id loci cū decubisset, nihil non experiebatur miseriarum. Apponebatur cœnaturienti panis cibarius, aridis uix faucibus hianti hydropoterium. Iamq; diurno itinere laceffenti, torus ligneus, nullis frondibus nullo gramine: sed prætenuibus paleis insternebatur. Atqui dicere non est huius instituti quàm conuenerint male membris mollibus, cuticulæ (ut ita dixerim) holoserice, stragula tã dura, tam barbari uilli. Oriente igitur uix tandem illo Augusto sydere, quod exaudit, quod intuetur omnia, conuenere rursum aranea simul & podagra. Prior aranea præteritæ noctis molestias, tot locorum commutationes denarrat, nunc hero exprobrans mundiciem, nunc nimiam scopariorum obseruantiam. Podagra contrà de hospitis sui egestate compluria comminiscitur. Nec ocium habet administrare Arancæ liuidas uibices, quas adamantina fulcra tenellæ cuticulæ impresserant. Consilium ineunt, Araneam deinceps pauperum tuguria, Podagram uerò diuitum aulas debere subingredi, in hanc Aranea pedibus, Podagra animis uadit sententiam. Veruntamē tenebris iam-

iam incrementibus, urbi cuius se se approximāt. Podagra instituti nō immemor, pedetētim se in numosi cuiusdā domū illatebrauit. Qua cōmodū ab hero cōspecta, Dij boni, qua bencuolentia, qua humanitate, quibus nominibus excipitur? Supponūtur, substruunturq; olorinæ culcitrae, toralia perdicū subalaribus plumis referta. Taceo uinum dulce, uinū nigrum, Lesbiū Surrentinū. Taceo ficedulas, phasianos, atq; eas auiculas quæ binis superbiunt cordibus. In summa nihil deliciarum, nihil uoluptatū nō exhauriebat. Aranea pauperis casā ingressa, telas orditur quæ qua uorsum parietes interpatent, retia suspendit. Orbiculari operi manibus, pedibusq; incumbit. Reficit abrupta, perficit intercepta: Et, ut dicam breuiter, uacua dominatur in aula. Nullas insidias, nullius formidat insultus. Imo uerò etiam iam scopis superior omnibus. Non multo post podagra araneam conuenit, delicias suas, felicitatem, fortunas ampliter exornat. Aranea miris laudibus extollit imperium suum, ædificandi texendiq; libertatem. Placuit tandem hæc utriusq; sententia, quorsumcunq; proficiscentur, Podagram in diuitum domos, Araneam in pauperum tuguria debere diuertere. Morale.

Apologus hic tametsi ad usus uarios accommodari queat, id tamen in primis declarat, alium alio loco fortunatiorem esse. Præterea morborum domicilium esse diuitum aulas, ad ultimum, nusquam libertatē maiorem, quam ubi diuitiarum minus.

FABVLARVM AESOPI

eisq; adiunctarum,

FINIS.

Laurentij

LAVR. ABSTEMII,

VIRI ELEGANTISSIMI,

et amœni ingenij Fabulæ elegantiss. nu=

per per clarissimum poëtam et

philosophũ Gargetiũ

emaculatæ.

DOMITIVS PALLADIVS

Souranus Pollioni Vadio Sacerdoti uene=

rando S. P. D.

LAM pridem tuo sermoni de Absternio
 frequenti literatorum cõfessu Pollio ue=
 nerande, non inuitus interfui, cũ minime
 prætextatis (ut ita dicam) laudibus homi=
 nem celebrares, adeoq; in arcẽ euasisti,
 ut nemo sanè (mea sentëtia) eũ cumulatius laudare potue=
 rit. Mox inde secedēs diu hæc oĩa mecũ animo uolutabã,
 unde tãta cõflueret laudationis abũdantia, unde tãta non
 uulgaris obseruatio emanaret, unde deniq; amicitia adeo
 perfecta exoriretur, proculdubio non aliũde mecũ tandem
 collegi, quàm ex præclaræ eius uirtutis nomine proficisci,
 cuius quidẽ uis magna et præpotēs est. Quamobrem nõ
 possum profecto non suspicere ingenium tuum amabile,
 tuumq; animũ uirtutibus fultũ diligētius nõ admirari, qui
 neq; ambitione, neque inuidia, neq; aliquo alio liuore de=
 uincitur. Siquidẽ omnes, quas meretur Absternius noster
 laudes nõ transis silëtio, imò ad eas ipsas cumulandas ob
 eius incredibilem eloquentiam, singularemq; doctrinam
 ultro accedis, idq; haud ab re, cũ pater omnium elegan=

tiarum

tiarum atque idem lepōrum omnium merito sit, & habeatur. Et ut hæc clariora luce non officij gratia, aut temere dicantur quotidie, quemadmodum aliqua eius laborum monimenta existere uidemus, quæ undique perfecta uerborum concinnitate, perspicacissimisque sententijs scatent, nam modo dicam de hoc apologorum libello nuper impresso, in quo perspicua, ac insignis eius ingenij amœnitas, non absque laude maxima redundare uidetur. Quare non uereor, ut is remisso cuiuscunque animo pessum eat, Absternioque (absit inuidia uerbo) omnium quam iucundissimo detrahatur. Cui & te, & me ob tanti nominis celebritatem, nulla unquam in re defuturos esse liquido constabit. Vale.

L A V R. A B S T E M I V S O C T A
uiano Vbaldino Comiti Mercatelli.
S. P. D.

L I T T V R V S hunc apologorum libellum, quem de numero fabularum Hecatomythium nuncupavi, multum diuque dubitavi Octauiane princeps inclyte, tuo ne eum nomini potissimum dedicare. Nam cum tuam in me non sine plurimis beneficijs perspicere beneuolentiam, non aliquid mearum uigiliarum tibi deuouere, ingratis hominis esse uidebatur. Rursus cum tuorum in me officiorum numerum, diuinisque uirtutes tuas mecum ipse reuoluerem, indignum tantis meritis, tantaque sapientia munusculum hoc esse cernebam. Hanc tandem dubitationem meam amouit humanitas & prudentia tua, qua
non tam

non tam res tibi dono datas, quàm offerentium uoluntatē
 soles inspicere. Addidit quoq; mihi animū Guidus Vbal-
 dus clarissimus dux, & princeps meus omni laude maior
 qui opusculū meū de nonnullis locis obscuris superiori an-
 no ei dedicatū uultu ita placido, & serena frōte suscepit,
 ut sperare merito possem hoc tibi qualecunq; fore non in-
 gratū. Nō mediocriter etiā me incitarūt Georgius Emus
 pro Venetis hic agēs legatus, nō solū patricia nobilitate,
 uerumetiā bonarū artium studijs clarus, & Carolus Ve-
 rardus Cæsenas Archidiaconus Cæsena, & Alexādrī Pō-
 tificis Maximi cubicularius, uir omni literarū genere præ-
 stans, necnon Renatus Melioratus, & Robertus Ursus
 Ariminēses iurisconsulti clarissimi, nec minus, qui humani-
 tatis uacāt studijs, eruditi. Hi enim alijsq; cōplures optimi
 harū rerum censores, cū hunc libellū legissent, multis me
 uerbis sunt ad æditionem cohortati. Nō putauī igitur tam
 humano principi hoc munus ingratum futurū, quod tot
 eruditīs antè uiris placuisse cognouerā. Accipe igitur hoc
 quicquid est libelli, ab Absternio tuo, cuius mentem ani-
 mūq; si penitus posses inspicere, in hac tenui re, magnum
 munus tibi iudicares oblatum. Ne quis autē inutilem, &
 inanem hunc meū scribendi laborē existimaret, præfatiun-
 culam quandā præponendā censui, qua intelligeretur, do-
 ctos etiam & claros uiros in magnis rebus huiusmodi fa-
 bellis, non uoluptatis tantum, uerumetiam utilitatis gra-
 tia delectatos. Sedulo dedimus operam, ut seria potius
 quàm iocos saperent, unde ridiculas multas, quæ inter cō-
 ponendum sese mihi offerebant, consulto præterij, quia ni-
 mis lasciuæ, & tanti principis grauamine mihi uideban-
 tur indignæ

tur indignæ. Non tamen ita agrestis esse uolui, quin eas aliqua urbanitate aspergerem, maxime ad principem scribens, cum principes curarum mole pressi, soleant interdum recreandi animi gratia, iocos appetere. Vale.

E I V S D E M A B S T E M I I

Proœmium.

COgitanti mihi uaria scriptorum genera, qui ut humanæ uitæ prodesse, cogitationes suas literarum mandauere memoriæ, qui Apologos scripsere, non postremo loco digni esse uidentur. Non enim modo mortaliū animos incredibili quadam afficiunt uoluptate, uerumetiam ad res honestas, utilesq; peragendas suis fabellis, magis quàm philosophi suis præceptis, alliciunt. Nam ita in legentium animos quadam iucunditate penetrât, & quibusdam similitudinibus, quæ maxime ad commouēdos animos ualent, quid uitandum, faciendumq; sit ostendūt, ut omnes etiam inuiti, illis assentire cogantur. Sensus enim audiendi fastidiosissimus, res etiam utiles honestasq; haud facile admittit, ni fuerint aliqua urbanitate conditæ. Testis quidam orator Atheniensis, qui ad Athenienses uerba faciens, cum eos minus attentos uideret, rogauit ut saltem fabulam audire dignarentur. Quo impetrato, Ceres, inquit, & Hirūdo, et Anguilla simul iter faciētes, ad quendam fluuium peruenerūt. Hirundo quidem superuolauit: anguilla autem annem tranauit. Quod quum dixisset, obticuit. Interrogantibus autem illis quid Ceres egisset, Vobis, inquit, dea uestra succensuit, qui eos qui uobis utilia suadent, audire nolentes, tam attentis auribus confabulan-
tes

tes auditis. Quantam uim Apologi habeāt ad animos cō-
 mouendos, quum multis possem, tribus ero contentus
 exemplis ostendere. Samijs rectorē populi morti addicere
 uolentibus, Aesopus hac fābella dissuasit, dicens, Vulpem
 quandam fluuium transeuntem, in lacunam fuisse propul-
 sam. Vnde quum exire non posset, tenaci limo retenta,
 muscarum affligebatur aculeis. Quod Herinaceus conspi-
 catus, misericordia motus est, interrogauit que an uellet
 ut ab ea muscas abigeret. At illa abnuuit, dicens, Hæ meo
 sanguine iam plenæ, paruam mihi possunt inferre mole-
 stiam: si autem has abegeris, aliæ famelicæ superuenient,
 quæ quicquid mihi superest sanguinis exhaurient. Ita o
 uiri Samij uobis eueniet. Si enim hunc rectorē uestrum
 iam locupletem occideritis, alios eligatis necesse est: qui
 dum se opibus uolent implere, quicquid hic uobis reli-
 quit, eripient. His uerbis moti Samij, ab incepto desti-
 tere. ~~Hac ratione adductus Tiberius Cæsar, diurnos~~
~~magistratus dabat. Vnde, ut refert Iosephus, sub eo, per~~
~~uiginti annorū spatia, per duos tantum præsides, Gratū~~
~~scilicet & Pilatum, est gubernata Iudæa. Non parcit po-~~
~~pulis regnum breue, ut inquit Staius. Himerenses Phala-~~
~~ridem Agrigentinarū tyrannum ducem exercitus sui eli-~~
~~gere uolentes, Stesichorus poëta hoc apologo deterruit:~~
~~Equus, dicens, solus pascebat in prato. Adueniēte aut cer-~~
~~uo & pascua corrumpente, consuluit hominem qua pos-~~
~~set illum arte punire. Cui homo, Si frenum inquit accepe-~~
~~ris, & me armatum dorsum tuum ascendere permiseris.~~
 Quum huic consilio esset obsequutus, ceruum quidē ho-
 minis auxilio uictor abegit, sed nō amplius hominem dor-

so, non frenum depulit ore. Ita, inquit Stesichorus, uiri Himerenses uobis eueniet, si Phalaridem ducem efficietis. Hostes quidem uestros punietis, sed huic tyranno perpetuo seruietis. Quibus uerbis territi Himerenses, huiusmodi ducis eligendi consilium deposuere. Quum populus Romanus ab senatu secessisset, quòd tributum & militiam toleraret, nec ullo pacto reduci posset, non ne Agrippa Menenius eum hoc apologo reuocauit? Olim, inquit, Quirites, humani artus uentrem ociosum & desidem inuententes, ab eo discordarunt, nec amplius illi cibum ministrare decreuerunt. Sed quum ipsi quoq; alimēta illi denegando, quæ per omnia membra deferuntur, deficerent, cū eo in gratiam redierūt. Eodem, inquit, modo, Senatus & populus, quasi uenter & membra alterum alterius auxilio indigent: & ut discordia intereunt, ita concordia ualent. Qua fabula populus reuocatus, cum senatu in gratiā redijt. Non immerito igitur non solum Græci & Latini poetæ, ut Hesiodus & Horatius, huiusmodi fabulas suis operibus inseruerunt, uerum etiā maximi & celeberrimi philosophi, ut Plato, Aristoteles, Plutarchus, & multi alij eas plurimū cōmendauerunt, & ad institutionem moralis & ciuilis uitæ, non minimum facere arbitrati sunt. Quocirca Omnibonus Leonicensus, & Laurētius Valla, uiri ætatis nostræ doctissimi, paucos Aesopi apologos è Græco in latinum uertere, sibi laudē, cæteris uero uoluptati & utilitati fore non dubitarunt. Et iure quidē. Leguntur enim, & in doctissimorum uiroꝝ manibus quotidie uersantur. Non uideo igitur, quur has componendo fabulas laude fraudari debeam, quam cæteri Latini ex translatione

latione consequuti sunt: nisi adeò inuidi sumus, ut Latinis licere non putemus, quod Græcis est cum summa omnium laude concessum.

DE MVRE IN CISTA NATO.

Fabula prima.

MVs in cista natus, omnem ferè ibi duxerat ætatem, nucibus pastus, quæ in ea seruari solebant. Dum autem circa oras cistæ ludens decidisset, quæreretq; ascensum, reperit epulas lautissime paratas: quas quum gustare cœpisset, Quàm stultus, inquit, hætenus fui, qui toto in terrarum orbe nihil melius cistula mea esse credebam. Ecce quàm suavioribus uescor hic cibus.

Hæc fabula indicat, non patriam diligendam, si ignobilis sit, ut alia non adeamus loca: quum alibi beatiore esse possimus.

DE RVSTICO IMPETRANTE VT

triticum absque aristis nasceretur.

Fabula Secunda.

IMpetrauerat à Cerere rusticus quidam, ut triticum absque aristis nasceretur, ne metentium triturantiūq; manus lederet: quod ubi inaruit, à minutis auibus depastum est. Tum rusticus, Quàm digna, inquit, patior, qui parvæ cōmoditatis causa emolumenta quàm maxima perdididi. Fabula indicat, parua incommoda maiori utilitate pensanda.

DE ACCIPITRE COLVMBAM

insequente.

Quum accipiter columbam præcipiti insequeretur, uolatu, uillam quandam ingressus, à rustico captus est: quæ

est: quem blande ut se dimitteret obsecrabat, Non enim te læsi, dicens. Cui rusticus, Nec hæc, respondit, te læserat.

Fabula indicat merito puniri, qui innocentes lædere conantur.

DE ARANEA ET HIRVNDINE. 4

A Ranea in hirundinem excandescens, quæ muscas, qui suus est cibus capiebat, retia in foribus, per quas uolitare solebat, ut eam caperet, suspenderat, Hirundo uerò aduolans, retia cum textrice per aëra portabat. Tunc aranea in aëre pendens, & sese iamiam perituram intelligens, Quàm iuste hæc patior, dicebat, quæ minima uolatilia magno labore uix capiens, credidi tam magnas aues posse comprehendere.

Hac admonemur fabula, ne uiribus maiora aggrediamur.

DE RVSTICO AMNEM

transituro. 5

R Vsticus torrentem transiturus, qui forte imbribus excreuerat, quærebat uadum. Et quum primum eam fluminis partem tentasset, quæ quietior placidiorq; uidebatur, reperit eam altiore quam animo erat opinatus. Rursus ibi breuiorem tutioremq; adinuenit, ubi maiori aquarum strepitu fluuius decurrebat. Tunc secum, Quàm tutius, inquit, clamosis aquis, quam quietis & silentibus uitam nostram credere possumus.

Hac admonemur fabula, ut minus uerbosos & minaces, quam quietos extimescamus.

DE COLUMBA ET PICA. 6

Columba

Columba interrogata à pica, quid eam induceret, ut in eodem semper loco nidificaret, quum eius pulli inde sibi semper: surriperentur. Simplicitas, respondit.

Hæc indicat fabula, facile esse uiros probos sæpe decipi.

DE CUCULO ET ACCIPITRE. 7

Irisus ab accipitre cuculus, quòd quum sibi & corpore par, & colore non absimilis esset, præ angustia animi potius uermibus terrenis, quàm suauibus aliarum auium carnibus uesceretur: uidit paucis post diebus accipitrem à rustico, cuius columbas insectabatur, captum, ad metum cæterorum ex alta turre pendere. Cui cuculus, Quàm melius tibi, inquit, amice fuisset uermes uenari, quàm alienas aues impetere.

Hæc fabula indicat, eorum uitam tutiorem esse & magis probandam, qui suis rebus sine periculo cõtenti sunt, quàm illorum, qui aliena appetentes, adeunt magna uitæ discrimina.

DE ASINO ET VITULO. 8

Asinus & uitulus in eodem pascentes prato, sonitu campanæ hostilem exercitum aduentare præsenserrant. Tum uitulus, fugiamus hinc ò sodalis, inquit, ne hostes nos captiuos abducant. Cui asinus, fuge tu, inquit, quem hostes occidere & esse consueuerunt. Asini nihil interest, cui ubique eadem ferendi oneris est proposita conditio.

Hæc fabula seruos admonet, ne dominos magnopere mutare formident, modo prioribus deteriores futuri nõ sint.

DE VULPE ET MULIERIBVS

gallinam edentibus. 9

0 2

Vulpes

Vulpes iuxta uillam quandam transiens, conspexit cateruam mulierum, plurimas gallinas opipare assatas alto silentio comedentem: ad quas conuersa, Qui clamores, inquit, & canum latratus contra me essent, si ego facerem quod uos facitis? Cui respondens quaedam anus, Pessima animalium, inquit, nos quæ nostra sunt comedimus, tu uero aliena furaris.

Hæc fabula nos admonet, ne putemus nobis in aliena licere, quod proprijs dominis licet.

DE CAPONIBVS PINGVIBVS

& macro.

IO

Vir quidam complureis capones in eodem ornithobosco inclusos, largo nutricauerat cibo: qui pingues effecti sunt omnes, præter unum, quem ut macilentum irridebant fratres. Dominus nobiles hospites lauto & sumptuoso accepturus conuiuio, imperat coco, ut ex his interimat coquatq; quos pinguiore inuenerit. Hoc audientes corpulenti, sese afflictabant, dicentes, Quanto præstitisset nos macilentos esse.

Hæc fabula in pauperum solamen conficta est, quorum uita tutior, quam diuitum.

DE TRABE ET BOBVS EAM

trahentibus.

II

TRabs ulmea de bobus conquerebatur, dicens, Ingrati, ego multo tempore meis uos frondibus alui, uos uerò me nutricem uestram per saxa & luta trahitis. Cui boues, Gemitus suspiriaq; nostra, & stimulus quo pungimur, te docere possunt, quòd te trahamus inuiti. Ignouit trabs.

Hæc nos docet fabula, ne in eos excandescamus,

qui nos

qui non sua sponte nos lædunt.

DE ARBORIBVS PVLCHRIS ET
deformibus. 12

ARbores complures in eodem creuerant loco proæ
ceræ, rectæ, enodes que, præter unam humilem, paræ
uam, nodosam que, quam, ut deformem, pusillam que, cæ
teræ ludibrio habere solitæ erant. Aedificaturus domum
loci dominus, iubet omnes excidi, præter eam, quæ bre
uitate & deformitate sua ædificium indecorum reddi
tura uidebatur. Cæteris excisis, deformis hæc secum di
cebat, De te non amplius querar natura, quòd me turpem
genueris, quum formosis tam magna uideam imminere
discrimina.

Hæc fabula nos admonet, ne doleamus nos natos esse
deformes, quum multis formositas sæpe nocuerit.

DE CYGNO IN MORTE CANENTE
comprehensò à ciconia. 13

CYgnus moriens, interrogabatur à ciconia, quur in
morte, quam cætera animalia adeò exhorrent, multo
suauiores, quam in omni uita emitteret sonos, quum po
tius mœstus esse deberet. Cui cygnus, Quia inquit, neque
cibi quærendi cura amplius cruciabor, neque aucupum
laqueos extimescam.

Hæc fabula nos admonet, ne mortem formidemus, quæ
omnes uitæ præsentis miseriæ præciduntur.

DE MULIERE VIRVM MORIENTEM
flente, & patre eam consolante. 14

Mulierem adhuc iuuenem, cuius uir animam age
bat, parens, consolabatur, dicens, Ne te afflictes,

ne tantopere filia. Alium enim uirum tibi inueni isto longe formosiore, qui prioris desiderium facile mitigabit. At mulier doloris impatiens, ut quæ maritum ardenti amore prosequeretur, non modo uerba parentis non admitteret, sed intempestiuam alterius mariti mentionem accusabat. At ubi maritum defunctum uidet, inter lachrymas & luctus parentem interrogat, an adsit iuuenis ille, quem sibi in uirum dare uelle se dixerat.

Fabula indicat, quàm cito defunctorum maritorum amor, & uxorum animo excidere soleat.

DE MULIERE AMATORIS DISCESSUM

flente.

15

Mulier impudica amatorem suum abeuntem, quem omnibus ferè rebus spoliauerat, multis lachrymis prosequeretur. Interrogante autem eam uicina, cur ita inconsolabiliter fleret, Non discessum eius, sed pallium quod ei reliqui, fleo. Hæc fabula indicat, non amatores, sed eorum bona à meretricibus amari.

DE MUSCA QUAE QUADRIGIS INSIDENS,

puluerem se excitasse dicebat.

16

Quadrigæ in stadio currebant, quibus musca insidebat. Maximo autem puluere tum equorum pedum pulsu, tum rotarum uoluntatione exorto, dicebat musca, Quàm magnam uim pulueris excitauit.

Hæc fabella ad eos spectat, qui cum ignaui sint, alienam tamen gloriam, suis magnificis uerbis in se transferre conantur.

DE ANGVILLA CONQVERENTE

quod magis quàm serpens infestaretur.

17

Anguilla

Anguilla interrogabat serpētem, quare cum similes essent atq; cognati, homines tamē se potius, quā illū insequerentur. Cui serpens, Quia rarus, inquit, me lædit impune.

Fabula indicat, minus lædi solere, qui sese ulsciscuntur

DE ASINO, SIMIA, ET TALPA. 18

Conquerenti asino, quòd cornibus careret, Simiæ uerò quòd cauda deesset, Tacete, inquit talpa, cum me oculis captam esse uideatis.

Hæc fabula ad eos pertinet, qui non sunt sua sorte contenti, qui si aliorum infortunia considerarent, æquiori animo tolerarent sua.

DE NAVTIS SANCTORVM AVXI-

lium implorantibus.

19

Nauta quidam in mari subita & atra tempestate deprehensus, cæteris eius socijs diuersorum auxilium implorantibus, Nescitis, inquit, quid petatis. Ante enim quā sancti isti ad deum, pro nostra liberatione se conferant, hac imminente procella obruemur. Ad deum igitur confugiendum censeo, qui absque alterius adminiculo, à tantis malis nos poterit liberare. Inuocato igitur dei omnipotentis auxilio ilico procella cessauit.

Fabula indicat, ubi potentioris auxilium haberi potest, ad imbecilliores non fugiendum.

DE PISCIBVS È SARTAGINE, IN

prunas desilientibus.

20

Pisces adhuc uiui in sartagine feruenti oleo coquebātur, quorum unus, Fugiamus hinc fratres, inquit,

0 4

ne pereā

tie pereamus. Tunc omnes pariter è sartagine exilientes, in ardenteis prunas deciderunt. Maiori igitur dolore affecti, damnabant consilium, quod ceperāt, dicētes *Quanto atrociori nunc morte perimus?*

Hæc nos admonet fabula, ut ita præsentia vitemus pericula, ne incidamus in grauiora.

DE QVADRVPEDIBVS SOCIETATEM

aduersus aues cum piscibus ineuntibus. 21

QVadrupes cum bellum sibi ab auibus esset indictum, cum piscibus fœdus inierunt, ut eorum auxilio, se ab auium furore tuerentur. Cum autem optata expectarent auxilia, Pisces negant per terram ad eos accedere posse.

Hæc nos admonet fabula, ne eos nobis socios faciantus, qui cum opus sit, nobis adesse non possint.

DE LEGATO AVARO TUBICINES

nes decipiente. 22

QVidam auarus pro patria legatus, in aliam urbem profectus erat, cui tubicines præsto affuerunt, ut illius aures tubarum clāgore, loculos autem suos pecunia implerent. Quibus ille renunciari iubet, non esse nunc locum cantibus, se in summo luctu & mœrore cōstitutum, matrem enim suam obiisse. Tubicines autem spe frustrati, & mœsti abeunt. Amicus quidā legati audiens luctum, ad eum uisendū, consolandumq; accedit, interrogatq; quā diu mater eius obiisset. Quadraginta iā anni sunt, inquit. Tūc amicus intellecta legati strophæ, in risum effusus est.

Hæc fabula ad auaros facit, qui omni arte student conseruare pecuniam.

DE VIRO QUI AD CARDINALEM
nuper creatum gratulandi gratia
accessit. 23

Vir quidam facetus admodum & urbanus, audiens
amicum suum ad Cardinalium, quos uocant, di-
gnitatem assumptum, ad eum gratulandi gratia accessit,
qui honore tumidus, amicum, ueterem, agnoscere dissimu-
lans, quisnam esset interrogabat. Cui ille, ut erat ad ioc-
os promptus, Miseresco, inquit tibi, ceterisq; qui ad hu-
iusmodi honores perueniunt. Quam primum enim di-
gnitates eiusmodi estis assecuti, uisum auditum'que, &
ceteros sensus ita amittitis, ut pristinos amicos, amplius
non cognoscatis.

Hæc fabula eos notat, qui in altum sublatis, ueteres de-
spiciunt amicitias.

DE IUVENE SENIS CURVITAE 24
tem ridente.

Iuuenis quidam conspiciatus senem in arcu tensi simi-
litudinem curuum, interrogauit an sibi arcum uellet
uendere. Cui ille, Et quid, inquit, est tibi opus pecuniam
amittere? Si enim ad meam perueneris ætatem, absque pe-
cunia arcum tibi natura concederet.

Hæc fabula indicat minime irridenda uitia senilis æta-
tis, quam nemo uiuendo effugere potest.

DE SENE PVELLAM IN VXORE
rem accipiente. 25

Vir quidam imprudens exacto septuagesimo uitæ an-
no puellam duxerat in uxorem, qui ad id tempus in
cœlibatu permansisset. Cui cum debitum soluere non pos-

set, dicere solebat, Quàm male uitam meam disposui. Iuveni enim mihi uxor deerat, nūc autem senex desum uxori.

Hæc fabula innuit, omnia suo tempore peragenda.

DE AQUILA ET PICA.

26

Pica aquilam rogabat, ut se inter suos familiares & domesticos acciperet, quando id mereretur cum corporis pulchritudine, tum ad mandata peragenda linguæ uolubilitate. Cui aquila, Hoc facerem, respondit, ni uerer, ne quæ intra tegulam fiunt, tua loquacitate cuncta efferes. Hæc fabula monet, linguaces & garrulos domi non habendos.

DE TURDO AMICITIAM CVM

hirundine ineunte.

27

Gloriabatur turdus se amicitiam contraxisse cum hirundine. Cui mater, Stultus es filij inquit, si credis cum ea posse conuiuere, cum uterque uestrum diuersa soleat appetere loca. Tu enim frigidis, illa tepidis delectatur locis. Hac monemur fabula, ne eos nobis faciamus amicos, quorum uita à nostra dissentit.

DE RVSTICO ET MVRE.

28

Rusticus quidam erat admodum pauper, sed adeò facetus, ut ne calamitatis quidem tēpore, natiui lepōris obliuisceretur. Is cum uillam suā, casu igne iniecto, ita ardentem uideret, ut aliquo modo ignem extinguere posse diffideret, mœstus spectabat incendium. Interim cernit murem quendam, qui uilla egressus, periculum quàm occyssime fugiebat. Oblitus damnorum rusticus cucurrit, & murem corripuens, illum in medium iecit incendium, dicens, Ingratū animal tempore felicitatis mecum habitasti, nunc

sti, nunc quia fortuna mutata est, uillam meam deseruisti.

Fabula indicat, eos non esse ueros amicos, qui arri-
dente fortuna à latere tuo non discedunt, turbata autem,
præcipiti abeunt cursu.

DE DIVITE QVODAM ET SERVO. 30

Vir erat diues, seruum habens tardi ingenij, quem re-
gem stultorum solebat nuncupare. Ille his uerbis sæ-
pius irritatus, statuit hero par referre. Semel enim in he-
rum conuersus, utinam, inquit, rex stultorum essem, in
toto enim terrarum orbe, nullum meo latius esset impe-
rium, & tu quoque meo subesses imperio.

Fabula indicat, omnia plena esse stultorum.

DE CANIBVS VRBANIS VILLAE

ticum insequentibus.

31

Canes complures urbani, quendam uillaticum præci-
piti insequabantur cursu, quamdiu ille fugit, nec re-
pugnare ausus est. At ubi in sequentes cōuersus subsistit,
& dentes ipse quoque ostēdere cœpit, omnes pariter sub-
stiterunt, nec aliquis urbanorum illi propinquare aude-
bat. Tunc imperator exercitus, qui ibi aderat, ad suos cō-
uersus milites, comilitones, inquit, hoc spectaculum nos
admonet, ne fugiamus, cum præsentiora fugiētibus, quàm
repugnantibus uideamus imminere pericula.

DE ANV DAE MONEM ACCVSANTE. 33

Volunt homines ut plurimum, quando sua culpa ali-
quid sibi acciderit aduersi, in fortunam uel in dae-
monem culpam conferre, ut se crimine exuant, adeò om-
nes sibi indulgent. Hoc demon ægre ferens, cum uideret

anum

anum quandam, arborem ascendentem, ex qua illam ruituram, & in se culpam collaturam praeuiderat, accitis testibus dixit, Videte anum illam absque meo consilio arborem ascendentem, unde eam casuram esse prospicio. Estote mihi testes, me ei non suasisse, ut soleata illuc ascenderet. Mox anus cecidit & cum interrogaretur cur soleata arborem ascendisset, Dæmō, inquit, me impulit. Tūc dæmon adductis testibus, probauit id ab anu absque suo factum esse consilio.

Fabula indicat, homines minime uenia dignos, qui, cū libere peccent, fortunam uel dæmonem accusant.

DE TESTUDINE ET RANIS. 34

Testudo conspicata ranas, quæ eodem stagno pascebantur, adeo leues, agilesq; ut facile quolibet prosilirent, & longissime saltarent, naturā accusabat, quòd se tardum animal, & maximo impeditum onere, procreasset, ut neq; facile se mouere posset, & magna assidue mole premeretur. At ubi uidit ranas anguillarum escā fieri, & cuiuscunq; uel leuissimo ictui obnoxias, aliquantulū recreata dicebat: Quanto melius est onus, quo, ad omnes ictus munita sum, ferre, quàm tot mortis subire discrimina.

Hæc fabula indicat, ne ægre feramus dona naturæ, quæ maiori nobis commodo saepe sunt, quàm nos intelligere ualeamus.

DE GLIRIBVS QUERCVM ERVERE

re uolentibus.

35

Gliræ quercum arborem glandiferam dentibus eruere destinauerant, quò paratiorem haberent cibum, ne uictus gratia toties ascendere & descendere cogerentur.

tur. Sed quidam ex eis, qui *etate & usu rerum ac prudentia* ceteros longe anteibat, eos absterruit, dicens, Si *nutricem nostram nunc interficiemus*, quis futuris annis, nobis ac posteris nostris alimenta praebebit?

Fabula haec monet, uirum prudentem debere non modo praesentia intueri, uerum etiam futura longe prospicere.

DE CANE ET HERO.

36

CANEM quidam habens, quo magis ab illo diligere-
tur, *semper eum suis pascebat manibus, ligatumque*
soluebat. *Ligari autem & uerberari iubebat a seruo, ut*
beneficia a se, maleficia autem a seruo in illum uiderentur
esse collata. Aegre autem ferens canis se assidue ligari uer-
berarique, aufugit. Et cum increparetur a domino ut in-
gratus, & tantorum beneficiorum inmemor, qui se fugis-
set, a quo semper dilectus, pastusque fuisset, ligatus autem,
uerberatusque nunquam, respondit, *Quod seruus tuo iussu*
facit, a te factum puto.

Haec fabula indicat, eos malefactores habendos, qui ma-
leficiorum causa fuere.

DE AVIBVS SCARABEOS

timentibus.

37

MAGNUS timor aues incesserat, ne Scarabei arcu pi-
lari eas occiderent, a quibus magnam pilarum uim
in sterquilino summo labore fabricatam audierunt. Tunc
passer, Nolite, inquit, pauescere. Quomodo enim pilas
in nos per aera uolantes iacere poterunt, cum eas per ter-
ram magno molimine uix trahant?

Haec fabula admonet, ne hostium opes extimescamus
quibus deesse uidemus ingenium.

De Vrso

VRsus ictus ab ape, tanta ira percitus est, ut aluearia in quibus apes mellificauerant, tota unguibus discerperet. Tunc apes uniuersæ, cum domos suas dirui, cibaria auferri, filios necari uiderent, facto impetu aculeis ursum inuadentes, penè necauere: Qui ex earum manibus uix elapsus, secum dicebat, Quanto melius erat, apis unius aculeum tolerare, quam tot in me hostes mea iracundia concitare.

Hæc fabula innuit lōge melius interdum esse iniuriam unius sustinere, quàm dum unum punire uolumus, multos nobis inimicos comparare.

AVceps tetenderat uolucris retia, largamq; illis in area effuderat escam, pascentes tamen aues non capiebat, quia sibi uidebantur pauca. Quibus pastis ac uolantibus, aliæ pastum adueniunt, quas quoq; propter paucitatem capere neglexit, hoc per totum diem ordine seruato, ac alijs aduenientibus, alijs abeuntibus, illo semper maiorem prædam expectante, tandem aduesperascere cœpit. Tunc auceps admissa spe multas capiendi, cum iam tempus esset quiescendi, attrahens retia, unam tantum fringillam, quæ infelix in area remanserat, cepit.

Hæc fabula indicat, qui omnia comprehendere uolunt, sæpe pauca uix capere posse.

Miles equum habens optimum, emit alium nequaquam illi bonitate parem, quem multo diligentius, quàm priorem nutricabat, tunc priori sic ait, cur me do-

minus quam te impensius curat, cum tibi neque pulchritudine, neque robore, neque uelocitate comperandus sim? Cui ille, *Est hæc, inquit, hominum natura, ut semper in nouos hospites benigniores sint.*

Hæc fabula indicat, hominum amentiam, qui noua etiam si deteriora sint, solent ueteribus anteponeere.

DE SVE ET CANE.

41

SVs irridebat canem odorisequum, qui domino murmure, & cauda adularetur, à quo ad artem aucupatoriã multis uerberibus, auriumq; uellicationibus fuerat instructus. Cui canis, *Nescis inquit, insane, nescis quæ ex uerberibus illis sim consecutus. Per ea enim suauissimis perdicum, coturnicumq; carnibus uescor.*

Hæc fabula nos monet, ne iniquo feramus animo præceptorum uerbera, quæ multorum bonorum causa esse consueuere.

DE TRABE BOVM PIGRITIAM

increpante.

42

TRabs, quæ curru uehebatur, boues ut lentulos increpabat, dicens, *Currite pigri, onus enim leue portatis. Cui boues, Irrides nos, responderunt, ignoras quæ te pœna maneat. Onus hoc nos cito deponemus: tuum autẽ tu quo ad rumparis, sustinere cogeris. Indoluit trabs, nec amplius boues conuitijs laceffere ausa est.*

Hæc fabula quemlibet monet, ne alium insultet calamitatibus, quum ipse possit maioribus subiacere.

DE CARDVELLE ET PVERO.

43

CArduelis auis interrogata à puero, quo in delitijs habitata, & suauibus et largis cibis nutrita fuerat, quur cauea egressa

egressa regredi nollet, Vt meo, inquit, me arbitrato, non tuo, pascere possim.

Hæc fabula indicat, vitæ libertatem, cunctis delitijs anteponendam.

DE SCURRA ET EPISCOPO. 44

N **S**curra quidam Calēdis Ianuarij ad Episcopum quendam diuitem quidem, sed auarum accedens, numisma aureum strenæ nomine petijt. Antistes insanire hominem dicit, qui crederet tantam pecuniam sibi in strenam dari. Tunc scurra nummum argenteum efflagitare cœpit. Sed quum ille hoc quoque nimium sibi uideri diceret, æreum quadrantem ut saltem sibi traderet, orabat. Sed quum ne hunc quoque posset ab episcopo extorquere, Reuerende, inquit, pater, saltem benedictione tua me pro strenâ imperti. Tūc episcopus, Flecte, inquit, genua fili, ut te benedicam. At ego, inquit scurra, benedictionem istam tuam tan uilem nolo. Si enim nummum æreum ualeret, eam mihi nunquam profecto concederes.

Hæc fabula contra eos episcopos & sacerdotes conficta est, qui diuitias & opes pluris faciunt, quàm cuncta ecclesiæ sacra atque mysteria.

DE VPVPA INDIGNE HONORATA. 45

Inuitatæ ferè omnes aues ad aquilæ nuptias, indignè strebant upupam cæteris præferri, quia corona insignis esset, & uersicoloribus pennis ornata, quum semper inter stercorea & sordes solita esset uolutari.

Hæc fabula stultitiam eorum arguit, qui in hominibus honorandis potius uestitum, nitorem, præstantiamq; formæ, quàm uirtutes moresq; soleant attendere.

De Sacer

DE SACERDOTE ET PYRIS.

46

Sacerdos quidam gulosus extra patriam ad nuptias proficiscens, ad quas fuerat inuitatus, reperit in itinere pyrorum aceruum, quorum ne unum quidem attigit, quamuis magna affectus fame: quin potius ea ludibrio habens, lotio consperfit. Indignabatur animi huiusmodi cibos sibi in itinere offerri, qui ad lautas accedebat epulas. Sed quum in itinere torrentem quendam ita imbribus auctum offendisset, ut sine vitæ periculo eum transire non posset, domum redire constituit. Reuertens autem ieiunus, tanta est oppressus fame, ut nisi pyra illa, quæ urina consperserat comesset, quum aliud non inueniret, extingueretur.

Hæc fabula monet, nihil esse contemnendum, quum nihil sit tam uile & abiectum, quod aliquando usui esse non possit.

DE MVLO ET EQVO.

47

Mvlus conspiciens equum, aureo freno ephippioque insignem, & purpureis opertum phaleris, rumpebatur inuidia, illum beatum reputans, qui continue optimis uesceretur cibus, & decoro amiciretur ornatu: se autem præ illo infelicem, qui clitellis male dolatis oppressus, quotidie maxima onera ferre cogeretur. At ubi uidit equum pugna redeuntem, multis affectum uulneribus, præ illius calamitate se felicem appellabat, longe melius esse dicens, quotidiano labore durum uictum quæritare, & turpiter uestiri, quam post optimos & delicatos cibos, & tantos ornatus, mortis adire discrimina.

Hæc fabula monet, regibus & principibus minime inuidendum, quia diuitijs & opibus abundant, ut quum ui-

p

tam eorum

tam eorum longe pluribus periculis, quàm pauperum, uideamus esse subiectam.

DE PORCO ET EQVO.

48

Porcus conspiciens equum bellatorem, qui cataphractus ad pugnam prodibat, Stulte, inquit, quò proferas? In pugna enim fortasse morieris. Cui equus, At tibi inter lutum sordesq; impinguato, quamuis nihil dignum laude gesseris, cultellus adimet uitam, mortem uerò meam comitabitur gloria.

Hæc fabula innuit, honestius esse rebus præclare gestis occumbere, quàm uitam turpiter actam protrahere.

DE CORIARIO EMENTE PELLEM

ursi à uenatore, nondum capti.

49

Coriarius ad uenatorem accedens, emit ab eo pellem ursi, pecuniamq; pro ea protulit. Ille sibi in præsentia pellem ursi non esse, cæterum postridie uenatum profecturum,ursoq; interfecto, pellem illius ei se daturum pollicetur. Coriarius animi gratia cū uenatore in syluam profectus, altissimam arborem ascendit, ut inde ursi uentorisq; certamen prospiceret. Venator intrepidus ad antrum, ubi ursus latebat, profectus, immisissis canibus illum exire cōpulit: qui euitato uentoris iclu, eum prostrauit humi. Tunc uenator sciens hanc ferā in cadauera non sequi, anhelitu retento, se mortuum simulabat. Ursus naribus admotis olfaciens, quum illum nec naso nec corde spirantem deprehenderet, abscessit. Coriarius quum feram abesse prospiceret, ac nihil amplius adesse periculi, ex arbore se deucens, & ad uenatorem qui nondum surgere audebat accedens, illum ut surgeret monebat. Interrogat

uit

uit deinde, quid ad aurem ei torsus locutus esset. Cui uenator, Monuit me, inquit, ne deinceps ursi pellem uendere uelim, nisi eum prius ceperim.

Hæc fabula indicat, incerta pro certis non habenda.

DE HEREMITA ET MILITE. 30

Heremita quidam uir sanctissimæ uitæ militem hortabatur, ut relicta seculi militia, quam absq; dei offensa, & animæ discrimine pauci exercent, tandem se corporis traderet quieti, & animæ consuleret salutem. Cui miles, Faciam inquit, quod mones pater. Verum enim, quod hoc tempore milites, neque stipendia exigere ualeant, licet exigua sint, neque prædari possint.

Fabula significat, multos uitij renunciare, quia illa amplius exercere non possunt.

DE VIRO ET VXORE

bigamis.

31

Vir quidam defuncta uxore, quam ualde dilexerat, duxit alteram, & ipsam uiduam, quæ assidue ei prioris mariti uirtutes, fortiaq; facinora obijciebat. Cui ut par referret, ipse quoque defunctæ uxoris mores probatissimos pudicitiamq; insignem referebat. Quadam autem die uiro irata, pauperi eleemosynam petenti, partem caponis, quem in coenam utrisque coxerat, dedit, dicens, Do tibi hoc pro anima prioris uiri. Quod audiens maritus, accersito paupere reliquum caponis dedit, dicens, Et ego quoque tibi hoc pro anima uxoris meæ defunctæ. Sic illi dum alter alteri nocere cupiunt, quid coenarent tandem non habuerunt.

Hæc fabula monet, non esse contra eos pugnandum, qui se possint optime uindicare.

DE LEONE ET MURE. 52

LEo laqueo captus in sylua, cum se ita irretitum uideret, ut nullis uiribus se inde posse explicare confideret, murem rogauit, ut abroso laqueo eum liberaret, promittens tanti beneficij se nō immemorem futurum. Quod cum mus prompte fecisset, leonem rogauit, ut filiam eius sibi traderet in uxorem. Nec abnuuit leo, ut benefactori suo rem gratam faceret. Noua autem nupta ad uirum ueniens, cum eum non uideret, casu illum pede pressit, atq; contriuit.

Hæc indicat fabula, matrimonialia, & cætera consortia improbanda, quæ ab imparibus contrahuntur.

DE VLMO ET SILERE. 53

VLmus in ripa fluminis nata, siler sibi proximum irridebat, ut debile & inualidum, quòd ad omnem uel leuissimum undarum impetum flecteretur, suam autem firmitatem & robur, magnificis extollebat uerbis, quòd multos annos assiduos annis impetus, inconcussa pertulerat. Semel autem maxima undarum uiolentia, ulnus perfracta trahebatur ab aquis. Cui siler ridens, inquit, Cur me deseris uicina, ubi est nunc fortitudo tua?

Fabula significat, sapientiores esse, qui potentioribus se cedunt, quam qui resistere uolentes, turpiter superantur.

DE CERA DURICIEM APPETENTE. 54

CEra ingemiscebat se mollem, & cuicumque leuissimo Cictui penetrabilem procreatam. Vidēs autem lateres
ex luto

ex luto multo se molliori factos, in tantam duritiem ignis calore peruenisse, ut multa perdurarent secula, se iecit in ignem, ut eandem duriciem consequeretur. Sed statim igne liquefacta, consumpta est.

Hac admonemur fabula, ne appetamus, quod est nobis natura denegatum.

DE AGRICOLA MILITIAM ET

mercaturam affectante.

55

Agricola quidam ægre ferebat se assidue terram uolere, nec perpetuis laboribus ad magnas diuitias peruenire, cum nonnullos uideret milites, qui actis prælijs ita rem auxerant, ut bene induti incederent, & lautis epulis nutriti, beatam agerent uitam. Venditis igitur ouibus, capris, ac bobus, equos emit & arma, & in militiam profectus est, ubi cum ab imperatore suo male pugnatum esset, non solum quæ habebat perdidit, sed etiam pluribus uulneribus affectus est. Quare damnata militia, mercaturam exercere statuit, ut ubi maius lucrum, & minorem laborẽ existimabat. Prædijs igitur uenditis, cum nauem mercibus impleuisset, nauigare cœperat, sed cum in alto esset, tempestate subito coorta, nauis submersa est, & ipse cum cæteris, qui in ea erant, ad unum omnes periire.

Hæc fabula monet, quemlibet debere sua arte esse contentum, cum ubique sit parata miseria.

DE ASINO ET SCURRA.

56

Asinus indigne ferens scurram quendam honorari, & pulchris uestibus amiciri, quia magnos uentris edebat sonos, ad magistratus accessit, petens ne se minus quam scurram honorari uellent, & cum magistratus ad-

mirantes eum interrogarent, cur se ita honore dignum duceret, inquit, Quia maiores quàm scurra crepitus uentris emitto, eosq; absque fœtore.

Hæc fabula eos arguit, qui in rebus leuissimis, suas pecunias profundunt.

DE AMNE SVVM FONTEM CON=

uitijs laceffente.

57

AMnis quidam suum conuitijs fontem laceffebat ut inertem, quòd immobilis staret, nec ullos haberet pisces, se autem plurimum commendabat, quòd optimos crearet pisces, & per ualles blando murmure serperet. Indignatus fons, in amnem uelut ingratum, undas repressit. Tunc annis & piscibus & dulci sono priuatus, euanuit.

Hæc fabula eos notat qui bona, quæ agunt, sibi arrogant, non deo attribuunt, à quo largo fonte nostra bona procedunt.

DE VIRO MALIGNO

& dæmone.

58

Vir malignus quum plurima perpetrasset scelera, & sepius captus, & carcere conclusus, arctissima & peruigili custodia teneretur, dæmonis auxilium implorabat, qui sepenumero illi affuit, & è multis eum periculis liberauit. Tandem iterum deprehenso & solitum auxilium imploranti, dæmon magnum calceorum pertusorũ fascem super humeros habens apparuit, dicens, Amice amplius tibi auxilio esse non possum, tot enim loca pro te liberando hæctenus peragraui, ut hos omnes calceos contriuerim. Nulla mihi superest pecunia, qua alios ualeam comparare. Quare pereundum est tibi.

Hæc admonet

Hæc admonet fabula, ne existimemus nostra semper impunita fore peccata.

DE AVIBVS PLVRES REGBS

eligere uolentibus.

59

AVes consultabant de pluribus regibus eligendis, cū Aquila tantos uolucrum greges sola regere non posset, fecissentq; uoto satis, nisi cornicis monitu, à tali consilio destitissent: quæ cum causam rogaretur, cur non plures reges duceret eligendos, Quia difficilius, inquit, plures quàm unus saccus, implentur.

Hæc fabula docet, longe melius ab uno, quàm à multis principibus gubernari.

DE MULIERE QVAE PRO VIRO SE

mori uelle dicebat.

60

MAtrona quædam admodum pudica, & uiri amatissima, ægreferebat maritum aduersa ualetudine detineri. Lamentabatur, ingemiscebat, & ut suum in uirū amorem testaretur, rogabat mortem, ut si maritum sibi esset ereptura, se potius quàm illū uellet occidere. Inter hæc uerba mortē cernit horribili aspectu uenientem, cuius timore perterrita, et iam sui uoti pœnitens, Nō sum ego, inquit, quem petis, iacet ibi in lecto, quē occisura uenisti.

Hæc fabula indicat, neminem esse adeò amantem amici, qui non malit sibi bene esse, quàm alteri.

DE ADOLESCENTE IN FVNERE

matris canente.

61

Vir quidam defunctā uxorē, quæ ad sepulchrū efferebatur, lachrymis & fletibus prosequabatur. Filius uerò eius canebat, qui cū à patre increparetur, ut amens

Et insanus, qui in matris funere cantaret, cum unâ secum
moestus esse, et flere deberet, inquit, Pater mi, si sacer-
dores ut canerent conduxisti, cur mihi irasceris gratis
concinenti? Cui pater, Non tuum, inquit, et sacerdotum
est idem officium.

Fabula indicat, non omnia omnibus esse decora.

DE VIRO ZELOTYPPO QUI VXOREM

dederat custodiendam.

62

Vir zelotypus, uxorem, quam parum pudice uiuere
compererat, cuidam amico, cui plurimum fidebat,
dederat custodiendam, ingentem pollicitus pecuniam, si
eam ita diligenter obseruaret, ut nullo modo coniugalem
uiolaret copulam. At ille ubi aliquot dies expertus, custo=
diam hanc nimis difficilem, et ingenium suum uersutia
mulieris uinci comperisset, ad maritum accedens dixit, se
amplius nolle hanc tam duram gerere prouinciam, quan=
doquidem ne Argus quidem, qui totus oculus fuit, mu=
lierem inuitam posset custodire. Addidit præterea, si ne=
cesse sit, malle se anno integro saccum plenum pulicibus
quotidie in pratum deferre, solutoq; sacco eos inter her=
bas pascere, uespereq; facto, omnes domum reducere, quam
una die impudicam mulierem seruare.

Hæc fabula indicat, nullos custodes esse ita diligentes,
qui impudicas mulieres ualeant custodire

DE VIRO CLYSTERIA

recusante.

63

Vir quidam natione Germanus, diues admodum, agro
tabat, ad quem curandum plures accesserant medici
(ad mel enim cateruatim conuolant muscæ) quorum unus
inter

inter cætera dicebat opus esse clysteribus, si uellet conualescere. Quòd cum uir huiusmodi insuetus medicinæ audiret, furore percitus, medicos domo eijci iubet, dicens, eos esse insanos, qui cum caput sibi doleret, podici uellēt mēderi. Hæc fabula innuit, etiã salutaria insuetis & inexper-tis, aspera & obfutura iuderi.

DE ASINO AEGROTANTE, ET
lupis uisitantibus. 64

Asinus ægrotabat, famaꝫ exierat, eum cito moriturum, ad eum igitur uisendum, cum lupi canesꝫ uenissent, peterentꝫ à filio, quomodo pater eius haberet, ille per ostij rimulam respondit, Melius quàm uelletis.

Hæc indicat fabula, quòd multi fingunt moleste ferre mortem aliorum, quos tamen cupiunt celeriter interire.

QVOD NUCI, ASINO, ET MULIERI
profunt uerbera. 65

Mulier quædã interrogabat nucẽ secus uiam natã, quæ à prætereũte populo saxis impetebatur quare esset ita amēs, ut quo pluribus maioribusꝫ uerberibus cæderetur, eo plures, præstantioresꝫ fructus procrearet. Cui iuglans, Es'ne inquit, prouerbij immemor ita dicētis, Nux, asinus, mulier simili sunt lege ligati, Hæc tria nil recte faciunt, si uerbera cessent.

Hæc fabula innuit, sæpe homines proprijs iaculis, se solere confodere.

DE ASINO LABORVM FINEM
non inueniente. 66

Asinus hyberno tempore plurimum angebatur, quòd animio afficeretur frigore, & durum palearum haberet

beret uictum. Quare uernam temperiem, & teneras herbas optabat. Sed cum uer aduenisset, cogereturq; à domino, qui figulus erat, argillam in aream & in fornacē: indeq; lateres, imbrices, tegulas, ad diuersa loca deferre: pertesus ueris, in quo tot labores tolerabat, æstatem omnibus uotis expebat, ut dominus messe impeditus, eū quiescere pateretur. Sed tūc quoque cum messis in aream, & inde domum triticum ferre compelleretur, nec quieti locus sibi esset, autumnum saltem laborum finem fore sperabat. Sed ubi ne tunc quoque malorum terminum adesse cernebat, cum quotidie uinum, poma, ligna portanda essent, rursus hyemis niues & glaciem efflagitabat, ut nunc saltem aliqua sibi requies à tantis laboribus concederetur.

Hæc fabula indicat, nulla esse præsentis uitæ tempora, quæ non perpetuis sint subiecta laboribus.

DE MVRE QVÆ CVM FELE AMI

citiam contrahere uolebat.

67

MVres cōplures in cauo parietis commorantes cōtemplabātur felem, quæ in tabulato capite demisso, & tristi uultu recumbebat. Tunc unus ex eis, Hoc animal, inquit, benignum admodū, & mite uide. Vultu enim ipso sanctimoniam quādam præfert. Volo ipsum alloqui, & cum eo indissolubilem nectere amicitiam. Quæ cum dixisset & propius accessisset, à fele captus, & dilaceratus est. Tunc cæteri hæc uidentes, secum dicebant, Non est profecto, non est uultui temere credendum.

Hæc fabula innuit, non ex uultu, sed ex operibus homines iudicandos, cum sub ouili pelle, sæpe atroces lupi delitefcant.

De Asino

DE ASINO QUI HERO INGRATO

seruierat. 68

Asinus, qui uiro cuidam ingrato multos annos inoffenso pede seruierat, semel, ut fit, dum sarcina pressus, graui & salebrofa incedit uia, sub onere ceciderat. Tūc dominus implacabilis multis uerberibus surgere cōpellebat, pigrum animal & ignauum nuncupans. At ille miser inter uerbera hæc secum dicebat, Infelix ego quā in ingratum sortitus sum herum. Nam quamuis ei multo tempore sine offensa seruierim, tamen non hoc unum delictum tot meis pristinis beneficijs compensat.

Hæc fabula in eos conficta est, qui beneficiorū sibi collocatorum immemores, etiam minimam benefactoris sui in se offensam, atroci pœna prosequuntur.

DE LVPO SVADENTE HISTRICI

ut tela deponeret. 69

Lvpus esuriens in histicem intēderat animum, quem tamen, quia sagittis undique munitus erat, inuadere non audebat. Excogitata autem eum perdendi astutia, illi suadere cœpit, ne pauco tempore tantum telorum onus tergore portaret, quandoquidem ne alij quidem sagittarij, nisi cum prælij tempus instaret, portarēt. Cui histrix: Aduersus lupum, inquit, semper præliandi tempus esse credendum est.

Hæc fabula innuit, uirum sapientem oportere, aduersus inimicorum & hostium fraudes semper esse munitum.

DE MVRE LIBERANTE MILVVM. 70

Mvs conspicatus miluum, laqueo aucupis implicitum, misertus est. Aui quāuis sibi inimica, abrosis dente

dente uinculis, euolādi uiam fecit. Miluus tanti immemor beneficij, ubi se solutum uidit, murem nil tale suspicantem corripuens, unguibus & rostro lacerauit.

Fabula indicat, malignos uiros huiusmodi gratias suis benefactoribus solere rependere.

DE COCHLEA PETENTE AB IOVE, VT

suam domum secum ferre possit. 71

CVM Iupiter ab exordio mundi singulis animalibus munera, quæ petisset, elargiretur, Cochlea ab eo petit, ut domum suam posset circumferre. Interrogata à Ioue, quare tale ab eo munus exposceret, quod illi graue et molestum futurū erat, Malo, inquit, tam graue onus perpetuo ferre, quàm cum mihi libuerit, malum uicinum non posse uitare. Fabula indicat, malorum uicinitatem omni incommodo fugiendam.

DE ERINATIO VIPERAM HOSPI-

tem eijciente. 72

ERinatus hyemem aduentare præsentiens, blande uiperam rogauit, ut in propria illius cauerna, aduersus uim frigoris, locum sibi concederet. Quod cum illa fecisset, Erinacius huc illuc se prouoluens spinarum acuminibus uiperam pungebat, & uehementi dolore torquebat. Illa male secum actum uidens, quādo Erinatium suscepit hospitio, blandis eum uerbis, ut exiret orabat, quandoquidem locus ambobus esset angustus. Cui Erinacius, Exeat, inquit, qui hic manere non potest. Quare uipera sentiens sibi locum ibi non esse, illic cessit hospitio.

Fabula indicat, eos in consortio non admittendos, qui nos possunt eijcere.

De lepore

DE LEPORE SESE VULPI PRAEFERE

rente ob pedum uelocitatem.

73

Lepus sese dignum reputabat, qui uulpi praeferreretur, quoniam longe illam pedum pernicitate superabat. Tunc uulpes, At ego, inquit, ingenium sum sortita praestantius, quo saepius, quam tu pernicitate tua, canes eludo.

Hæc indicat fabula, corporis uelocitatem & uires, ab ingenio longe superari.

DE AGRICOLA ET POETA.

75

Agricola quidam ad poetam accedens, cuius agros colebat, cum eum inter libros solum offendisset, interrogauit eum, quo pacto ita solus uiuere posset. Cui ille, Solus, inquit, tantum esse coepi, postquam te huc contulisti.

Hæc indicat fabula, eruditos uiros, qui doctissimorum uirorum turba continue stipantur, tunc solos esse, cum inter illiteratos homines fuerint.

DE LUPO OVIS PELLE INDVTO,

qui gregem deuorabat.

76

Lvpus ovis pelle indutus, ouium se immiscuit gregi, quotidieque aliquam ex eis occidebat. Quod cum pastor animaduertisset, illum in altissima arbore suspendit. Interrogantibus autem ceteris pastoribus, cur ouem suspendisset, aiebat, Pellis quidem ut uidetis, est ovis, opera autem erant lupi.

Hæc indicat fabula, homines non ex habitu, sed ex operibus iudicandos, quoniam multi sub uestimentis ouium, lupina faciunt opera.

DE PATRE FILIUM AD VIRTUTES

frustra hortante.

77

Pater

Pater quidam filium uitijis deditum, multis hortabatur uerbis, ut derelicta uitiorum uia, uirtutibus inuigilaret, quæ ei laudem & decus erant pariturae. Cui filius, Frustra, inquit, pater ad hæc facienda hortaris. Multos enim prædicatores (ut aiunt) audiui, qui longe te melius ad uirtutum hortabantur uiam, nunquam tamen eorum admonitionibus obsecutus sum.

Fabula indicat, uiros malignæ naturæ, nullius hortatu à uitijis uelle desistere.

DE CANE OUES DOMINI SUI OCCI

dente, à quo suspensus est.

78

Pastor quidam cani oues suas dederat custodiendas optimis illum pascens cibus. At ille sæpe aliquã ouem occidebat. Quod cum pastor animaduertisset, canem capiens, eum uolebat occidere. Cui Canis, Quid me, inquit, perdere cupis, sum unus ex domesticis tuis, interfice potius lupum, qui continue tuo insidiatur ouili. Imò, inquit pastor, te, quàm lupum morte dignum magis puto. Ille enim palam se meum hostem profitetur: Tu uerò amicitiae specie, quotidie meum imminuis gregem.

Hæc innuit fabula, longe magis puniendos, qui sub amicitiae specie nos lædunt, quàm qui aperte se nostros inimicos profitentur.

DE ARIETE CVM TAVRO

pugnante.

79

Aries quidam inter lanigeros greges, erat tanta cornuum & capitis firmitate, ut ceteros arietes statim facileq; superaret. Quare cum nullum amplius arietem inueniret, qui occursanti sibi auderet obsistere, crebris elatus

elatus uictorijs, taurum ausus est ad certamen prouocare. Sed primo congressu, cum in taurinam frontem arietasset, tam atroci ictu reperiçus est, ut ferè moriens hæc diceret, Stultus ego, quid egi, cur tam potentem aduersarium ausus sum laceßere, cui me imparem creauit natura?

Fabula indicat, cum potentioribus non esse decer-
tandum.

DE VIDVA ET ASINO VIRIDI. 80

Vidua quædam coelibatum exosa, nubere cupiebat, sed non audebat, uerita uulgi irrisiones, qui maledictis eas solet incessere, quæ ad secundas transeunt nuptias. Sed commater eius, quam contemnendæ essent populi uoces, hac arte monstrauit, iussit enim asinum albû quem uidua habebat uiridi colore depingi, & per omneis urbis uicos circumduci. Quod dum fieret, tanta admiratio ab initio omnes inuaserat, ut non solum pueri, uerumetiam senes hac re insolita moti, asinum animi gratia comitarentur. Deinde cum huiusmodi animal quotidie per urbẽ duceretur, desierunt admirari. Itidem, inquit ad uiduam commater, eueniet tibi. Si enim uirum acceperis, per aliquot dies eris fabula uulgi. Deinde hic sermo conticescet.

Hæc fabula indicat, nullam rem esse tanta dignam admiratione, quæ diuturnitate temporis non desinat esse miraculum.

DE AQUILA FILIOS CUNICULI rapiante. 81

Aquila in altissima arbore nidulata, catulos cuniculi qui lōge inde pascebantur, in escam pullorũ suorum rapuerat. Quam cuniculus blandis orabat uerbis, ut suos sibi filios

sibi filios restituere dignaretur. At illa eum ut pusillum & terrestre animal, & ad sibi nocendum impotens arbitrata, eos in cōspectu matris unguibus dilacerare, & pullos suis epulandos opponere non dubitavit. Tunc cuniculus filiorum morte commotus, hanc iniuriam minime impunitam abire permisit: arborem enim, quæ nidum sustinebat, radicitus effodit. Quæ leui impulsu uentorum procidens, pullos aquilæ adhuc implumes, & inuolucres, in humum deiecit, qui à feris depasti, magnum doloris solatium cuniculo præbuerunt.

Hæc indicat fabula, neminem potentia sua fretum imbecilliores despiciere, cum aliquando infirmiores potentiorum iniurias ulciscantur.

DE LVPO PISCE FLUVII, MARIS
regnum affectante. 82

LVpus piscis erat in anne quodam, qui pulchritudine, magnitudine, ac robore, cæteros eiusdem fluminis pisces excedebat. Unde cuncti eum admirabantur, & tanquam regem præcipuo prosequerentur honore. Quare in superbiam elatus, maiorem principatum cœpit appetere. Relicto igitur anne, in quo multos annos regnauerat, ingressus est mare, ut eius regnum sibi uendicaret, sed offendens delphinum miræ magnitudinis, qui in illo regnabat, ita ab illo insectatus est, ut aufugiens uix annis ostium ingrederetur: unde amplius non est ausus exire.

Hæc fabula nos admonet, ut rebus nostris contenti, ea non appetamus, quæ nostris uiribus sunt longe maiora.

DE OVE PASTORI CONVICIANTE. 83

Ovis

Ovis cōuiciabatur pastori, quòd non cōtentus lacte, quod in usum suum, filiorumq; ab ea mulgebat, in super illā uellere denudaret. Tunc pastor iratus, filiū eius trahebat ad mortē. Ecquid, inquit ouis, peius mihi facere potes? Ut te, inquit pastor, occidam, & lupis canibusq; proijciam deuorandam. Siluit ouis, maiora adhuc mala formidās. Hæc fabula indicat, nō debere homines in Deū excandescere, si diuitias, si filios ipsis permittat auferri, cum etiam maiora, & uiuentibus & mortuis, possit inferre supplicia.

DE AVRIGA ET ROTA CVRRVS

stridente.

84

Avriga interrogabat currū, quare rota, quæ erat de anterior, strideret, cum cæteræ idem non facerent. Cui currus, Aegroti, inquit, semper morosi, & queruli esse consueuerunt. Hæc indicat fabula, mala solere homines ad querimoniam semper impellere.

DE VIRO AMICOS EXPERIRI

uolente.

85

Vir quidam diues admodum & liberalis, magnā habebat amicorum copiam, quos ad cœnam sæpiissime inuitabat, ad quam libentissime accedebant. Volens autem experiri, an in laboribus, & periculis sibi fideles essent, omnes pariter cōuocauit, dicens obortos sibi inimicos, ad quos perdendos ire statuerat. Quare correptis armis secū irent, ut illatas sibi ulciscerentur iniurias. Tūc omnes præter duos, sese excusare cœperunt. Cæteris igitur repudiatis, illos tantum duos in amicorū numero habuit, quos deinde singulari amore prosecutus est.

q

Hæc indi

Hæc indicat fabula, aduersam fortunam, amicitia experimentum esse quàm optimum.

DE VVLPE CARNEM LEPORIS

cani laudante.

86

Vulpes cum fugaretur à cane, & iamiam esset capienda, nec ullam aliam euadendi uiam inuenire posse se cognosceret, Quid me, inquit, ò canis perdere cupis, cuius caro tibi usui esse non potest? Cape potius leporem illum (non procul enim lepus aberat) cuius carnẽ suauissimam mortales esse comemorant. Canis igitur motus consilio uulpis, omissa uulpe leporem insecutus est, quem tamen ob incredibilem eius uelocitatem capere non potuit. Paucis post diebus, lepus conueniens uulpem, uehementer eã accusabat (uerba enim eius audierat) quòd se cani demonstrasset. Cui uulpes, Quid me accusas lepus, quæ te tantopere laudauit? Quid diceres, si te uituperassem?

Hæc indicat fabula, multos mortales sub laudationis specie alijs perniciem machinari.

DE LEPORE CALLIDITATEM ET

uulpe celeritatem à Ioue petentibus.

87

Lepus & uulpes à Ioue petebant: Hæc, ut calliditati suæ, pedũ celeritatem: Ille, ut uelocitati suæ, calliditatem adiungeret. Quibus Iupiter ita respondit, Ab origine mundi, è sinu liberalissimo singulis animãtibus sua munera sumus elargiti. Vni autem omnia dedisse, aliorum fuisset iniuria. Hæc innuit fabula, deum singulis sua munera ita esse æquali lance largitum, ut quisque esse debeat sua sorte contentus.

De equo

DE EQVO INCVLTO SED VELOCI,

et cæteris eum irridentibus. 88

Equi complures ad Circenses ludos fuerant adducti, pulcherrimis phaleris ornati, præter unum quem cæteri, ut incultum, et ad huiusmodi certamen ineptum, irridebant, nec unquam uictorem futurum opinabatur. Sed ubi currendi tempus aduenit, et dato tuba signo cuncti e carceribus exiliere, tum demum innotuit, quãto hic paulo antè irrisus, cæteros uelocitate superaret. Omnibus enim alijs post se longo interuallo relictis, palmã assecutus est.

Fabula indicat, non ex habitu, sed ex uirtute homines iudicandos.

DE RVSTICO PER UOCEN HOEDI

ad iuriconsultum admissio. 89

Rusticus quidam graui lite implicatus ad quendam iuriconsultum accesserat, ut eo patrono sese explicaret. At ille alijs negotijs impeditus, renuntiari iubet se non posse nunc illi uacare. Quare abiret, aliã rediturus. Rusticus qui huic, ut ueteri fidoq; amico, plurimum fidebat, sæpius rediẽs nunquam admissus est. Tandem hæc dum adhuc lactentem et pinguem secum deferens, ante ædes iurisperiti stabat, et hæc dum uellicans illum balare cogebat. Ianitor, qui ex præcepto heri dona portantes statim admittere solebat: audita hædi uoce, ianuam ilico aperiens, hominem introire iubet. Tunc rusticus ad hæc dum conuersus, *Gratias, inquit, ago hædule mi, qui tam faciles mihi has effecisti fores.*

Fabula indicat, nullas res tam duras difficilesq; esse, quas munera non aperiant.

infirmo, & lupo.

90

Adolescens quidem uxorem duxerat, & ipsam quoque adolescentulam, formosam admodum, & libidinosa, cuius effrenæ libidini dū satisfacere cupit, ita lumbos exhaustit, ut paucis diebus macilentus fieret, & mortuo magis, quàm uiuo similis uideretur: non ingredi, non stare, non aliquod opus facere poterat: ut senex quidam apricatione gaudebat. Dum ergo in aprico stans loco, calore solis sese calefaceret, accidit ut uenatores, qui lupum fuerant insectati, illac iter haberent. Quos cum adolescens interrogaret, cur lupum non ceperant, ob incredibilem, inquit, illius uelocitatem, illum assequi non potuimus. Tunc ait adolescens, *Vxorem profecto hic lupus habere non debet, si enim uxori iunctus esset, nunquam tanta pedum pernecitate polleret.*

Hæc indicat fabula, *neminem esse adeo robustum & fortem, quem nimius Veneris usus, non infirmum & debilem reddat.*

DE SENE IUVENEM POMA SIBI SURRIPIENTEM, saxi deiciente.

91

Senex quidem iuuenem sibi poma surripientem blandis orabat uerbis, ut ex arbore descenderet, nec res suas uellet auferre. Sed cum incassum uerba funderet, iuene eius ætatem ac uerba cõtemnente, Non in uerbis tantum, inquit, uerumetiam in herbis audio esse uirtutẽ. Herbas igitur uellere, & in illum iacere cœpit. Quod iuuenis conspiciatus, in uehementem risum effusus est, & senem delirare arbitrabatur, qui crederet eum ex arbore herbis posse

posse depellere. Tūc senex omnia experiri cupiens, Quādo, inquit, uerborum & herbarum uires, aduersus raptorem mearum rerum nullæ sunt, lapidibus agam, in quibus quoque dicunt esse uirtutem, lapidesq; quibus gremium impleuerat, in iuuenem iaciens, illum descendere & abire coëgit.

Hæc fabula indicat, omnia prius sapienti tentanda, quàm ad armorum confugiatur auxilium.

DE LVSCINIA CANTVN ACCIPITRI
pro uita pollicente. 92

LVscinia ab accipitre famelico comprehensa, quum se ab eo deuorandā intelligeret, blande eū rogabat, ut se dimitteret, pollicita pro tanto beneficio ingentē mercedem sese relaturam. Cum autem accipiter eam interrogaret quid gratiæ sibi referre posset: Aures, inquit, tuas mellifluis cantibus demulcebo. At ego, inquit accipiter, malo mihi uentrem dumulceas: sine tuis enim cantibus uiuere, sine cibo uerò non possum.

Hæc fabula innuit, utilia iucundis anteponenda

DE LEONE PORCVM SIBI
socium eligente. 93

LEo cum socios asciscere sibi uellet, multaq; animalia sese illi adiungere optarent, idq; precibus, & uotis exposcerent, cæteris spretis, cum porco solum societatem uoluit inire, rogatus autem causam, respondit, Quia hoc animal adeò fidum est, ut amicos & socios suos in nullo quantumuis magno discrimine, unquam relinquat.

Hæc fabula docet eorum amicitia appetendam, qui aduersitatis tēpore à præstando auxilio nō referunt pedem.

DE CVLICE CIBVM ET HOSPI-

tium ab Ape petente.

94

CVlex hyberno tempore cum & fame & frigore se periturum conijceret, ad apium accessit aluearia, ab eis cibū & hospitium petens. Quæ si ab eis fuisset cōsecutus, promittebat filios earum artē musicā edoctrū. Tūc quædā apis, At ego, inquit, artē meam malo liberi mei discāt, quæ res à famis et frigoris periculo eximere poterit.

Fabula nos admonet, ut liberos nostros his artibus erudiamus, quæ eos ab inopia ualeant uendicare.

DE ASINO TVBICINE ET

lepore tabellario.

95

LEo rex quadrupedum aduersus uolucres pugnaturus, suorum acies instruebat. Interrogatus autem ab urso quid ei asini inertia, aut leporis timiditas, ad uictoriam cōferre possent, quos ibi inter cæteros milites adesse cernebat, respondit: *Asinus tubæ suæ clangore milites ad pugnam concitabit: Lepus uerò ob pedum celeritatem, tabellarij fungetur officio.*

Fabula significat, neminem adeò contemptibilem, qui aliqua re nobis prodesse non possit.

DE ACCIPITRIBVS INTER SE INIMI-

cis, quos columbæ pacauerant.

96

ACcipitres inuicem inimici quotidie decertabant, suisq; odijs occupati, alias aues minime infestabant. Columbæ eorum uicem dolentes, eos missis legatis composuere. Sed illi ubi inter se amici effecti sunt, cæteras aues imbecilliores, & maxime columbas uexare, & occidere nō desinebant. Tunc secum columbæ, Quam utilior

accipitrum

accipirum discordia, quàm concodia nobis erat.

Hæc monet fabula, ~~matorum inter se~~ ciuium odia alenda potius, quàm extinguenda, ut dum inter se digladiantur, uiros bonos quiete uiuere permittant.

DE MULIERE IGNEM IN MARITI

domum ferente. 97

Vir quidam prudens uxorem ducebat. Interrogatus autem ab amicis, quid sibi ualet facula illa, quam noua nupta accensam à paterna domo efferret, rursusq; mariti domum ingressura accendit, & introfert. Significat, inquit, me hodie ignem, è soceri mei ædibus ablatum, in domum meam inferre.

Fabula significat, ~~sepenumero mulieres~~ ignem quendam esse, qui mariti bona comburit.

DE PRAETORE REPETUNDARUM

damnato. 98

Prætor qui prouinciam, cui præfuerat, expilauerat, repetundarum accusatus fuerat. Cumq; ægrè ablata restitueret, dicebat quidam è prouincialibus, Hic noster prætor mulieres imitatur, quæ fœtus concipientes miræ uoluptate afficiuntur, cum autem eos emittunt, incredibili dolore torquentur.

Fabula significat, aliena non esse surripienda: ne illa deponere coacti, mœrore conficiamur.

DE SENE MORTEM DIFFERRE

uolente. 99

Senex quidam mortem, quæ eum è uita raptura aduenerat, rogabat, ut paululū differret dum testamentū conderet, & ~~cætera ad tantū iter~~ necessaria præpararet.

Cui mors, *Quur non, inquit, haectenus praeparasti, toties à me amonitus? Et quum ille eam nunquam à se uisam amplius diceret: Quū, inquit, nō aequales tutos modo quorum nulli ferè iam restant, uerum etiam iuuenes, pueros, infantes, quotidie rapiebam, non te admonebam mortalitatis tuæ? Quum oculos hebescere, auditū minui, ceterosq; sensus indies deficere, corpus ingrauescere sentiebas, nō ne tibi me propinquam esse dicebam? Et te admonitum negas? Quare ulterius differendum non est.*

Hæc fabula indicat, ita uiuendum, quasi mortem semper adesse cernamus.

DE VIRO AVARO SACCVLVM

numorum alloquente.

100

Vir quidam auarus, qui ingentem aureorum aceruū male partum relicturus, moriebatur, interrogabat sacculum numorum, quem morienti sibi iusserat efferi, quibus uoluptatem esset allaturus. Cui sacculus: *Hæredibus, inquit, tuis, qui numos à te tanto sudore quæsitos, in scortis & conuiujs profudent, & demonibus, qui animam tuam æternis supplicijs mancipabunt.*

Hæc indicat fabula, stultissimum esse in his laborare, quæ alijs gaudium, nobis autem sint allatura tormētum.

FINIS HECATOMYTHII
PRIMI.

HECATOMYTHIVM

SECUNDVM EIVSDEM

ABSTEMII.

LAURENTIVS ABSTEMIVS MAGNIFICO
ac strenuo uiro D. Angelo Gryphoni equiti
aurato Sal. P. D.

COGITANTI mihi, uir magnifice,
cui potissimum dono darem hunc apolo-
gorum libellum: quem ut alium à me su-
perioribus annis editum, & illustri prin-
cipi Octauiano dedicatum, Hecatomy-
thium, de numero fabularum nuncupauit, tu non hoc mo-
do, uerum etiam maiori dignus munere occurristi. Non
quia utroq; parente clarissimo ortus sis: multi enim gene-
rosi orti parentibus, & à maiorum uirtutibus degene-
rantes, dedecori suis fuere. Nec quia amplas diuitias &
opes possides: multi enim locupletissimi indocti, incultiq;
sunt: quos Diogenes ille Sinopæus oues aureo indutas
uellere nuncupabat. Sed quia ut multorū, & Benentis no-
stri præcipue sermone accepi, ita omni uirtutū genere ful-
ges, ita literas & literatos amas, ut maiorum tuorū glo-
riam nō modo æques, uerum etiam superes. Diuitijs uero
non incumbis, ut draco ille peruigil, qui aurea mala serua-
bat, sed eas ad liberalitatem confers: & hoc famis tēpore,
ne homines inedia pereant, multorum succurris inopia.
Cæteras uirtutes tuas laudo & admiror: hoc autē pieta-
tis opus quibus laudibus efferre debeam, non inuenio. Sed
tu non hoc facis, ut humanam gloriam consequaris: Non

enim hic mercedem recepturus es. Non in eorum numero reponendus es, de quibus Vergilius:

Aut qui diuitijs soli incubuere repertis:

Nec partem posuere suis, quæ maxima turba est.

Merito igitur te potissimum elegi, cui hanc meam inscriberem lucubratiunculam, mei in te amoris & obseruatiæ testem. Tu uero pro tua humanitate hoc exiguum Abstemiij tui munus læto animo & serena fronte suscipe: non rem, sed dantis animum, uoluntatemq; considerans. Vale ex urbe Fanestri pridie Kalendas Maij, M. D. V.

DE DIVITE PETENTE A FORTUNA

ne plures sibi daret diuitias.

Vir quidam admodum diuitiarum & opum suarum pertæsus, mendico homini centum aureos obtulerat, si ad Fortunam suam accedens, quæ in remotis orbis partibus morabatur, eam nomine suo rogaret, ne plures diuitias sibi concederet. Pauper longi itineris labore deterritus, primo abnuuit: Sed quum deinde consilij pœnitens se iturum polliceretur, diues non plusquam nonaginta dare uelle se dixit. Pauper hanc paruã tanti laboris mercedẽ ratus, renuit primo, sed quũ paulo post nonaginta peteret, diues uix ut octaginta daret, poterat adduci. Sed quũ mēdicus hunc quoq; numerũ recusaret, postea uellet, semper diues ex numero oblato decẽ detrahebat, donec ad denariũ numerũ peruenisset. Mēdicus tandẽ qui centũ recusarat aureos, inopia urgẽte aureis decẽ acceptis, ad Fortunam se cõtulit, multis eã rogãs precibus, ne in diuitem plures uellet conferre diuitias, quæ illi molestæ & graues admodũ erāt. Sed in se potius uellet esse benigna, qui à te

neris

neris annis in ppetua uixerat inopia. Tūc Fortuna, cōsti-
tuit inquit, diuiti illi, q̄ te misit etiā nolēti duplicare, imò,
triplicare diuitias. Te autē in summa mēdicitate perpetuo
uiuere faciam. Decem autem quos accepisti aureos, nun-
quam habuisses, nisi tūc ~~arctissimus me oppressisset som-~~
~~nus.~~ Fabula indicat, Fortunam infelici homini semper
aduersam, fortunato autē etiā nolēti semper esse propitiā.

DE VIDVA QVAE OPERARIUM SVVM
sibi coniugio copulauit. 2

VIdua quaedā cōquerebatur cū operario, quē ad fodi-
endū agrū cōduxerat, qd' omni auxilio destituta nō
posset & uiri & mulieris pariter officium sustinere. Tunc
operarius eam exhortari cœpit, ut uirū acciperet, qui bo-
nam magnamq; partē oneris ei demeret, pollicitusq; est se
eā sibi matrimonio copulaturū, si eū tali officio idoneum
iudicaret. Tū mulier nō ulterius cunctandum rata, quum
hūc ad opus maritale admodū aptū arbitraretur, fac, in-
quit, quicquid uis, deinde (erat enim hora prādiij) comed-
emus. Operarius & huiusmodi cōfabulatione, et uiduæ for-
ma ad Venerē incitatus, ~~Syluano auspice~~ matrimoniū con-
summauit, proq; agro uiduā fodere cœpit. Fabula indi-
cat, q̄ facile humanæ mentes uenerca uoluptate capiantur.

DE VIRO DEFLENTE VXOREM, QUI
tamen ostendit statim aliā superducere uelle. 3

VIR quidam pauper defunctæ uxoris mortem
multis lachrymis, & querelis prosequatur,
se miserum & infelicem uocitans, qui tam probæ
mulieris esset consortio destitutus: utque suum in
uxorem testaretur amorem, dicebat in morem turtu-
ris compare

ris cōpare priuati, in perpetuo cœlibatu uelle permanere. Inter lamentandum autem cernens quòd mulieres, quæ ad curandum funus conuenerant, ueste nimium sumptuosa defunctam inducere uolebāt. Quid facitis, inquit, stultæ? Cur tam pretiosam uestem perdere uultis? quid alia uxor, quã ducturus sum, feret? Tunc omnes, qui aderant, inter luctus & lachrymas uix risum poterant continere. Qui enim paulo ante cœlibem uitã agere uelle se dixerat, nunc de alia uxore cœperat cogitare. Fabula indicat difficile esse animi ægritudinem uerborum simulatione celare.

DE SACERDOTE QUI QVINQUE

uestales prægnantes fecerat. 4

Sacerdos quidam, spectatæ admodum uitæ, ab episcopo uenerabili uiro, monasterium custodiendum curandumq; acceperat, in quo quinque mulieres deo dicatæ, iuuenes, sed non multum pudicæ, erant inclusæ. Sed quoniam mentes quoque ferreæ libidine superantur: infelix uir non cogitans cui faceret iniuriam, illarum forma ac illecebris delinitus, intra anni circulum quinque ex illis filios procreauit. Quod quum Antistes audisset, ira & furore succensus, accersitum ad se sacerdotem uehementer increpuit, perfidum, & sacrilegum hominem nuncupans, qui templum spiritus sancti esset ausus uiolare. At ille rubore suffusus, quum se aliter defendere nesciret:

NB. Domine inquit quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum. Quo dicto tam faceto permotus episcopus, homini ueniam dedit.

Fabula indicat, peccata quum ratione nequeant, urbanitate diluenda.

DE EPISCOPO QUI SACERDOTI IGNO-
uerat, numos armatos afferenti. 5

Episopus quidā pecuniæ, quàm salutis animæ cupidi-
or, sacerdotem quendā, qui grauiſsimū quoddā ſce-
lus perpetrarat, condemnare decreuerat. At ille, cui præ-
ſulis ſui erat auaricia nota, lancem aureis plenam, quibus
imago regis armati erat impreſſa, episcopo dono dedit.
Tūc Antistes, Constituerā inquit te omnino perdere: Sed
quis poſſet tot armatis obſiſtere? inuitus te cogor abſol-
uere. Fabula indicat, nullum ſcelus eſſe tam deſorme,
quod uir auarus pecuniæ magnitudine non condonet.

DE PSITTACO ADMIRANTE CUR
maior honor alibi quàm in patria
ſibi exhiberetur. 6

Psittacus ex oriente in occidentem delatus, ubi huius-
modi aues naſci non conſueuerunt, admirabatur ſeſe
in maiori pretio, & honore haberi, quàm in natali con-
ſueuiſſet ſolo: Nam caueam eburneam, argenteis contex-
tam uirgis incolebat, ſuauiſſimisq; alebatur cibus, quod cæ-
teris auibus occidentalibus, quæ neq; in forma, neque ex-
primendis humanis uocibus erant inferiores, non contin-
gebat. Tunc turtur in eadem cauea concluſus, hoc in-
quit, nulla eſt admiratione dignum. Nulli enim in patria
meritus honor exhiberi ſolet.

DE AQUILA IN PULCHRITUDINE
ſe cæteris auibus præferente. 7

Aquila ſe in pulchritudine cæteris auibus præferebat,
Acunctis hoc uerum eſſe affirmantibus. Pauo autem
ſecum dicebat: Non pennæ te formoſam, ſed roſtrum &
ungues

ungues efficiunt, quorum timore nulla ex nobis audet tecum de formositate certare. Fabula indicat, à multis, res potentiorum non tam ueritate quàm timore laudari.

DE TESTUDINE AB AQUILA IN

altum sublata. 8

TEstudo ægreferens se in locis humidis, & conualibus assidue commorari, Aquilam rogauit, quam audierat ita alte uolare, ut maximos terrarum tractus posset longe & late despicere, ut se in altum tolleret, unde ipsa quoq; mōtes & ualles, campos, & æquor, eodem temporis momento, posset intueri. Quod quum Aquila prompte fecisset, eam ex alto demisit, unde cadens humi illisa & confracta est. Fabula monet, ne quis se altius extollere uelit, quàm eius conditio aut natura patiatur.

DE CANE ADVERSUS LUPVM ASINO

non opitulante, quia sibi panem
non dederat. 9

CAnis Molossus non modo ad Lupos, sed etiam ad Ursos expugnandos ualidus, cum asino, qui saccum panibus plenum ferebat, longum iter fuerat ingressus. Inter eundum autem oborta fame, asinus pratum offendens, large uentrem uirentibus herbis impleuit. Canis autem asinum rogabat, ut aliquantulum panis sibi daret, ne periret inedia. At ille non solum panem non dabat, sed Canem irridens, illi ut secum herbas pasceret consulebat. Interim Lupum aduenientem asinus conspiciatus, Canem rogabat, ut sibi esset auxilio. Cui Canis, Tu mihi, inquit, cōsuluisti ut aduersus famem herbas pascerem. Ego quoque tibi consulo, ut aduersus Lupum te ferratis calcibus tuearis.

tuearis. Hæc quum dixisset, abiens ingratum comitem, et raptoris sui mox cibum futurum in pugna deseruit.

Fabula indicat qui indigentibus expetita non præstat auxilia, ab alijs quoq; necessitatis tempore solere destitui.

DE PAUPERE FLENTE RVINAM

domus, ubi thesaurum inuenit. 10

Vir quidam pauper nihil habebat, præter domum ruinam minantem, tibicinibusq; suffultam, quam ab agro rediens quum ruentem offendisset, nec haberet unde eam reficeret, uehementer angebatur, magnoq; eiulatu & clamore cuncta complebat. Inter lamentandum autem cernit urnulam aream, quæ multos iam annos in pariete obstrusa latuerat, inter rudecta & saxa iacentem, quam quum sustulisset, apertamq; aureis plenam inuenisset, eiulatu & clamore compressis, uehemēti gaudio affectus est.

Fabula indicat, sæpenumero id nobis utile esse, quod damnosum putabamus.

DE VVLPE ORANTE FORAMEN DOMVS

modo dilatari, modo contrahi. 11

Vulpes ingressura domū rustici, ubi gallinas audierat, foramen, per quod transeundū erat, dilatari cupiebat. Sed rursus quum raptam gallinam ferēs inde fugeret, & latratum canis audiret, deos precabatur, ut cani foramen esset angustum, ne inde posset exire.

Fabula indicat, mortales pro cōmodis suis uota mutare.

DE OLEA TARDE, ET CUCURBITA

citò crescentibus. 12

Olea admirabatur Cucurbitam iuxta se natam breui tantum creuisse, ut se esset longe altior, quæ annos quamplur

quamplurimos in eodem fuerat loco. Sed quum aduētate hyeme Cucurbita exaruiſſet, minime inquit Olea, cito creſcentibus eſt inuidendum, quibus tam citus eſt paratus in tertius.

Fabula indicat nimium feſtinata non eſſe diuturna.

DE PECVNIA POTIVS AD MALOS,
quàm ad bonos accedente. 13

Pecunia iterrogata à Virtute, cur potius ad malos, quàm ad bonos accederet. Quia boni inquit mētiri, peierare, uſuram facere, & alios ſpoliare te magiſtra non didicerunt. Hæ enim res ad ſeſe me trahere ſolent. Tunc Virtus, malo inquit diſcipuli mei in paupertate degant, quàm ſeſe his uitijs contaminent. Vtriſq; enim cito moriendum eſt: Boni in terrarum orbe gloriam relinquentes ſempiternam, ad cœleſtia regna ſubuolabunt: Mali autem merita notati infamia relictis opibus ſuis, ad tartara ima deſcendent. Fabula monet diuitias turpiter non cōgredandas, quæ amatoribus ſuis hic infamiam, poſt mortem autem ſint daturæ tormentum.

DE BVBONE DICENTE AQVILAE

filios ſuos cæterarum auium filijs
eſſe formoſiores. 14

Aquila in concilio auium dixerat, cæterarum auium filios, qui magis formoſi eſſent in aulicos eligere. Et quū certatim quæq; ſuos offerret, Bubo Regina inquit noſtra, meos accipe, qui cæteros pulchritudine ſuperant. Qua forma inquit Aquila ſunt filij tui? Qua ego ſum Bubo reſpondit. Tūc cunctæ aues ſunt uehementi cachinno commotæ. Fabula indicat, neminem natum adeo deſormem, qui

Mem, qui parentibus suis non uideatur esse formosus.

DE VULPE IN PUTEUM DELAPSA,

quæ lupum rogabat ut inde eam

subduceret.

15

Vulpes in puteum delapsa, & iam iam submergēda, rogabat Lupum in putei margine existentē, ut demisso fune illinc eā educeret. Cui lupus, quomodo inquit istuc decidisti? Nō est nūc ait Vulpes, istud narrandi tempus: Quū me hinc subduxeris, tibi ordine cūcta narrabo.

Fabula indicat, quomodo periclitantibus celeri auxilio opus est, superuacuis uerbis tempus non esse terendum.

DE FELE QVAE MUREM ET

caseum comedit.

16

Vir quidam magnum ac pulcherrimum in capsula caseum habebat, quem musculus edebat. Ex consilio ergo amici Felem illuc clausit, quæ occiso mure totum caseum comedit. *Fabula indicat, eos non adhibendos custodes, qui non minus quàm hostes nobis nocere possunt.*

DE LAUTO LEONIS CONVIVIO,

non omnibus animalibus grato.

17

Leo epulum opipare apparatusq; cæteris brutis animalibus exhibebat, in quo gallinæ, turdi, & huiusmodi auium carnes, partim assæ, partim elixæ erant. Hoc cani, feli, & cæteris animalibus carniuoris gratū admodū erat. Cætera autem, quæcunq; herbis ordeoq; uescuntur, huiusmodi conuiuū ut insipidū damnabant. *Fabula indicat, quàm difficile sit uariæ uulgi uoluntati satisfacere.*

DE VIRO DE MORTE PATRIS

pisciculos sciscitante.

18

Vir

Vir quidam doctus ad conuiuium cuiusdā principis accitus, & in ultimo loco discumbere iussus: quū ceteris cōuiuis magni pisces, sibi autem minutuli apponerentur, nullum edebat. Sed singulos ori prius, deinde auribus admouēs, tāquam aliquid ab eis scitaturus, in patinis integros & illesos reponebat: interrogatus à magistro cōuiuij, cur hoc faceret: meus inquit pater ante hoc biennium his in regionibus naufragio periit, nec quid de eius cadauere factū sit, postea scire potui. Sciscitabar ergo ab his pisciculis, an aliqd de eo scirēt. Verū hi eo tēpore nondū senatos fuisse respōdent. Quare maiores interrogādi essēt. Princeps audito tā lepido dicto, ipsi quoq; maiores iussit exhiberi, semperq; eū postea inter præcipuos cōuiuas habuit. Fabula indicat, apud literarum inopes doctis uiris non tā doctrinā, quàm facetias & urbana dicta prodesse.

DE CANE PLUVIAM TIMENTE,

quia feruenti aqua fuerat
excoctus.

19

Canis qdā quoties pluebat domo egredi nō audebat. Interrogatus ab alio cane, cur hoc faceret. Quia inquit quondam feruenti aqua excoctus sum. Fabula indicat, grauiæ mala expertis, leuißima quæq; timori esse.

DE VIRO VICINO QUI CONVICI-

ante uesicam concutiebat.

20

Vir quidam prudens mitis ac tranquillij ingenij habebat uicinum maledicum, iurgiorū amantem, qui eū cotidie conuicijs & maledictis ad iram prouocabat. Ut igitur illius petulantiam & procacitatem retunderet, quoties eum conuiciantem audiebat, nil respondebatur, sed uesicam

sicam uento plenam, in qua fabas concluderat, concutiebat, cuius sonitu illum erubescere, & à conuicijs desistere compellebat.

Fabula indicat, maledictis & stultis uiris minime respondendum, ne eis similes iudicemur.

DE ASINO, QUI PORCO

inuidebat.

21

A Sinus porco, qui sub eodem erat domino plurimum inuidebat, quod omnis laboris expers, uarijs nutriretur cibus, indiesq; pinguior fieret: ipse autem plurimum laboris sustinens duris paleis aleretur: unde macilentus effectus uix ingredi posset. Sed ubi uidit contubernalem suum ad lanienam trahi, ut occisus hominum esset cibus, aliquantulum recreatus, Atat, inquit, hinc illa in nutriendo porco hominum diligentia. O quam melius est Asinum esse quam porcum. Fabula indicat, ijs quos felices putamus, minime inuidendum, quum illa adumbrata felicitas sepe multae sit causa miseriae.

DE MULIERE OB TURDOS VERBERATA. 22

Vir quidam iracundus emens merulas, dederat uxori coquendas, dicēs, Coque hos turdos, cui uxor, Merulae sunt non turdi. Quum autem maritus contenderet esse turdos, nec uxorem posset inducere, ut turdos esse assentiretur, plurimis eam uerberibus affecit. Exaeto autem anno, quum dies certaminis illuxisset, mulier uerberum memor, haec est inquit illa dies, qua me superiori anno ob illas maledictas merulas tam male tractasti. Adhuc inquit uir negare audes illos fuisse turdos? & quum rursus mulier uiro non cederet, iterum uapulauit, sicq; quotan-

r 2

nis

nis eadem die redeunte uapulabat. Fabula indicat, stultum esse aduersus potentiores se ob minimam rem uelle contendere.

DE VIRO QUI EXPERIRI VOLUIT

mentem uxoris.

23

Vir quidam callidus experiri cupiens animū uxoris, quæ sæpenumero dicere solebat, adeo uiri amorem sibi infixū, quòd si optio daretur, mariti uitam sua morte redimeret, super nudos utriusq; pedes stuppā igne succensam decidere permisit. Tunc mulier dolore affecta, amorisq; oblita mariti, à suis tantum pedibus ardentē stuppam excussit. Fabula uiros admonet, ne mulieribus fidē adhibeant, quū maritos magis quàm se ipsas amare testantur.

DE OPILIONE QUI INTER

canes Lupum aluerat.

24

Opilio reperiens catulum Lupi domum tulit, cumq; inter canes ouium custodes, aluit: qui ubi adoleuit, oues occidere, canesq; ut unà secum comederēt, edocere. Quod Opilio animaduertens Lupū quidē occidit, canes tamen ut ab ouīū cæde tēperarent, nō poterat prohibere. Tunc pastor secū, Merito plector, ut qui Lupum canibus immiscui, qui eos oues occidere docuit. Fabula indicat bonorum mores malorum consuetudine corrumpi.

DE FILIO HORTVLANI PUNCTO

ab Vrtica.

25

Filius Olitoris pūctus ab Vrtica, quæ paternis in hortis creuerat, conquestus est patri, quòd herba domestica ne heri quidem sui filio pepercisset. Cui pater, fili inquit huic innatum est omnibus eandem esse. Fabula indicat,

cat,

cat uirum natura malignum, ne à domesticorum quidem iniurijs abstinere.

DE GALLO VULPINAM PELLEM

fugiente.

26

GAllus à Vulpe captus, magna difficultate illius manus euaserat. Hic paulopost uisa Vulpis pelle, uehementer territus fugiebat, qui cum à cæteris irrideretur aui- bus, quod inani timore concuteretur, Si inter Vulpis un- gues ut ego, inquit, fuissetis, pedum uestigia, nedum peltẽ illius timeretis. Fabula indicat, è magnis periculis elap- sos, quæq; minima formidare solere.

DE PASTORE GREGEM SVVM AD-

uersus Lupum hortante.

27

PAstor, qui magnum caprarum ouiumq; gregem ha- bebat, uidẽs gregem suum quotidie Lupi escam fieri, ac minui, oues & capras congregans, longa eas ora- tione hortatus est, ne uellent lupum formidare, quum es- sent numero plures, & cornibus, quibus Lupus careret, insuper armatæ. Sed uellent unanimiter, & auxilio mu- tuo sese ab illius impetu & furore defendere, promittens se quoque eis non defuturum. Illæ hac oratione animatæ promittunt, iurantq; se nequaquam Lupo cessuras. Quũ autem paulopost Lupus aduentare nunciaretur, tanto ti- more affectæ sunt, ut nullis pastoris uerbis possent à fu- ga cohiberi. Tunc pastor secum, Impossibile est, inquit, mutari posse naturam.

Fabula indicat, homines natura ignauos ac meticulo- sos, nõ solum conspectu, sed etiam hostium fama terreri, nullaq; ducis oratione ad uirtutem accendi.

DE APRO ASINVM AD CERTA=

men prouocante.

28

A Per Asinum ad certamen prouocans, sperabat se uictorem fore, quod longiores acutioresq; sibi, quam aduersario dentes essent. Sed quum Asino propinquasset, ferratis pedibus percussus, cecidit semimortuus. Paulo post ad se reuersus: Non istinc me laedi, inquit, credebam.

Fabula indicat, uirum prudentem omnia explorare debere, unde ab aduersario possit offendi.

DE VIRO QVI VXORI SE OVVM

peperisse dixerat.

29

V Ir quidam experiri uolens, an uxor commissa tegeret. Vxor inquit magnum portentum, & silentio dignum, mihi hac nocte contigit, (cum illa enim cubans hoc dicebat) quod enarrarem, si à te non efferri arbitrarer. Verum non audeo, quia mulieres rimarum plenas, & hac illac perfluentes audio. Cui uxor, nōdum me pernosti mi uir, qui ex aliarum ingenijs me iudicas. Potius mortem mihi paterer inferri, quam aliquid contra tuā uoluntatem efferre, idq; iureiurando coepit affirmare. Tunc maritus, quasi uerbis illius fidem haberet, peperit, inquit, hoc ouum (dormitum enim proficiscens ouum secum attulerat) Sed caue si me ames, ne cui hoc dicas. Tute enim nosti quanto dedecori mihi esset, si ex uiro gallina factus dicerer. Mulier tarde admodū nox discedere uisa est. Vix ergo aurora rutilante, commatrem cōueniens narrat maritum duo oua peperisse. Illa uero alteri mulieri cōpatrē suum tria oua enixū esse. Quid multis moror? Antequam sol occideret, per totam urbem uulgatum est hunc hominem

nem ad XL.oua peperisse. Fabula indicat, quæ taceri uolumus, nulli mulieri esse dicenda.

DE SACERDOTE, QUI TURDOS

puero suo assandos dederat. 30

Sacerdos gulæ deditus, decem turdos pingues, uerū infixos, puero suo assandos dederat, dicens, oportere ab illo omnes ad unum edi, si in cinerem deijceret. Quum paulopost rediisset (fuerat enim ad quædam negocia expedienda profectus) reperit puerū eiulantē. Qui interrogatus, cur fleret, respondit, quia non potuisset nisi nouem comesse, quum in cinerem decidissent, rogareq; ne alium tunc esse cogeretur, quoniā satis superq; satis uenter sibi turgidus esset. Sacerdos irritatus quū pueri amentia, tum quia se cœna priuatum conspiciebat, educto extra limen domus puero, ostendit ei tres uias, dicens: elige quamuis, hic pernoctaturus non es.

Fabula indicat, amentes seruos domi non habendos.

DE FICEDULA TURDVM IN FER-

tiliorem locum ducente. 31

Ficedula per locum quendam desertum iter faciēs, reperit Turdum labruscæ uuis, & syluestrium arborum baccis uictitantem: apud quem hospitata, hortata est eum, ut relicto tam sterili & deserto loco, secum pergeret: se enim ducturam eum in regionem, suauissimis uuis, ficis, & omni pomorum amœnitate refertam. Quum aut Turdus illius consilijs obsecutus, in locū à ficedula prædictū peruenisset, reperit cibos adhuc suauiores, quàm illa p̄miserat. Sed quū uideret nonnullas aues uisco implicitas, alias laqueis captas, complures retibus irretitas, & mille

insidias ac dolos auibus tensos, uale ficedula dicens, antiquam in patriam redijt, ubi usque ad ~~decrepitam etatem~~, absque ullo insidiantium metu, uitam tranquille protraxit. Fabula indicat, longe melius esse tenui, & agresti uictu quiete uiuere, quàm lautis & opiparis epulis, inter uitæ discrimina.

DE VIRO AVARO MORIENTE. 32

Vir auarus moriens, quum tunc demum intelligeret, nihil secum laturum, uertit se ad amicos & propinquos, quos præsentibus cernebat, dicens: Discite à me, qui omne uitæ tempus struendis opibus incubui, ne nimium studeatis congregare diuitias. Ex tot enim terræ iugeribus, & tam pretiosis uestibus, quas tanto sudore parauit, quinque pedum fossam, & lintheamen unum, quo mortuus tegar, possidebo. Fabula indicat, stultum & miserum esse, tantam coaceruandis opibus operam impendere, quæ uelimus nolimus breui sunt relinquenda.

DE GRAMMATICO DOCENTE

Asinum.

33

Grammaticus quidam gloriabatur adeo in arte sua se excellentem esse ut si digna daretur merces, non modo pueros, uerum etiam asinos docere profiteretur. Princeps audiens hominis temeritatem, interrogat eum, an si quinquaginta ei daret aureos, intra decennium docere Asinum consideret. Respondit uir impudens, non recusare se ab eo interim, si hoc spatio temporis Asinus ille legere & scribere nesciret. Amici hoc audientes admirabantur, increpabantque hominem, qui non modo rem arduam, atque difficilem, uerum etiam impossibilem facere promi

promisisset, timebantq; ne exacto hoc tempore à principe occideretur: quibus ille respondebat: Ante quàm hoc tempus elabatur, aut Asinus morietur, aut princeps, aut ego.

Fabula indicat, in periculo constitutis moram saepe auxilio esse solere.

DE LUPO QUI SE RELIGIONI

addixerat.

34

Lupus in senium deductus, cum non amplius uenari posset, sese religioni addixit, sumptoq; monachi habitu, cibum hostiatim mendicabat. Reprehensus ab alio Lupo, quid uis, inquit, faciam, dentes deciderunt, currere non ualeo, quare aliter uiuere posse diffido. Fabula declarat, multos homines religioni sese addicere, quia aliter uitam degere nequeunt.

DE MORIONE CRUCIFIXVM PRO

Turibulo afferente.

35

Sacerdotes complures in quoddam templum ad solemnia celebranda conuenerant, ubi turibulum non erat. Miserunt ergo morionem quendam ad aliud templum propinquum, ut inde turibulum afferret: qui profectus, quum quid esset turibulum nesciret, crucifixum ligneum, quem ibi forte offendit, humeris tollens attulit sacerdotibus, quiidentes, quum non crucifixum, sed turibulum uelle dicerent. At ego, inquit fatuus, nihil ibi hoc magis tribulatum inueni. Fabula indicat, res peragens fatuus non committendas.

DE SERPENTE SAXO OPPRESSO. 36

Serpens ingenti oppressus saxo, rogauit uirum illaciter habentem, ut à se onus amoliretur, pollicitus ingentem

gentem se illi Thesaurum, si hoc faceret, daturum. Quod quum uir mitis fecisset, non modo promissa non soluebat, sed hominem morte dignum esse dicebat. Dum ita contenderent, accidit, ut Simius illac transfiret, qui iudex & arbiter electus, non possum, inquit, inter uos tantas componere lites, nisi uidero prius quo pacto serpens sub saxo stabat. Quum ergo uir Serpenti saxum imposuisset, inquit Simius, ingratum animal sub saxo relinquendum censeo. Fabula indicat, ingratos homines nullo dignos esse beneficio.

DE VIRO LAPIDATO QUI

resurrexit.

37

Vir quidam lapidibus occisus à populo, resurrexit, qui interrogatus à quodam, quid sibi in ea lapidatione molestius fuisset: nihil, inquit, lapide quem quidam iecit, quem mihi amicum esse credebam, quamuis non fuerim illo percussus.

Fabula indicat, mala quæ ab amicis inferuntur, grauiora uideri, quàm quæ nobis inferunt inimici.

DE VULPE CAPTA ET A GALLO

proditā.

38

Vulpes rustici laqueis, cuius plurimas gallinas occiderat, capta: rogauit Gallum, à quo solo uisa fuerat, ut aut cultellum, quo laqueum scinderet, sibi afferret, aut hero nihil diceret, quoad dentibus laqueum abrupisset. Gallus utrunque pollicitus, dominum propere adiens, narrat Vulpem casse detineri: quem claua armatum ad se perdendam uenientem Vulpes conspiciat: Infelix, inquit, & stulta ego, quæ credidi Gallum mihi fidum

dum fore, cuius tot uxores occideram.

Fabula indicat, ijs, quos insigniter laesimus, nunquam fidendum.

DE VULPE GALLINAS METU CANIS
inuadere non audente. 39

Vulpes cohortem Gallinarum nocte inuadere non audebat, metu Canis, quem apud eas pernoctare cognouerat. Sed quum eas aliò migrasse, ut cum nonnullis alijs gallinis degerent, intellexisset, ubi canis non erat, uoti compotem se fore rata, illuc se conferens, ad unam omnes occidit.

Fabula indicat, melius esse bonum & strenuum uicinum, quàm ignauos consanguineos habere propinquos.

DE GALLINAE PULLO MATRI NON
obsequente, unde à Miluo raptus est. 40

Gallina pullos complures habens, uehementer extimescebat, ne sibi à Miluo surriperentur. Vnde saepe eos sub ala uiso miluo congregans, ab inimica alite tutabatur. Sed quadam die Miluum ad se accedentem conspiciata, filios conuocauit, qui omnes propere ad uocem matris currentes, salui facti sunt, uno duntaxat excepto, qui matris uoce contempta, dum granum tritici esse cupit, per aëra curuis unguibus à saeua aue raptus est.

Fabula indicat, qui parentum imperio non obsequuntur, in maximas calamitates incidere.

DE LVPO IN FOSSAM LAPSO, ET
Vulpe irridente. 41

Lvpus in fossam lupariam delapsus Vulpes conspiciata irridebat, & circum oras & fosse marginem letabunda

lætabunda saltitabat, stolidum animal illum appellans, qui hominum fraudes non animaduertisset. Dum sic ergo lasciuia gestiret, subsidens terra eam traxit in præceps: quã delabentem Lupus conspiciatus, maximum, inquit, nunc mortis meæ solatium ad manes feram, uidēs Vulpem, quæ me irridebat, mecum pereuntem. Fabula indicat, illorum calamitatibus nūquam insultandum, quum in easdem nos quoque incidere possimus.

DE LVPO OUES INVADERE VOS

lente, sed impedito.

42

LVpus & Leo contracta inter se amicitia uictum quæritabant, quum Lupus audito ouium balatu, confide, inquit, amice, cibus iam aderit. Secutus ergo ouium uocem, quum ad ouile peruenisset, reperit illud optime munitum, & canes prope dormientes. Reuersus igitur ad Leonem, Non placet, inquit mihi, quod in præsentia edamus oues, macilentæ admodum enim sunt, sinamus eas pinguescere, redituri, quum fuerint pingues effectæ.

Fabula eos arguit, qui impediti nequid faciant, se noluisse argumentantur.

DE VVLTURE A CANIBVS CAPTO

ob prædam non dimissam.

43

VVltures duo cadauer depascentes, duo ingentia carnis frustra absciderant, quæ unguibus per aëra ferre decreuerant, quum subito canibus aduentantibus, alter eorum dimissa sua parte cadaueris, eiulans statim è canum conspectu procul abiit: Alter prædæ intentus, dum partem suam dimittere cunctatur, à canibus captus est: qui dum se iam moriturum uideret: heu, inquit, me miserum

miserum & infelicem, qui parvæ voluptatis causa tot vitæ voluptates amittam. Fabula indicat, nimiam acquirendi cupiditatem sæpenumero auaris attulisse perniciem.

D E O L I T O R E Q V I T A L P A M

occidere uolebat.

44

OLitor Talpam capiens, eam interimere uolebat. Cui illa: ne occidas, inquit, mi here me famulam tuam, tam pulchra pelle contactam, & hortulos tuos gratis fodientem. Non me, respondit olitor, his blandulis delinies uerbis, quum me inuito hortulos meos, ut dicis, fodiens, herbas omnes, ut te ipsam pascaris, radicitus eruas, & me ad inopiam redigas. Fabula indicat, in cunctis rebus uoluntatem hominum esse spectandam.

D E V I R O D I V I T E I L L I T E R A T O

& inope docto.

45

Vir quidam diues, sed illiteratus, uirum doctum, sed inopem deridebat, quod ipse sua industria multas diuitias congregasset, quum ille qui tanta doctrina pollebat, maxima inopia premeretur. Cui ille: nil mirum, quum tu opibus coaceruandis, ego uero doctrinæ comparandæ, quæ longe diuitijs præstat, incubuerim. Hinc inter diuitem & literatum orta contentio, utrum doctrina, an gaza præstantior esset: componi non poterat, quum uterque multos fautores haberet, sed plures diues. Tandem hoc pacto compertum est, doctrinam gaza præstantiorem esse. Discordijs ciuilibus ambo solum mutare compulsi, quum nihil secum è suis fortunæ bonis ferre potuissent, in aliam urbem se contulerunt: ubi uir literatus magna ad docendū mercede conductus, in magno pretio & honore

et honore habebatur. Qui uero diues fuerat, panem hostiatim petere coactus inopia: confessus est, se sua opinione deceptum. Fabula indicat, fortunæ bona, quoniã huc et illuc transeunt, ab animi bonis, quæ propria et perpetua sunt, longe superari.

DE VVLPE CAPTA A CANE DVM

se mortuam simulat.

46

Vulpes simulans se defunctã, ut aues ad se, tanquam ad cadauer accedentes, interciperet, luto oblita in quodam agro resupina iacebat expectans cornices, coruos, et huiusmodi rapaces uolucres, quas deuoraret, quum superueniens canis, eam mordicus captam cœpit dentibus lacerare. Quod illa animaduertens, digna, inquit, patior: nam dum fraudibus aues capere studeo, ab alio ipsa capta sum.

Fabula indicat, qui alijs insidias moliuntur, moleste ferre non debere quod ipsi quoque ab alijs capiuntur.

DE VRSO QUI VXORI OCULUM

eruit.

47

Vrsus dum forte cum Vxore rixaretur, oculum illi eruit. Sed postea pœnitens, tanto dolore affectus est, ut unguis sibi mordicus præcideret. Deinde quum inter loquendum diceret, præ suo in Vrsam amore, se proprijs armis exuisse: Quid inquit uxor istud lusca mihi nunc prodest? Antequam oculum mihi erueres istud faciendũ fuit.

Fabula indicat, post illatas iniurias seram esse pœnitentiam, quum facta infecta fieri non possint.

DE LEONE IRATO CONTRA

ceruum: letum morte leonæ.

48

Leo

Leo omnes quadrupedes ad defunctæ uxoris exequias honestandas inuitarat. Cunctis igitur alijs mortem reginæ ineffabili dolore prosequētibus, solus ceruus, cui illa filios eripuerat, expers doloris, nullas lachrymas emittebat. Quod Leo percipiens, accersitum ad se ceruum, ut illum perimeret, interrogat, Cur non cum alijs reginæ mortem fleat. Cui ille: fecissem, inquit, nisi me hoc facere prohibuisset. Aduenienti enim mihi, felix eius anima ad elisias sedes proficiscens apparuit, dicens, eius discessum non lugendum, quum ad amœna uireta fortunatorum nemorum, sedesq; beatas proficisceretur. Hæc leo audiens letatus est, ceruoq; ueniam dedit. Fabula indicat, uiri prudentis officium esse, interdū fingere, & sese à potentium furore honesta excusatione tutari.

DE PATRE FAMILIAS SVCCEN-

sente Cani ob Gallinas raptas.

49

Pater familias oblitus haram, in qua Gallinæ pernoctabant, claudere: quum mane surrexisset, reperit omnes à Vulpe occisas, & ablatas esse. Indignatus igitur in Canē, tanquàm malum rerū suarum custodē, multis illum afficiebat plagis. Cui ille: si tu, inquit, cui gallinæ oua & pullos pariebant, in occludendo ostio negligens fuisti: quid mirū, si ego alto sopore oppressus, Vulpē uenientē nō sensi? qui nulla ex illis emolumenta percipiebam.

Fabula indicat, haud unquam sperandum diligentem fore familiam, cuius pater familias negligens fuerit.

DE DELECTORE MILITVM.

50

Delector quidā missus à duce suo ad milites deligendos, qui rebus bellicis magis idonei uiderētur: inter
ceteros

ceteros quendam eligere uolebat procera statura & qui aspectu ipso præ se ferebat strenuū bellatorem. Tum ille, falleris inquit, ò delector: Non sum enim is qui uideor.

Fabula indicat, ex ipso corporis habitu homines non esse iudicandos.

DE VULPE GALLINAM INCU

bantem occidere uolente.

51

Vulpes rustici cuiusdam domum ingressa, reperit in nido Gallinam ouis incubantem, quæ eam rogabat dicens: Ne me obsecro in præsentia occidas macilentam. Expecta paululum, dum pulli mihi nascantur, quos ut tenellos absque dentium dolore esse poteris. Tunc Vulpes: non essem, inquit, inter Vulpes numeranda, si nunc esuriēs, spe pullorum, qui nondum nati sunt, paratum omitterem cibum. Dentes ualidos gero, qui quamlibet durissimam carnem molere consueuerunt: Hæc dicens, gallinam deuorauit. Fabula indicat, eū amentem esse, qui incerta spe maiorum rerum, præsentis omittit.

DE CANE QVI SOCIETATEM CVM

Asino aduersus Lupum iniuit.

52

CAnis Molossus cognoscens se Lupo, cum quo magnas exercebat inimicitias, imparem, statuit aliquem sibi socium asciscere, ut mutuo auxilio lupum superaret. Videns autem Asinum Lupo uocaliorem, maiorem, clitelisq; uelut thorace armatum, magnasq; pilas podice cum magno tonitru emittentem, ratus est eum strenuum esse bellatorem. Quare contracta societate, Lupum ad pugnam prouocauit. Sed ubi ad primum Lupi cōspectum Asinum fugientem uidit, nilq; aliud, quàm inconditos clamores, & magnos

Et magnos uentris crepitus edētem, ipse quoq; fugiens, socium in ipsa pugna deseruit pabulum Lupo, uulturibusq; futurum. Fabula indicat, stultos esse, qui hominum uirtutem ex uerborum ampullositate, & corporis proceritate dijudicant.

DE LUPO GREGEM AGGRESSO,
quum ibi duo Canes essent inter se
pugnantes.

53

Lupus ex alta specula contemplatus Canes geminos gregis ouium custodes inter se pugnantes, & sese mutuis morsibus dilacerantes, spem concepit posse tuto oues inuadere. Magno igitur impetu in oues delatus, quum unam opido pinguem rapuisset, concite fugiebat. Canes id conspicati, ommissa domestica pugna, Lupum fugientem affecuti, tantis illum affecere uulneribus, ut uix posset euadere. Cum autem mox ab alio Lupo interrogaretur, cur solus gregem esset adortus, ubi tam ualidi erant propugnatores: domestica, inquit, pugna deceptus sum. Fabula indicat, quod inimicitiae externorum, discordes propinquorum animos recociliare solent.

DE ASINO QUI OBIENS
uinum effudit.

54

Vir quidam pauper, cui praeter uini dolium, & Asinum nihil erat, filiam unicam cuidam sponderat adolescenti, paulum nescio quid pollicitus dotis, quam ex uini & Asini pretio (constituerat enim haec uenundare) contrahere posse arbitratur. Sed sequenti, qua sponsalia facta sunt, nocte Asinus obiit, & inter moriendum, fracto calcibus dolio, uinum effudit.

S

Fabula

Fabula indicat, nullam in rebus caducis spem habendam.

DE ARVNDINE NIDVLVM AB
auicula petente. 55

ARundo ægre ferebat, quum ceteræ non solum arbores, uerum etiam herbæ interdum nidos auium sustinerent, se eo honore priuari. Rogauit ergo auiculam quandam, ut ipsa nidificaret. Cui illa: facerem, inquit, nisi instabilitati tuæ diffiderem. Nolo enim filiorum meorum domum in fundamento tam instabili collocare.

Fabula indicat, res nostras uiris instabilibus minime committendas.

DE PICA CUCVLVM PRO ACCI=
pitre fugiente. 56

PIca inter arborum frondes dilitescentem cuculum conspicata, Accipitrem esse suspicata est. Quare concita fugiebat. Quod nonnullæ aliæ aues, quæ prope aderant, intuitæ, picam irridebāt, quod pro accipitre Cuculum fugeret: quibus illa: malo inquit, à uobis irrideri, quàm ab amicis fieri. Fabula indicat, melius esse, inimicis ridendi, quàm amicis flendi præbere materiam.

DE SERVO QVI ASINAM HERI
è rupe deiecit. 57

Seruus cuiusdam agricolæ Asinum domini sui ex alta rupe præcipitem dedit, ne cotidie huc & illuc illum agere cogeretur, mentitusq; est domino, illum sponte sua se deiecisse. Ob hoc dominus seruum compellebat omnia humeris suis ferre, quæ ante Asinus portabat. Quod seruus nequam animauertens: male, inquit, mihi consului, quum

quum innocentem conseruum meum peremi, qui me tanto labore leuabat: iuste nunc plector.

Fabula indicat, insipientes dum mala à se amoliri uolunt, sæpe incidere in grauiora.

DE PORCO POST MORTEM GRATIAM domino referente. 58

Porcus criminatus ab ouibus, quòd domino, à quo tanta pascebatur diligētia, nullam referret gratiam, quum ipsæ lac, lanam, agnosq; illi præberent: mortuus, inquit, referam: non ab re me nutrit. Fabula indicat, quòd nemo absq; spe præmij laborem subit.

DE MERULA MILVVM extimescente. 60

Merula suspiciens Miluum magno ambitu aëra circinantem, ingentesq; eiulatus edentem, uehementer exterrita est. Cui Turdus: ne trepida soror, inquit, tantos pugnae apparatus, totq; minas in exiguum murem, aut in pullum gallinacium tandem effundet. Cauendum nobis est ab accipitre, cuius prius ungues, quàm uocem sentire solemus.

Fabula indicat, magis quietos & tacitos homines, quàm minaces & uerbosos extimescendos.

DE GALLIS INTER SE PUGNANTIBUS. 61

Galli duo, ut eorum mos est, inter se de ducatu gallinarum acerrime certabant. Qui superior in pugna fuerat, alarum plausu, uocis que cantu se uictorem fuisse significans, uenere & ocio emarcuit. Victus autem à conspectu gallinarum profugiens,

cū cornicibus, & pauonibus sese cotidie pugnando exercibat: inferendi, uitandiq; iētus artem ediscebat: qui ubi se satis instructum uidit, rediens, aduersarium ad pugnam prouocatum, nullo negotio superauit.

Fabula indicat, nihil a quē milites eneruare, quā nimium ueneris usum, desuetudinēq; pugnandi.

DE VIRO BENEFICO, QUI IN LATRONES incidit.

62

Vir beneficus, & in cunctos liberalis, peregre profectus, incidit in latrones: qui circumstantes quum eū interimere uellent, exclamauit unus ex eis: Ne interficiatis hunc uirum bonum, & de me benemeritum. Quippe qui me non solum olim benigne suscepit hospitio, uerum etiam egrotum fuit, medicoq; curandum tradidit. Quibus uerbis moti socij, illum illaesum abire permiserunt.

Fabula indicat, quoad possumus beneficia in cunctos conferenda.

DE CANE QUI OCCIDIT
filium domini.

62

Vir quidam diues uenandi studio mirifice deditus, complures canes alebat, quorum unus filium domini morsu interfecit. Dominus ira percitus, non solum homicidam, uerum etiam omnes alios iussit occidi. Tunc ait unus ex eis: Unus peccauit, & cuncti plectimur.

Fabula indicat, unius malignitatem saepe multis obesse.

DE AGRICOLA ICTO AB APE.

63

Agricola ictus ab ape, admirabatur, ut ex eodem ore succus tam suauis, & stimulus tanti doloris exiret. Respondit apes: Quò beneficentior sum, eò maiori odio prosequor

prosequor mihi inferentes iniuriã. Fabula indicat, quò magis homines benefici sunt, eò minus iniurias tolerare.

DE CAPRA PROHIBITA A CANE

hortum intrare. 64

CApra esuriens hortum quendam, ubi uirentia uide= rat olera, intrare cupiebat: Sed canis molossus, quem olitor custodem apposuerat, non permuttebat, minitans ei mortem si pedem introferre tentaret. Cui capra: Quid, inquit, me esse prohibes, quæ tibi nulli sunt usui? Nulla, respondit canis, ratione hoc facio: sed quia ita mihi insitum est à natura. Fabula exprimit naturam auarorum, qui multis rebus abundant, quibus neque ipsi fruuntur, neq; alios frui patiuntur.

DE HYDRO RANAM DEVORARE

uolente. 66

HYdrus in quadam palude ranam persequabatur, quem quum illa euadere non posset, conuersa dicebat: Ne me deuora hydre, quæ nulli unquam nocui. Cui hydrus: Clamor tuus, inquit, minæq; quibus die noctuq; obstrepis, te maleficum animal esse testantur. Quod autem non noceas, impotentia causa est, dentes enim non habes.

Fabula indicat, multis non animum nocendi, sed uires deesse.

DE IUVENE DVCTURO VXOREM

rogante amicos ut pro se

orarent. 67

IVuenis quidam desponsurus uxorem, quum interrogaretur, an eam uellet: conuertit se ad amicos & propinquos, qui ibi aderant, dicens: Quid ut muti siletis? Cur

non deum, ut me hodie adiuuet, oratis? Si enim sternutanti-
tibus deum adesse precamur, ubi nullum est periculum,
quanto nunc magis pro me orare debetis, cui tantum ui-
detis imminere discrimen.

Fabula indicat, ducentes uxorem maxima adire
pericula.

DE VIRO DECREPITO ARBO-

res inserente.

68

Vir decrepitæ senectutis irridebatur à iuvene quo-
dam, ut delyrus, quod arbores insereret, quarum
non esset poma uisurus. Cui senex: Nec tu, inquit, ex ijs,
quas nunc inserere paras, fructus fortasse decerpes. Nec
mora: ~~Iuuenis ex arbore, quam surculos decerpturus~~
ascenderat, ruens collum fregit.

Fabula indicat, ~~mortem omni ætati esse communem.~~

DE CLAVDO PRIMVM ACCVBI-

tum occupante.

69

Claudus quidam ad nuptias inuitatus, in primo discubuit
loco. Sed ~~magister conuiuij eum inde detrahēs,~~
in ultimo collocavit, dicens: ~~Sedes nulla datur præter quã~~
sexta trocheo: alludens ad hunc pedem, cui duæ syllabæ
disparæ sunt, ut illi pedes erant: & qui in ultima metri
heroici locatur sede, ut ille ima cõuiuij parte dignus erat.

Fabula indicat, primos accubitus non occupandos, ne
irrideamur inde detracti.

DE VIRO QVI THESAVRVM COM

patre conscio abdiderat.

70

Vir quidam admodum diues, thesaurum in sylua in-
foderat, nemine præter compatrem, cui plurimum
fidebat

NB

fidebat, conscio. Sed quū paucis post diebus ad eū uisendū accessisset, reperit effossum, atq; ablatū. Suspiciatus igitur id, quod erat, à compatre sublatū, eum conueniens: uolo, inquit, cōpater mi mille aureos, ubi thesaurū abdidisti, adhuc infodere. Cōpater cupiens plura lucrari retulit, reposuitq; thesaurum: quē quū uerus dominus paulo post accedens reperisset, secū domum tulit, cōueniensq; cōpatrem, inquit: fidefrage ne sumas inanē laborem, ut ad thesaurū accedas, amplius enim non inuenies. Fabula indicat, quā facile sit uirum auarum spe pecuniæ decipere.

DE LEONE A VULPE EDOCTO UT

possset è uinculis exire.

71

LEo comprehensus laqueo, totis uiribus uincula dirūpere conabatur, quo autem maiori conatu laqueum trahebat, eo arctius detinebatur. Vulpes illac iter habēs, cū hoc esset intuita: Non uiribus, inquit, mi rex istinc euades, sed ingenio: Relaxandus enim laqueus, & dissoluedus, nō trahēdus est. Quod quū Leo fecisset, statim soluto laqueo quo erat astrictus, liber euasit. Fabula indicat, ingenium uiribus longe esse præstantius.

DE PSITTACO OB ARTEM EXPRI-

mendi uerba humana honorato.

72

PSittacus in aula regis degēs, iterrogabatur à cæteris auibus, quid ita in magno haberetur honore? Quibus ille: quia, inquit, exprimendi humanas uoces artē edoctus sum. Fabula nos admonet, ut bonas & liberales ediscamus artes, si uolumus ubiq; clari honorabilesq; haberi.

DE PHILOSOPHO CYNICO QVI PER-

cussori suo argentum dedit nummum.

73

Philosophus Cynicæ sectæ in iurgio colapho percussus, non solum commotus non est, uerum etiam percussorem argenteo numo donauit. Quod quum omnes qui aderant admirarentur, dicerentq; eum dignum iterum cædi: nescitis nunc, inquit, quid egerim: Scietis autem postea, Haud longo post tempore percussor ille uolens quendam alium cedere, (sperabat enim aliquid fortasse lucrari) letale uulnus accepit. Mortem igitur sibi imminere sentiens: Quanto melius, inquit, mihi fuisset colapho à Cynico reperi, quam numo etiam aureo donari.

Fabula indicat, delinquentibus impunitatem peccandi potius, quam pœnam interdum nocuisse.

DE BOVE CORNUA A DEO

petente.

74

Fos ægre ferebat uires inermes sibi à natura datas, noniam armis carebat, quæ uiribus potiora putabat. Rogauit ergo Iouem, ut sibi cornua concedere dignaretur. Quod quum impetrasset, statim uoti sui eum cepit pœnitere. Nam quum inermis liber esset, à nemineq; capi posset, natis cornibus laqueo comprehensus ad arandum ducebatur, & immensos labores subire cogebatur.

Fabula indicat, nihil à deo petendum, nisi quod ille nobis profuturum intelligit.

DE SENE A FILIO EIECTVS A DOMO

qui duo lintea petiuit.

75

Vir quidam decrepitæ senectutis, domo eiectus à filio, in xenodochio degebat. Conspicatus autem filium illac iter habentem, eum rogauit, ut saltem duo lintea ex rebus suis, quas tanto sudore parauerat, sibi mit-

teret

teret, qui tandem paternis precibus motus, imperat filio suo puerulo, ut expetita ad auū lintea ferret. Puer sagax, & tali dignus patre, unum tantum tulit. Increpitus autē à parente, quod non duo, ut iussus erat, attulisset: seruo inquit, alterum tibi, ut quum decrepitus in xenodochio deges, illud tibi mittam. Fabula indicat, qua mente in parentes sumus, eadem liberos nostros in nos futuros.

DE PVERO DISCERE NOLENTE. 76

PVer osor literarum in ludum literarium à patre ductus, nullis magistri blanditijs induci poterat, ut primam Alphabeti proferret literam. Tum præceptor: aperi os, inquit, quod huius literæ exigat enuntiatio. Ille uero hiabat, sed absque uoce. Præceptor uidens laborem suum irritum (neque enim puerulum ac nouicium uerberandum censebat) iubet eum inter condiscipulos sedere, eos monens, ut illi persuadeant hanc uel saltem literam efferre. Tum condiscipuli pro uirili quisque eum hortari, dicentes, Est ne tantus labor a, dicere? At puer uersutus: non est, inquit, arduum dicere a: sed si a, dicerem, uellet ut b discerem & cætera. Non erit ea uis præceptori patriq; ut discam. Fabula indicat, nolentes discere, à nemine posse compelli.

DE OUE CAPTA À CANE VOCIFERANTE,
quod à Lupo capta non
faciebat. 77

OVis comprehensa à Cane gregis custode, maximos edebat eiulatus, capta autem à Lupo, nullam emittebat uocem. Interrogata à pastore, cur ita faceret: molestius, inquit, mihi est à cane, qui mihi custos & amicus esse debet

esse debet, lædi, quàm à lupo, quem natura perpetuū mihi genuit inimicum. Fabula indicat, graviore nobis domesticorum, quàm externorum esse iniurias.

DE PAVONE A MILITE PENNIS

spoliato.

78

PAuo apud militem, qui galeam multis Struthionis pennis ornauerat, gloriabatur se multo pulchriores pennas habere, ut que id uerum esse approharet, caudam in gyrum explicuit: Miles illarum pulchritudine illectus, auem capiens, eam tanto priuauit ornatu, conumq; galeæ insigniuit. Tunc secum Pao: me miserum & stultum, inquit, qui tam pretiosas res raptori ostendi, quas occultare debebam. Fabula indicat, pretiosarum rerū ostentatione multos ad rapinas concitari.

DE TURDO PER VISCVM

capto.

79

Turdus uisco captus ab aucupe, se ipsum afflictabat dicens, Non tantum mortis dolore excrucior, quantum quod meæ res me perimunt. Aiunt enim uiscum ex turdorum stercore procreari. Fabula indicat, homines tunc uehementer commoueri, quum rebus suis intereunt.

DE AVARO POMA MARCESCENTIA

comedente.

80

Vir auarus plurima pulcherrimaq; poma collegerat, qualia in ortis Alcinoi, & Hesperidum fuisse poëtae fabulantur, quæ ita parcebat, ut nisi corrumpi inciperent, esse non auderet. Huius filius oppidò liberalis, sodales suos ad pomaria sepe ducebat, dicens: Accipite ex his quæ uultis omnia, præter marcescentia: illa enim pater meus

ter meus in secunda mensa semper sibi iubet afferri. Huic præcepto illi lubenter obtemperabant. Fabula indicat, homine auaro nihil esse miserius, qui alijs custodit, quæ ei deus fruenda concessit.

DE AVARO NIMIS AGROS

custodiente.

81

Vir quidam extremæ auaritiæ emit prædia admodum feracia, & omni fructiferarum arborum genere referta, quæ priori domino amplissimos fructus reddebant, quamuis immunita essent, & cunctis uiatoribus peruia. Ratus igitur nouus dominus, si melius coleret, & diligentius custodiret, uberiores fructus se inde capturum: optime colere cœpit, & densis uepribus ac parietibus clausit, custodesq; diligentes apposuit: uerum post hanc tam diligentem custodiam agri parum fructus illi reddebant. Consultus autem deus unde hoc accidisset, ita respondit: Ipse mali tanti causa es, qui sepibus agros, Parietibusq; arctis obstructos undiq; seruas. Multa dedi quondam, quia multi multa petebant. Vni seruit ager tibi nunc, cur tanta requiris?

Fabula indicat, liberali uiro deum multa largiri, quo multorum indigentia ualeat subuenire.

DE MALO ARBORE INGENTIA

poma procreante.

82

Malus arbor Oleam irridebat, quod exiguas procreasset baccas, quum ipsa ingentia, & quæ uix sui rami ferrent, mala produxisset. Sed uehementi exorto uento quum pomorum onere, tum ui turbinis, & poma fere cuncta ceciderunt, & rami confracti sunt: Olea autem illæsa

illaesa permansit. Tunc secum malus: quanto, inquit, melius mihi fuisset minores foetus edidisse? Fabula indicat, nos debere modicis rebus esse contentos, quàm amplæ opes, & nimia diuitiæ sine ingenti periculo nequeant possideri.

DE MULIERE A VIRO VERBERATA,

quæ se mortuam simulabat. 83

Mulier quædam à viro multis uerberibus affecta, se mortuam simulabat, quò marito timorem incuteret: retento enim anhelilitu, immobilis resupina iacebat. Vir sagax, & mulieris fraudum non ignarus: bestia, inquit, mortua pelle nudanda est: arreptoq; cultro, à pedibus pellem diripere cœpit. Vxor sentiens quorsum sua tenderet simulatio, pedem retrahens, illico resurrexit.

Fabula indicat, quod viro prudenti frustra muliebres tenduntur insidie.

DE MILVO ET ACCIPITRE APUD

aquilam de præstantia contentibus.

84

Milvus cum Accipitre apud Aquilam de præstantia certabat, dicens, ob corporis magnitudinem sese illi præferendum. Contra Accipiter, non staturam, sed vires spectari oportere, dicebat. Tunc aquila: ite, ait, uenatum, & uter uestrum digniorem mihi attulerit prædam, eum præstantiorem iudicabo. Quum autem Milvus exiguum murẽ, accipiter uero columbam apportasset, inquit Aquila, quanto colūba maior est mure, tanto Accipitrem Miluo præstantiorẽ esse pronuncio. Fabula indicat, ex operum, non corporum magnitudine homines metiendos.

DE INSANO SAPIENTIAM VENDENTE. 85

Insanus

Insanus quidam urbes peragrans, alta uoce clamabat, sapientiam se habere uenalem. Cuidam autem oblato argento eam petenti colaphum incussit, longumq; filum dedit, dicens, eris sapiens, si quousq; hoc filum protenditur, ab insanis & furiosis abfueris. Fabula indicat, nullum cum insanis habendum esse commercium.

DE PORCELLO ET TESTAMENTO

patris.

86

Porcellus mortem parentum ingenti clamore deflebat: Sed quum lectis testamenti tabulis, magnum glandis aceruū, multosq; farinæ modios sibi relictos cognouisset, obticuit. Rogatus cur non amplius fleret: farina, inquit, & glandes os mihi occluserunt.

Fabula indicat, amplas hereditates heredum dolori facile finem imponere.

DE OUIBUS IMMODERATE SEGETEM

depascentibus

87

Agricola conquerente, quod oues uniuersam segetem depopularentur: Iupiter eis præcepit, ut modeste depascerent. Quæ quum præceptis non obtemperarent, Lupo iniunctum est, ut oues moderate puniret. Sed pastore conquerente, totum ouium gregem à Lupo occisum, Iupiter iratus uenatori imperauit, ut Lupum perimeret. Quod ille impigre est executus.

Fabula indicat, nullum immoderatum esse diuturnū.

DE LEONE PARTEM PRAEDAE A

Lupo petente.

88

Lvpus & Vulpes inita inter se societate uenatum profecti sunt, qui quum ceruum, quem ceperant diuidere

uidere uellent, superueniens Leo tertiam prædæ partem sibi, ut quadrupedum regi deberi dicebat. Lupus uero negabat. Tunc excandescens Leo, iniectis in lupum unguibus, totum eius caput pelle nudatum rubicundum reddidit. Vnde Lupus uix uiuus euasit. Conuersus hinc in Vulpem Leo, tu uero quid dicis? Ego, inquit, mi domine rex non tertiam modo partem, sed totum ceruum tuum esse non inficio. Ecquis, inquit Leo, te ita sapienter docuit respondere? Galerus ait Vulpes ille ruber, quem socio meo Lupo imposuisti. Fabula indicat, melius esse partem interdum concedere, quàm totum amittere.

DE VIRO UXOREM NON COGNOS-

scente ut felix euaderet.

89

Vir fatuus uxorem ducturus, audiuit à uicino suo, illum futurum in pecoribus fortunatum, qui uxorem post nuptias primis tribus diebus non tangeret. Ut igitur hanc felicitatem consequeretur (erat enim pastor ouium) nocte prima uxorem non attigit, nihilo quæ magis, quæ eam consecuta est. Virgo libidine incensa, quum se huc & illuc in lecto uolutaret, nequæ ullis blanditijs uirum ad opus maritalis posset impellere, tertia nocte maritum nil tale suspicantem, & propterea alto oppressum somno, securi aggressa, duobus ictibus percussit. Quum autem interrogaretur, quid eam ad tantum facinus impulisset: infelicitas mea, inquit: existimans magnam mulierum esse infelicitatem uiros stertere, quum fodere debeant. Fabula indicat, uxores non sinendas uirgines permanere.

DE VIRO SEPTEM DESTRENTE

ut inutilem.

90

Vir

Vir quidam sepi, qua eius uinea conclusa erat, ut sterili conuiciabatur, eamq; ut nullius emolumenti excisam exusserat. Tunc uinea aperta, & pecoribus & hominibus facta peruia, à cunctis depopulata est. Dominus uineae hoc cōspicatus se ipsum stultitiae accusabat, quod sepe uuae suae custodem tam imprudenter amouisset. Fabula indicat, qui res seruant, non minus facere quamuis ociosi uideantur, quàm qui eas suo labore congregarunt.

DE DAEMONE MORTE DIVITVM

letante, pauperum uero mœsto. 91

Daemon terrarū orbem peragrans (ut eius est mos) animaduertit iuuenem quendam parentum morte letantem: Vnde totus exhilaratus est. Sed ulterius progressus fleuit, quum alium filiū in funere patris mœstum intueretur. Interrogatus tam diuersorum affectuum causas. Risus, inquit, filij ex obitu parentum, significat illos diuites esse defunctos, quorum admodum rari nostras effugiunt manus. Fletus uero, paternae est signum inopiae. Pauperum autem regnum caelorum ut plurimum esse consuevit. Fabula indicat, nimias diuitias homines ad inferna deducere.

DE LVPO ESVRIENTE QVI IN

cadauer Bouis inciderat. 92

Lvpus senio confectus, quum amplius uenari non posset, magna cruciabatur fame, nec aliquem cognatum aut amicū, qui eum cibo iuualet, poterat inuenire. Dum ergo mœstus ingentem peragraret syluam, in bouis eadauer incidit, quod uix coeperat laniare, quum non solum caeteri lupi, uerum etiam uultures, corui, & cornices illuc se contu

se contulerant, lupum orantes, ut se in amicitiam, & in partem prædæ admitteret. Tunc secum lupus: Quem paulo ante fratres & filij negligebant, ecce alienigenæ animantes nunc honore prosequuntur, & amicum expetūt. Non mihi, sed boui hunc exhibent honorem.

Fabula indicat, pauperem cunctis odiosum esse, diuitibus uero ab omnibus honorem exhiberi.

DE VVLPE CAPTA ET RVSTICVM

ut se dimitteret orante.

93

Vulpes capta à rustico, cuius quamplurimas gallinas occiderat, blandis eum uerbis orabat, ut se dimitteret, persancte iurans nullum ulterius damnum se illi illaturam. Cui rusticus: ignoscerem, inquit, tibi perlibenter, & te incolumẽ dimitterem, nisi te subdolum & fœdifragum animal esse cognoscerem. A mortua nullum mihi detrimentum inferri posse certò scio, à uiua uero subdubito.

Fabula indicat, perfidis & fallacibus uiris nullam adhibendam fidem.

DE PORCO LAETO MORTE

inimici.

94

Porci duo erant cuidam subulco, tam immortale inter se odium, & perpetuas inimicitias habentes, ut cotidie sese dentibus lacerarent. Quum autem dominus unũ ex eis occideret, alter incredibili afficiebatur letitia, uidens inimico suo iam iam esse moriendum. Paucis autem post diebus, quum ipse quoq; ad necem traheretur, sese afflictabat, dicens, heu me infelicem, cur inimici mei cæde letatus sum, quem tam cito eram eodem exitu secuturus?

Fabula indicat, neminem debere ne inimici quidẽ morte letari,

te letari, quum exploratum sit cunctis esse moriendum.

DE DAEMONE VXOREM

recusante.

95

Dæmon defuncta uxore, quam admodum morosam & difficilem habuerat, in perpetuo cœlibatu permanere decreuerat. Ingressus autem quendam hominem, ut inde exiret, nullis adiurationibus ac minis poterat adduci. Tandem exorcista quum omnia prius frustra tētaasset, sciens nullum uxore maius esse tormentum, minatus est, nisi egrederetur, se uxorem illi daturum. Tum Dæmon alta uoce clamauit, egredior, egredior: noli me iugalibus uinculis irretire, statimq; exiuit Fabula indicat, difficili & morosa uxore nihil esse miserius.

DE MVRIBVS TINTINABVLVM FELI

suspendere uolentibus.

96

Mures in unum conueniētes, consultabant, quo ingenio, quā ue arte felis insidias possent euitare. Tunc qui cæteros & ætate, & rerum usu anteibat, reperi inquit uiam, quæ nos à tantis periculis incolumes conseruabit, si mihi parēre uolueritis. Suspendamus collo eius tintinabulum, cuius sonitu uenientem aduersus nos felem sentire possimus. Tunc omnes uoce consona sententiā illius ut saluberrimam laudauerunt, itaq; faciendum esse dixerunt. Surgens autem quidam senior, imperato silentio: Ego quoq; inquit, istam sententiā approbo. Sed quis erit qui collo felis tintinabulum suspēdere audeat. Quum autem omnes hanc prouinciam subterfugerent, irrita sententia fuit. Fabula indicat, multos quæ facienda sunt laudare, sed qui ea facere uelint, paucos reperiri.

t

De milite

DE MILITE TIMENTE INCLVDI

in oppido obsidendo ob auxilia à

longe uentura.

97

Miles quidam prudens inuitatus à commilitonibus suis, ut cuidam Italiae oppido, quod ad regem Gallorum defecerat, unà cum eis uellet esse praesidio: si proprius, inquit, loci dominus oppidum obsidebit, quis nobis suppeditabit auxilium? Tunc illi: rex, inquiunt, Gallorum. Miles tumulum quendam conscendens, ô rex Gallorum, ter alta uoce clamauit. Quum autem nullum sibi redderetur responsum, conuersus ad inuitantes: *nolo, inquit, illuc accedere, ubi qui mihi suppetias daturus est, auxilium implorantem non audiat.* Ceteri, qui illuc accesserunt, à proprio oppidi domino obsessi, expugnato oppido, capti & iugulati sunt.

Fabula indicat, stultos & amentes esse, qui sese periculis imprudenter obijciunt.

DE BOBVS SPERANTIBVS PASCERE

qui ad arandum ducti sunt.

98

Bubulcus stabulum ingressus, boues lætitia exultantes aspexit: interrogauit igitur eos, quænam esset causa lætitiæ? Cui illi, speramus, inquiunt, hunc diem absque labore in lætissimis pascuis nos esse ducturos. Quid uos, inquit Bubulcus, ut ita credatis induxit? Ita, inquiunt, fore somniauimus. Nolite, ait Bubulcus, huiusmodi somnio fidem adhibere, quod falsum esse deprehendetis: Ego enim somniaui uos hodie araturos: hominum enim somnia quam brutorum ueriora esse consueuerunt.

Fabula indicat, nihil mortalium spe esse fallacius

De uiro

DE VIRO QUI SE FELICITATIS

suae causam, infelicitatis uero fortuna
nam esse dicebat.

99

Vir quidam auariciae deditus, quum audiret, nihil mer-
catura esse lucrosius, diuenditis paternis bonis, nau-
igare coepit, prospera q; usus fortuna, breui maximas diui-
tias congregauit: interrogatus autem ab amico, quomodo
tam paruo temporis curriculo tot opes coaceruasset: mea,
inquit, industria. Sed quum non contentus tot ac tantis,
quas parauerat diuitijs ditior nauigatione fieri uellet, bis,
terq; naufragio facto, amissis opibus, ad summam inopiam
reductus est. Qui deinde interrogatus quid eum paulo
ante tantis rerum omniu copijs affluentem ad tantam pau-
pertatem redegisset: fortuna, respondit. Quod fortuna au-
diens uehementer indoluit, ingratum eum appellans, qui
bonorum se causam, malorum uero uolebat esse fortunã.

Fabula indicat, improbe eos facere, qui felicitatis cau-
sam suae industriae, aduersitatis autem fortunæ adscribunt.

DE FOEMINA MARITVM OB PVLLOS

NB.

male seruante uerberante.

100

Foemina quaedam uirilil animi, maritum meticulosum
& insulsum multis affecerat plagis, quia unum ex
pullis gallinaceis, quos abiens ei seruandos reliquerat, mil-
uus abstulerat. Quare uxore iteru absente ne quem pullo-
rum, quibus datus hærebat custos, auis inimica posset eri-
pere uniuersos eodem filo ligatos diligentius custodiebat.
Sed quum ex improviso miluus adueniens unum ungui-
bus rapiens uellet auferre, omnes pariter ~~per inane~~ por-
tauit. Infelix maritus memor ob unum pullum amissum se

t 2

ab uxore

ab uxore male mulctatum multo grauiora cœpit formidare. Satius ergo mori esse duxit, quàm iterum uxoris iram experiri. Ficus quasdam melle & aromatibus optime conditas uasculo fictili mulier prudens condiderat, marito insulso, cuius gulam timebat, monito, ne quid inde esset, quum præsentaneum uenenum lateret in uasculo. Maritus mori cupiens ficus comedit uniuersas ratus eã optimam moriendi, & uxoris iram euadendi uia esse. Rediens mulier, quũ pullos omnes à miluo ereptos esse cognosceret, sumpto ingenti baculo, maritum malum pullorum custodem uerberare decreuerat. Cui insipiens maritus, noli, inquit, uxor me iam iam moriturum uerberare. Omne enim uasculi uenenum comedi, ut errati pœnas luam. Tũc mulier ira in risum uersa marito ignouit, qui pro pullis male seruatis alio pacto ei satisfecit.

Fabula indicat, aduersus insipientes nullum idoneum esse remedium.

F I N I S.

INDEX FABVLARVM AESO
PI ET ABSTEMII, IUX-
TA FOLIORVM NV-
MERVM.

<i>Abies & dumus</i>	139
<i>Accipitres inter se inimici quos pacant columbae</i>	246
<i>Accipiter columbam insequens</i>	209
<i>Adolescentes duo</i>	117. 162
<i>Adolescens & catus</i>	118
<i>Adolescens in funere matris canens</i>	231
<i>Adolescens & hirundo</i>	177
<i>Adolescens ex nimio coitu infirmus</i>	244
<i>Aegrotus & medicus</i>	55. 128. 177
<i>Aethiops</i>	77
<i>Anguis & lupus</i>	118. 166
<i>Agricolae & canes</i>	59. 122. 160
<i>Agricola & filia eius</i>	51. 119. 161
<i>Agricola militiam & mercaturam affectans</i>	229
<i>Agricola ictus ab ape</i>	276
<i>Agricola & poeta</i>	237
<i>Agricola & pelagus</i>	123. 166
<i>Agricola & fortuna</i>	76
<i>Alcedo</i>	77
<i>Ales & pulli eius</i>	140
<i>Amnis fontem suum conuitijs laceffens</i>	130
<i>Anser</i>	144
<i>Anseres & grues</i>	68. 131
	8 3 Aper

I N D E X

<i>Anguilla cōqueritur qd' magis q̄ serpens infestetur</i>	215
<i>Anus & ancillæ</i>	129
<i>Anus dæmonem accusans</i>	219
<i>Aper & rusticus</i>	143
<i>Aper & asinus</i>	97
<i>Aper & asinus</i>	262
<i>Apes & Iupiter</i>	176
<i>Apiarius</i>	77
<i>Aquila</i>	91
<i>Aquila & coruus</i>	125. 149
<i>Aquila & scabro</i>	149
<i>Aquila præferens se cæteris auibus</i>	253
<i>Aquila & uulpes</i>	147
<i>Aquila & pica</i>	218
<i>Aquila & homo</i>	155
<i>Aquila & cornicula</i>	98
<i>Aquila filios corniculi capiens</i>	239
<i>Aranea & podagra</i>	200
<i>Aranea & hirundo</i>	210
<i>Arbores pulchræ & deformes</i>	213
<i>Aries cum tauro pugnans</i>	238
<i>Arion & delphin</i>	198
<i>Arundo & auicula</i>	274
<i>Asinus moriendo uinum effundens</i>	273
<i>Asinus porco inuidens</i>	259
<i>Asinus & lupo</i>	55. 180
<i>Asinus & equus</i>	58. 119
<i>Asinus & equus</i>	180. 179
<i>Asinus & Iupiter</i>	178
	Asinus

I N D E X

<i>Asinus</i>	129. 134. 191
<i>Asinus & uiatores</i>	190
<i>Asinus & leo</i>	70
<i>Asinus syluestris</i>	87
<i>Asinus, simia & talpa</i>	215
<i>Asinus ingrato hero seruiens</i>	235
<i>Asinus & scurra</i>	229
<i>Asinus finem laborum non inueniens</i>	233
<i>Asinus egrotans, quem lupi uisitant</i>	233
<i>Asinus tubicen & lepus tabellarius</i>	246
<i>Asinus leonis pelle indutus</i>	87
<i>Asinus & coruus</i>	88
<i>Asini cum uulpe societas</i>	88
<i>Asinus & uitulus</i>	211
<i>Asinus & ranæ</i>	88
<i>Asini & Iupiter</i>	87
<i>Auarus poma marcescentia comedens</i>	282
<i>Auarus nimis custodiens agros</i>	283
<i>Auceps</i>	61. 120. 168
<i>Auceps & merula</i>	62
<i>Auceps & fringilla</i>	222
<i>Aues & noctua</i>	193
<i>Aues plures reges eligere uolentes</i>	231
<i>Aues & quadrupedes</i>	128
<i>Aues scarabeum timentes</i>	221
<i>Auarus</i>	68
<i>Auarus & inuidus</i>	141
<i>Auriga & rota currus stridens</i>	241
	4. Bos

INDEX

B

Bos & iuuenens	249
Bos cornua à deo petens	280
Boues & bubulcus	290
Bubo & aquila	256
Butalis & uestpertilo	74
Bubulcus	92
Buccinator uel tubicen	220

C

Calamus & oliua	163
Caluus quidam	64.136
Camelus	89.135
Cancer & uulpes	88
De cancris matre & filio	134
Canis & lanio	34.117
Canis a d coenam uocatus	155
Canis & lupus	170
Canis & umbra	98.171
Canis & herus	221
Canis & asinus	100
Canis uenaticus	105
Canis & gallus	65
Canis & ouis	118
Canis inuidus & Bos	129
Canis & Leo	146
Canis mordax	135
Canis & asinus	153
Canis pluuiam timens, aqua feruenti excoctus	258
Canis filium domini occidens	276

Canis

INDEX

Canis & asinus aduersus lupum	272
Canes urbani uillaticum insequentes	219
Canis oues domini sui occidens, ab ipso suspenditur	238
Canes duo	80
Capones pingues, & quidam macer campo	212
Capra & canis	277
Carbonarius & fullo	57. 120. 156
Carduelis & puer	223
Cassita & pulli	197
Cassita	67
Castor	61. 169
Catus & gallus	151
Cata & Venus	51. 159
Cera duritiem appetens	228
Ceruus & leo	165
Ceruus & lupus	106
Ceruus	111
Ceruus & boues	114
Ceruus & ouis	106
Cerua	69
Cerua & uitis	70
Cerua & Leo	69
Cicada & formica	132. 144
Citharædus	81
Cingularis & uulpes	67
Cochleæ	75
Claudus primum accubitum occupans.	278
Cochlea petit ab Ioue ut suam domũ ferre possit	236
t s	Columba

INDEX

<i>Columba & miluus</i>	103
<i>Columba & pica</i>	245
<i>Columba</i>	89
<i>Columba & cornix</i>	90
<i>Coriarius emēs pellē urfi à uenatore, nondū capti</i>	226
<i>Cornix & coruus</i>	82
<i>Conix & canis</i>	82
<i>Conix & ouis</i>	125
<i>Cornix & urna</i>	141
<i>Coruus egrotans</i>	171
<i>Coruus & uulpecula</i>	91. 170
<i>Coruus & lupi</i>	195
<i>Coruus & serpens</i>	83
<i>Cucurbita & pinus</i>	194
<i>Euculus & accipiter</i>	211
<i>Culex & leo</i>	92
<i>Culex sibi cibum & hospitium ab ape petens</i>	146
<i>Cycnus</i>	73
<i>Cycnus in morte canens comprehensus à ciconia</i>	213
<i>Cynicus philosophus</i>	279
D	
<i>Dæmon uxorem recusans</i>	289
<i>Dæmō morte diuitum letus, pauperū uero mœstus</i>	287
<i>Delector militum</i>	271
<i>Diues à fortuna petens, ne plus diuitiarum sibi det</i>	250
<i>Diues quidam & seruus</i>	219
<i>Diuitis filia & mater</i>	90
<i>Duo adolescentes</i>	52
<i>Duo amici & ursus</i>	52, 136, 162
	Duo galli

I N D E X

Duo galli inter se certantes	174
Duo inimici	163
E	
Episcopus sacerdoti ignoscens nummos armatos afferenti	253
Eques caluus	136
Eques & leo	109
Equi duo	222
Equus incultus, sed uelox, quem ceteri irrident	243
Equus & asinus	110
Equus & ceruus	116
Erinacius uiperam hospitem eijciens	236
F	
Faber & canis	167
Felis & murem & caseum comedens	257
Ficedula & turdus	263
Filius hortulani urtica punctus	260
Filius & pater	63
Filius & mater	63
Formica & columba	175
Formica & cicada	132. 144. 188
Formica	35. 127
Fur & canis	104
Fures & gallus	32
G	
Gallus pellem uulpinam fugiens	261
Gallinæ pullus matri non obsequens	267
Galli inter se pugnantes	153
Galli & perdix	36. 275
	Gallus

I N D E X

Gallus & catus	124
Gallina & uulpes	181
Gallus gallinaceus	94
Gallina & hirundo	89
Gallina auripara	92
Glires quercum eruere uolentes	220
Graculus	107
Grammaticus docens asinum	264
H	
Heremita & miles	227
Hydrus & rana	277
Hirundo & alie auiculæ	102
Hirundo & cornix	74
Hædus & lupus	81. 106
Hædus & lupus	129
Homo gloriosus	57
Homo à cane morsus	161
Homo & Apollo	58
Homo & Satyrus	59
Homo & ligneus deus	154
I	
Impossibilia promittens	65
Insanus sapientiam uendens	284
Iupiter & pudor	84
Iupiter & coruus	166
Iupiter & testudo	84
Iupiter & simia	131. 138
Iupiter conuiuium celebrat	186
Iuuenis senis curuitatem irridens	217
	Legatus

I N D E X

L

<i>Legatus auarus tubicines decipiens</i>	216
<i>Leana & uulpes</i>	173
<i>Leo & capella</i>	141
<i>Leo & cceruus</i>	270
<i>Leonis lautum conuiuium</i>	257
<i>Leo & lupus</i>	285
<i>Leo & uulpes</i>	279
<i>Leo & rana</i>	127. 171
<i>Leo senex</i>	171
<i>Leo, asinus, & uulpes</i>	172
<i>Leo & taurus</i>	133
<i>Leo & capra</i>	130
<i>Leo & uenator</i>	142
<i>Leo cuiusdam rustici filiam amans</i>	173
<i>Leo & homo</i>	182
<i>Leo & quidam alij</i>	96. 128
<i>Leo & mus</i>	101
<i>Leo & mus</i>	228
<i>Leo senectute confectus</i>	99. 171
<i>Leo & uulpecula</i>	114
<i>Leo porcum sibi socium eligens</i>	245
<i>Leo & ursus</i>	66
<i>Leo & lupus</i>	72
<i>Lepores & ranæ</i>	179
<i>Lepores</i>	85. 105
<i>Lepus & testudo</i>	183
<i>Lepus sese uulpi præferens ob pedum uolocitatem</i>	137
<i>Lepus calliditatē, & uulpes celeritatē à Ioue petūt</i>	242
<i>Lignator</i>	

I N D E X

<i>Lignator quidam</i>	178
<i>Lupus & agnus</i>	94
<i>Lupus suadens histrici ut tela deponat</i>	235
<i>Lupus ouis pelle indutus, qui gregem deuorabat</i>	237
<i>Lupus piscis fluuij, maris regnum affectat</i>	240
<i>Lupus & agnus</i>	174
<i>Lupus & grus</i>	96. 173
<i>Lupus & succula</i>	104
<i>Lupus & uulpes</i>	111
<i>Lupus & canis</i>	21
<i>Lupus & caput pictum</i>	107
<i>Lupus & uulpes</i>	267
<i>Lupus oues inuadere impeditus</i>	268
<i>Lupus qui se religioni addicit</i>	265
<i>Lupus esuriens</i>	287
<i>Lupus gregē aggreditur, dū canes inter se rixantur</i>	273
<i>Lupus & ouis</i>	85. 112
<i>Lupus & uetula</i>	92
<i>Luscinia cantum accipitri pro uita pollicens</i>	245
M	
<i>Malus transplantata</i>	126
<i>Malus arbor poma ingentia procreans</i>	283
<i>Maritus & uxor</i>	80
<i>Medicus quidam</i>	168
<i>Membra & uenter</i>	113. 196
<i>Mercurius & Tiresias</i>	79
<i>Mercurius & statuarius</i>	79
<i>Mercurius & sutor</i>	84
<i>Merula & miluus</i>	275
	Miles

I N D E X

<i>Miles timens includi in oppido, ob auxilia à longe uentura</i>	190
<i>Miluus, accipiter, & aquila</i>	284
<i>Miluus egrotus</i>	101
<i>Monedula & columbæ</i>	48
<i>Monedula</i>	83
<i>Montium partus</i>	104, 195
<i>Morio crucifixum pro turibulo ferens</i>	265
<i>Morsus à cane</i>	60
<i>Mula quædam</i>	167
<i>Mulier & gallina</i>	52, 161, 180
<i>Mulier</i>	73
<i>Mulier & medicus</i>	160
<i>Mulier uenefica</i>	75
<i>Mulier & ancillæ</i>	75
<i>Mulier uirum morientem flens, quã pater cõsulatur</i>	213
<i>Mulier ignem in mariti domum ferens</i>	247
<i>Mulier amatoris discessum flens</i>	214
<i>Mulier quæ pro uiro se mori uelle dicebat</i>	231
<i>Mulier ob turdos uerberata</i>	259
<i>Mulier uerberata se mortuam simulat</i>	284
<i>Mulus & equus</i>	225
<i>Mures felis collo tintinabulum suspendere uolentes</i>	289
<i>Mures & catus</i>	164
<i>Mures & ranæ</i>	95
<i>Mus qui cum fele amicitiam contrahere uolebat</i>	234
<i>Mus liberans miluum</i>	235
<i>Mus urbanus & mus rusticus</i>	97
	Mus in

INDEX

<i>Mus in cista natus</i>	205
<i>Musca</i>	277
<i>Musca & formica</i>	108
<i>Musca</i>	79
<i>Musca quæ quadrigis insidens, puluerem se excitasse dicebat</i>	214
<i>Mustela & mures</i>	126
N	
<i>Nautæ sanctorum auxilium implorantes</i>	215
<i>Noctua & aues</i>	193
<i>Mutrix & lupus</i>	133
<i>Nuci, asino, & mulieri profunt uerbera</i>	233
O	
<i>Ollæ duæ</i>	136
<i>Olea & cucurbita</i>	255
<i>Olitor & talpa</i>	269
<i>Olitor & canis</i>	70
<i>Opilio & agricolæ</i>	124
<i>Opilio qui lupum inter canes aluerat</i>	260
<i>Ouis pastori conuitiatur</i>	241
<i>Ouis à cane capta uociferatur, à lupo uero capta minime</i>	281
<i>Oues immoderate segetem pascentes</i>	285
P	
<i>Pater filium ad uirtutem frustra hortatur</i>	238
<i>Pardo & uulpecula</i>	146
<i>Pastor & mare</i>	55.185
<i>Pastor & lupus</i>	72
<i>Pastor & oues</i>	90
	Pauo

I N D E X

Pastor gregem aduersus lupum hortans	26E
Paterfamilias & canis	27E
Pauo pennis à milite spoliatus	28Z
Pauo & monedula	67.126
Pauo & pica	128
Pauo & grus	138
Pauper deflēs domus ruinā, in qua thesaurū inuenit	255
Pecunia potius ad malos quàm ad bonos accedens	256
Pica & cuculus	274
Philomena & accipiter	150
Piscator & cynaris	158
Piscator & pisciculus	132
Piscatores quidam	157.158.190
Piscator quidam	157
Piscator quidam alius	78
Pisces è sartagine in prunas desilientes	21E
Porcus post mortem domino gratias referens	275
Porcus letus inimici morte	288
Porcellus & patris testamentum	285
Porcus & equus	263
Prætor repetundarum damnatus	247
Psittacus admiratur cur maior honor sibi exhibeatur ali-	
bi, quàm in patria	253
Psittacus honoratus	279
Puer discere uolens	28E
Puer oues pascens	169
Puer & scorpio	183
Puer & fortuna	164
Puer & fur	142
Puer quidam fur	184
	16
	Pulex

I N D E X I

Pulex	187
Pulex & homo	187
Punica & malus arbores	185
Q	
Quercus & arundo	131.138
Quadrupedes societatem aduersus aues cum piscibus ineuntes	216
R	
Rana & uulpes	135.180
Ranae, & earum rex	102.158
Rana & bos	109
Ranae duae	65
Ranae aliae duae	76
Rex & simia	189
Rusticus & mus	218
Rusticus & Hercules	144
Rusticus per uocem hoedi ad iuriconsultũ admissus	243
Rusticus & fortuna	137
Rusticus & coluber	96
Rusticus & anguis	106
Rusticus & iuuenicus	142
Rusticus impetrat ut triticũ absque aristis nascatur	209
Rusticus amnem transiturus	210
S	
Sacerdos qui quinq; moniales prægnautes fecit	252
Sacerdos qui puero turdos dederat assandos	263
Sacerdos & pira	225
Salix & securis	184
Satyrus & uiator	143.192
	Scarabeus

I N D E X

Scarabeus & aquila	198
Scurra & episcopus	224
Senex mortem uocans	159
Senex mortem differre uolens	247
Senex puellam in uxorem accipiens	217
Senex iuuenem poma sibi surripientē saxo deiciens	244
Senex à filio domo eiectus duo lintea petens	280
Serpens saxo oppressus	265
Serpens & agricola	181
Serpens & cancer	71
Serpens	89
Seruus asinam heri è rupe deiciens	274
Simia & uulpes	165
Simia, & eius proles, siue Iupiter	131, 138
Simia & uulpecula	113
Simia & duo eius nati	187
Simia & pardalus	192
Simius & Delphis	78
Sol & aquilo	134
Sus & canis	71
Sus & canis	223
Sylua & rusticus	112
T	
Talpa & mater	186
Taurus & leo	139
Taurus & caper	137
Taurus & mus	144
Testudo & aquila	69, 133
Testudo ab aquila sublata in altum	254
	16 2 Testudo

I N D E X

<i>Testudo & ranæ</i>	220
<i>Thynnus & delphinus</i>	168
<i>Turdus uisco captus</i>	282
<i>Tigris & uulpes</i>	139
<i>Trabs & boues eam trahentes</i>	212
<i>Trabs boum pigritiam increpans</i>	223
<i>Tubicen, siue buccinator</i>	33.167
<i>Turdus amicitiam cum hirundine iniens</i>	218

V

<i>Vaticinator</i>	61.175
<i>Venator & perdix</i>	183
<i>Vermis & uulpes</i>	91
<i>Vespæ, perdices, & agricola</i>	186
<i>Vespertilio, rubus, & mergus</i>	66
<i>Vespertilio & mustela</i>	86
<i>Viator & Iupiter</i>	62.181
<i>Viatores duo</i>	76
<i>Viatores & sarmenta</i>	86
<i>Vidua & asinus uiridis</i>	239
<i>Vidua operarium suum coniugio sibi copulans</i>	251
<i>Vipera & lima</i>	112
<i>Vir auarus sacculum nummorum alloquens</i>	248
<i>Vir qui ad Cardinalem nuper creatum gratulandi gratia accessit</i>	217
<i>Vir sepem destruens ut inutilem</i>	287
<i>Vir qui se felicitatis suæ causam, infelicitatis uero fortunam dicens</i>	291
<i>Vir beneficus in latrones incidens</i>	276
<i>Vir thesaurum compatre conscio abdens</i>	278
<i>Vir lapidatus</i>	

I N D E X

<i>Vir lapidatus resurrexit</i>	266
<i>Vir auarus moriens</i>	264
<i>Vir decrepitus arbores inserens</i>	278
<i>Vir mitis, & uicinus maledicus</i>	258
<i>Vir pisciculos sciscitans de morte patris</i>	258
<i>Vir & uxor bigami</i>	227
<i>Vir malignus & dæmon</i>	230
<i>Vir zelotypus qui uxorem dederat custodiendam</i>	232
<i>Vir dysteria recusans</i>	232
<i>Vir inops & infirmus</i>	157
<i>Vir agricola</i>	155
<i>Vir amicos experiri uolens</i>	241
<i>Vir & uxores</i>	188
<i>Vitulus & cerua</i>	176
<i>Vitula & bos</i>	163
<i>Vlmus & Siler</i>	228
<i>Vpupa indigne honorata</i>	224
<i>Vrsus & apes</i>	222
<i>Vir diues illiteratus: & uir pauper sed doctus</i>	269
<i>Vir qui ouum se peperisse uxori dicit</i>	262
<i>Vir experiri uolens uxoris mentem</i>	260
<i>Vir uxorem defunctam deflens</i>	251
<i>Vrsus uxori oculum eruit</i>	270
<i>Vulpes & caper siue tragus</i>	50.150
<i>Vulpes & pardus</i>	50.158.189
<i>Vulpes & leo</i>	56.123.151
<i>Vulpes & caput quoddam</i>	56.154
<i>Vulpes sine cauda</i>	151
<i>Vulpes & rubus</i>	152

I N D E X

<i>Vulpes & crocodilus</i>	153
<i>Vulpes & uenatores</i>	153
<i>Vulpes esuriens</i>	156
<i>Vulpes quædam</i>	182
<i>Vulpes carnes leporis cani laudans</i>	242
<i>Vulpecula & ciconia</i>	107
<i>Vulpecula & mustela</i>	115
<i>Vulpes & aquila</i>	123
<i>Vulpes & feles</i>	189
<i>Vulpes & mulieres gallinam edentes</i>	211
<i>Vulpes</i>	255
<i>Vulpes & rusticus</i>	288
<i>Vulpes, & gallina incubans</i>	272
<i>Vulpes & Gallus</i>	266
<i>Vulpes & canis</i>	267
<i>Vulpes & lupus</i>	257
<i>Vulpes capta à cane</i>	270
<i>Vultur & aliæ aues</i>	130
<i>Vultur & canes</i>	268
<i>Vxorem ducturus rogat amicos ut deũ pro se orẽt</i>	277
<i>Vxor maritum ob pullos male seruatos uerberans</i>	291
<i>Vxorem non cognoscens ut felix euaderet</i>	286

S E B. G R Y P. G E R M A N V S

E X C V D. L V G D V N I

M. D. XXXIIII.

